CPI
CENTER RS ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE

SISTEM KVALIFIKACIJ NA PODROČJU

VARNOST DRŽAVE, LJUDI IN PREMOŽENJA

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

SISTEM KVALIFIKACIJ NA PODROČJU

VARNOST DRŽAVE, LJUDI IN PREMOŽENJA

SISTEM KVALIFIKACIJ NA PODROČJU VARNOST DRŽAVE, LJUDI IN PREMOŽENJA

Avtorji:
Klement Drofenik
dr. Valerija Bernik
mag. Ivo Holc
Branko Slak

Uredniki:
Klement Drofenik
Majda Stopar
mag. Tanja Logar

Fotografije: Informacijski portal Slovenske vojske, arhiv Slovenske policije, Marko Fric, Shutterstock, Dreamstime
Jezikovni pregled: Taia Int, d.o.o.
Oblikovanje: Silveco, d.o.o.
Založnik: Center RS za poklicno izobraževanje
Elektronska izdaja
Ljubljana, 2021
Publikacija je v elektronski obliki prosto dostopna na spletni strani Slovenskega ogrodja kvalifikacij www.nok.si
Nosilec avtorskih pravic: Center RS za poklicno izobraževanje

Publikacija je bila izdana v okviru projekta Dvig kakovosti sistema vrednotenja neformalno in priložnostno pridobljenih znanj, ki se izvaja v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020, prednostne osi 10 »Znanje, spretnosti in vseživljenjsko učenje za boljšo zaposljivost«, prednostne naložbe 10.1 »Krepitev enake dostopnosti vseživljenjskega učenja za vse starostne skupine v formalnem, neformalnem in priložnostnem okolju, izpopolnjevanje znanja, spretnosti in kompetenc delovne sile ter spodbujanje prožnih možnosti učenja, vključno s poklicnim usmerjanjem in validiranjem pridobljenih kompetenc«, specifičnega cilja 2 »Izboljšanje kompetenc zaposlenih za zmanjšanje neskladij med usposobljenostjo in potrebami trga dela«.
Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada.
Publikacija je brezplačna.

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID 87849987

ISBN 978-961-7139-18-1 (PDF)

Kazalo

I. UVOD 8

II. OPIS SISTEMOV KVALIFI KACIJ 10

1. OGRODJE KVALIFIKACIJ 11

1.1. Kvalifikacija 11
1.2. Evropsko ogrodje kvalifikacij (EOK) 11
1.3. Slovensko ogrodje kvalifikacij (SOK) 11
1.4. Register kvalifikacij SOK 12

2. VRSTE KVALIFIKACIJ 15

2.1. Izobrazba - pridobljena v sistemu formalnega stopenjskega izobraževanja in se izkazuje z javno listino o zaključenem izobraževanju 15
2.2. Poklicne kvalifikacije 18
2.2.1. Poklicna kvalifikacija – ki se izkazuje s certifikatom o pridobljeni NPK, izdanem v skladu s predpisi, ki urejajo NPK 18
2.2.2. Poklicna kvalifikacija – ki se izkazuje z listino o zaključenem programu usposabljanja oziroma izpopolnjevanja, izdano v skladu s predpisi, ki urejajo poklicno, strokovno in visokošolsko izobraževanje 19
2.3. Dodatna kvalifikacija – ki se ureja na način in po postopku, določenem v Zakonu o SOK, ter se izkazuje s potrdilom, izdanim v skladu z omenjenim zakonom 19

3. POVEZANOST IZOBRAŽEVANJA IN TRGA DELA 20

III. OPIS PODROČJA IN KVALIFI KACIJ NA PODROČJU VARNOST DRŽAVE, LJUDI IN PREMOŽENJA 22

1. PREDSTAVITEV PODROČJA VARNOST DRŽAVE, LJUDI IN PREMOŽENJA 23

1.1. Obramba Republike Slovenije 23
1.1.1. Vojaška obramba - glavni mejniki 23
1.1.2. Poslanstvo in naloge Slovenske vojske 26
1.1.3. Sestava in struktura Slovenske vojske 26
1.1.4. Delovanje Slovenske vojske v tujini 37
1.1.5. Vojaško izobraževanje in usposabljanje 46
1.1.6. Civilna obramba 49
1.2. Dejavnost policije 50
1.2.1. Zgodovinski pregled razvoja policijske dejavnosti 50
1.2.2. Slovenska policija danes 53
1.2.3. Izobraževanje policistk in policistov 54
1.2.4. Zgodovinski pregled izobraževanja v policiji 56
1.2.5. Višja policijska šola 58
1.3. Dejavnost zasebnega varovanja 61
1.3.1. Zgodovina zasebnega varovanja 61
1.3.2. Izobraževanje in usposabljanje varnostnega osebja 68
1.3.3. Področje delovanja zasebnega varovanja 72
1.3.4. Družben pomen zasebnega varovanja 76

2. PREDSTAVITEV KVALIFIKACIJ NA PODROČJU VARNOST DRŽAVE, LJUDI IN PREMOŽENJA 77
2.1. Kvalifikacijska struktura na področju Varnost države, ljudi in premoženja.....77
2.2. Opis kvalifikacij na področju Varnost države, ljudi in premoženja 79
2.3. Vpis v izobraževalne in študijske programe na področju Varnost države, ljudi in premoženja 108
2.3.1. Vpis v izobraževalni program srednjega strokovnega izobraževanja Tehnik varovanja....108
2.3.2. Vpis v študijske programe na področju Varnost države, ljudi in premoženja.....110
2.3.2.1. Vpis v višješolske študijske programe.....110
2.3.2.2. Vpis v visokošolske in univerzitetne študijske programe 112
2.3.3. Število podeljenih certifikatov o NPK na področju Varnost države, ljudi in premoženja ... 118

IV. TRENDI IN RAZVOJNE MOŽNOSTI NA PODROČJU VARNOST DRŽAVE, LJUDI IN PREMOŽENJA.....120

1. TRENDI IN RAZVOJNE MOŽNOSTI NA PODROČJU VOJAŠTVA IN OBRAMBE.....121

2. TRENDI IN RAZVOJNE MOŽNOSTI NA PODROČJU POLICIJSKEGA DELA 123

3. TRENDI IN RAZVOJNE MOŽNOSTI NA PODROČJU DEJAVNOSTI ZASEBNEGA VAROVANJA..... 125

IV. DODATEK 126
1. Viri in literatura 128
2. Pomen krajšav in kratic 130
3. Kazalo slik.....131
4. Kazalo tabel.....132
5. Kazalo grafov.....134

Uvod

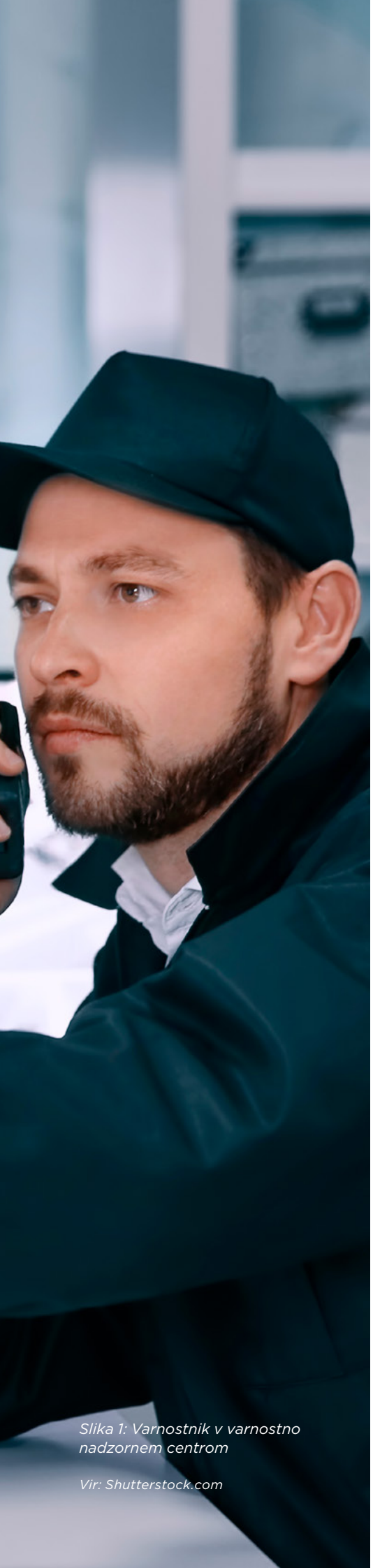

Slika 1: Varnostnik v varnostno nadzornem centrom

Vir: Shutterstock.com

Publikacija je pripravljena z namenom, da na enem mestu pregledno in celovito predstavimo nabor kvalifikacij s področja Varnost države, ljudi in premoženja[1]. V okviru področja je predstavljena dejavnost Slovenske vojske, civilne zaščite, policije in dejavnost zasebnega varovanja. Publikacija je namenjena različnim skupinam deležnikov, ki so na raznovrstne načine povezani z izbranim področjem: delodajalcem, zbornicam, sindikatom, izobraževalnim ustanovam, strokovnim institucijam, predstavnikom ministrstev in tudi širši zainteresirani javnosti.

V prvem delu publikacije so uvodoma pojasnjene temeljne ideje Evropskega in Slovenskega ogrodja kvalifikacij. V nadaljevanju so opisane vrste kvalifikacij ter orodja za zagotavljanje njihove kakovosti. Posebno pozornost smo posvetili pomenu povezovanja področja izobraževanja in trga dela.

Drugi del publikacije bralcu ponuja podrobnejši prikaz razvoja in stanja na področju Varnosti države, ljudi in premoženja v Republiki Sloveniji ter nabor in položaj kvalifikacij v omenjenih panogah. Pregledno in celovito ter po ravneh Slovenskega ogrodja kvalifikacij predstavljamo posamezne kvalifikacije. V publikaciji prikazujemo tudi podatke o aktualnih dogajanjih glede kvalifikacij, kot so npr. gibanje vpisa v izbrane izobraževalne in študijske programe v obdobju zadnjih petih let, regijska pokritost izvajalcev izobraževanja ipd.

V tretjem zaključnem poglavju publikacije so nakazani trendi, v katero smer naj bi se v prihodnosti razvijale nove kvalifikacije za področje varnosti države, ljudi in premoženja.

Poudariti je treba, da se kvalifikacijske strukture in drugi podatki, ki v publikaciji opisujejo področje varnosti države, ljudi in premoženja, nenehno spreminjajo in dopolnjujejo, zato odslikavajo trenutno stanje na področju.

[1] Naziv Varnost države, ljudi in premoženja, ki ga uporabljamo v publikaciji, izhaja iz Klasius-P-16 klasifikacijskega sistema na podlagi katerega razvrščamo aktivnosti ali izide izobraževanja in usposabljanja v klasifikacijske skupine oz. kategorije glede na področja izobraževanja in usposabljanja. S tem jih razvrstimo v klasifikacijske skupine oz. kategorije glede na podobnost predmetno specifičnih značilnosti njihove vsebine. Področje Varnost države, ljudi in premoženja najdemo v področju Klasius-P-16: 1039

II

Opis sistemov kvalifikacij

Vir: Shutterstock.com

1. OGRODJE KVALIFIKACIJ

1.1. Kvalifikacija

»Kvalifikacija je rezultat procesa ocenjevanja in priznavanja pristojnega organa, ki odloči, da je posameznik dosegel učne izide v skladu z opredeljenimi standardi« (Zakon o Slovenskem ogrodju kvalifikacij, Ur. l. št. 104, 2015). Kvalifikacije, ki so umeščene v Slovensko ogrodje kvalifikacij, pridobivamo v sistemu formalnega izobraževanja in izven njega. Izkazujejo se z javnimi listinami (potrdili, spričevali, diplomami, certifikati).

1.2. Evropsko ogrodje kvalifikacij (EOK)

Evropsko ogrodje kvalifikacij za vseživljenjsko učenje (EOK) je skupno evropsko referenčno ogrodje, ki povezuje sisteme kvalifikacij različnih držav in deluje kot orodje za primerjavo kvalifikacij. Z EOK so kvalifikacije med različnimi sistemi in državami v Evropi lažje berljive in bolj razumljive. EOK ima dva glavna cilja: spodbujati mobilnost državljanov med državami in omogočati vseživljenjsko učenje. EOK je dostopen na portalu Learning Opportunities and Qualifications portal.

1.3. Slovensko ogrodje kvalifikacij (SOK)

Slovensko ogrodje kvalifikacij (SOK) je enotni sistem kvalifikacij v Republiki Sloveniji za razvrščanje kvalifikacij v ravni glede na učne izide. Namen SOK je doseči transparentnost in prepoznavnost kvalifikacij v Sloveniji in EU. Njegovi temeljni cilji so: podpreti vseživljenjsko učenje; povezati in uskladiti slovenske podsisteme kvalifikacij ter izboljšati preglednost, dostopnost in kakovost kvalifikacij glede na trg dela in civilno družbo. Podlaga za SOK je Zakon o Slovenskem ogrodju kvalifikacij (Ur. l. št. 104/2015), ki je začel veljati leta 2016.

Slovensko ogrodje kvalifikacij določa tri vrste kvalifikacij:

- **izobrazbo**, ki se izkazuje z javno listino o zaključenem izobraževanju,
- **poklicno kvalifikacijo**, ki se izkazuje s certifikatom o pridobljeni NPK, izdanem v skladu s predpisi, ki urejajo NPK, ali z drugo listino o zaključenem programu za usposabljanje oziroma izpopolnjevanje, izdano v skladu s predpisi, ki urejajo poklicno, strokovno in visokošolsko izobraževanje;
- **dodatno kvalifikacijo**, ki se ureja na način in po postopku, določenem v Zakonu o SOK, ter se izkazuje s potrdilom, izdanim v skladu z omenjenim zakonom, in je namenjena za dopolnjevanje usposobljenosti posameznika na doseženi ravni in na določenem strokovnem področju.

Kvalifikacije so v SOK razvrščene (slika 1) v deset referenčnih ravni, glede na učne izide. Deset ravni SOK se povezuje z osmimi ravnmi Evropskega ogrodja kvalifikacij (EOK) prek opisnikov ravni obeh ogrodij. Visokošolske kvalifikacije so uvrščene tudi v ravni Evropskega ogrodja visokošolskih kvalifikacij (EOVK).

Slika 2: Slovensko ogrodje kvalifikacij (SOK) določa deset referenčnih ravni glede na učne izide

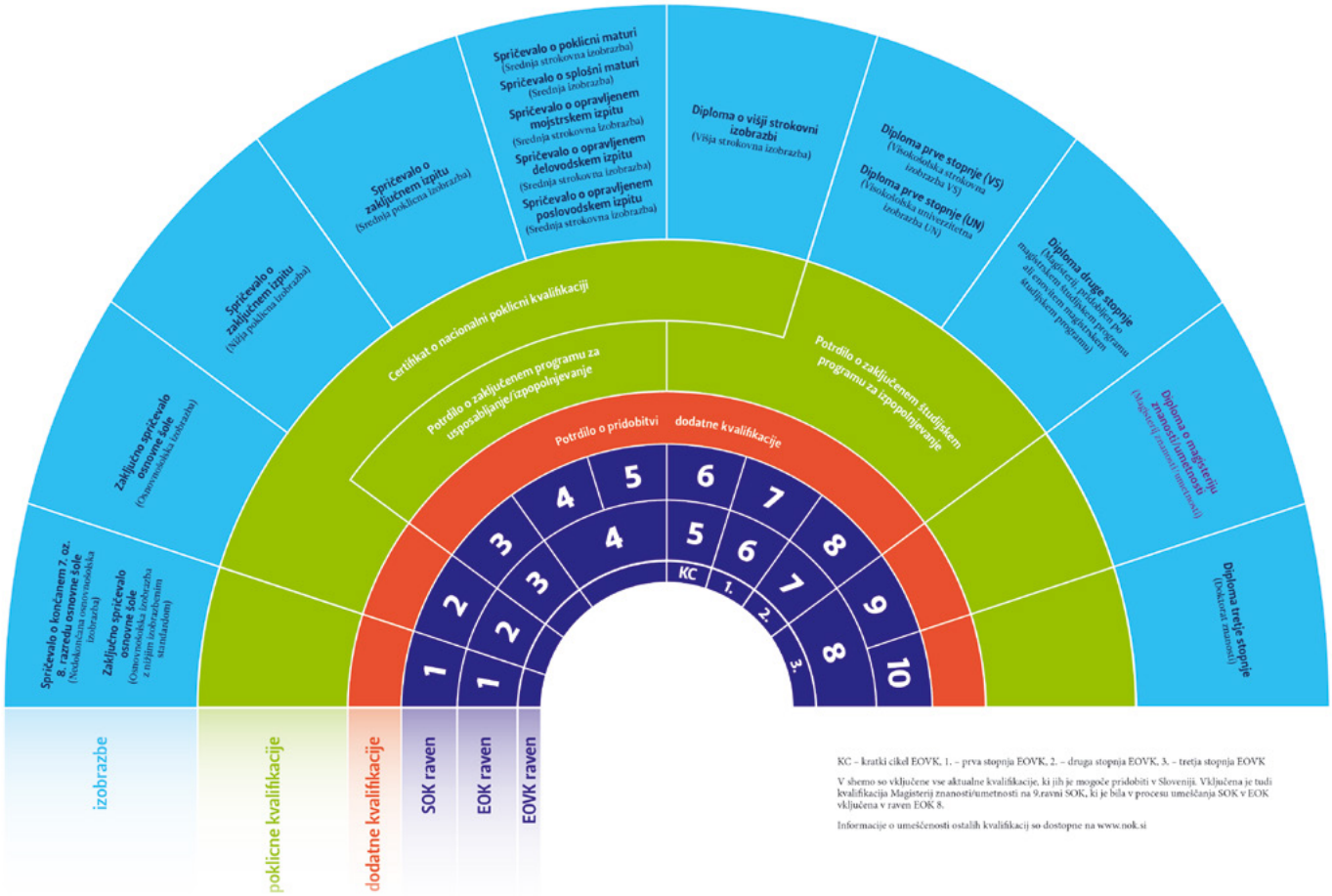

Vir: www.nok.si, 2021.

1.4. Register kvalifikacij SOK

Register kvalifikacij SOK (dostopen na www.nok.si) predstavlja javni informacijski sistem Slovenskega ogrodja kvalifikacij in omogoča vpogled v vse posamične kvalifikacije, ki jih je mogoče pridobiti v Sloveniji, in sicer: izobrazbe, poklicne kvalifikacije in dodatne kvalifikacije. Na ta način se povečuje transparentnost sistema kvalifikacij v državi, kar koristi zlasti naslednjim uporabnikom: udeležencem izobraževanja na vseh ravneh sistema, zaposlenim, delodajalcem, izobraževalnim institucijam, strokovnim komisijam, poklicnim svetovalcem in drugim. Kvalifikacije so v registru kvalifikacij SOK opisane v skladu z metodologijo SOK ter zakonskimi določili. Register kvalifikacij SOK je povezan tudi s portalom Learning Opportunities and Qualifications portal.

QR koda za dostop do registra kvalifikacij

Zaradi preglednejšega razlikovanja med aktualnimi, iztekajočimi se in preteklimi izobraževalnimi programi register kvalifikacij SOK prikazuje kvalifikacije v različnih barvah (tabela 1):

- z modro so obarvane kvalifikacije, ki jih kandidati pridobivajo v aktualnih izobraževalnih programih,
- z zeleno so obarvane kvalifikacije, ki jih kandidati pridobivajo v iztekajočih se izobraževalnih programih (od sedme do desete ravni),
- z vijolično so obarvane kvalifikacije, ki so jih kandidati pridobili v preteklih izobraževalnih programih (od šeste do desete ravni).

Preglednica 1: Kvalifikacije v Slovenskem ogrodju kvalifikacij (SOK) ter ravni Slovenskega ogrodja kvalifikacij v primerjavi z Evropskim ogrodjem kvalifikacij (EOK)

IZOBRAZBE	POKLICNE KVALIFIKCIJE	DODATNE KVALIFIKACIJE	
	Raven SOK		EOK raven
	1. RAVEN		**1.**
Spričevalo o končanem 7. oz. 8. razredu osnovne šole (Nedokončana osnovnošolska izobrazba) **Zaključno spričevalo osnovne šole**[2] (Osnovnošolska izobrazba z nižjim izobrazbenim standardom)			
	2. RAVEN		**2.**
Zaključno spričevalo osnovne šole (Osnovnošolska izobrazba)	Certifikat o nacionalni poklicni kvalifikaciji (Nacionalna poklicna kvalifikacija, raven 2)	Potrdilo o pridobitvi dodatne kvalifikacije, raven 2	
	3. RAVEN		**3.**
Spričevalo o zaključnem izpitu (Nižja poklicna izobrazba)	Certifikat o nacionalni poklicni kvalifikaciji (Nacionalna poklicna kvalifikacija, raven 3)	Potrdilo o pridobitvi dodatne kvalifikacije, raven 3	
	4. RAVEN		**4.**
Spričevalo o zaključnem izpitu (Srednja poklicna izobrazba)	Potrdilo o zaključenem programu za usposabljanje in izpopolnjevanje, Certifikat o nacionalni poklicni kvalifikaciji (Nacionalna poklicna kvalifikacija, raven 4)	Potrdilo o pridobitvi dodatne kvalifikacije, raven 4	
	5. RAVEN		**4.**
Spričevalo o poklicni maturi (Srednja strokovna izobrazba) **Spričevalo o opravljenem mojstrskem izpitu** (Srednja strokovna izobrazba) **Spričevalo o opravljenem delovodskem izpitu** (Srednja strokovna izobrazba) **Spričevalo o opravljenem poslovodskem izpitu** (Srednja strokovna izobrazba) **Spričevalo o splošni maturi** (Srednja izobrazba)	Potrdilo o zaključenem programu za usposabljanje in izpopolnjevanje, Certifikat o nacionalni poklicni kvalifikaciji (Nacionalna poklicna kvalifikacija, raven 5)	Potrdilo o pridobitvi dodatne kvalifikacije, raven 5	
	6. RAVEN		**5.**
Diploma o višji strokovni izobrazbi (Višja strokovna izobrazba)[3] **Diploma o višji strokovni izobrazbi oz. višješolski izobrazbi** (Višja strokovna izobrazba oziroma višješolska izobrazba)[4]	Potrdilo o zaključenem študijskem programu za izpopolnjevanje, Certifikat o nacionalni poklicni kvalifikaciji (Nacionalna poklicna kvalifikacija, raven 6)	Potrdilo o pridobitvi dodatne kvalifikacije, raven 6	
	7. RAVEN		**6.**
Diploma prve stopnje (VS) (Visokošolska strokovna izobrazba VS)[5] **Diploma prve stopnje (UN)** (Visokošolska univerzitetna izobrazba UN)[6] **Diploma o visokem strokovnem izobraževanju** (Visoka strokovna izobrazba)[7] **Diploma o specializaciji** (Specializacija po višji strokovni izobrazbi oziroma višješolski izobrazbi)[8]	Potrdilo o zaključenem študijskem programu za izpopolnjevanje	Potrdilo o pridobitvi dodatne kvalifikacije, raven 7	
	8. RAVEN		**7.**
Diploma druge stopnje (Magisterij, pridobljen po magistrskem študijskem programu ali enovitem magistrskem študijskem programu)[9] **Diploma o specializaciji** (Specializacija po visokošolski strokovni izobrazbi)[10] **Diploma o univerzitetnem izobraževanju** (Univerzitetna izobrazba)[11] **Diploma o visokošolskem izobraževanju** (Visoka strokovna izobrazba-ZUI)[12]	Potrdilo o zaključenem študijskem programu za izpopolnjevanje		
	9. RAVEN		**8.**
Diploma o magisteriju znanosti (Magisterij znanosti/umetnosti)[13] **Diploma o magisteriju znanosti** (Magisterij znanosti/umetnosti)[14] **Diploma o specializaciji** (Specializacija po visoki univerzitetni izobrazbi)[15] **Diploma o specializaciji** (Specializacija po visoki strokovni izobrazbi-ZUI)[16]			
	10. RAVEN		**8.**
Diploma tretje stopnje (Doktorat znanosti)[17] **Diploma o doktoratu znanosti** (Doktorat znanosti)[18] **Diploma o doktoratu znanosti** (Doktorat znanosti)[19]			

Vir: Zakon o slovenskem ogrodju kvalifikacij (ZSOK).

[2] V Republiki Sloveniji poznamo tudi »posebne programe vzgoje in izobraževanja«, v katere se vključujejo otroci in mladostniki z zmernimi in težjimi motnjami v duševnem razvoju (npr. po Zakonu o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami). Taki programi ne omogočajo pridobitve kvalifikacije, zato niso vključeni v SOK. Po zaključenem izobraževanju se mladostniki večinoma vključujejo v varstveno delovne centre.
[3] Pridobljena po letu 1996 v skladu z Zakonom o poklicnem in strokovnem izobraževanju (Uradni list RS, št. 12/96, 44/00, 86/04 – ZVSI in 79/06 – ZPSI-1) in po letu 2004 v skladu z Zakonom o višjem strokovnem izobraževanju (Uradni list RS, št. 86/04 in 100/13).
[4] Pridobljena do 30. 9. 2002 po Zakonu o usmerjenem izobraževanju (Uradni list SRS, št. 11/80, 6/83, 25/89 in 35/89; v nadaljnjem besedilu: ZUI). ZUI navaja dikcijo »višja strokovna izobrazba«, na diplomah in v razpisih za vpis pa lahko opazimo, da se uporablja tudi izraz »višješolska izobrazba«, ki ni v skladu z ZUI.
[5] Pridobi se po letu 2004 v skladu z Zakonom o visokem šolstvu (Uradni list RS, 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 109/12 in 85/14; v nadaljnjem besedilu: ZViS).
[6] Pridobi se po letu 2004 v skladu z ZViS.
[7] Pridobi se po letu 1994 v skladu z ZViS, vendar najdlje do izteka študijskega leta 2015/16.
[8] Pridobljena do 30. 9. 1997 v skladu z ZUI.
[9] Pridobi se po letu 2004 v skladu z ZViS.
[10] Pridobi se v skladu z ZViS, vendar najdlje do izteka študijskega leta 2015/16.
[11] Pridobi se po letu 1994 v skladu z ZViS, vendar najdlje do izteka študijskega leta 2015/16.
[12] Pridobljena v skladu z ZUI.
[13] Pridobi se v skladu z ZVIS, vendar najdlje do izteka študijskega leta 2015/16.
[14] Pridobljena v skladu z ZUI.
[15] Pridobi se po letu 1994 v skladu z ZViS, vendar najdlje do izteka študijskega leta 2015/16. Ta kvalifikacija se glede na slovensko zakonodajo in skladno z načelom najboljšega ujemanja umešča na deveto raven SOK, vendar pa glede na učne rezultate ne dosega zahtevnosti učnih rezultatov osme ravni EOK. Zato je ta kvalifikacija primerljiva z opisniki sedme ravni EOK.
[16] Pridobljena do 30. 9. 1997 v skladu z ZUI. Ta kvalifikacija se glede na slovensko zakonodajo in skladno z načelom najboljšega ujemanja umešča na deveto raven SOK, vendar pa glede na učne rezultate ne dosega zahtevnosti učnih rezultatov osme ravni EOK. Zato je ta kvalifikacija primerljiva z opisniki sedme ravni EOK.
[17] Pridobi se po letu 2004 v skladu z ZViS.
[18] Pridobi se po letu 1994 v skladu z ZViS, vendar najdlje do izteka študijskega leta 2015/16.
[19] Pridobljena v skladu z ZUI.

Slika 3: Motorna kolesa, ki jih uporabljajo policisti prometniki pri zagotavljanju varnosti v cestnem prometu

Vir: Arhiv Slovenske policije

2. VRSTE KVALIFIKACIJ

2.1. Izobrazba - pridobljena v sistemu formalnega stopenjskega izobraževanja in se izkazuje z javno listino o zaključenem izobraževanju

- **osnovnošolsko izobraževanje,**
- **srednješolsko izobraževanje,**
- **višješolsko izobraževanje,**
- **visokošolsko izobraževanje.**

Osnovnošolsko izobraževanje

Obvezno osnovnošolsko izobraževanje je v Sloveniji organizirano v okviru enotne devetletne osnovne šole, v katero so vključeni učenci od šestega do petnajstega leta starosti. V prvi razred se vpisujejo učenci, ki v letu vstopa v šolo dopolnijo šest let. Po uspešno zaključeni osnovni šoli učenci pridobijo zaključno spričevalo osnovne šole in lahko nadaljujejo s srednješolskim izobraževanjem. Če učenci ne zaključijo celotnega programa osnovne šole, uspešno pa zaključijo najmanj sedmi razred, pridobijo potrdilo o izpolnjeni osnovnošolski obveznosti in lahko nadaljujejo z nižjim poklicnim izobraževanjem.

Srednješolsko izobraževanje

Po obveznem devetletnemu osnovnošolskem izobraževanju sledi neobvezno srednješolsko izobraževanje. Traja od dve do pet let, vanj vstopajo generacije otrok, stare praviloma petnajst let. Srednješolsko izobraževanje se deli na:

- **splošno izobraževanje**, kamor spadajo različni štiriletni programi splošne in strokovne gimnazije (gimnazija in klasična gimnazija; tehniška, ekonomska in umetniška gimnazija različnih smeri) in enoletni maturitetni tečaj, ki se zaključijo s splošno maturo;
- **poklicno in strokovno izobraževanje**, kamor spadajo izobraževalni programi različnih vrst zahtevnosti, in sicer: programi nižjega (dve leti) in srednjega poklicnega izobraževanja (tri leta), ki se zaključijo z zaključnim izpitom, ter srednjega strokovnega izobraževanja (štiri leta), poklicno-tehniškega izobraževanja (dve leti po končanem programu srednjega poklicnega izobraževanja) in poklicnega tečaja (eno leto), ki se prav tako zaključijo s poklicno maturo.

Srednje splošno izobraževanje

Srednje splošno (gimnazijsko) izobraževanje traja štiri leta in se konča s splošno maturo kot obliko zunanjega preverjanja znanja. Uspešno končana gimnazija, ki se zaključi z maturo in pridobitvijo spričevala o splošni maturi, omogoča dijakom vpis v programe višjega in visokošolskega strokovnega ter univerzitetnega izobraževanja.

Dijaki v gimnazijah opravljajo maturo iz petih predmetov, od tega iz treh predmetov skupnega dela (materinščina, tuji jezik in matematika) in dveh predmetov izbirnega dela.

Srednje tehniško in strokovno izobraževanje

Srednje tehniško in strokovno izobraževanje praviloma traja štiri leta (lahko tudi pet). Namenjeno je učencem, ki so končali osnovno šolo ali izobraževalni program nižjega poklicnega izobraževanja. To so široko zasnovani programi z dvojno kvalifikacijo: kandidati si pridobijo poklicno kvalifikacijo in se pripravijo za nadaljnji študij v programih višjega in visokega strokovnega izobraževanja (pod dodatnimi pogoji tudi univerzitetnega). Izobraževanje se konča s poklicno maturo, ki je sestavljena iz obveznih predmetov (materinščine in strokovnoteoretičnega predmeta) in izbirnih predmetov (tuji jezik ali matematika ter izdelek oziroma storitev z zagovorom). Po uspešno opravljeni poklicni maturi dijak pridobi spričevalo o poklicni maturi.

Srednje poklicno izobraževanje

V srednjem poklicnem izobraževanju se dijaki izobražujejo za širša poklicna področja. V skladu z zakonom lahko triletno srednje poklicno izobraževanje poteka v dveh glede na doseženo izobrazbo oz. poklic enakovrednih oblikah: v šolski obliki in kot vajeništvo, ki ga je Slovenija znova uvedla s šolskim letom 2017/2018. Vajeništvo predstavlja dodatno možnost za razvoj okolja, v katerem mladi razvijajo svoje talente in se usposabljajo za prevzemanje samostojnih delovnih nalog. V vajeništvu se vsaj 50 odstotkov programa izvaja pri enem ali več delodajalcih. V programih, ki se izvajajo v šolski obliki, se izvaja praktično usposabljanje z delom vsaj 24 tednov.

Programi praviloma trajajo tri leta (lahko tudi štiri leta). Vanje se lahko vpiše, kdor je končal osnovno šolo ali izobraževalni program nižjega poklicnega izobraževanja. Izobraževanje se zaključi z zaključnim izpitom, ki obsega pisni in ustni izpit iz materinščine in izdelek oziroma storitev z zagovorom. Po uspešno opravljenem zaključnem izpitu dijak pridobi spričevalo o zaključnem izpitu in lahko nadaljuje izobraževanje po dveletnem izobraževalnem programu v poklicno-tehniškem izobraževanju ali se zaposli.

Poklicno-tehniško izobraževanje

Poklicno-tehniško izobraževanje je oblikovano kot nadgradnja srednjega poklicnega izobraževanja in omogoča dijakom, ki so uspešno končali srednje poklicno izobraževanje, da dosežejo srednjo strokovno izobrazbo, ki je po stopnji izobrazbe enakovredna štiriletnemu strokovnemu oziroma tehniškemu izobraževanju. Hkrati dijaku omogoča pridobitev poklica na višji kvalifikacijski ravni. Traja dve leti. Izobraževanje se konča s poklicno maturo. Po uspešno opravljeni poklicni maturi dijak pridobi spričevalo o poklicni maturi.

Nižje poklicno izobraževanje

Nižje poklicno izobraževanje, ki tipično traja dve leti, je namenjeno učencem, ki so izpolnili osnovnošolsko obveznost in končali najmanj sedem razredov devetletne osnovne šole oziroma so končali osnovno šolo po prilagojenem izobraževalnem programu. V strokovnih modulih je poudarek na praktičnem pouku, ki je podkrepljen s strokovno-teoretičnimi vsebinami. Ob zaključku izobraževanja mora dijak opraviti zaključni izpit. Po uspešno opravljenem zaključnem izpitu dijak pridobi spričevalo o zaključnem izpitu. S tem je usposobljen za opravljanje manj zahtevnih poklicev, hkrati pa lahko nadaljuje izobraževanje v programih srednjega poklicnega izobraževanja.

Poklicni tečaj

Poklicni tečaj traja eno leto in je namenjen dijakom, ki so uspešno končali štiri letnike gimnazije ali strokovne šole (brez mature). Zato so dijakom priznani splošnoizobraževalni predmeti iz predhodnega izobraževanja in imajo v programu le strokovne module s praktičnim usposabljanjem z delom. Poklicni tečaj je druga pot do naziva strokovne izobrazbe, za katerega obstaja tudi štiriletni program srednjega strokovnega ali tehniškega izobraževanja.

Maturitetni tečaj

Maturitetni tečaj traja eno leto in je namenjen pripravi na maturo za tiste dijake, ki niso obiskovali gimnazije, in osebe, starejše od 21 let, ki želijo opravljati maturo. Po končanem maturitetnem tečaju kandidati opravljajo enako maturo kot dijaki v gimnazijah.

Mojstrski, delovodski ali poslovodski izpit

Mojstrski, delovodski ali poslovodski izpiti so namenjeni kandidatom s končano srednjo poklicno šolo in z najmanj tremi leti ustreznih delovnih izkušenj. Izpit je sestavljen iz štirih delov: praktičnega dela, strokovno-teoretičnega dela, poslovodno-ekonomskega dela ter pedagoško-andragoškega dela. Z opravljenim mojstrskim, delovodskim ali poslovodskim izpitom, s katerim se preverja usposobljenost kandidata za samostojno vodenje obratovalnice, za mojstrsko opravljanje poklica in za praktično usposabljanje dijakov, si kandidat pridobi spričevalo o opravljenem mojstrskem, delovodskem ali poslovodskem izpitu ter srednjo strokovno izobrazbo. Na podlagi opravljenih izpitov iz splošnoizobraževalnih predmetov poklicne mature lahko kandidat nadaljuje izobraževanje na višjih in visokih strokovnih šolah.

Visokošolsko in višje strokovno izobraževanje

Med pomembnejšimi temeljnimi cilji visokošolskega in višjega strokovnega izobraževanja so predvsem kakovost, zaposljivost in mobilnost v Evropi in svetu, pravičen dostop, raznovrstnost institucij in študijskih programov.

Višješolsko izobraževanje

Višješolsko izobraževanje v Sloveniji je namenjeno študentom, ki so končali poklicno ali splošno maturo, pa tudi kandidatom z opravljenim mojstrskim, delovodskim ali poslovodskim izpitom, ki imajo tri leta delovnih izkušenj ter opravljen preizkus znanja iz splošnoizobraževalnih predmetov v obsegu, ki je določen za poklicno maturo v srednjem strokovnem izobraževanju. Praktično naravnani programi trajajo dve leti in zaobsegajo 20-tedensko praktično usposabljanje v podjetjih. Študentom omogočajo pridobitev poklicnih kompetenc v skladu s poklicnimi standardi.

Visokošolsko izobraževanje

Visokošolsko izobraževanje je organizirano na treh »bolonjskih« stopnjah. V okviru prve stopnje se izvajata visokošolski strokovni in univerzitetni študij oziroma dodiplomski študij, na drugi stopnji magistrski (stopenjski ali enovit) in na tretji doktorski študij. Študijski programi se izvajajo kot redni ali izredni študij ali študij na daljavo. Študijski programi za pridobitev izobrazbe trajajo od dveh do šest let. Študijske obveznosti po programih so ovrednotene s kreditnimi točkami. V letniku študija si je mogoče pridobiti 60 KT, pri čemer 1 KT pomeni 25–30 ur študentovega dela oziroma 1.500–1.800 ur na leto. Kreditni sistem študija (ECTS) je obvezen od leta 2002 naprej.

Študijski programi za pridobitev izobrazbe pred uvedbo bolonjskih študijskih programov:

a) dodiplomski:
- za pridobitev visoke strokovne izobrazbe (diploma o visokem strokovnem izobraževanju),
- za pridobitev univerzitetne izobrazbe (diploma o univerzitetnem izobraževanju);

b) podiplomski:
- za pridobitev specializacije (diploma o specializaciji),
- za pridobitev magisterija (diploma o magisteriju znanosti),
- za pridobitev doktorata znanosti (diploma o doktoratu znanosti).

Študijski programi za pridobitev izobrazbe po uvedbi bolonjskih študijskih programov:

a) prva stopnja
- visokošolski strokovni študijski programi (diploma o izobraževanju prve stopnje VS),
- univerzitetni študijski programi (diploma o izobraževanju prve stopnje UN);

b) druga stopnja
- magistrski študijski programi (diploma o strokovnem magisteriju),
- enoviti magistrski študijski programi (diploma o strokovnem magisteriju);

c) tretja stopnja
- doktorski študijski programi (diploma o doktoratu znanosti).

Programi na posameznih ravneh se izvajajo tudi po javno veljavnem programu osnovne šole za odrasle ter kot izredno izobraževanje in izredni študij po javno veljavnih programih poklicnega, strokovnega, gimnazijskega, višje strokovnega, višješolskega in visokošolskega izobraževanja. Pogoje za vključitev v te programe, njihov potek, ustrezno prilagajanje in dokončanje, določajo posamezni področni zakoni, za vsako raven izobraževanja posebej.

Zagotavljanje kakovosti v izobraževalnem sistemu

Kakovost sistema izobraževanja je bistveno odvisna od vzpostavljenih in kakovostnih akreditacijskih postopkov in sistemov zagotavljanja kakovosti. V Sloveniji akreditacijski postopki in sistemi zagotavljanja kakovosti tvorijo celovito skrb za kakovost izobraževalnega sistema ter kakovost njegovih učinkov. Zagotavljanje kakovosti poklicnega in strokovnega izobraževanja v Sloveniji je vpeto v mednarodni prostor, prek evropske mreže zagotavljanja kakovosti poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja (EQAVET). Za zagotavljanje kakovosti v visokošolskem izobraževanju je v Republiki Sloveniji zadolžena Nacionalna agencija Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu (NAKVIS), ki izvaja akreditacijske postopke in evalvacije študijskih programov.

2.2. Poklicne kvalifikacije

2.2.1. Poklicna kvalifikacija – ki se izkazuje s certifikatom o pridobljeni NPK, izdanem v skladu s predpisi, ki urejajo NPK

Temeljni namen sistema nacionalnih poklicnih kvalifikacij (sistem NPK) je, da se lahko posameznikom formalno priznajo znanja in spretnosti ne glede na načine oziroma učna okolja, kjer so bile pridobljene. Sistem NPK omogoča pridobitev javno veljavnih listin (certifikata o NPK) v skladu z evropskimi priporočili o vrednotenju neformalnega in priložnostnega učenja. V naš prostor ga je uvedel Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah, ki je bil sprejet leta 2000.

Nacionalna poklicna kvalifikacija je formalno priznana strokovna usposobljenost za opravljanje poklica na določeni ravni zahtevnosti, ki temelji na nacionalno sprejetem poklicnem standardu. S sistemom NPK preverjamo in potrjujemo neformalno in priložnostno pridobljena znanja in spretnosti, ki jih je posameznik pridobil z delovnimi izkušnjami, prostovoljnim delom, prostočasnimi aktivnostmi, udeležbo v neformalnih programih izobraževanja oziroma usposabljanja, samoučenjem ipd.

Sistem NPK je namenjen le odraslim osebam, starim nad 18 let, izjemoma mlajšim osebam, če jim je prenehal status dijaka ali vajenca in imajo ustrezne delovne izkušnje. Prednost sistema NPK je v njegovi prilagodljivosti, saj omogoča hitro odzivnost na potrebe trga dela. Možnost potrjevanja predhodno pridobljenih znanj pozitivno vpliva na odpravljanje razlik med povpraševanjem in ponudbo na trgu dela.

Zagotavljanje kakovosti v sistemu NPK

Sistem NPK temelji na vnaprej predpisanih postopkih preverjanja in potrjevanja neformalno pridobljenih znanj, kar zagotavlja sistemu njegovo objektivnost in kakovost. Zagotovljena je akreditacija NPK na pristojnem strokovnem svetu. Vsak kandidat, ki pristopi k preverjanju in potrjevanju NPK, ima zagotovljeno svetovanje. Postopek preverjanja in potrjevanja NPK izvajajo izvajalci, ki so vpisani v register izvajalcev pri RIC. Izvajalci v sistemu NPK morajo za vpis v register izvajalcev izpolnjevati materialne pogoje, predpisane v katalogu strokovnih znanj in spretnosti za NPK. Poleg navedenega se redno revidira NPK ter ob reviziji prav tako preveri izvajalca. Ocenjevalci morajo za pridobitev licence izpolnjevati kadrovske pogoje, navedene v katalogu strokovnih znanj in spretnosti za NPK, ter opraviti usposabljanje. Ocenjevalci podaljšujejo licenco vsakih pet let, Državni izpitni center pa skrbi za sprotno spremljavo dela članov komisij na preverjanjih NPK. V sistemu nacionalnih poklicnih kvalifikacij Center RS za poklicno izobraževanje izvaja evalvacijo sistema NPK.

2.2.2. Poklicna kvalifikacija – ki se izkazuje z listino o zaključenem programu usposabljanja oziroma izpopolnjevanja, izdano v skladu s predpisi, ki urejajo poklicno, strokovno in visokošolsko izobraževanje

Kvalifikacije, pridobljene po programih izpopolnjevanja in usposabljanja

Ena od vrst poklicnih kvalifikacij so kvalifikacije, pridobljene po programih izpopolnjevanja in usposabljanja, ki jih opredeljujeta Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju (ZPSI – 1A, Ur. l. RS št. 68/17) ter Zakon o višjem strokovnem izobraževanju (ZVSI, Ur. l. RS št. 86/04 in 100/13).

Študijski programi za izpopolnjevanje in usposabljanje so namenjeni predvsem izpopolnjevanju, dopolnjevanju, posodabljanju in poglabljanju znanja na ravni srednjega in višjega strokovnega izobraževanja, v skladu z zahtevami delovnih mest. Gre za nadaljevanje in nadgradnjo že uveljavljenih oblik nadaljnjega usposabljanja delavcev za potrebe podjetij in konkretnih delovnih mest, zapolnjujejo pa tudi vrzel v ponudbi usposabljanja predvsem za delavce, ki so zaposleni v manjših podjetjih. Programi izpopolnjevanja in usposabljanja pripomorejo k razvoju poklicno specifičnih kompetenc posameznikov ter s tem prispevajo k učinkovitejšemu usklajevanju med povpraševanjem in ponudbo po spretnostih in znanjih na trgu delovne sile. Usmerjenost na potrebe podjetij in delovnih mest je osnovno vodilo pri razvoju teh programov.

Zagotavljanje kakovosti v programih izpopolnjevanja in usposabljanja se uresničuje prek izvajanja predpisanih akreditacijskih postopkov pri pristojnih strokovnih svetih. Prav tako se zagotavljanje kakovosti spremlja v okviru kriterijev evropske mreže zagotavljanja kakovosti poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja (EQAVET).

Kvalifikacije, pridobljene po študijskih programih izpopolnjevanja

Ena izmed vrst poklicnih kvalifikacij so tudi kvalifikacije, pridobljene po študijskih programih izpopolnjevanja. Študijski programi za izpopolnjevanje so v skladu z Zakonom o visokem šolstvu (ZVIS, Ur. l. RS št. 65/17, 33. člen) ena od oblik vseživljenjskega učenja in so namenjeni predvsem za izpopolnjevanje, dopolnjevanje, poglabljanje in posodabljanje znanja.

Zagotavljanje kakovosti za študijske programe izpopolnjevanja se uresničuje prek izvajanja predpisanih akreditacijskih postopkov na Nacionalni agenciji za kakovost v visokem šolstvu ter evalvacij posameznih študijskih programov.

2.3. Dodatna kvalifikacija – ki se ureja na način in po postopku, določenem v Zakonu o SOK, ter se izkazuje s potrdilom, izdanim v skladu z omenjenim zakonom

Dodatna kvalifikacija je v skladu z zakonom SOK (ZSOK, Ur. l. št 104/2015) kvalifikacija, ki dopolnjuje usposobljenost posameznika na doseženi ravni in na določenem strokovnem področju ter je vezana na potrebe trga dela. Dodatne kvalifikacije so ena od vrst kvalifikacij, ki omogoča pridobitev javne listine – Potrdila o pridobitvi dodatne kvalifikacije.

Vlogo za umestitev dodatne kvalifikacije v SOK lahko vloži delodajalec, skupina delodajalcev ali Zavod RS za zaposlovanje, v kateri mora predlagatelj opisati: vsebino dodatne kvalifikacije v obliki učnih izidov, program usposabljanja, opis procesov zagotavljanja kakovosti ter potrebe na trgu dela.

Zagotavljanje kakovosti pri umeščanju dodatnih kvalifikacij.

V skladu z zakonom SOK (ZSOK, Ur. l. št 104/2015) Center RS za poklicno izobraževanje strokovno oceni popolno vlogo za umestitev dodatne kvalifikacije v SOK in pripravi mnenje o ustreznosti vloge in programa usposabljanja. Strokovna komisija NKT SOK-EOK na podlagi pozitivnega mnenja Centra RS za poklicno izobraževanje sprejme odločitev glede vloge o umestitvi dodatne kvalifikacije v SOK in pripravi predlog za umestitev dodatne kvalifikacije v SOK. Dodatno kvalifikacijo na podlagi predloga strokovne komisije v Slovensko ogrodje kvalifikacij umesti minister, pristojen za delo. Nadzor nad izvajanjem programa usposabljanja za pridobitev dodatne kvalifikacije izvaja ministrstvo, pristojno za šolstvo.

3. POVEZANOST IZOBRAŽEVANJA IN TRGA DELA

Področji izobraževanja in trga dela se morata zaradi hitrih razvojnih sprememb nenehno povezovati in vzajemno iskati skupne rešitve. Pri tem se na različne načine povezujejo izobraževalne institucije, podjetja in drugi socialni partnerji z namenom nenehnega izboljševanja kakovosti različnih sistemov pridobivanja kvalifikacij.

V Sloveniji je na področju srednješolskega (poklicnega in strokovnega) in višješolskega strokovnega izobraževanja poklicni standard povezovalni člen med sfero gospodarstva in izobraževanja. Šele vzpostavitev poklicnega standarda pred leti je omogočila, da se je gospodarska sfera začela aktivno vključevati v proces njegove priprave in tako neposredno vplivati na vsebine izobraževalnih programov.

Postopek priprave poklicnih standardov in njihove revizije poteka po načelih socialnega dialoga, pri čemer Center RS za poklicno izobraževanje sistematično vključuje vse ključne partnerje na nacionalni ravni. Posebej pomembno je sodelovanje najnaprednejših subjektov s področja industrije, obrti in storitev za zgodnje odkrivanje potreb po novih kvalifikacijah. Načelo transparentnosti se upošteva kot temeljno načelo pri razvoju poklicnih standardov, ki so podlaga za pripravo izobraževalnih programov in tudi katalogov za NPK v sistemu certificiranja. Poklicni standard je torej povezovalni člen poklicnega izobraževanja in sistema certificiranja NPK.

Poklicni standard določa vsebino poklicne kvalifikacije na določeni ravni in opredeljuje znanja, spretnosti in kompetence, ki so posamezniku potrebni, da opravlja določen poklic. Pri tem je treba poudariti, da so poleg poklicnih pomembne tudi ključne kompetence, saj zagotavljajo posameznikovo profesionalno rast, pa tudi sposobnost opravljanja različnih vlog v družbi. V okviru Centra RS za poklicno izobraževanje je bila pripravljena analiza ključnih kompetenc in predlog posodobljenega nabora ključnih kompetenc, ki se vključujejo v poklicne standarde. Pri pripravi nabora ključnih kompetenc so bile upoštevane tako potrebe trga dela kot tudi evropska priporočila na tem področju (Marentič, 2015).

Vir: Shutterstock.com

Na področju visokega šolstva je bila v letu 2011 sprejeta Resolucija o Nacionalnem programu visokega šolstva 2011—2020 (ReNPVŠ11-20, Ur. l. RS št. 41/11). Ta med drugim opredeljuje cilje in ukrepe slovenskega visokošolskega prostora, ki se nanašajo na vzpostavitev kakovostnega, raznolikega in odzivnega visokošolskega prostora do leta 2020.

Peti ukrep Resolucije izpostavlja izboljšanje sodelovanja visokošolskih institucij z gospodarstvom in negospodarstvom ter tako postavlja temelje visokošolskim institucijam za boljše sodelovanje z družbenim okoljem in uspešnejši prenos znanja iz visokošolskih institucij v gospodarstvo in negospodarstvo. V okviru ukrepa so predvidene spodbude pri raziskovalnih in inovativnih projektih med gospodarstvom in negospodarstvom ter aktivno sodelovanje delodajalcev pri oblikovanju študijskih programov, kar posledično vpliva na hitrejše odzivanje na družbena in gospodarska pričakovanja. Visokošolske institucije se morajo ob avtonomnem razvoju kakovostnih akademskih standardov za študijske programe hkrati odzivati tudi na družbena in gospodarska pričakovanja. Ob tem morajo proučiti družbene potrebe po določenih študijskih programih, poklicnih profilih in analizirati, ali so pridobljene kompetence diplomantov primerne za zaposljivost in za razvoj posameznika v smislu aktivnega državljanstva in osebne rasti.

III

Opis področja in kvalifikacij na področju varnost države, ljudi in premoženja

Slika 4: Helikopter Slovenske vojske

Vir: Informacijski portal Slovenske vojske

1. PREDSTAVITEV PODROČJA VARNOST DRŽAVE, LJUDI IN PREMOŽENJA

1.1. Obramba Republike Slovenije

Temeljni namen obrambe Republike Slovenije je odvračanje napada na državo ter obramba neodvisnosti, nedotakljivosti in ohranjanja celovitosti države. Ta namen se uresničuje tudi z vključevanjem in z aktivnim sodelovanjem države v mednarodnih varnostnih povezavah na podlagi mednarodnih pogodb. Obrambni sistem Republike Slovenije tvorita vojaška in civilna obramba. Obrambne zadeve so v državni pristojnosti. Vse oblike vojaške in civilne obrambe temeljijo in se izvajajo v skladu z načeli mednarodnega vojnega prava oziroma sprejetimi mednarodnimi obveznostmi.

Vojaško obrambo izvajajo obrambne sile, ki jih sestavlja Slovenska vojska, samostojno ali v zavezništvu na podlagi mednarodnih pogodb. Vojaška obramba se izvaja z orožjem in drugimi vojaškimi sredstvi.

Civilna obramba obsega ukrepe državnih organov in organov lokalne samouprave za delovanje v vojni, gospodarsko in psihološko obrambo ter druge nevojaške oblike obrambe, ki jih izvajajo državljani, samoupravne lokalne skupnosti, državni organi, gospodarske družbe, zavodi in druge organizacije. Z ukrepi civilne obrambe se z nevojaškimi sredstvi in načini podpira in dopolnjuje vojaška obramba države, zagotavlja delovanje oblasti ter preskrba, zaščita in preživetje prebivalstva v vojnem stanju.

Obrambne dejavnosti obsegajo tudi varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami z namenom varstva ljudi, živali, premoženja, kulturne dediščine ter okolja pred naravnimi in drugimi nesrečami. Naravne nesreče so tiste, ki jih povzročijo naravne sile, druge nesreče pa so tiste, ki jih povzroči človek s svojo dejavnostjo in ravnanjem, pa tudi vojna, izredno stanje in druge oblike množičnega nasilja.

1.1.1. Vojaška obramba - glavni mejniki

OD TERITORIALNE OBRAMBE REPUBLIKE SLOVENIJE DO SLOVENSKE VOJSKE

Vojaško obrambo Republike Slovenije zagotavlja Slovenska vojska. Slovenska vojska je nastala iz Teritorialne obrambe Republike Slovenije, ki je v pripravah na slovensko osamosvojitev ter v vojni za Slovenijo leta 1991 imela ključno vlogo. Slovenski parlament oziroma skupščina je 8. marca 1991 sprejela ustavni zakon, po katerem služenje vojaškega roka v jugoslovanski armadi za državljane Slovenije ni bilo več obvezno. Aprila 1991 se je v Poljčah začel tečaj za vodstvo, častnike in inštruktorje prvih dveh učnih centrov Teritorialne obrambe (v nadaljevanju TO). Oborožen nastop proti demokratičnim spremembam v Sloveniji je jugoslovanska armada začela pripravljati že po večstrankarskih

volitvah maja leta 1990, na katerih je zmagala koalicija DEMOS. V času, ko je nova politična struktura prevzemala oblastne položaje, je jugoslovanska armada izvedla akcijo odvzema orožja slovenski TO, in sicer brez vednosti Predsedstva RS, ki je bilo nadrejeno Republiškemu štabu za TO. 19. maja je slovensko predsedstvo akcijo oddajanja orožja armadi ustavilo. Odgovor na akcijo odvzema orožja je bila Manevrska struktura narodne zaščite (MSNZ), v okviru katere so se Slovenci začeli v tajnosti pripravljati, da bodo z oboroženim bojem odgovorili na morebitno nasilno posredovanje jugoslovanske armade v Sloveniji. Potem ko je Predsedstvo RS septembra 1990 imenovalo majorja Janeza Slaparja za vršilca dolžnosti načelnika Republiškega štaba TO, pa so bili pripadniki MSNZ vključeni v TO.

Za dan Slovenske vojske velja 15. maj kot spomin na dan, ko se je v prvih učnih centrih Teritorialne obrambe v Pekrah in na Igu začelo leta 1991 usposabljanje prve generacije slovenskih vojakov. Slovenija je s tem prenehala pošiljati svoje nabornike na služenje vojaškega roka v jugoslovansko armado ter začela izgrajevati svoje oborožene sile. Slovenski naborniki so vojaški rok začeli služiti izključno v Sloveniji v 710. učnem centru v Pekrah pri Mariboru in 510. učnem centru na Igu pri Ljubljani. Ti vojaki so 2. junija 1991 kot prvi vojaki slovesno zaprisegli Republiki Sloveniji.

Jugoslovanska armada je skušala priprave na slovensko osamosvojitev ustaviti in je večkrat zahtevala zaprtje obeh učnih centrov ter od slovenskih oblasti izročitev nabornih evidenc, brez katerih ni mogla izvajati nabora. Ker slovenske oblasti tega niso hotele storiti, je jugoslovanska armada v mariborske vojašnice poslala več posebnih oddelkov z oklepnimi vozili, v bližino Peker pa začela pošiljati izvidnike z namenom, da izzovejo incident. 23. maja 1991 je armada s tanki obkolila učni center v Pekrah. Naslednji dan je jugoslovanska armada ugrabila načelnika štaba mariborske TO, podpolkovnika Miloševiča. Prav tisto noč so bile slovenski javnosti predstavljene nove uniforme slovenske TO. Aktivirana je bila specialna brigada MORiS. Dogodki v Pekrah so pokazali, da je jugoslovanska armada pripravljena tudi na dejanske spopade, zato se je Slovenija pospešeno pripravljala na obrambo.

Slika 5: Častna četa Teritorialne obrambe Republike Slovenije na proslavi ob razglasitvi samostojnosti, 26. 6. 1991

Vir: Vojaški muzej Slovenske vojske

25. junija 1991 je Slovenija razglasila samostojnost in v naslednjih dveh dneh so tanki in oklepna vozila jugoslovanske armade krenili iz vojašnic v Sloveniji in na Hrvaškem, da bi zatrla pravkar razglašeno slovensko državo. Slovensko predsedstvo je 27. junija poseg jugoslovanske armade ocenilo kot poskus trajne okupacije Slovenije. Od vseh aktivnih in civilnih oseb iz RS je zahtevalo, naj zapustijo armado oziroma naj ne sodelujejo v napadu na Slovenijo. Predsedstvo je ukazalo izvajanje predvidenih ukrepov za oviranje prodora armadnih enot in blokado infrastrukturnih objektov, aktiviralo je TO za zaščito

objektov in komunikacij ter sprejelo še nekaj drugih ukrepov. Predsednik predsedstva Milan Kučan je javnost po televiziji seznanil s sklepi predsedstva. Republiška koordinacijska skupina je ukazala mobilizacijo vseh enot TO in uporabo orožja ob napadu jugoslovanske armade, poveljnik štaba TO pa preprečevanje premikov armade. Slovenci so bili v teh dneh pripravljeni na najhujše, saj so se za osamosvojitev odločili brez podpore mednarodne javnosti. Odločnost slovenskih oblasti, slovenske TO in slovenske javnosti, da z orožjem ubranijo osamosvojitvene ukrepe, je presenetila jugoslovansko armado, ki je v vojnih dneh grozila Sloveniji z najhujšim. To je z napadom na jedrsko elektrarno v Krškem. Že 28. junija 1991 so začele slovenske enote po vsej Sloveniji vzpostavljati ravnotežje: napadle in zavzele so več mejnih prehodov, vojašnic, skladišč, prisluškovalnih centrov in drugih objektov jugoslovanske armade. 29. junija ponoči je zasedal slovenski parlament, ki je sprejel sklep, da se Slovenija kljub ultimatu armade, ki je grozila s totalno vojno, ne bo vdala. Parlament je izrazil željo po mirnem reševanju zapletov, vendar ne na račun temeljne slovenske odločitve za samostojnost. Po več slovenskih krajih so tulili alarmi za zračni napad, ljudje so se umikali v zaklonišča. Jugoslovanska armada je po presenečenju zaradi odločne obrambe skušala urediti svoje enote. V podporo jim je poslala tudi letalstvo. Načelnik generalštaba Blagoje Adžić je po televiziji grozil, da bo armada nastopila z vsemi sredstvi, vendar je izzval le še večjo odločnost pri slovenskem prebivalstvu. Z Brionsko deklaracijo 7. julija 1991 so se spopadi v Sloveniji končali in jugoslovanska armada se je umaknila iz Slovenije v noči s 25. na 26. oktober 1991.

V vojnih dneh leta 1991 je Teritorialna obramba pokazala pogum in hrabrost, da se odločno zoperstavi močnejši in bolje oboroženi vojaški sili ter ubrani interese svoje mlade države. Slovenska vojska gradi svojo tradicijo na zgodovini dogodkov, ki so spremljali vojaške priprave na slovensko osamosvojitev ter na vrednotah vojne za Slovenijo.

14. januarja 1995 je bil dan, ko je prešel v veljavo Zakon o obrambi, s čimer se je Teritorialna obramba uradno preimenovala v Slovensko vojsko.

VKLJUČEVANJE SLOVENSKE VOJSKE V ZVEZO NATO V LETIH 1993 DO 2004

Prizadevanja Slovenije za vključitev v zvezo Nato so se začela že leta 1993, ko je Državni zbor Republike Slovenije sprejel Resolucijo o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti. Demokratično izražena politična volja za približevanje Slovenije Natu je bila prvič jasno zapisana v dopolnilih k Resoluciji o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti, sprejetih v državnem zboru januarja 1994. Na temelju tako izražene odločitve slovenskega parlamenta se je Slovenija 30. marca 1994 med prvimi vključila v Partnerstvo za mir (PzM) in še isto leto postala pridružena partnerica v Severnoatlantski skupščini (North Atlantic Assembly - NAA). Avgusta 1995 so se pripadniki Slovenske vojske prvič udeležili vaje PzM, ki je potekala v ZDA (Cooperative Nugget). Podpisan je bil tudi Sporazum o statusu sil in tranzitu sil SFOR.

Slovenija je konec januarja 1996 postala polnopravna članica Severnoatlantskega sveta za sodelovanje. Politična odločitev za članstvo v Natu je bila izražena 11. aprila 1996 v sprejetem sklepu Državnega zbora. Državni zbor je aprila 1997 sprejel Deklaracijo o vključevanju v Nato. Oktobra je Slovenija napotila pripadnike Slovenske vojske v SFOR (Stabilisation Force in Bosnia and Herzegovina). Oktobra 1998 je Slovenija odprla svoj zračni prostor za prelete zračnih plovil zveze Nato. V večjem delu Slovenije je potekala največja Natova/partnerska vaja zunaj območja zveze Nato dotlej (Cooperative Adventure Exchange '98), na kateri je sodelovalo več kot 6000 vojakov iz držav članic in partnerskih držav.

23. marca 2003 je na referendumu 66,08 odstotka volivcev podprlo članstvo v Natu. 26. marca so stalni predstavniki devetnajstih članic v Bruslju podpisali protokol o pristopu Slovenije k Natu. Državni zbor je 24. februarja 2004 sprejel Zakon o ratifikaciji Severnoatlantske pogodbe, listino o pristopu pa je Slovenija deponirala 29. marca pri depozitarju (ZDA) in s tem postala članica Nata. Marca tega leta so se slovenski vojaki pridružili mirovni misiji ISAF v Afganistanu.

PROFESIONALIZACIJA SLOVENSKE VOJSKE V LETIH 2001 DO 2004

Slovenske priprave na uresničevanje strateškega cilja države, to je zagotavljanja nacionalne varnosti tudi z vključevanjem v sistem kolektivne varnosti, je spremljal proces profesionalizacije slovenske vojske. Na tej podlagi je bil sprejet splošni dolgoročni program razvoja in opremljanja Slovenske vojske (v nadaljevanju SV) v novembru 2001, spremembe zakona o obrambi v maju 2002 in tudi spremembe zakona o vojaški dolžnosti. S spremembama obeh zakonov se je spremenil sistem popolnjevanja vojske

in določil prehod na poklicno vojsko s prostovoljno rezervo. Po teh rešitvah se nekatere sestavine vojaške dolžnosti v miru ne izvajajo (nabor, služenje vojaškega roka), celotni sistem pa se lahko obnovi na podlagi odločitve državnega zbora v primeru potrebe. Zmanjševanje vojne sestave, sprememba strukture sil in druge rešitve v SV so se uveljavljali pod predpostavko, da bo Slovenija postala polnopravna članica Nata. Z vstopom v zvezo Nato je Slovenija profesionalizacijo vojske izpeljala v letu 2004. Nabornikov obrambno ministrstvo ni več vpoklicalo že julija 2003. V Sloveniji je bilo s tem končano obvezno služenje vojaškega roka in začela se je profesionalizacija vojske. Največ nabornikov je ministrstvo vpoklicalo leta 1994, in sicer 12283. Leta 2001, zadnje leto s polnim vpoklicem, pa le 5180. Slovenska vojska se je potem preoblikovala v majhno, poklicno in sodobno oboroženo silo, katere pripadniki bodo prostovoljno zagotavljali mir in varnost tako doma kot po svetu. Iz naborniške vojske je prešla v poklicno, ki jo dopolnjuje s pogodbeno rezervo.

1.1.2. Poslanstvo in naloge Slovenske vojske

Poslanstvo Slovenske vojske je, da v sodelovanju z zavezniki na podlagi mednarodnih pogodb izvaja vojaško obrambo Republike Slovenije, odvrne vojaško agresijo na Republiko Slovenijo, vzpostavlja suverenost na celotnem državnem ozemlju ter prispeva k mednarodnemu miru in stabilnosti na mejah in zunaj meja zavezništva.

Najpomembnejše naloge Slovenske vojske so zagotavljanje pripravljenosti za vojaško obrambo države, izvrševanje obveznosti, ki jih je država sprejela v mednarodnih organizacijah in z mednarodnimi pogodbami. Slovenska vojska izvaja vojaško izobraževanje in usposabljanje za oborožen boj in druge oblike vojaške obrambe, ob napadu na državo izvaja vojaško obrambo, ob naravnih in drugih nesrečah v skladu s svojo organizacijo in opremljenostjo sodeluje pri zaščiti in reševanju. Slovenska vojska lahko sodeluje s policijo pri širšem varovanju državne meje v notranjosti državnega ozemlja v skladu z načrti in po predhodni odločitvi vlade. Pripadniki Slovenske vojske pri opravljanju teh nalog pa nimajo policijskih pooblastil.

K ohranjanju varnosti in stabilnosti prispeva Slovenska vojska z načrtnim razvojem in delovanjem, vzdrževanjem pripravljenosti, vojaško diplomacijo, sodelovanjem z drugimi vojaškimi organizacijami, preprečevanjem širjenja orožja za množično uničevanje ter z nadzorom oborožitve in razorožitve. Pripadnice in pripadniki Slovenske vojske delujejo tako v domovini kot po svetu. V tujini njeni pripadniki opravljajo naloge v vojaških predstavništvih, Natovi poveljniški strukturi in strukturi sil ter v okviru uresničevanja skupne varnostne in obrambne politike Evropske unije, mednarodnih organizacijah in organih ter večnacionalnih poveljstvih oziroma štabih. Republika Slovenija je dejavna v mednarodnih operacijah in na misijah vseh vrst, v operacijah kriznega odzivanja, na mednarodnih civilnih misijah in v mednarodnih reševalnih operacijah. S sodelovanjem v mednarodnih operacijah in na misijah izpolnjuje obveznosti, ki izhajajo iz članstva v različnih organizacijah, hkrati pa zagotavlja varnost lastne države.

1.1.3. Sestava in struktura Slovenske vojske

Slovenska vojska ima stalno, mirnodobno in vojno sestavo. Stalna sestava vojske je formacija, ki jo sestavljajo poklicni pripadniki Slovenske vojske. Mirnodobna sestava so poklicni pripadniki, pripadniki na prostovoljnem služenju vojaškega roka in pripadniki pogodbene rezerve. Vojna sestava obsega pripadnike stalne, mirnodobne in rezervne sestave. Rezervna sestava so vsi vojaški obvezniki, ki so dolžni služiti v rezervni sestavi.

Organizacija Slovenske vojske je enotna in se ne deli na zvrsti, obsega pa rodove in službe. Gre za devet rodov: pehoto, oklepne enote, letalstvo, pomorstvo, artilerijo, zračno obrambo, inženirstvo, jedrsko-radiološko-kemično-biološko obrambo in zveze. V vojski so prištabna služba, služba informatike, vojaška zdravstvena služba, intendantska, tehnična in prometna služba ter vojaška policija. Materialne, zdravstvene in druge zaledne potrebe vojske se v vojnem stanju zagotavljajo zlasti z delovanjem civilne obrambe.

Slika 6: Utrinek z mednarodne vojaške vaje Jadranski udar 2021

Vir: Informacijski portal Slovenske vojske

Glede na namen je Slovenska vojska sestavljena iz sil za posredovanje, glavnih in dopolnilnih sil. Sile za posredovanje sestavljajo enote, namenjene za delovanje na območju celotne države, ter so usposobljene in opremljene za izvajanje obveznosti, ki jih je država sprejela v mednarodnih organizacijah in z mednarodnimi pogodbami. Glavne sile sestavljajo združene taktične in taktične enote, namenjene in opremljene za delovanje na območju celotne države in izven nje ter za izvajanje vseh oblik in sestavin bojevanja. Dopolnilne sile sestavljajo enote, organizirane po teritorialnem načelu. Namenjene so za bojni nadzor ozemlja, bojno zavarovanje objektov posebnega pomena za obrambo, oviranje, logistično oskrbo in druge naloge. Določene enote dopolnilnih sil zagotavljajo sprejem, nastanitev in po potrebi logistično podporo zavezniških sil.

Glede na vlogo v bojnem delovanju se sile Slovenske vojske delijo na: sile za bojevanje, sile za bojno podporo, sile za zagotovitev delovanja in sile za podporo poveljevanja. Glede na sposobnost premeščanja je Slovenska vojska sestavljena iz premestljivih in nepremestljivih sil. Premestljive sile lahko delujejo samostojno ali v sestavi sil zavezništva na območju Republike Slovenije ter na kriznih območjih znotraj in zunaj meja zavezništva. Nepremestljive sile so namenjene predvsem delovanju na območju Republike Slovenije. Glede na stopnjo pripravljenosti pa so sile Slovenske vojske razvrščene v sile visoke stopnje pripravljenosti, sile nizke stopnje pripravljenosti in sile z daljšim časom vzpostavitve pripravljenosti za delovanje.

Glede na poslanstvo so sile Slovenske vojske organizirane kot bojne skupine in odzivne sile. Glede na potrebe po usklajenem načrtovanju ter delovanju sil po konceptu skupnih združenih namenskih sil so sile organizirane po komponentah: kopenska komponenta, mornariška komponenta, zračna komponenta in specialne sile.

Slika 7: Aktivnosti Slovenske vojske

Vir: Portal gov.si

Vojaško službo opravljajo pripadniki stalne sestave, vojaški obvezniki, ki so na služenju vojaškega roka, ter pripadniki rezervne sestave, kadar so vpoklicani v vojaško službo. Stalna sestava so poklicni pripadniki Slovenske vojske, rezervna pa državljani, ki sklenejo pogodbo o službi v rezervni sestavi. Stalna sestava so poklicni pripadniki vojske: vojaki, podčastniki, častniki in vojaški uslužbenci, oziroma vojaške ter civilne osebe. Civilne osebe delajo v vojski, vendar ne opravljajo vojaške službe. Rezervna sestava (pogodbena rezerva) Slovenske vojske so državljani, ki na podlagi prostovoljne odločitve z ministrstvom za obrambo sklenejo pogodbo o opravljanju službe v rezervni sestavi Slovenske vojske. Od ukinitve obveznega služenja vojaškega roka Slovenska vojska državljanom nudi možnost prostovoljnega služenja vojaškega roka.

Republika Slovenija je po uvedbi poklicne vojske za moške državljane ohranila vojaško dolžnost. Z njo jih seznani ob naboru v koledarskem letu, ko dopolnijo 18 let. Vojaški obvezniki so moški državljani od 17. do 50. leta oziroma rezervni častniki do 60. leta starosti. Vpisani so v vojaško evidenco, ki jo vodi upravni organ, pristojen za obrambne zadeve. V obrambo države se vojaški obvezniki vključijo ob izrazitem poslabšanju varnostnih razmer oziroma ob vojni nevarnosti. Zakonodaja poleg možnosti ponovne uvedbe splošne vojaške dolžnosti predvideva možnost uvedbe delovne in materialne dolžnosti v izrednem in vojnem stanju.

Preglednica 2: Sestava Slovenske vojske junija 2021

SESTAVA SLOVENSKE VOJSKE JUNIJA 2021	ŠTEVILO	DELEŽ
Stalna sestava	6363	90,30 %
Pogodbena rezerva	686	9,70 %
Skupaj	**7021**	**100 %**

Vir: MORS

Preglednica 3: Številčno stanje stalne sestave Slovenske vojske junija 2021

PRIPADNIKI SV	ŠTEVILO	DELEŽ
častniki	1029	16.10 %
podčastniki	1912	30,00 %
vojaki	2308	36,30 %
vojaški uslužbenci	677	10,70 %
civilne osebe	437	6,90 %
Skupaj	**6363**	**100 %**

Vir: MORS

Preglednica 4: Številčno stanje stalne sestave Slovenske vojske glede na spol junija 2021

PRIPADNIKI SV	ŠTEVILO	DELEŽ
Moški	5299	83,30 %
Ženske	1064	16,70 %
Skupaj	**6351**	**100 %**

Vir: MORS

V Slovenski vojski je zaposleno približno 16 % žensk, kar je v primerjavi z drugimi vojskami nekoliko višji odstotek (povprečje v NATO za leto 2019 je dobrih 14 odstotkov).
Ženske so v vojski enakopravne v dolžnostih in pravicah z moškimi. Delitev med spoloma je samo v nastanitvenih kapacitetah (spalnice, sanitarije ...). Največ žensk je zaposlenih v podpornih enotah in na štabnih dolžnostih, čeprav jih je mnogo tudi v bojnih enotah. Nekaj jih je v svoji karieri doseglo tudi visoke vojaške čine.

ORGANIZIRANOST IN POVELJEVANJE V SLOVENSKI VOJSKI

Slovensko vojsko sestavljajo generalštab, kot organ v sestavi ministrstva ter njem podrejena poveljstva na operativni in taktični ravni z enotami. Generalštab Slovenske vojske (v nadaljevanju GŠSV) je najvišji vojaški strokovni organ za poveljevanje s Slovensko vojsko. Opravlja vojaške strokovne naloge, ki se nanašajo na razvoj, načrtovanje, organizacijo, usposabljanje in delovanje Slovenske vojske.

Poveljstva in enote se ustanavljajo in organizirajo skladno z obsegom in s strukturo Slovenske vojske, določenima z dolgoročnim programom razvoja obrambnih zmogljivosti. Poveljstva in enote Slovenske vojske so:

- Poveljstvo sil Slovenske vojske - združeno poveljstvo, ki zagotavlja sile, poveljuje poveljstvom in enotam SV v Republiki Sloveniji in v tujini ter nudi podporo države gostiteljice;
- Center vojaških šol;
- 1. brigada - nosilka združenega bojevanja rodov na taktičnem nivoju, ki deluje doma in v tujini ter pri tem sodeluje z enotami zavezništva;
- 72. brigada - namenjena izvajanju ofenzivnih, stabilizacijskih, defenzivnih, podpornih in prehodnih načinov delovanj v domovini in mednarodnem okolju;
- Logistična brigada - izvaja logistično podporo Slovenske vojske na ozemlju Republike Slovenije in v tujini;
- 15. polk vojaškega letalstva - izvaja nadzor in varovanje zračnega prostora RS, zračno podporo enotam SV, sodeluje v sistemu zaščite, reševanja in pomoči ter izgrajuje zmogljivosti za delovanje v zavezništvu ter mednarodnih operacijah in misijah;
- 430. mornariški divizion - zagotavlja vojaško obrambo slovenskega akvatorija, sodeluje v sistemu zaščite, reševanja in pomoči na morju ter v mednarodnih pomorskih operacijah in misijah;
- Enota za specialno delovanje – izvaja specialne operacije samostojno ali v sodelovanju z drugimi enotami Slovenske vojske in zavezništva;
- Specializirana enota vojaške policije;
- Center za združeno usposabljanje;
- Enota za komunikacijske in informacijske sisteme;
- Športna enota;
- Orkester Slovenske vojske;
- Garda Slovenske vojske - opravlja naloge najvišjega vojaškega protokola, kot so slovesni postroji, straže in sprejemi;
- Vojaški vikariat.

Slika 8: Slovenska vojska – ugotavljanje pripravljenosti končnih operativnih zmogljivosti

Vir: Informacijski portal Slovenske vojske

Organiziranost in poveljevanje v Slovenski vojski sta hierarhična. Vojaško poveljevanje temelji na načelih enostarešinstva, subordinacije in obveznega izvrševanja povelj. Vrhovni poveljnik Slovenske vojske je predsednik republike. Načelnika GŠSV na predlog ministra za obrambo in brez javnega natečaja imenuje vlada. Vojaške osebe na formacijske dolžnosti z zahtevanim činom brigadirja in višjim činom na predlog načelnika GŠSV imenuje minister, imenovanja na druge dolžnosti so v pristojnosti načelnika GŠSV in podrejenih poveljnikov.

V Slovenski vojski so vojaški čini vojak in mornar, poddesetnik, desetnik in naddesetnik, podčastniški čini so vodnik, višji vodnik, štabni vodnik, višji štabni vodnik, praporščak, višji praporščak, štabni praporščak in višji štabni praporščak, častniški čini pa so poročnik, nadporočnik, stotnik, major, podpolkovnik, polkovnik in brigadir. Čini za generale so generalmajor, generalpodpolkovnik in general. Mornariški častniški čini so poročnik korvete, poročnik fregate, poročnik bojne ladje, kapitan korvete, kapitan fregate, kapitan bojne ladje in kapitan. Admiralski čini so kontraadmiral, viceadmiral in admiral. Vojaški uslužbenci so prav tako vojaške osebe in delujejo v razredih, ki so primerljivi s čini. Opravljajo pravne, kadrovske, tehnične, finančne, zdravstvene, informacijske, glasbene in druge podobne naloge, za katere ni potrebna vojaška izobrazba. Vojaški uslužbenci so nižji in višji. Nižji vojaški uslužbenci so razporejeni v razrede od I. do VIII., višji pa v razrede od IX. do XV.

Slika 9: Hitra patruljna ladja HPL 21 Ankaran, s katero upravlja odred večnamenskih plovil 430. mornariškega diviziona Slovenske vojske

Vir: Uradna facebook stran Slovenske vojske

Kdor prvič nastopi vojaško službo, mora dati prisego, ki se glasi: »Slovesno prisegam, da bom branil samostojnost, neodvisnost, svobodo in ozemeljsko celovitost svoje domovine Republike Slovenije ter vestno in odgovorno izvrševal dolžnosti pri njeni obrambi.«

Vrednote pripadnikov Slovenske vojske so: domoljubje, čast, predanost, lojalnost, pogum in tovarištvo.

POGOJI ZA OPRAVLJANJE VOJAŠKIH DOLŽNOSTI

Polnoletni državljani Republike Slovenije lahko ob izpolnjevanju pogojev postanejo poklicni vojaki Slovenske vojske. Pri tem morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

- ne smejo biti starejši od 27 let,
- biti morajo državljani Republike Slovenije in ne smejo imeti dvojnega državljanstva,
- imeti opravljeno vsaj triletno poklicno šolo (izobrazbo IV. ravni po SOK),
- biti telesno in duševno sposobni za vojaško službo,
- na dan zaposlitve ne smejo biti člani nobene politične stranke,
- ne smejo biti pravnomočno obsojeni zaradi kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, oziroma biti obsojeni na več kot trimesečno nepogojno zaporno kazen za kakšno drugo kaznivo dejanje oziroma zoper njih ne teče kazenski postopek,
- uspešno opraviti preverjanje gibalnih sposobnosti,
- biti varnostno preverjeni in brez varnostnih zadržkov.

V okviru selekcijskih postopkov za zaposlitev v Slovenski vojski mora vsak kandidat za poklicnega vojaka opraviti tudi predhodni preventivni zdravniški pregled. Na osnovi rezultatov pregledov in preiskav zdravnik – specialist medicine dela, prometa in športa poda oceno zdravstvene sposobnosti za zaposlitev kandidata na delovno mesto poklicnega vojaka v Slovenski vojski. Poklicni vojaki morajo pri tem izkazovati primerno psihofizično zdravje, ne smejo imeti težjih govornih napak, praviloma ne smejo biti manjši od 160 cm, telesna teža praviloma ne sme odstopati več kot 30 % od idealne telesne teže, ne smejo imeti težjih kroničnih bolezni, ne smejo imeti težjih okvar skeleta, zgornjih in spodnjih okončin, ne smejo biti pozitivni na nobeno vrsto drog in HIV. Po podpisu pogodbe o zaposlitvi z MORS so kandidati za vojaka napoteni na temeljno vojaško strokovno usposabljanje (v nadaljevanju TVSU) v Veščinski center.

Po zaposlitvi v Slovenski vojski pripadnikom sistem kariernih poti zagotavlja potrebno izobraževanje, usposabljanje in pridobivanje vojaško-strokovnega znanja za napredovanje. Možnosti napredovanja so enake za vse, napredovanje je v modelu karierne poti odvisno od ocene uspešnosti zaposlenega, pridobljene splošne šolske izobrazbe in operativne delovne izkušnje. Napreduje lahko vsak pripadnik Slovenske vojske, ki izpolnjuje predpisane pogoje.

Po opustitvi obveznega služenja vojaškega roka je Slovenska vojska državljanom in državljankam Slovenije ponudila možnost prostovoljnega služenja. Kandidati morajo za prostovoljno služenje v Slovenski vojski izpolnjevati naslednje pogoje: biti državljani Republike Slovenije (če imajo dvojno državljanstvo, mora biti eno slovensko), biti stari od 18 do 30 let, še nimajo odsluženega vojaškega roka, v okviru predpisanega zdravniškega pregleda morajo biti ocenjeni kot sposobni oziroma delno sposobni za vojaško službo, zanje ob varnostnem preverjanju skladno s predpisi o obrambi ni bil ugotovljen varnostni zadržek, nimajo priznane pravice do ugovora vesti vojaški dolžnosti, niso bili pravnomočno obsojeni zaradi kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti oziroma niso bili pravnomočno obsojeni na nepogojno zaporno kazen za kakšno drugo kaznivo dejanje v trajanju več kot tri mesece oziroma zoper njih ne teče kazenski postopek.

Usposabljanje TVSU traja 13 tednov, kandidati pa se lahko sami odločijo, v katerem terminu bi radi opravljali prostovoljno služenje. V času usposabljanja prejemajo plačilo, vsakemu prostovoljcu pa se usposabljanje šteje tudi v pokojninsko dobo. Med prostovoljnim usposabljanjem vojaki ne opravljajo stražarskih dolžnosti, nalog, povezanih z bojno pripravljenostjo in nalog Slovenske vojske v miru.

Rezervni sestavi Slovenske vojske se lahko prostovoljno pridružijo polnoletni državljani Republike Slovenije brez dvojnega državljanstva. Slovenski državljani, stari najmanj 18 let, se lahko prostovoljno odločijo za sklenitev pogodbe o opravljanju vojaške službe v rezervni sestavi Slovenske vojske. Temeljna obveznost posameznika v rezervni sestavi je urjenje in usposabljanje za opravljanje vojaške službe v izrednem ali vojnem stanju, lahko pa so vpoklicani za pomoč ob naravnih in drugih nesrečah in sodelovanje v mirovnih operacijah v tujini. Kandidati morajo za sprejem v rezervno sestavo izpolnjevati

naslednje pogoje: biti morajo državljani Republike Slovenije in ne imeti dvojnega državljanstva, biti stari od 18 do 45 let, častniki pa do 55 let, biti morajo zdravstveno sposobni za vojaško službo, za dolžnost vojaka imeti vsaj IV. raven izobrazbe po SOK, za podčastnika vsaj V. raven izobrazbe po SOK in za častnika najmanj prvo bolonjsko stopnjo (VII. raven po SOK), ne smejo biti na delu, usposabljanju ali šolanju v tujini za dlje kot tri mesece, ne smejo imeti sklenjene pogodbe o prostovoljni službi v pomožni policiji, ne smejo biti razporejeni na dolžnost v sistem zaščite, reševanja in pomoči, ne smejo bili kaznovani in morajo se strinjati z varnostnim preverjanjem. Kandidati, ki izpolnjujejo splošne pogoje in zanje ni bil ugotovljen varnostni zadržek, so napoteni na preverjanje gibalnih sposobnosti in zdravniški pregled, kjer se oceni njihova zdravstveno sposobnost za vojaško službo. O primernosti kandidatov odloča komisija, ki jo imenuje minister za obrambo.

Pogodbo o opravljanju vojaške službe v rezervni sestavi SV sklenejo kandidati za najmanj pet let in jo lahko tudi podaljšajo. Moški in ženske lahko v rezervni sestavi SV sodelujejo do konca koledarskega leta, v katerem dopolnijo 50 let, če so vojaki ali podčastniki, oziroma 60 let, če so častniki. Temeljna obveznost pogodbenih pripadnikov SV je usposabljanje za opravljanje vojaške službe v izrednem ali vojnem stanju, lahko pa so vpoklicani tudi za pomoč ob naravnih ali drugih nesrečah in za sodelovanje v mednarodnih operacijah oziroma misijah v tujini.

Slika 10: Pogodbena rezervna sestava na usposabljanju v 10. pehotnem polku

Vir: Informacijski portal Slovenske vojske

VOJAŠKO EVIDENČNE DOLŽNOSTI V SLOVENSKI VOJSKI

Vojaško evidenčna dolžnost (v nadaljevanju VED) predstavlja kompetentnost vojakov, mornarjev, nižjih in višjih vojaških uslužbencev, podčastnikov, častnikov, generalov ter admiralov za opravljanje formacijske dolžnosti, ki se dosega z izobrazbo, vojaško strokovno usposobljenostjo in pripravljenostjo. VED se delijo glede na posebnosti rodov in služb oziroma potrebnih znanj za opravljanje formacijske dolžnosti. VED pridobijo vojaške osebe po uspešno končanem ustreznem vojaško strokovnem usposabljanju oziroma izobraževanju in usposabljanju. Zaradi uvajanja novih orožij in opreme oziroma potreb Slovenske vojske se lahko uvede nova VED oziroma ukine obstoječa VED.

Temeljne VED so:

vojak rezerve, vojak strelec rezerve, vojak, nižji in višji vojaški uslužbenec (PPRS – prostovoljna pogodbena rezervna sestava).

Osnovne VED so:

VED pehote: vojak pehote, izvidnik, ostrostrelec, operater protioklepnih sistemov, minometnik, vojaški policist, vojak specialne enote, podčastnik pehote, podčastnik specialne enote, častnik pehote;

VED artilerije: izvidnik v artileriji, topograf v artileriji, računalec v artileriji, meteorolog v artileriji, strežec artilerijskega orožja, radarist v artileriji, podčastnik artilerije, častnik artilerije;

VED zračne obrambe: vojak zračne obrambe, podčastnik zračne obrambe, častnik zračne obrambe;

VED oklepnih enot: voznik bojnega vozila, operater - namerilec na bojnem vozilu, namerilec na tanku, pomočnik namerilca na tanku, voznik tanka in goseničarja, podčastnik oklepnih enot, častnik oklepnih enot;

VED letalstva: vojak letalstva, podčastnik letalstva, podčastnik letalski tehnik, častnik pilot, častnik letalski inženir;

VED nadzor zračnega prostora: vojak nadzora zračnega prostora, podčastnik nadzora zračnega prostora, podčastnik nadzora zračnega prostora – tehnik, častnik nadzora zračnega prostora, častnik kontrole zračnega prostora - inženir elektrotehnike, častnik kontrole zračnega prostora – kontrolor;

VED kontrolorjev združenih ognjev: vojak pomočnik kontrolorjev združenih ognjev SV, podčastnik specialist kontrolor združenih ognjev SV;

VED pomorstva: mornar, potapljač, podčastnik pomorstva, častnik pomorstva;

VED inženirstva: pionir, upravljavec delovnega stroja, mostovnik – pontonir, podčastnik inženirstva, častnik inženirstva;

VED zvez in informatike: vezist, informatik, podčastnik vezist, podčastnik informatik, častnik vezist, častnik informatik;

VED jedrske, radiološke, kemične in biološke obrambe: izvidnik JRKBO, vzorčevalec JRKBO, dekontaminator JRKBO, podčastnik JRKBO, častnik JRKBO;

VED prištabne službe: vojaški obveščevalec, administrator, podčastnik vojaški obveščevalec, podčastnik administrator, častnik vojaški obveščevalec, častnik administrator;

VED logistične podpore: vzdrževalec oborožitve in oborožitvenih sistemov, vzdrževalec bojnih in nebojnih vozil ter nadgradenj, pirotehnik, manipulant za strelivo in minskoeksplozivna sredstva, vzdrževalec elektroenergetskih naprav in sistemov, vzdrževalec elektronskih naprav in sistemov, oskrbnik, voznik, vojak zdravstva, bolničar, bojni reševalec, veterinarski bolničar, podčastnik za obvladovanje SiMES in raket, podčastnik tehnik za vzdrževanje, podčastnik oskrbnik, podčastnik prometnik, podčastnik zdravstva, podčastnik kinolog, podčastnik veterinarski tehnik – laborant, častnik za obvladovanje SiMES in raket, častnik za tehnično vzdrževanje, častnik za oskrbo, častnik za promet, častnik zdravstva, častnik zdravnik, častnik stomatolog, častnik veterinar.

Splošni VED sta:

splošna – podčastnik, splošna – častnik.

VED vojaških uslužbencev sta:

nižji vojaški uslužbenec, višji vojaški uslužbenec.

Univerzalne VED so:

univerzalna – podčastnik, univerzalna – nižji vojaški uslužbenec, univerzalna – častnik, univerzalna – general/admiral, univerzalna – višji vojaški uslužbenec.

VOJAŠKO USPOSABLJANJE

Slovenska vojska izvaja temeljno vojaškostrokovno usposabljanje (TVSU) in osnovno vojaško strokovno usposabljanje (OVSU) kandidatov za zaposlitev v Slovenski vojski na dolžnostih vojaka, vojaškega uslužbenca ali častnika, kandidatov na prostovoljnem služenju vojaškega roka (PSVR) ter pripadnikov pogodbene rezervne sestave (PRS).

Center za združeno usposabljanje izvaja usposabljanje, podporo usposabljanja, podporo pri ocenjevanju in ocenjevanje usposobljenosti pripadnikov, poveljstev in enot Slovenske vojske ter sodeluje s civilnimi strukturami za potrebe sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Vodi in upravlja s poligoni, vadišči, strelišči, infrastrukturnimi objekti in sredstvi v okviru Osrednjega vadišča Slovenske vojske, ter načrtuje in nadzira aktivnosti na območju tega. Center za združeno usposabljanje vodi in upravlja vojašnico barona Andreja Čehovina Postojna. Aprila 2021 je bil Centru za združeno usposabljanje prepodrejen Veščinski center Vipava, kjer se izvaja TVSU kandidatov za vojake, častnike, vojaške uslužbence in vojakov na prostovoljnem služenju vojaškega roka ter pripadnikov prostovoljne rezerve. V Veščinskem centru se izvaja tudi OVSU za vojaka strelca. Poleg tega izvaja Veščinski center tudi usposabljanje mladih v vojaških veščinah v obliki vojaškega tabora MORS in mladi ter programa MEPI (Mednarodno priznanje za mlade).

Temeljno vojaško strokovno usposabljanje (TVSU) je namenjeno osebam, ki se zaposlijo v Slovenski vojski in se prvič srečujejo z vojaškim poklicem (osebe, ki so odslužile vojaški rok, so izvzete). Udeleženci tega usposabljanja so kandidati za vojaka, kandidati za častnika in vojaški uslužbenci. Program je sestavljen iz treh faz in zagotavlja pridobitev splošne vojaško evidenčne dolžnosti vojaka pri kandidatih za vojaka in častnika, medtem ko kandidati za vojaške uslužbence pridobijo VED nižjega oziroma višjega vojaškega uslužbenca. Kandidati za častnika z uspešno opravljenim TVSU nadaljujejo vojaško izobraževanje in usposabljanje na Šoli za častnike, medtem ko se vojaškim uslužbencem to šteje kot opravljena 1. faza osnovnega usposabljanja za delo v vojski.

Osnovno vojaško strokovno usposabljanje (OVSU) je namenjeno vojakom (poklicnim in v prostovoljni pogodbeni rezervi) za pridobivanje novih znanj in veščin, ki so potrebne za pridobitev posamezne vojaško evidenčne dolžnosti (VED) in se izvaja za strelce, ostrostrelce, vojaške policiste, vojake veziste, tehnike informacijsko komunikacijske tehnologije, vojake rodu zračne obrambe, minometnike, pirotehnike, vojake jedrske, radiološke, kemične in biološke obrambe (RKBO), vojaške obveščevalce, reševalce in bolničarje, veterinarske bolničarje, vzdrževalce, voznike, administratorje, mornarje, vojake letalstva, potapljače itn.

Slika 11: Kandidati za vojake na svečani prisegi v Veščinskem centru v Vipavi

Vir: Uradna facebook stran Slovenske vojske

Slika 12: Usposabljanje administratorjev Slovenske vojske

Vir: Informacijski portal Slovenske vojske

Slika 13: Pripadniki 10. pehotnega polka izvajajo osnovno vojaškostrokovno usposabljanje za pridobitev vojaške evidenčne dolžnosti (VED) izvidnik

Vir: Informacijski portal Slovenske vojske

Vojaki z vodstvenimi sposobnostmi in končano peto ravnjo izobrazbe so napoteni na usposabljanje za opravljanje vodstvenih nalog (npr. vodja skupine). Na vodstvenih ali specialističnih dolžnostih v enotah Slovenske vojske lahko pridobijo čin poddesetnika, desetnika ali naddesetnika. Kandidati za podčastnike (najboljši vojaki, praviloma tisti, ki so končali tečaj za vodje skupin), ki imajo peto raven izobrazbe, vodstvene sposobnosti in vojaški čin najmanj desetnik, lahko nadaljujejo izobraževanje in usposabljanje v Šoli za podčastnike. Po uspešno opravljenem šolanju in pridobitvi podčastniškega čina (vodnik) so razporejeni na prvo podčastniško dolžnost (poveljnik oddelka). Kot podčastniki imajo možnost razvoja na operativni, štabni in strokovno-specialistični smeri.

Kandidati za podčastnike, podčastniki, kandidati za častnike in častniki se izobražujejo in usposabljajo na Šoli za podčastnike in na Šoli za častnike, ki delujeta v okviru Centra vojaških šol (o tem več v poglavju Vojaško izobraževanje in usposabljanje).

CELOSTNA SKRB ZA PRIPADNIKE SLOVENSKE VOJSKE

Slovenska vojska izvaja celostno skrb za svoje pripadnike, kar pomeni, da poskrbi poleg usposabljanja, uniforme, oborožitve in prave opreme, tudi za druge vsakodnevne potrebe svojih pripadnikov. Celostna skrb za pripadnike Slovenske vojske obsega psihološko oskrbo, religiozno duhovno oskrbo, pravno pomoč in svetovanje, podporo zdravstveni in socialno-varstveni oskrbi, športne dejavnosti, organizirano preživljanje prostega časa. Prav tako v domeno celostne skrbi sodi pomoč družinskim članom pripadnikov napotenih na mirovne operacije in misije, svetovanje in pomoč pri reševanju stanovanjskih težav, posredovanje informacij o prostih stanovanjih in pridobitvi stanovanja iz stanovanjskega sklada ministrstva, svetovanje pri zaposlitvi zakonca, svetovanje in pomoč pri zagotavljanju otroškega varstva ter pomoč pri selitvah, če so posledica razporeditve vojaka v drugi kraj. Poleg tega Slovenska vojska skrbi za svoje pripadnike tudi v pripravah na prehod v tretje življenjsko obdobje. Za otroke zaposlenih organizira vojska poletne in zimske tabore, kjer se otroci udeležujejo športnih in drugih aktivnosti.

V okviru Slovenske vojske deluje od leta 2000 tudi Vojaški vikariat, ki zagotavlja duhovno oskrbo pripadnikom SV ne glede na njihovo vero ali svetovni nazor, če to želijo, doma, v času vojaških vaj v Sloveniji in tujini, v mednarodnih operacijah in v poveljstvih zavezništva ter njihovim družinskim članom. Poleg tega zagotavlja možnosti za pogovor, nasvet ali spoved pripadnic in pripadnikov SV; skrbi za človekovo dostojanstvo v času življenja, umiranja in po smrti; organizira duhovna, kulturna, verska in družabna srečanja ter romanja pripadnic in pripadnikov SV ter njihovih družinskih članov doma in v tujini; zagotavlja zakramentalno podporo pripadnicam in pripadnikom SV ter njihovim družinskim članom, če to želijo, ter ne nazadnje sodeluje z lokalnimi verskimi skupnostmi in ustanovami civilne družbe (vključno z veterani in svojci padlih v vojni za Slovenijo) doma in v mednarodnih operacijah in na misijah ter na področju duhovne oskrbe sodeluje tudi v mednarodnem okolju.

CIVILNO-VOJAŠKO SODELOVANJE

Slovenska vojska je aktivna na področju civilno-vojaškega sodelovanja. S svojimi zmogljivostmi sodeluje s samoupravnimi lokalnimi skupnostmi, na območju katerih so razmeščene vojaške enote ali se izvaja vojaška dejavnost. S samoupravnimi lokalnimi skupnostmi z območji, na katerih se izvajajo stalne intenzivne vojaške dejavnosti, se lahko Ministrstvo za obrambo dogovori o sodelovanju pri vzdrževanju lokalne infrastrukture. Slovenska vojska sodeluje tudi z veteranskimi organizacijami, organizacijami, ki ohranjajo slovensko vojaško tradicijo oziroma utrjujejo sodelovanje z zavezništvom, upokojensko organizacijo ministrstva in drugimi nevladnimi organizacijami.

TABORI ZA DIJAKE IN ŠTUDENTE

Za dijake (mladoletne) izvaja Slovenska vojska vsako leto brezplačni enotedenski poletni tabor MORS in mladi, kjer se udeleženci seznanijo s temeljnimi vsebinami vojaškega usposabljanja, preživetja v naravi in urjenja. Pogoj za udeležbo je slovensko državljanstvo ter varnostno preverjanje.

Vojaški tabor pa je namenjen polnoletnim dijakom in študentom, državljanom Republike Slovenije in je organiziran kot dvotedensko taborjenje, na katerem se udeleženci seznanijo z življenjem in delom pripadnikov Slovenske vojske. Udeležba na taboru je brezplačna. Ker tabor predstavlja psihofizično obremenitev, morajo vsi udeleženci, ki so izbrani po vrstnem redu prijav, uspešno opraviti zdravniški pregled. Kandidati so predhodno tudi varnostno preverjeni.

Slika 14: Utrinek z vojaškega tabora

Vir: Portal postanivojak.si

1.1.4. Delovanje Slovenske vojske v tujini

Republika Slovenija je 29. marca 2004 postala polnopravna članica zveze Nato, 1. maja 2004 pa polnopravna članica Evropske unije (v nadaljevanju EU). Kot člani zavezništva so slovenski vojaki začeli sodelovati v operacijah kriznega odzivanja, ki vključujejo mednarodne operacije in misije za podporo miru ter humanitarne operacije.

Temeljna naloga mednarodnega sodelovanja na vojaškem področju je uresničevanje dejavnosti, ki učinkovito in neposredno podpirajo delovanje Republike Slovenije kot partnerice in polnopravne članice Nata in EU. Članstvo v Natu je Slovenijo umestilo v politični in varnostni okvir najrazvitejših zahodnih držav ter utrdilo njeno mednarodno identiteto kot demokratične, miroljubne in v povezovalne procese usmerjene države. Nato je temeljni okvir za zagotavljanje nacionalne varnosti slovenske države.

Temeljna naloga mednarodnega sodelovanja na vojaškem področju je uresničevanje dejavnosti, ki učinkovito in neposredno podpirajo delovanje Republike Slovenije kot partnerice in polnopravne članice Nata in EU. Članstvo v Natu je Slovenijo umestilo v politični in varnostni okvir najrazvitejših zahodnih držav ter utrdilo njeno mednarodno identiteto kot demokratične, miroljubne in v povezovalne procese usmerjene države. Nato je temeljni okvir za zagotavljanje nacionalne varnosti slovenske države.

Zaradi novih oblik tveganj in groženj v EU ter po svetu Slovenija krepi sodelovanje pri skupni zunanji in varnostni politiki EU, da bi uspešno zaščitili skupne vrednote in interese ter izboljšali svojo varnost. EU oblikuje skupno varnostno in obrambno politiko, ki določa temelje za delovanje politične in vojaške strukture znotraj EU ter za vojaške in civilne misije in operacije v tujini. Globalna strategija za zunanjo in varnostno politiko določa pet prednostnih nalog, in sicer krepitev varnosti in obrambe EU, vlaganje v odpornost držav in družb vzhodno in južno od EU, oblikovanje integriranega pristopa do konfliktov in kriz, spodbujanje in podpiranje regionalnega sodelovanja ter utrditev mednarodnega reda, ki temelji na mednarodnem pravu. EU nima stalne vojaške strukture, temveč države članice zagotavljajo vojaške in druge zmogljivosti v skupnih operacijah.

SODELOVANJE SLOVENIJE V NATU

Nato ali Severnoatlantsko zavezništvo je bilo ustanovljeno 4. aprila 1949 na podlagi 51. člena Ustanovne listine OZN, ki državam omogoča pravico do individualne ali kolektivne samoobrambe. Države članice so se s podpisom Severnoatlantske pogodbe ali poznejšim pristopom k njej odločile združiti svoja prizadevanja za mir in varnost ter se, v skladu s Severnoatlantsko pogodbo in Ustanovno listino OZN, zavezale skupaj varovati svobodo, skupno dediščino in vrednote svojih narodov s političnimi in vojaškimi sredstvi.

S političnega vidika Nato spodbuja demokratične vrednote in omogoča posvetovanje zaveznic, krepi skupno reševanje varnostnih in političnih vprašanj ter s tem dolgoročno preprečuje nastanek sporov. Nato je zavezan mirnemu reševanju sporov, če pa diplomatska prizadevanja spodletijo, ima vojaško sposobnost kriznega odzivanja in upravljanja na podlagi klavzule kolektivne obrambe (5. člen Severnoatlantske pogodbe).

Ključne naloge in dejavnosti Nata, njegovo strateško okolje in cilje za vsako desetletje določa Natov strateški koncept. Veljavni koncept, sprejet leta 2010, potrjuje tri temeljne naloge Nata: kolektivno obrambo, krizno upravljanje in kooperativno varnost. Kolektivna obramba in odvračanje pred sleherno grožnjo zoper katero koli državo članico Nata sta osnovni nalogi organizacije. Zaveznice lahko za mizo Severnoatlantskega sveta (North Atlantic Council) odprejo katero koli vprašanje, ki jih skrbi v zvezi z varnostjo posamezne države članice. Zaveznice se vse leto vsakodnevno posvetujemo o vseh pomembnih vprašanjih evroatlantske varnosti. Odločitve na vseh ravneh sprejemamo na podlagi soglasja. Zaveznice v Natu se v zadnjem desetletju spoprijemamo z varnostnim okoljem, ki je bolj raznovrstno, kompleksno, zahtevno in spremenljivo kot kadar koli prej od nastanka organizacije. Okrepljena obrambna in odvračalna drža sloni na konvencionalnih oboroženih silah, prednji prisotnosti, združenih zračnih in pomorskih silah, kibernetski obrambi, civilni pripravljenosti, spoprijemanju s hibridnimi grožnjami in sodelovanju z Evropsko unijo. Poseben pomen pri tem ima izvajanje valižanske zaveze o obrambnih izdatkih.

Krizno upravljanje Skrb za varnost na območju držav članic Nata včasih zahteva ukrepanje zunaj zavezniških meja in vzpostavljanje stabilnosti v Natovi soseščini. V zavezništvu na podlagi soglasja prispevamo k učinkovitemu preprečevanju sporov, dejavnemu vključevanju v obvladovanje kriznih razmer in k skupnim prizadevanjem v boju zoper terorizem.

Nato trenutno s približno 20.000 pripadniki deluje v mednarodnih vojaških operacijah in misijah kriznega upravljanja v Afganistanu, na Kosovu in v Sredozemlju. Poleti 2018 se je vzpostavila nebojna misija v Iraku, kjer Nato pomaga pri vzpostavljanju in usposabljanju iraških varnostnih sil in struktur.

Članstvo v Natu je Slovenijo umestilo v politični in varnostni okvir najrazvitejših zahodnih držav ter utrdilo njeno mednarodno identiteto kot demokratične, miroljubne in v povezovalne procese usmerjene države.

SODELOVANJE SLOVENIJE V VARNOSTNI IN OBRAMBNI POLITIKI EVROPSKE UNIJE

Skupna varnostna in obrambna politika (SVOP) je sestavni del skupne zunanje in varnostne politike EU s poudarkom na področjih vojaškega in civilnega kriznega upravljanja, preprečevanja konfliktov ter podpore na področju reforme varnostnega sektorja. SVOP EU je komplementarna z Natovo in dopolnjuje varnostna zagotovila Nata. Ob tem Nato še naprej ostaja primarni okvir za kolektivno obrambo.

Slovenija si prizadeva za ukrepe na ravni EU, ki bodo omogočili, da se bodo slovenski državljani počutili varne v Sloveniji in EU ter da bodo pri tem spoštovane temeljne človekove pravice. Vodilo skupnega zunanjega in varnostno-obrambnega delovanja EU ostaja Globalna strategija za zunanjo in varnostno politiko EU iz leta 2016. Posebnega pomena pri zagotavljanju varnosti EU je učinkovito soočanje in krepitev odpornosti na novodobne varnostne izzive, predvsem kibernetske in hibridne grožnje.

Stalno strukturno sodelovanje na področju varnosti in obrambe ali pobuda PESCO je opredeljena v Pogodbi o Evropski uniji in omogoča, da se države članice EU, ki želijo intenzivneje sodelovati na tem področju, dogovorijo za sodelovanje, načrtovanje in izvajanje politike na podlagi določil in zavez, ki jih sprejmejo. Slovenija je k pobudi pristopila takoj ob njeni ustanovitvi, to je decembra 2017. Slovenija sodeluje v štirih projektih pobude PESCO: Vojaška mobilnost (Military Mobility), katere cilj je omogočati nemoteno in učinkovito mobilnost vojaškega osebja in opreme po Evropi; Mreža logističnih vozlišč v Evropi in podpora operacijam (Network of Logistic Hubs in Europe and Support to Operations), s katero želi EU okrepiti strateško logistično podporo ter uspešnost načrtovanja sil v operacijah in misijah EU; Storitev nadzora nad kemičnimi, biološkimi, radiološkimi in jedrskimi sredstvi (Cemical, Biological, Radiological and Nuclear Surveillance as a Service), s katero bo zagotovljeno uspešno prepoznavanje groženj uporabe teh sredstev v realnem času; Integriran skupni center za usposabljanje in simulacije (Integrated European Joint Training and Simulation Centre), katerega namen je vzpostaviti središče za usposabljanje in simulacije.

Slovenija od leta 2004 sodeluje tudi v Evropski obrambni agenciji (European Defence Agency). Agencija deluje z namenom podpore državam članicam in Svetu EU pri izboljšanju evropskih obrambnih zmogljivosti na področju kriznega upravljanja. Ima osrednjo vlogo pri uresničevanju novih ciljev EU ter krepitvi sodelovanja na področju varnosti in obrambe EU, predvsem v okviru pobude Stalnega strukturnega sodelovanja na področju varnosti in obrambe. Pomembno vlogo ima na področju inovacij, raziskav in razvoja ter ustvarjanja priložnosti za srednja in majhna podjetja. Agencija podpira konkurenčnost in sodelovanje evropske obrambne industrije ter enoten evropski obrambni trg.

MIRNODOBNA STRUKTURA SLOVENSKE VOJSKE V TUJINI

Mirnodobno strukturo Slovenske vojske v tujini (v nadaljevanju MSSVT) sestavljajo tri predstavništva Slovenske vojske: Vojaško predstavništvo pri zvezi Nato in Evropski uniji, ki deluje v Bruslju v Belgiji, Nacionalno vojaško predstavništvo pri Zavezniškem poveljstvu za operacije, ki deluje v Monsu v Belgiji in Nacionalno predstavništvo za povezave pri Zavezniškem poveljstvu za preoblikovanje, ki deluje v Norfolku v ZDA. Naloge MSSVT so: zastopanje interesov Republike Slovenije in Slovenske vojske v Vojaškem odboru Nata in EU in njunih delovnih telesih; predstavljanje Slovenske vojske in njeno povezovanje z organizacijskimi enotami Nata in EU; zagotavljanje vojaških nasvetov veleposlanikoma pri Natu in EU; usklajevanje slovenskega prispevka na mednarodnih operacijah in misijah in v silah za hitro posredovanje; zagotavljanje nacionalne podpore pripadnikom na mirnodobnih dolžnostih v tujini; zagotavljanje podpore skupnim ciljem zavezništev z izvajanjem vojaških dolžnosti v Natu in EU ter drugih mednarodnih organizacijah.

Vojaško predstavništvo pri zvezi Nato in EU je najvišje predstavništvo Slovenske vojske pri Natu in EU. Sedež predstavništva je pri Stalni misiji Republike Slovenije pri Natu v Bruslju, kjer sta skupni del predstavništva ter oddelek, ki pokriva Nato. Predstavništvo zastopa vojaške interese Republike Slovenije pri Vojaškem odboru Nata in Vojaškem odboru EU ter njunih delovnih telesih, sodeluje pri oblikovanju in sprejemanju strateških vojaških odločitev ter konceptov delovanja Nata in EU, zagotavlja nacionalno podporo pripadnikom Slovenske vojske v Mednarodnem vojaškem štabu Nata in Vojaškem štabu EU in sodeluje z delovnimi telesi in ostalimi organi zveze Nato, v katerih ima Slovenska vojska svoje predstavnike ter v katerih zastopa interese Republike Slovenije in Slovenske vojske.

Nacionalno vojaško predstavništvo pri Zavezniškem poveljstvu za operacije (Allied Command Operations) ima sedež v Monsu v Belgiji in zagotavlja uveljavljanje interesov Republike Slovenije in Slovenske vojske ter podporo poveljstvu pri pripravi in vodenju operacij na strateški ravni. Nacionalno vojaško predstavništvo predstavlja Slovensko vojsko tudi pri Natovi Agenciji za komunikacijske in informacijske storitve, Celici EU za povezavo z Zavezniškim poveljstvom za operacije, Celici za operacije EU, Celici Zavezniškega poveljstva za preoblikovanje pri Vrhovnem poveljstvu zavezniških sil v Evropi (Supreme Headquarters Allied Powers Europe) ter v Natovih silah za zgodnje zračno alarmiranje in kontrolo. Predstavništvo izvaja aktivnosti pri pripravi, pogajanjih, organizaciji in izvedbi udeležbe enot ter posameznikov Slovenske vojske na operacijah EU in Natovih operacijah oziroma operacijah, ki jih Nato podpira ter na Natovih vajah.

Nacionalno predstavništvo za povezave deluje na sedežu Zavezniškega poveljstva za transformacijo v Norfolku v ZDA. Predstavništvo podpira uveljavljanje interesov Republike Slovenije in Slovenske vojske pri oblikovanju ter uveljavljanju transformacijskih konceptov v zvezi Nato in skrbi za zagotavljanje izmenjave informacij, sodelovanje, povezovanje in usklajevanje med Slovensko vojsko in poveljstvi ameriške vojske v ZDA, katerih odgovornost je neposredno povezana z operativnim delovanjem Slovenske vojske v mednarodnih operacijah oziroma s transformacijskimi procesi na področju vojaškega izobraževanja in usposabljanja.

DELOVANJE SLOVENSKE VOJSKE V MIROVNIH OPERACIJAH IN MISIJAH

Republika Slovenija je aktivna v operacijah in misijah, ki potekajo pod vodstvom Nata, Evropske unije, OZN in OVSE ter na podlagi drugih mednarodnih dogovorov. S civilnimi in z vojaškimi zmogljivostmi prispeva k vzdrževanju mednarodnega miru, varnosti in stabilnosti, usposabljanju in izgradnji obrambno-varnostnih institucij držav na kriznih območjih, uresničevanju reformnih in evroatlantskih prizadevanj partneric, preprečevanju nelegalnih migracij ter zoperstavljanju terorizmu. Slovenija s sodelovanjem v mednarodnih operacijah in misijah (v nadaljevanju MOM) sorazmerno prevzema zavezniška bremena in izpolnjuje mednarodne zaveze, hkrati, kot članica mednarodnih organizacij aktivno sooblikuje njihove politike, načrte in odločitve glede MOM. Slovenska vojska pripadnike na opravljanje teh nalog v tujino napotuje skladno s sklepi Vlade Republike Slovenije. Tovrstno delovanje v mednarodnem okolju je hkrati gonilo razvoja Slovenske vojske in širšega obrambnega sistema, vir izkušenj, veščin in znanj ter mehanizem za krepitev bojne sposobnosti in značaja oboroženih sil. Omogoča nadgradnjo dvostranskih odnosov, sodelovanja in povezljivosti z oboroženimi silami zavezniških držav. Doslej je na misijah sodeloval že vsak tretji pripadnik Slovenske vojske. Sodelovanje na mirovnih operacijah ali misijah vpliva tudi na višino plače pripadnikov Slovenske vojske.

Pripadniki Slovenske vojske, civilni strokovnjaki in drugo osebje ter zmogljivosti Ministrstva za obrambo so dejavno vključeni v MOM na območjih, od koder izhajajo grožnje mednarodni in s tem tudi nacionalni varnosti. Slovenski pripadniki v MOM prizadevno, zgledno in uspešno uresničujejo interese Republike Slovenije, prispevajo k pozitivni promociji in vidnosti države v svetu. Strategija sodelovanja Republike Slovenije v MOM posebej poudarja uporabo celotnega nabora razpoložljivih mehanizmov in zmogljivosti ter usklajenost in sodelovanje vseh deležnikov na nacionalni ravni, od načrtovanja do izvajanja sodelovanja v MOM. Vojaški prispevek v MOM se dopolnjuje z vključevanjem civilnega osebja. Ministrstva evidentirajo kandidate za civilne strokovnjake na obrambnem področju na podlagi kandidatove prostovoljne odločitve oziroma jih Ministrstvo za obrambo evidentira na podlagi prijav kandidatov na razpis. Kandidati, izbrani na podlagi preferenčnih znanj, opravijo posebno usposabljanje. S tem pridobijo certifikat o usposobljenosti in so za dobo najmanj petih let vpisani v evidenco Ministrstva za obrambo. Kandidirajo lahko na razpisih za napotitev v mednarodne operacije in misije, večnacionalne pobude in organe mednarodnih organizacij. Do konca leta 2018 je bilo skupaj izvedenih 55 napotitev civilnih strokovnjakov v MOM. Znanje in izkušnje, ki jih ti strokovnjaki pridobijo v MOM, nato uporabljajo v nacionalnem obrambno-varnostnem sistemu.

Svoje pripadnike je Slovenska vojska prvič napotila v operacijo kriznega odzivanja 14. maja 1997. Prvi so bili na humanitarno operacijo Alba v Albaniji napoteni zdravstvena enota Slovenske vojske in štirje častniki za povezavo, od takrat naprej pa se je število pripadnic in pripadnikov Slovenske vojske postopoma povečevalo. Februarja 2007 je Slovenska vojska prvič v svoji zgodovini v operacijo napotila enoto velikosti bataljona, ki je prevzela lastno območje odgovornosti in poveljevala pripadnikom tuje vojske, članice zveze Nato. Danes je težišče delovanja Slovenske vojske v mednarodnih operacijah in misijah na Kosovu in v Afganistanu, njeni pripadniki pa so prisotni še v Bosni in Hercegovini, Libanonu, Siriji, Somaliji, Srbiji in Makedoniji. Slovenska vojska z delom svojih sil deluje še v bojni skupini Evropske unije (EU Battle Group) in Natovih odzivnih silah (Nato Response Force), ki so namenjene delovanju na operacijah znotraj in zunaj meja zavezništva.

Slovenska vojska je od prve napotitve na mednarodno misijo Alba v Albanijo maja 1997 do konca leta 2018 opravila približno 13.000 napotitev v 25 MOM. Z več kot petimi odstotki stalne sestave Slovenske vojske v MOM se uvršča med zaveznice, ki nadpovprečno prevzemajo operativno breme. Z varnostnega, zunanjepolitičnega, gospodarskega in drugih vidikov je za Slovenijo strateškega pomena območje Zahodnega Balkana. Težišče operativnega delovanja Slovenske vojske v tujini zato ostaja v tej regiji, kjer stabilizacijski, reformni in evroatlantski integracijski procesi še niso končani.

Preglednica 5: Sodelovanje pripadnikov Slovenske vojske v mednarodnih operacijah in misijah v času od 1997 do 2001

MEDNARODNE OPERACIJE IN MISIJE, V KATERIH SO OD 1997 DO 2021 DELOVALI PRIPADNIKI SV	ŠTEVILO NAPOTENIH
SFOR	1009
ALTHEA	1161
NATO HQ Balkan	147
KFOR	9128
ISAF	1330
RSM	88
UNIFIL	366
UNTSO	61
UNFICYP	180
NTM-I - Irak	20
UNMIK - Kosovo	2
UNSMIS Sirija	1
CENTCOM	7
NATO Support to Pakistan	2
EUFOR AFRIKA-ČAD	45
EUFOR DR Congo-Kongo	2
AMIS-Darfur	1
EUFOR CONCORDIA -Makedonija	1
OHR BiH	3
ALBA	25
AFOR	26
ATALANTA	7
EUTM MALI	95
NAŠE MORJE-LAMPEDUSA	39
EUNAVFOR MED	122
OIR	79
eFP Latvija	366
SKUPAJ	**14313**

Vir: Informacijski portal Slovenske vojske

Pripadniki Slovenske vojske morajo pred odhodom v mirovne operacije in na misije opraviti številna zahtevna usposabljanja, kjer pridobijo dodatna vedenja o nalogah, ki jih bodo opravljali, ter specifičnih oblikah bojevanja in postopkih, ki jih bodo morali poznati in tudi upoštevati. Dinamika in zahtevnost usposabljanj sta prilagojeni mirovni misiji, na katero bodo vojaki napoteni, predvsem posebnim razmeram, s katerimi se bodo srečevali, ter nevarnostim, ki so jim lahko vojaki izpostavljeni. Usposabljanja izvaja Center za združeno usposabljanje.

KOSOVO

Zveza Nato je na Kosovu prisotna od leta 1999. S svojo prisotnostjo podpira obsežne mednarodne napore za vzpostavitev miru in stabilnosti na Kosovu. Sile Kfor (Kosovo Force) pod vodstvom Nata so bile prvič razmeščene marca 1999, po 78-dnevni zavezniški zračni operaciji, katere namen je bil zaustaviti razvijajočo se humanitarno katastrofo. Natova operacija je bila izvedena po enoletnih spopadih v pokrajini in neuspešnih naporih mednarodne skupnosti, da bi konflikt zaustavila po diplomatski poti. Sprva je bila naloga Nata zaustaviti nasilje in grožnje jugoslovanskih in srbskih sil proti Kosovu, vzpostaviti varnost ter zagotoviti javni red in mir, podpreti mednarodna humanitarna prizadevanja ter podpreti prisotnost mednarodnih civilnih pripadnikov v pokrajini. Danes si sile Kfor še naprej prizadevajo zagotavljati in ohranjati varnost na Kosovu za vse državljane, ne glede na njihovo narodnostno poreklo.

Slovenska vojska je svoje pripadnike prvič napotila na Kosovo januarja 2000. Do leta 2007 so slovenske enote delovale v sestavi sil drugih vojsk, februarja 2007 pa je Slovenska vojska prvič v svoji zgodovini na mednarodno operacijo in misijo napotila enoto velikosti bataljona. Takrat je bataljon prvič prevzel lastno območje odgovornosti in poveljeval pripadnikom tuje vojske, članice zveze Nato. Sočasno je Slovenska vojska na Kosovo napotila še strokovnjake za civilno-vojaško sodelovanje in izvedla več projektov v okviru pomoči lokalnemu prebivalstvu, ki so bili na lokalni ravni odmevni.

Naloge slovenskih vojakov na Kosovu vključujejo vzdrževanje varnega in stabilnega okolja, zagotavljanje pogojev za prenos odgovornosti civilnim oblastem, izvajanje nadzora na komunikacijah in kontrolnih točkah, varovanje objektov posebnega pomena ter izvajanje projektov civilno-vojaškega sodelovanja.

Slika 15: Pripadniki 42. slovenskega kontingenta Kfor so sodelavcu priredili posebno slovesnost ob povišanju v čin desetnika na Kosovu

Vir: Informacijski portal Slovenske vojske

AFGANISTAN

Konec leta 2014 se je končala misija mednarodnih varnostnih sil (International Security Assistance Force – Isaf) v Afganistanu. Nato je nadaljeval z usposabljanjem, svetovanjem in pomočjo afganistanskim varnostnim silam in ustanovam v okviru nove misije Odločna podpora (Resolute Support), ki se je začela 1. januarja 2015. Prvi pripadniki Slovenske vojske so dolžnosti v operaciji Odločna podpora (Resolute Support Mission) prevzeli z začetkom leta 2015. Slovenska vojska je v operaciji Odločna podpora sodelovala na podlagi odločitve vlade o sodelovanju Republike Slovenije na svetovalni misiji Nata Odločna podpora v Afganistanu (sprejeta 27. novembra 2014).

Predhodna operacija Isaf je bila del celovitega pristopa mednarodne skupnosti k razmeram v Afganistanu in prizadevanj za ponovno vzpostavitev trajnega miru in stabilnosti v državi. 11. avgusta 2003 je Nato na poziv ZN in afganistanske vlade prevzel poveljevanje silam operacije Isaf. To je bila prva Natova operacija zunaj njegovega območja, ki je potekala skladno s preoblikovanjem zavezništva za obvladovanje groženj 21. stoletja. Nato je bil odgovoren za poveljevanje, usklajevanje in načrtovanje sil, vključno z zagotovitvijo poveljnika sil in poveljstva na terenu v Afganistanu.

Poleg splošnega poslanstva pomagati afganistanskim organom oblasti pri razširitvi pooblastil in oblikovanju varnega okolja so bili cilji operacije Isaf še: izvajanje operacij za zagotovitev varnosti in stabilnosti v sodelovanju z afganistanskimi nacionalnimi varnostnimi silami (Afghan National Security Forces – ANSF), pomoč pri razvijanju afganistanskih nacionalnih varnostnih sil in struktur, vključno z usposabljanjem nove afganistanske nacionalne armade (Afghan National Army – ANA) in nacionalne policije (Afghan National Police), opredelitev potreb po obnovi, npr. šol in zdravstvenih objektov, obnavljanje zalog vode in zagotavljanje podpore pri drugih civilno-vojaških projektih, podpiranje afganistanske vlade pri razoroževanju nezakonito oboroženih skupin, zagotavljanje podpore afganistanski vladi in mednarodno odobrenim prizadevanjem za boj proti mamilom z izmenjavo obveščevalnih podatkov ter učinkovitim obveščanjem javnosti in podpiranjem afganistanskih nacionalnih oboroženih sil v operacijah za boj proti mamilom in podpiranje operacij za zagotavljanje humanitarne pomoči.

Prvi pripadniki Slovenske vojske so v operaciji Isaf naloge prevzeli marca 2004. Do 31. decembra 2014 je v silah Isaf delovalo 1.273 pripadnikov. 21 slovenskih kontingentov v silah Isaf je v 11. letih opravljajo različne naloge, in sicer izvidovanje leta 2004, varovanje od leta 2005, mentoriranje od leta 2010, svetovanje od leta 2012 in specialno delovanje zadnje leto.

Skladno s sklepom Vlade RS in po predhodni skupni odločitvi Zavezništva je Republika Slovenija maja 2021 končala delovanje na misiji v Afganistanu.

IRAK OIR

Od 5. septembra 2016 Slovenska vojska sodeluje s prvim kontingentom na misiji Neomajna odločenost (angl. Inherent Resolve) v severnem delu Iraka. Šest pripadnikov je v Erbilu, v Centru za usklajevanje usposabljanja (angl. Kurdistan Training Coordination Center), en častnik pa opravlja dolžnost v poveljstvu koalicije pri Osrednjem vojaškem poveljstvu Združenih držav Amerike v Tampi (US CENTCOM). Šest pripadnikov v Erbilu deluje pod vodstvom Nemčije, ene vodilnih držav na misiji. Skupaj sestavljajo mobilno skupino za usposabljanje in so vključeni v skupino za vzpostavitev partnerskih zmogljivosti (angl. Building Partner Capacity Team). V centru za usposabljanje urijo oborožene sile v severnem delu Iraka. Pripadniki SV svetujejo kot mentorji, skladno z nalogami, dodeljenimi na naborni konferenci, ki se je končala 10. marca v Tampi, na področjih pehotne oborožitve in taktike, temeljne medicinske pomoči, inženirstva ter zvez.

Vlada Republike Slovenije je 21. januarja 2016 sprejela namero o okrepljenem sodelovanju v vojaškem delu Globalne protiteroristične koalicije zoper Daesh. 3. februarja 2016 je Vlada RS sprejela sklep o sodelovanju Republike Slovenije v globalni protiteroristični koaliciji proti Daeshu (ISIL), in sicer s prevzemom častniške dolžnosti v poveljstvu koalicije, ki deluje pri Osrednjem vojaškem poveljstvu Združenih držav Amerike v Tampi (US CENTCOM), z donacijo oborožitve in opreme ter s sodelovanjem največ petnajstih pripadnikov Slovenske vojske pri usposabljanju pripadnikov oboroženih sil v severnem delu Iraka. Slovenska vojska je vstop v globalno koalicijo napovedala na redni naborni konferenci koalicije marca 2016. Skladno s sklepom Vlade RS, odredbe ministrice za obrambo in dvostranskih dogovorov z Republiko Nemčijo je Slovenska vojska oblikovala, pripravila in napotila začasen namensko oblikovan sestav. Dodatno je Slovenska vojska poskrbela za prevoz doniranih viškov oborožitve v severni del Iraka.

LIBANON

Libanon, bližnjevzhodna mediteranska država, je dosegel samostojnost leta 1947. Od takrat se v državi nenehno izmenjujeta obdobji miru in politične nestabilnosti.

Izrael je zaradi napadov Palestinske osvobodilne organizacije leta 1978 vkorakal v Libanon, da bi uničil palestinska oporišča. Varnostni svet OZN je z resolucijama št. 425 in 426 marca 1978 dosegel prekinitev spopadov in ustanovitev ter poznejšo napotitev sil UNIFIL (United Nations Interim Force in Lebanon) v južni Libanon. Prvotni namen je bil nadzor umika izraelskih oboroženih sil iz Libanona in premirja med državama, vendar so nestabilne razmere zahtevale stalno navzočnost sil OZN. Zadnjemu oboroženemu spopadu med Izraelom in oboroženim krilom Hezbolaha julija 2006 je sledilo sprejetje resolucije Varnostnega sveta št. 1701, ki opredeljuje povečanje moči UNIFIL-a na največ 15.000 vojakov. Razlog za takšno odločitev so razmere v Libanonu, ki ogrožajo mednarodni mir in varnost.

Slovenska vlada je 7. septembra 2006 sklenila, da na operacijo UNIFIL napoti 12 pripadnikov Slovenske vojske in s tem prispeva k reševanju razmer v Libanonu. Prvi pripadniki Slovenske vojske so se operacije udeležili decembra 2006.

SIRIJA

Novembra 1947 je Generalna skupščina ZN odobrila načrt za razdelitev palestinskega ozemlja, kar je omogočilo oblikovanje arabske in judovske države. Za Jeruzalem je bil predviden mednarodni status. Palestinski Arabci in arabske države niso sprejeli načrta. 14. maja 1948 je potekel mandat Združenega kraljestva nad palestinskim ozemljem in razglašena je bila država Izrael. Dan pozneje so palestinski Arabci ob pomoči arabskih držav napadli Izrael. 29. maja 1948 je Varnostni svet z resolucijo št. 50 pozval k prekinitvi sovražnosti na palestinskem ozemlju in odločil, da mora premirje nadzorovati posrednik ZN ob pomoči skupine vojaških opazovalcev. Prva skupina teh, ki je postala znana kot Organizacija združenih narodov za nadzor premirja (United Nations Truce Supervision Organization – UNTSO), je v regijo pripotovala junija 1948. Leta 1949 so vojaški opazovalci UNTSO nadzorovali spoštovanje sporazumov o premirju med Izraelom in njegovimi arabskimi sosedami. Ti sporazumi so bili več let podlaga za negotovo premirje na celotnem območju. Dejavnosti UNTSO so izvajali in jih še vedno na ozemlju petih držav, zato sile sodelujejo s petimi državami gostiteljicami – Egiptom, Izraelom, Jordanijo, Libanonom in Sirijo. Po vojnah v letih 1956, 1967 in 1973 so se funkcije opazovalcev spremenile skladno s spremenjenimi okoliščinami. Kljub temu so opazovalci ostali na območju in delovali kot posredniki med sovražnimi stranmi. Skupine vojaških opazovalcev UNTSO na Bližnjem vzhodu danes delujejo v sestavi teh mirovnih sil na naslednjih območjih: sile Združenih narodov za opazovanje premirja (United Nations Disengagement Observer Force) na Golanski planoti in začasne sile ZN v Libanonu (United Nations Interim Force in Lebanon – UNIFIL). Skupina opazovalcev zagotavlja navzočnost Združenih narodov tudi na Sinajskem polotoku, poleg navedenega pa sile UNTSO delujejo tudi v Bejrutu in Damasku. Slovenska vojska v tej operaciji sodeluje od oktobra 1998. Naloga slovenskih vojaških opazovalcev je nadzorovanje ohranjanja premirja in drugih sprejetih dogovorov med sprtima stranema na območju Izraela, Libanona in Sirije.

BOSNA IN HERCEGOVINA

Po konfliktu v Bosni in Hercegovini je mednarodna skupnost na to območje napotila mednarodne sile Nata, ki so opravljale naloge v operaciji Joint Forge. Drugega decembra 2004, ko se je Nato odločil, da zaključi misijo SFOR, so bile naloge iz Daytonskega sporazuma razdeljene, in sicer je del nalog prevzela Euforjeva operacija Althea, del obveznosti pa je prevzelo Natovo poveljstvo v Sarajevu. Evropska unija je v okviru operacije Althea namestila enako močne vojaške sile, kot so bile Sforjeve (7.000 pripadnikov). Skladno s 7. členom Ustanovne listine ZN je njihovo poslanstvo zagotoviti upoštevanje Daytonsko-pariškega sporazuma in prispevati k varnosti v BiH.

Namen operacije Althea je zagotavljanje vojaške navzočnosti, ki prispeva k varnemu okolju, onemogoča nadaljevanje nasilja in obvladuje preostale možne vidike splošnega mirovnega sporazuma. S tem je omogočeno opravljanje dolžnosti vsem evropskim in mednarodnim udeležencem. Sile pod vodstvom EU izvajajo nekatere ključne podporne naloge. Tako zagotavljajo podporo mednarodnemu kazenskemu sodišču za vojne zločine, storjene na območju nekdanje Jugoslavije (ICTY - International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia) in ustreznim organom, vključno s pridržanjem ljudi, obtoženih vojnih zločinov. Zagotavljajo tudi varnostno okolje, ki policiji omogoča boj proti organiziranemu kriminalu.

Slovenska vojska v operaciji sodeluje s častniki in podčastniki v poveljstvu Euforja (European Force), naprej s pripadniki v nacionalnem podpornem elementu, ki zagotavljajo administrativno in logistično podporo pripadnikom Slovenske vojske. Glavna naloga Natovega poveljstva v Sarajevu je reforma

obrambnega in varnostnega sektorja v BiH. Poleg tega podpira delovanje ICTY, skladno z dogovorom med Natom in EU pa podpira tudi Euforjevo operacijo Althea, in sicer v okviru ureditve Berlin-Plus. Slovenska vojska v Natovem poveljstvu v Sarajevu sodeluje s častniki in podčastniki. Trenutno po obsegu svojega prispevka Slovenija zaseda tretje mesto med dvanajstimi državami, ki sodelujejo v okviru Natovega poveljstva v Sarajevu.

SEVERNA MAKEDONIJA

Severnoatlantsko zavezništvo je v Severni Makedoniji prisotno od leta 1999 kot posledica krize na Kosovu. V letu 2002 se je formiralo Natovo poveljstvo v Skopju (NATO HQSk), ki je v največjem obsegu štelo več kot 300 zaposlenih. Zaradi napredka na področju obrambnih reform v Severni Makedoniji (na vrhu Nata v Bukarešti leta 2008 je bilo namreč sklenjeno, da se Makedonijo povabi v Nato takoj, ko bo ta razrešila spor glede imena z Grčijo) in zmanjševanja potreb po zaledni podpori sil na Kosovu se prisotnost Nata tudi v Severni Makedoniji zmanjšuje.

Najpomembnejši nalogi NATO HQSk sta podpora Severni Makedoniji pri preoblikovanju obrambno-varnostnega sektorja in pomoč državi na njeni poti približevanja zavezništvu. Naloga poveljstva je tudi podpora Natovim operacijam in misijam na območju Zahodnega Balkana (predvsem KFOR) ter spremljanje uresničitve Ohridskega okvirnega sporazuma, ki je bil podpisan po medetničnem konfliktu leta 2001 med predstavniki albanske skupnosti in predstavniki Makedonije. Slovenija v NATO HQSk sodeluje od novembra 2009, ko je napotila pripadnika v Natovo svetovalno ekipo (področje logistike).

SRBIJA

Osnovno poslanstvo Vojaškega urada za povezave (Military Liaison Office – MLO) v Beogradu je zagotavljanje povezave s srbskimi vojaškimi organi glede praktičnega izvajanja Sporazuma o tranzitu med zvezo Nato in Srbijo, ki je bil podpisan 18. julija 2005. Namen tega sporazuma je izboljšati logistični pretok na območje Natovih operacij na Zahodnem Balkanu in iz njega. MLO omogoča izvajanje programa Partnerstva za mir med Srbijo in zvezo Nato ter zagotavlja pomoč pri dejavnostih Nata povezanih z javno diplomacijo v regiji. Med naloge MLO sodi tudi podpora skupini za obrambne reforme (Defence Reform Group), ki deluje od februarja 2006. Ta skupina, ki ji predsedujeta Srbija in Nato, je bila ustanovljena z namenom svetovati in pomagati srbskim organom pri izvajanju reforme in modernizacije srbskih oboroženih sil ter izgradnji sodobne, cenovno sprejemljive in demokratično nadzorovane obrambne strukture v Srbiji.

Slovenska vojska sodeluje v MLO od 13. januarja 2007. Naloge pripadnikov SV v MLO vključujejo usklajevanje in zagotavljanje prostega pretoka blaga ter potnikov pod okriljem Nata čez ozemlje Srbije, sklepanje potrebnih dodatnih sporazumov (podpora države gostiteljice) s srbskimi organi, usklajevanje in povezovanje z Natovimi osebami za stike in organi države gostiteljice, vzdrževanje stalne povezave z ministrstvi Srbije, sodelovanje in usklajevanje z drugimi mednarodnimi organizacijami, omogočanje lažjega prehoda Natovih sil čez državne meje Srbije in zagotavljanje oseb za stike pri vseh vrstah dejavnosti, povezanih s transportom čez ozemlja Srbije.

MALI (EUTM MALI)

Misija EU za usposabljanje oboroženih sil Malija (EU Training Mission – EUTM)

Vse od upora oboroženih skupin januarja 2012 na severu države se Mali sooča z nestabilnimi političnimi in varnostnimi razmerami, kar še najbolj občuti lokalno prebivalstvo. Število notranje razseljenih je preseglo raven 200.000. Dodatno se je okoli 150.000 beguncev iz Malija zateklo v sosednje države (Mavretanijo, Niger, Burkino Faso in Alžirijo). Po ocenah humanitarno pomoč potrebuje približno 4,2 milijona ljudi. Humanitarno krizo še dodatno poglablja nestabilna politična in varnostna situacija, ki se je v drugem tednu januarja 2013 še poslabšala zaradi povečanja števila napadov terorističnih skupin, ki so med drugim zavzele strateško mesto Konna v središču države. Obstajala je velika bojazen, da bodo teroristične skupine vojaško invazijo nadaljevale proti jugu, zato so malijske oblasti za pomoč zaprosile Francijo, ki se je odzvala z zračnim posredovanjem na severu in misijo varovanja prebivalstva na jugu države.

Na zaostreno varnostno situacijo v Maliju, ki je začela dobivati regionalne in celo globalne razsežnosti, se je odzvala tudi celotna mednarodna skupnost. Na pobudo Francije je bil dvakrat sklican Varnostni svet Organizacije združenih narodov, ki je države članice pozval k sodelovanju pri reševanju krize v Maliju, še posebej pri pomoči malijskim oboroženim silam pri zmanjšanju terorističnih groženj. Izrazil je

odločenost nadaljevati implementacijo vseh resolucij o Maliju (še posebej resolucije št. 2085) ter v tem kontekstu pozval k čimprejšnji napotitvi afriško vodene mednarodne podporne misije v Maliju (African-led International Support Mission to Mali - AFISMA). Poleg tega je na drugi seji Franciji izrazil polno podporo in njenemu posredovanju pripisal vso legitimnost.

Ob tem je Gospodarska skupnost zahodnoafriških držav sprejela odločitev o takojšnji napotitvi njenih sil v okviru misije AFISMA. Na zaostreno varnostno situacijo v Maliju, ki je začela dobivati regionalne in celo globalne razsežnosti, se je odzvala celotna mednarodna skupnost, vključno z EU. Na izrednem zasedanju Sveta za zunanje zadeve EU, ki je potekalo 17. januarja 2013 v Bruslju, so članice ostro obsodile teroristična dejanja ter podprle odzive regije in mednarodne skupnosti na dogajanje v Maliju. Na zasedanju je bila uradno vzpostavljena misija EU za usposabljanje oboroženih sil Malija (EU Training Mission – EUTM) ter imenovan njen poveljnik, francoski brigadir François Leconitre. Slovenska vlada je 6. februarja 2013 sklenila, da v misijo EUTM Mali napoti do štiri pripadnike Slovenske vojske z možnostjo rotacij. Prvi pripadnik Slovenske vojske je bil na misijo napoten 19. marca 2013.

EUNAVFOR MED SOPHIA

Operacija je od leta 2015 del celovitega pristopa Evropske unije in mednarodne skupnosti k reševanju problematike tihotapljenja ljudi ter ilegalnih migracij v regiji. Hkrati je del širšega sodelovanja s strateškimi in regionalnimi partnerji pri celovitem obravnavanju strukturnih vzrokov za migracije v državah izvora. Glavni namen operacije je omejevati delovanje tihotapcev z ljudmi v Sredozemlju.

Vlada Republike Slovenije je 6. julija in 20. septembra 2015 sprejela sklepa o sodelovanju Republike Slovenije v operaciji, s katerima je Slovenski vojski naložila pripravo za sodelovanje v operaciji EUNAVFOR MED, ki se je s prehodom v drugo fazo preimenovala v Sophio (po somalijski deklici, ki se je rodila na eni izmed ladij v operaciji). Ministrstvo za obrambo je 10. julija in 6. avgusta 2015 izdalo odredbi o oblikovanju slovenskega kontingenta.

OKREPLJENA PREDNJA PRISOTNOST (ENHANCED FORWARD PRESENCE – EFP)

Na vrhu Nata v Varšavi julija 2016 so voditelji držav in vlad vseh zaveznic soglasno sprejeli odločitev o namestitvi štirih večnacionalnih bataljonskih bojnih skupin (BBSk) t.i. okrepljene prednje prisotnosti (Enhanced Forward Presence – eFP) v Estoniji, Latviji, Litvi in na Poljskem.

Republika Slovenija je na vrhu Nata julija 2016 v duhu zavezniške solidarnosti izrazila pripravljenost za sodelovanje v večnacionalni BBSk eFP, prispevek kontingenta z do 50 pripadniki Slovenske vojske pa je (v odvisnosti od sprejetja vladne odločitve) najavila oktobra 2016 na zasedanju obrambnih ministrov Nata v Bruslju. Republika Slovenija deluje v Latviji pod vodstvom Kanade kot vodilne države BBSk in ob soudeležbi Albanije, Italije, Poljske in Španije. Slovenska vojska na misiji Okrepljena prednja prisotnost v Latviji sodeluje s kontingentom, ki šteje 50 pripadnikov. Napoteni pripadniki SV sodelujejo pri izvajanju mirnodobnih aktivnosti sil eFP (vaje, usposabljanja, premiki za zaščito lastnih sil in druge mirnodobne aktivnosti za zagotavljanje in vzdrževanje celovite in okrepljene odvračalne ter obrambne drže Nata).

Z navzočnostjo na misiji Okrepljena prednja prisotnost Slovenija izraža podporo krepitvi celovite in kredibilne odvračalne ter obrambne drže Nata. Zavezništvo se tako odziva na bistveno spremenjeno varnostno okolje, dinamiko in tveganja v njegovi vzhodni soseščini. Z navzočnostjo na Baltiku zavezništvo daje dodatna varnostna zagotovila najbolj izpostavljenim vzhodnim zaveznicam, ki se počutijo posebej ogrožene in so zato zaprosile za pomoč zvezo Nato. Sodelovanje na misiji prispeva tudi k nadgradnji povezljivosti z zavezniškimi silami, k dvigu usposobljenosti in izurjenosti ter h krepitvi pripravljenosti in bojne sposobnosti enot ter pripadnikov Slovenske vojske. Operacija izraža jasno odvračalno sporočilo, da se bo zavezništvo odzvalo tam, kjer je to treba in ko je to treba, oziroma, da bo vsakršna agresija proti kateri koli zaveznici odvrnjena z ustreznim skupnim vojaškim odzivom.

Oblikovanje in delovanje večnacionalnih enot eFP na vzhodu zavezništva temeljita na skupnih odločitvah Severnoatlantskega sveta. Postavitev teh enot na vzhodu odraža zavezniško enotnost, povezanost, odločnost, pripravljenost in solidarnost ter sporoča, da za vsako zaveznico stoji celotno zavezništvo oziroma da bo vsaka agresija proti kateri koli zaveznici odvrnjena z ustreznim skupnim vojaškim odzivom. Uporaba bataljonskih bojnih skupin eFP je pod strogim skupnim političnim nadzorom Nata, ki deluje na podlagi konsenza.

1.1.5. Vojaško izobraževanje in usposabljanje

Vojaško izobraževanje in usposabljanje posameznika Slovenska vojska za svoje pripadnike organizira in izvaja v Centru vojaških šol, v katerega so vključene Šola za podčastnike, Višja vojaška strokovna šola, Šola za častnike, Poveljniško-štabna šola ter Šola za tuje jezike. Vojaške osebe se lahko izobražujejo in usposabljajo tudi v tujini.

Vojaško izobraževanje in usposabljanje posameznika se deli na osnovno in dopolnilno. Slednje se lahko izvaja kot nadaljevalno, funkcionalno ali dodatno vojaško izobraževanje in usposabljanje. Glede na namen govorimo tudi o splošnem in specialističnem vojaškem izobraževanju in usposabljanju.

Zgodovina Centra vojaških šol sega v leto 1991, ko je bila decembra ustanovljena Šola za podčastnike. Junija 1992 pa je nastal Izobraževalni center Ministrstva za obrambo RS, ki se je leta 1993 razširil še s Poveljniško-štabno šolo, Šolo za častnike in Šolo za častnike vojnih enot. Izobraževalni center MORS se je leta 1995 preimenoval v Center vojaških šol. Leta 2004 se je ta združil z delovno skupino za doktrino in razvoj in se preoblikoval v Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje (PDRIU). Leta 2013 se je PDRIU preoblikovalo v Center vojaških šol. Center vojaških šol ima od leta 2009 sedež v mariborski Kadetnici. Tega leta je bila namreč izvedena selitev v obnovljeno stavbo zgodovinske vrednosti, ki je bila sicer zgrajena v letih 1853 do 1856 kot kadetski inštitut Habsburške monarhije v neoromanskem slogu.

Slika 16: Mariborska Kadetnica je sedež Centra vojaških šol

Vir: Portal postanivojak.si

Temeljno poslanstvo Centra vojaških šol (CVŠ) je vojaško izobraževanje in usposabljanje pripadnikov Slovenske vojske, pripadnikov MO na vojaških dolžnostih, pripadnikov drugih državnih organov in pripadnikov oboroženih sil znotraj zavezništva. CVŠ sodeluje pri zagotavljanju doktrinarnih, razvojnih in znanstvenoraziskovalnih dejavnostih ter v tehnološkem razvoju. Pri izvajanju aktivnosti se povezuje z javnim izobraževalnim sistemom, civilnimi ustanovami in s primerljivimi sistemi znotraj zavezništva. Glavna naloga Centra vojaških šol je priprava ter izvajanje programov vojaškega izobraževanja in usposabljanja za potrebe Slovenske vojske ter izpolnjevanje kakovostnih meril na tem področju, ki jih predpisuje zakonodaja ter priporočata Nato in EU. Predavatelji Centra vojaških šol so združeni v Sektor kateder vojaških ved in so akreditirani kot višješolski predavatelji po višješolskem študijskem programu Vojaški menedžment. V okviru CVŠ deluje tudi Knjižnično-informacijski in založniški center, ki je od januarja 1997 polnopravni član knjižničnega sistema Slovenije – COBISS.

Vojaško izobraževanje in usposabljanje posameznika Slovenska vojska za svoje pripadnike organizira in izvaja v Centru vojaških šol (CVŠ), ki ima sedež v mariborski Kadetnici. Organizacijske enote CVŠ so Poveljniško-štabna šola, Šola za častnike, Višja vojaška strokovna šola, Šola za podčastnike, Šola za tuje jezike, Sektor kateder vojaških ved, Sektor za načrtovanje in podporo vojaškega izobraževanja in usposabljanja ter Knjižnično-informacijski in založniški center.

IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE PODČASTNIKOV SLOVENSKE VOJSKE

Izobraževanje in usposabljanje kandidatov za podčastnike in podčastnikov Slovenske vojske se izvaja v Šoli za podčastnike, s šolskim letom 2021/22 pa bo izobraževanje za podčastnike izvajala tudi Višja vojaška strokovna šola.

Šola za podčastnike je nastala kot prva od vojaških šol v samostojni Sloveniji 16. decembra 1991 in je začela usposabljanje, 6. januarja 1992 na Igu v prostorih Centra za zaščitno usposabljanje. Ime nosi po Andreju Komelu plemenitem Sočebranu, ki velja za utemeljitelja slovenskega vojaškega izrazoslovja in je deloval kot oficir avstro-ogrske vojske.

Šola za podčastnike izvaja programe vojaškega izobraževanja in usposabljanja, namenjene kandidatom za podčastnike in podčastnikom na različnih stopnjah njihove poklicne kariere. Kandidatom za podčastnike je namenjeno osnovno vojaško izobraževanje in usposabljanje kandidatov za podčastnike. Podčastniki, ki že dlje časa opravljajo delo v vojski, pa se na šolanje vračajo, da bi opravili nadaljevalno vojaško izobraževanje in usposabljanje na prvi, drugi in tretji stopnji. Šola za podčastnike ima sedež v mariborski Kadetnici, nekatere programe vojaškega izobraževanja in usposabljanja pa izvaja v vojašnici Franca Uršiča v Novem mestu.

Šola za podčastnike izvaja program osnovnega vojaškega izobraževanja in usposabljanja ter programe specialističnega vojaškega izobraževanja in usposabljanja za pridobitev vojaških evidenčnih dolžnosti podčastnik pehote, podčastnik artilerije, podčastnik zračne obrambe, podčastnik oklepnih enot, podčastnik letalstva, pomorstva, inženirstva, podčastnik vezist, informatik, RKBO, prometnik, podčastnik zdravstva, podčastnik kinolog, vojaški obveščevalec, administrator itn.

Šola za podčastnike izvaja tudi programe nadaljevalnega vojaškega izobraževanja in usposabljanja za podčastnike prve (program za štabne in enotovne podčastnike), druge (program višjega tečaja za podčastnike) in tretje stopnje (program visokega tečaja za podčastnike). V programe se na podlagi dvostranskega sporazuma vključijo tudi pripadniki oboroženih sil partnerskih držav. Program nadaljevalnega vojaškega izobraževanja in usposabljanja za podčastnike prve stopnje je namenjen podčastnikom, ki bodo opravljali dolžnost v nazivu štabni vodnik, program druge stopnje pa podčastnikom, ki so predvideni za opravljanje dolžnosti v nazivih višjega štabnega vodnika in praporščaka. Program tretje stopnje je namenjen za izobraževanje podčastnikov, ki so predvideni za opravljanje del in nalog na formacijskih dolžnostih višjega praporščaka, štabnega praporščaka in višjega štabnega praporščaka. Program III. stopnje se bo v letu 2021 izvajal prvič.

Višja vojaška strokovna šola je bila ustanovljena marca 2020 v procesih optimizacije Centra vojaških šol. 24. junija 2021 je bila vpisana v razvid in bo začela izobraževanje in usposabljanje v študijskem letu 2021/22. Izvajala bo višješolski študijski program Vojaški menedžment za višje podčastnike.

Šola sodeluje v Nato programu za napredno obrambno izobraževanje za podčastnike (NCO Defence Education Enhancement Programme), ki partnerskim državam nudi pomoč pri izgradnji vojaškega izobraževanja in usposabljanja.

IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE ČASTNIKOV SLOVENSKE VOJSKE

Izobraževanje in usposabljanje kandidatov za častnike in častnikov Slovenske vojske se izvaja v Šoli za častnike in v Poveljniško-štabni šoli, ki imata sedež v mariborski Kadetnici.

Šola za častnike je bila ustanovljena februarja 1993. Šola izobražuje in usposablja kandidate za častnike s profesionalnimi veščinami in kompetencami, ki jim bodo omogočile delovanje v zahtevnem in izzivov polnem delovnem okolju tako doma kot v tujini. Bodočim častnikom Slovenske vojske posreduje znanja in veščine vojaškega voditeljstva ter razvija socializacijo v vojaško delovno okolje, smisel za timsko delo, vojaški etos in vojaško disciplino. Kandidati med delovnim tednom prebivajo v mariborski Kadetnici ali se usposabljajo na večdnevnih terenskih usposabljanjih.

Šola za častnike izvaja program splošnega vojaškega izobraževanja in usposabljanja kandidatov za častnike SV. Po končanem izobraževanju po tem programu pa morajo častniki opraviti še specialistično izobraževanje in usposabljanje za pridobitev vojaško evidenčne dolžnosti, ki poteka v enotah SV. Napotitve v specialistični del izobraževanja in usposabljanja (v nadaljevanju VIU) se izvajajo na podlagi potreb SV po popolnitvi začetnih dolžnosti častnikov. Programi specialističnega VIU so namenjeni pridobitvi različnih vojaških evidenčnih dolžnosti: častnik pehote, častnik artilerije, častnik zračne obrambe, častnik oklepnih enot, častnik pilot, častnik nadzora zračnega prostora, častnik pomorstva, inženirstva, častnik vezist, informatik, vojaški obveščevalec, častnik jedrsko-radiološko-kemično-biološke obrambe, letalski inženir, častnik za oskrbo, promet, vzdrževanje itn. Po opravljenem specialističnem delu VIU so častniki napoteni v enote SV na opravljanje začetne dolžnosti funkcionalnega področja.

Nadaljevalno izobraževanje in usposabljanje častnikov Slovenske vojske izvaja Poveljniško-štabna šola (v nadaljevanju PŠŠ). PŠŠ je bila ustanovljena februarja 1993 in izvaja programe za častnike, ki zasedajo poveljniške in štabne položaje v Slovenski vojski.

Programi, ki jih izvaja PŠŠ, so primerljivi s programi držav članic NATO, na zahtevnosti ravni pa s programi študija II. in III. bolonjske stopnje v javnem izobraževalnem sistemu. V programe se lahko vključijo tudi drugi delavci ministrstva za obrambo na vojaških dolžnostih ter pripadniki drugih oboroženih sil v okviru sil zavezništva.

Nadaljevalno izobraževanje in usposabljanje častnikov Slovenske se izvaja kot karierno vojaško izobraževanje in usposabljanje na treh nivojih. Častnikom, ki so predvideni za delo na dolžnostih s činom stotnika, je namenjeno Štabno šolanje. Častnikom, ki so predvideni za delo na vojaških dolžnostih s činom majorja, je namenjeno Višještabno šolanje. Častnikom na vojaških dolžnostih s činom podpolkovnika pa je namenjeno Generalštabno šolanje. V programe se lahko vključijo tudi pripadniki tujih oboroženih sil v okviru zavezništva.

PŠŠ izvaja tudi dopolnilna funkcionalna usposabljanja poveljnikov čet in bataljonov, ki so namenjena poveljnikom in namestnikom poveljnikov čet in bataljonov ter načelnikom oddelkov za operativne in učne zadeve v poveljstvih bataljonov.

VOJAŠKO IZOBRAŽEVANJE NA PODROČJU TUJIH JEZIKOV

Vojaško izobraževanje na področju tujih jezikov izvaja Šola za tuje jezike, ki deluje znotraj Centra vojaških šol v objektih ministrstva za obrambo v Poljčah in na Ajševici. Šola za tuje jezike podpira delovanje Slovenske vojske doma in v tujini z zagotavljanjem prevajanja, tolmačenja in lektoriranja, razvijanjem slovenskega vojaškega izrazoslovja ter preverjanjem jezikovnega znanja. Šola za tuje jezike zagotavlja mednarodno primerljivost izobraževanja ter preverjanja znanja s področja jezikov. Izvaja tudi jezikovno usposabljanje pripadnikov tujih oboroženih sil in strokovno usposabljanje učiteljev tujih jezikov. Šola za tuje jezike spremlja mednarodne jezikovne dogodke in na njih tudi aktivno sodeluje. Vključena je v Natov Program spodbujanja obrambnega izobraževanja (Defence Education Enhancement Programme).

Začetki Šole za tuje jezike segajo v leto 1994, ko so vse večje potrebe po mednarodnem sodelovanju in sporazumevanju v tujih jezikih pripeljale do odločitve, da za uresničevanje ciljev, ki smo si jih zastavili, potrebujemo učitelje tujih jezikov in prevajalce. V naslednjih letih je Šola za tuje jezike prevzemala vse več nalog (poučevanje, preverjanje znanja tujih jezikov, prevajanje, tolmačenje, lektoriranje in skrb za vojaško izrazoslovje).

Znotraj Šole za tuje jezike deluje več oddelkov, ki izvajajo specializirane naloge. Oddelek mobilnih timov za poučevanje zagotavlja jezikovno izobraževanje za potrebe Slovenske vojske, Ministrstva za obrambo, pripadnikov Ministrstva za notranje zadeve (Policije) in pripadnikov tujih oboroženih sil. Oddelek načrtuje, pripravlja in izvaja jezikovno izobraževanje. Razvija in zagotavlja gradiva za poučevanje, spremlja razvoj strokovnega področja ter skrbi za uvajanje novosti v programe. Oddelek izvaja tečaje angleškega jezika, po potrebi pa z zunanjimi izvajalci tudi tečaje drugih jezikov kot so francoski, nemški, italijanski, arabski in drugi. Oddelek za prevajanje, tolmačenje in lektoriranje zagotavlja prevajanje, tolmačenje in lektoriranje za Slovensko vojsko in Ministrstvo za obrambo. Poleg tega skrbi za razvoj in dokumentiranje slovenskega vojaškega izrazoslovja ter pri tem sodeluje s strokovnjaki iz Slovenske vojske in znanstveno-raziskovalnih ustanov v Sloveniji in tujini. Oddelek organizira mednarodne posvete o vojaškem izrazoslovju ter pripravlja jezikovne priročnike z vojaško-strokovnih področij. Odsek za testiranje zagotavlja izvedbo preverjanja jezikovnega znanja za potrebe Slovenske vojske, Ministrstva za obrambo in tujih oboroženih sil. Odsek tudi razvija in zagotavlja gradiva za preverjanje znanja, spremlja razvoj strokovnega področja ter skrbi za uvajanje novosti v programe. Odsek redno izvaja izpite po merilih slovenskega vojaškega standarda, ki sledi Natovim standardom STANAG (Standardisation Agreement) 6001.

V okviru Šole za tuje jezike deluje tudi Center za jezikovno usposabljanje Partnerstva za mir, katerega glavna naloga je organizacija mednarodnih tečajev angleščine ter mednarodnih tečajev za usposabljanje učiteljev in inštruktorjev na področju poučevanja in preverjanja tujih jezikov. Center je eden od Natovih Partnerskih centrov za izobraževanje in usposabljanje (Partnership Training and Education Centres), katerih delo usklajuje Natova šola v Oberammergau (NATO School Oberammergau). Osnovna naloga centrov je, da z mednarodnim sodelovanjem na področju izobraževanja in usposabljanja prispevajo k boljši mednarodni povezljivosti. Njihove dejavnosti zajemajo tri področja: izobraževanje in usposabljanje posameznikov, izobraževanje in usposabljanje učiteljev in inštruktorjev ter mednarodno izmenjavo učiteljev in inštruktorjev. Center za jezikovno usposabljanje Partnerstva za mir je že od ustanovitve dejaven na vseh treh področjih. Delovanje Šole za tuje jezike v okviru Centra za jezikovno usposabljanje Partnerstva za mir je bistvenega pomena, saj je pomanjkanje jezikovnih znanj v analizah Nata pogosto navedeno kot glavna ovira pri učinkovitem delovanju v mednarodnem okolju.

Šola za tuje jezike je dejavna v mednarodnih organizacijah v okviru zavezništva (Bureau of International Language Coordination, NATO Standardisation Agency – Office of Terminology Coordination), s Hrvaško zelo dobro dvostransko sodeluje na področju testiranja, z Avstrijo na področju prevajanja in terminologije. Na podlagi dvostranskih sporazumov številne države svoje slušatelje pošiljajo v mednarodne jezikovne tečaje, ki jih izvaja Šola za tuje jezike. Šola se povezuje tudi s sorodnimi institucijami v Sloveniji, kot so Državni izpitni center, Sektor za prevajanje pri Generalnem sekretariatu Vlade Republike Slovenije, Ministrstvo za notranje zadeve, Ministrstvo za zunanje zadeve, Državni zbor Republike Slovenije, Komisija za standardizacijo terminologije na Ministrstvu za obrambo.

1.1.6. Civilna obramba

VARSTVO PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI

Republika Slovenija z zagotavljanjem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, stremi k zmanjšanju števila nesreč in preprečitvi oziroma zmanjšanju števila žrtev in drugih posledic. Sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami je namenjen zagotavljanju varstva ljudi, živali, premoženja, kulturne dediščine ter okolja pred naravnimi in drugimi nesrečami. Cilj je zmanjšati število nesreč ter preprečiti žrtve in druge posledice oziroma zmanjšati njihovo število. Politika varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami je naravnana v krepitev zmogljivosti za celovito obvladovanje naravnih in drugih nesreč, ki obsegajo preventivo, pripravljenost, ukrepanje ob nesrečah, zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje in obnovo.

Dejavnosti varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami obsegajo ocene ogroženosti Slovenije, ocene tveganj za nesreče, ocene zmožnosti obvladovanja tveganj za nesreče, pripravo načrtov zaščite in reševanja, odzivanje na klice v sili, varstvo pred industrijskimi nesrečami v večjih industrijskih obratih z nevarnimi snovmi, krizno upravljanje in vodenje, sile za zaščito in reševanje, varstvo pred neeksplodiranimi ubojnimi sredstvi, napotke prebivalcem ob nesrečah, varstvo pred požarom, nadzor vgrajenih sistemov aktivne požarne zaščite, varstvo pred utopitvami.

Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje skrbi za aktiviranje in delovanje enot, služb in drugih operativnih sestavov prostovoljnih društev in drugih organizacij na področju zaščite, reševanja in pomoči ter tudi za sofinanciranje prostovoljnih sil. Uprava za zaščito in reševanje je organ v sestavi Ministrstva za obrambo. Naloge se nanašajo na urejanje, priprave in delovanje sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, pomoč prizadetim lokalnim skupnostim, opazovanje, obveščanje in alarmiranje, zveze ter informacijski sistem, ocenjevanje škode, ki jo povzročijo naravne in druge nesreče, požarno varstvo in delovanje splošnih reševalnih služb, organiziranje in delovanje Civilne zaščite ter priprave in delovanje Štaba za civilno zaščito, pripravljanje in izvajanje nacionalnih programov na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, reševanje ter odpravljanje in sanacijo posledic nesreč. Vodi, usklajuje in izvaja mednarodne dejavnosti države na področju zaščite in reševanja na dvo in večstranski ravni.

Usposabljanje pripadnikov za zaščito, reševanje in pomoč izvajajo Izobraževalni center za zaščito in reševanje Republike Slovenije, pooblaščene izobraževalne organizacije in društva ter različne nevladne organizacije. Izobraževalni center za zaščito in reševanje Republike Slovenije je bil ustanovljen leta 1992 pri Upravi Republike Slovenije za zaščito in reševanje, in sicer za izobraževanje in usposabljanje državljanov na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Izobraževalni center ima

sedež na Igu ter enote v Logatcu, Pekrah in Sežani. V okviru izobraževalnega centra so organizirani oddelki: oddelek za usposabljanje, oddelek za podporo usposabljanju ter Gasilska šola. Usposabljanje pripadnikov sil za zaščito, reševanje in pomoč obsega uvajalno, temeljno in dopolnilno usposabljanje.

Pri izvajanju nalog zaščite, reševanja in pomoči v skladu z zakonom, njihovo organiziranostjo, opremljenostjo in usposobljenostjo, sodeluje tudi Slovenska vojska. Pri izvajanju nalog sodelujejo zlasti letalske enote (reševalne akcije in gašenje požarov), enote za RKB zaščito, inženirske enote, zdravstvena služba in druge enote, če niso angažirane pri izvajanju obrambnih nalog. Policija in Slovenska vojska opravljata svoje naloge pri zaščiti, reševanju in pomoči v skladu s predpisi ter usmeritvami pristojnega poveljnika Civilne zaščite oziroma vodje intervencije.

1.2. Dejavnost policije

Slovenska policija je kot organ v sestavi Ministrstva za notranje zadeve pomemben del varnostnega sistema države. Je visoko strokovna, avtonomna in moderna organizacija, ki je sposobna učinkovito odgovoriti na izzive sodobnega življenja in vselej zagotoviti visoko stopnjo varnosti ob spoštovanju zakonov, človekovega dostojanstva ter človekovih pravic in svoboščin. Je tudi največji državni upravni organ v Sloveniji. Svoje poslanstvo, določeno v nacionalnih in mednarodnih predpisih, izvaja na celotnem državnem ozemlju, pod določenimi pogoji pa lahko pod okriljem mednarodnih varnostnih povezav in misij deluje tudi na ozemlju drugih držav.

1.2.1. Zgodovinski pregled razvoja policijske dejavnosti[20]

»Zgodovina policije gre v korak s kulturno zgodovino človeštva in z zgodovino države. Kot človek tudi država razvija svoje fizične in moralne moči po korakih, pač v skladu z intenzivnostjo in ekstenzivnostjo svoje rasti«, je v svojem delu opisal višji policijski komisar v Pragi Johann Konrad (Konrad, 1817, 3) Zanimiv je bil izraz »dobra policija«. Ta se od daljnega 16. stoletja pojavlja v policijskih strukturah, kjer pomeni skrb za red, varnost in blagostanje ter posega na zelo različna področja, od javne morale do gospodarskih ukrepov (Vilfan, 1996, 304–306).

V Avstriji se izraz »policija« prvič uporabi za posebno oblastvo leta 1749, ko je na Dunaju ustanovljena Policijska komisija. Na Kranjskem je od leta 1773 policijska komisija delovala v okviru Deželnega glavarstva, ki je leta 1774 izdalo »Inštrukcijo, po kateri naj ravna magistrat deželnoknežjega glavnega mesta Ljubljana (AS, 1).

V Sloveniji pa začetki slovenske policije segajo v leto 1850, ko je cesar Franc Jožef I. po francoskem vzoru potrdil ustanovitev nove varnostne organizacije – orožništva v avstrijskem cesarstvu, kamor je takrat spadala večina današnjega slovenskega ozemlja.

Za razliko od takratne državne policije – izhajajoče iz civilnih vrst, podrejene županu oziroma mestnemu glavarju ter pristojne za posamezna mesta – iz katere se je pozneje razvilo mestno redarstvo, je orožništvo kot najštevilčnejša in sprva vojaško organizirana varnostna sila skrbelo za notranjo varnost države in cesarske hiše ter pomagalo državnim organom (državnim, deželnim in okrajnim oblastem, sodiščem). Opravljalo je vse klasične policijske naloge, in sicer od nadzorovanja cestnega prometa do zatiranja kriminalitete. Po potrebi so orožnike zbrali z več postaj ali celo iz več dežel, kar je bil vzorec za vse poznejše družbene sisteme.

Ime nove enote je izviralo iz francoske besede »gens d'armerie« (mož z orožjem) ali nemške »Gendarmerie« – žandarmerija. Ta izraz se je uporabljal v zakonih, medtem ko se je slovenska beseda »orožništvo« le postopoma uveljavljala.

Orožnik je lahko postal avstrijski državljan, star od 24 do 36 let, samski ali vdovec brez otrok, zdrave postave in gibčen, ne nižji od 170,5 centimetra, z znanjem deželnega jezika, branja in pisanja ter dobrega vedenja in neomadeževane preteklosti. V orožniške vrste so v največjem številu prehajali vojaki. V službo so jih sprejemali najmanj za 10 let, pozneje za štiri leta.

[20] Povzeto iz Revije Varnost, št. 2/2016, str. 44-48. Besedilo: Darinka Kolar Osvald, Muzej slovenske policije Foto: fotoarhiv Muzeja slovenske policije

Slika 17: Orožnika okoli leta 1850

Vir: Iz knjige Fritz Hörmann, Gerald Hesztera: Zwischen Gefahr und Berufung, str. 31, Wien 1999

Slika 18: Orožnika – vodnika službenih psov, na izobraževanju v Sremski Kamenici leta 1923

Vir: Iz fotoarhiva Muzeja slovenske policije

Po koncu prve svetovne vojne in razpadu Avstro-Ogrske smo Slovenci v novonastalo Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev (SHS) vstopili s svojimi varnostnimi silami. Leta 1918 so orožniki in policijski stražniki že sodelovali s slovensko vojsko in pod vodstvom generala Rudolfa Maistra zagotovili, da sta severna Štajerska in južna Koroška ostali v Sloveniji.

Tudi v kraljevini ostaja orožništvo najštevilčnejši varnostni organ med službami, ki skrbijo za notranjo varnost države. In tako kot v Avstro-Ogrski, sta za orožništvo skrbeli dve ministrstvi: notranje ministrstvo in ministrstvo za vojsko in mornarico. Prvo je odločalo o uporabi orožništva, strokovnem usposabljanju in opremljanju, drugo pa je bilo pristojno za disciplino, osebna razmerja, vojaški pouk in oborožitev.

V času druge svetovne vojne (1941–1945) so Nemci, Italijani in Madžari, po zasedbi slovenskega ozemlja, vzpostavili svoj policijski aparat, v katerega so vključili tudi del varnostnih sil Kraljevine Jugoslavije. Hkrati so organi narodnoosvobodilnega boja, ki so se uprli okupatorjem, in nove, med vojno nastale oblasti ustanavljali svoje varnostne organe in službe. Te so delovale na področju varnosti in so se sprva imenovale vaške straže. S sklepom vodstva Osvobodilne fronte je bila oktobra 1941 ustanovljena narodna zaščita, iz katere je po vojni nastala milica.

Narodna zaščita je bila sestavni del partizanske vojske, zato so bile njene enote vojaško organizirane, njeni pripadniki pa so nosili vojaške uniforme.

Po drugi svetovni vojni je edina uniformirana enota javne varnosti postala milica, ki se je razvila iz narodne zaščite, in se v Sloveniji leta 1950 preimenovala v ljudsko milico, medtem ko v drugih delih države njenega imena niso spreminjali.

Beseda »milica« izhaja iz latinske besede »militia« in je v širšem smislu pomenila »vojaško moč«, v ožjem pa »deželno obrambo«. Zakon o narodni milici iz leta 1946 jo je opredelil kot vojaško organizirano silo, delujočo v okviru notranjega resorja, in podrejeno zveznim oblastem v Beogradu. Določal je tudi, da so miličniki samo moški. Prvi razpis za sprejem miličnic je Republiški sekretariat za notranje zadeve objavil šele leta 1973.

Slika 19: Prometna patrulja, Mačkovec, leta 1960

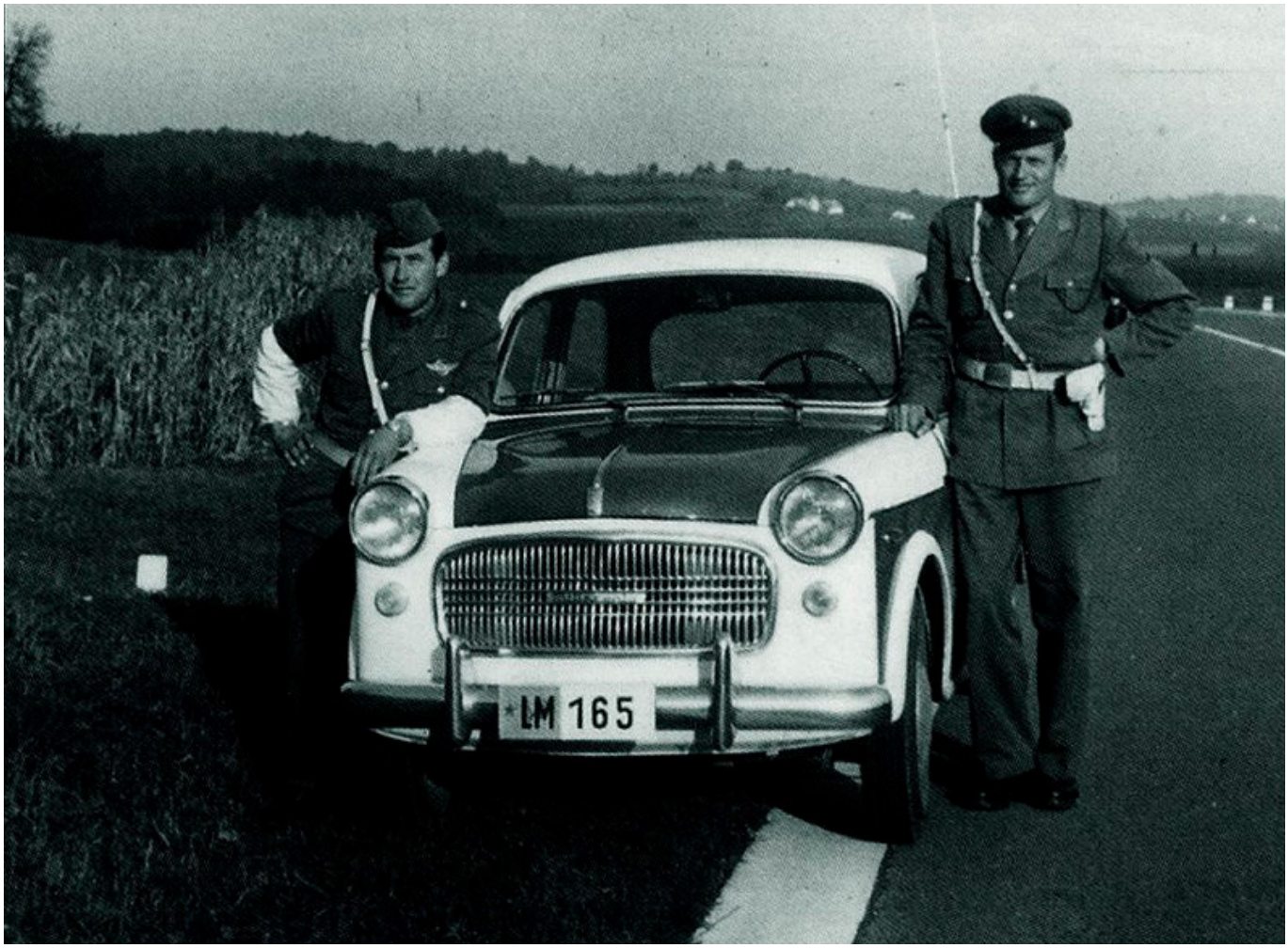

Vir: iz fotoarhiva Muzeja slovenske policije

Glavne naloge milice so bile zagotavljanje javnega reda in miru, do sredine petdesetih let preteklega stoletja pa je opravljala še nekatere posebne naloge, kot so varovanje industrijskih objektov, gasilska dejavnost in zaščita gozdov.

Postaja ljudske milice je bila v novi Jugoslaviji temeljna enota, vključena v organe za notranje zadeve.

Decentralizacija republik po sprejetju zvezne ustave leta 1963 je pripeljala Slovenijo do prvega slovenskega Zakona o notranjih zadevah, ki je bil sprejet leta 1967, s čimer je milica prešla pod pristojnost republike.

Slovenska milica skupaj z organi za notranje zadeve je imela pomembno vlogo v procesih osamosvajanja Slovenije. V številnih akcijah od leta 1989 naprej, v vojni in povojnih dogodkih do odhoda agresorjeve vojske iz Slovenije oktobra 1991 so pokazali, da so pripravljeni in usposobljeni za obrambo slovenskega naroda, slovenskih državljanov in slovenskega ozemlja.

Leta 1991 je bilo v Sloveniji okoli 4.400 uniformiranih miličnikov in 440 kriminalistov. Miličniki so v novi državi 2. februarja leta 1992 postali policisti. Po osamosvojitvi se je policija namreč preoblikovala v skladu z družbenopolitičnimi spremembami. Ob depolitizaciji oziroma departizaciji je v ospredje stopilo varstvo človekovih pravic. Spremenila sta se organizacija in ime –

Slika 20: Menjava tabel na mejnem prehodu Ljubelj, leta 1991

Vir: iz Muzeja novejše zgodovine Slovenije

milica se je leta 1992 preimenovala v policijo. Beseda »policija« izvira iz grške besede »politeia«, ki so jo razumeli kot državno upravo. Pozneje se je ta pojem uporabljal za posebno državno formacijo, katere naloga je bila skrb za red, mir in varnost države.

Slovenska policija je postala sodobna, po evropskih merilih oblikovana institucija, ki služi ljudem in je sposobna učinkovito odgovoriti na globalne in lokalne izzive sodobnega življenja. Izpeljana je bila reorganizacija, sprejeti so bili novi pravni akti.

1.2.2. Slovenska policija danes[21]

Slovenska policija je samostojen organ, pri čemer Ministrstvo za notranje zadeve določa razvojne, organizacijske, kadrovske in druge temeljne usmeritve za njeno delo, skrbi za njeno finančno poslovanje in investicije ter koordinira in usklajuje policijski informacijski in telekomunikacijski sistem s sistemi drugih državnih organov. Ministrstvo za notranje zadeve tudi usmerja in nadzira izvajanje nalog policije. Poslanstvo policije je določeno v nacionalnih in mednarodnih predpisih, naloge izvaja na celotnem državnem ozemlju, pod določenimi pogoji pa lahko pod okriljem mednarodnih varnostnih povezav in misij deluje tudi na ozemlju drugih držav.

Policija opravlja naloge na treh ravneh: državni, regionalni in lokalni ravni. Organizacijsko jo sestavljajo generalna policijska uprava, policijske uprave in policijske postaje.

Zaposleni v generalni policijski upravi izvajajo regulativno, koordinativno in nadzorstveno funkcijo za delovanje celotne policije, poleg tega pripravljajo analize, poročila in druge predloge za odločanje ter sodelujejo pri pripravi zakonskih in podzakonskih predpisov s področja policijskega dela.

Slika 21: Slovenski policisti
Vir: iz fotoarhiva Ministrstva za notranje zadeve

Na regijski ravni skrbijo za varnost zaposleni v osmih policijskih upravah, in sicer: Celje, Koper, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Nova Gorica in Novo mesto; vodijo jih direktorji uprav.

Zaposleni na lokalni ravni opravljajo naloge na območjih policijskih postaj, ki jih vodijo komandirji. Poznamo različne vrste policijskih postaj. Območne so splošne policijske postaje, področne pa postaje prometne, mejne, pomorske, letališke, konjeniške policije, postaje vodnikov službenih psov in policijske postaje za izravnalne ukrepe.

V Sloveniji je nekaj več kot 8000 policistk in policistov, ki svoje delo opravljajo v najzahtevnejših pogojih in so ljudem na razpolago 24 ur na dan. Zaposleni v Policiji so pristojni za opravljanje številnih nalog, ki jih nalaga Zakon o nalogah in pooblastilih policije ter Zakon o organiziranosti in delu v policiji in ki so hkrati njihovo temeljno poslanstvo. Policija v sodelovanju s posamezniki in skupnostmi ter ostalimi organi, organizacijami in institucijami zagotavlja varnost ljudi in premoženja, preprečuje, odkriva in preiskuje prekrške ter kazniva dejanja, vzdržuje javni red in mir, nadzoruje državno mejo, ureja in nadzira cestni promet ter izvaja druge zakonsko določene naloge.

Osnovna delovna področja policije so:

- odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj,
- vzdrževanje javnega reda in miru,
- urejanje in nadzor cestnega prometa,
- nadzor državne meje,
- varovanje oseb in objektov.

[21] Povzeto: intranetna stran »policija.si«

Dejavni pa so tudi na drugih delovnih področjih, kot so: v skupnost usmerjeno policijsko delo, operativno-komunikacijska dejavnost, forenzična in kriminalistično-tehnična dejavnost, izobraževanje, izpopolnjevanje in usposabljanje, mednarodno sodelovanje in mirovne misije, odnosi z javnostmi, delo s službenimi psi in konji, dejavnost specializiranih enot (na primer Letalske policijske enote, Specialne enote, Posebne policijske enote, Policijskega orkestra), športna dejavnost, muzejska dejavnost idr.

1.2.3. Izobraževanje policistk in policistov

Osnovno poslanstvo policije je zaščita državljanov in nudenje pomoči, seveda ob upoštevanju zakonskih določil, z vzdrževanjem reda, s preiskavami različnih odklonskih ravnanj ipd. Vsekakor pa policijsko delo pozna številne specifične situacije, v katerih morajo policisti intervenirati zaradi različnih ravnanj, ki ogrožajo varnost ljudi. Policisti opravljajo veliko nalog v »nemoralnih okoliščinah«, kljub temu pa morajo pri kršiteljih vseskozi upoštevati njihovo dostojanstvo. Razmerja, v katera policisti vstopajo pri obravnavanju svojega dela, so sicer pravno določena, toda marsičesa ni mogoče pravno regulirati. Poleg tega pa morajo pogosto reagirati hitro in neposredno. Prav v tem je posebnost policijskega poklica. Pri tem je zelo pomembno upoštevanje etičnih standardov, spoštovanje človekovih pravic in svoboščin in transparentnost dela. Zaradi tega je nujno, da ima Policija svoj stabilen izobraževalni sistem, kar omogoča nenehen razvoj profesionalizacije policijskega poklica.

Kadrovanje, selekcijski postopki in izobraževanje so komponente, ki močno vplivajo na policijsko delo, še posebej je od tega odvisna integriteta posameznika in integriteta celotne organizacije. Osnovno poslanstvo policije je zaščita državljanov in nudenje pomoči, seveda ob upoštevanju zakonskih določil, z vzdrževanjem reda, s preiskavami različnih odklonskih ravnanj. Te naloge morajo biti vedno opravljene na profesionalen način, zakonito in strokovno. Nikakor pa se ne sme pozabiti etičnih standardov, spoštovanja človekovih pravic in svoboščin in transparentnosti pri delu policije. Policijska funkcija je javna storitev, določena z zakonom, z obveznostmi spoštovanja in uveljavljanja zakona, ohranjanja javnega reda in dajanje pomoči in podpore v izrednih stanjih. Zavedati se je treba, da pravne osnove same po sebi ne zadoščajo in ne jamčijo zakonitega in pravilnega policijskega ravnanja, ponujajo le okvir in ustvarjajo možnost.

Zmotno je prepričanje, da že sprejetje zakonodaje prinese v policijske vrste želene rezultate. Pri tem je treba poudariti dejstvo, da se policisti pri postopkih nenehno srečujejo z ljudmi in da se skoraj vsak policijski postopek začne z verbalno komunikacijo. Pri medosebnih odnosih in pri izvajanju policijskih postopkov je treba nenehno iskati prave načine za uspešno ter učinkovito komuniciranje. Učinkovita in pravilna izvedba nalog policije je odvisna od kakovosti in izvedbenih zmogljivosti vsakega policijskega uslužbenca.

Volmer je napisal naslednje: »Policist mora posedovati modrost Salomona, hrabrost Davida, moč Samsona, potrpežljivost Jove, preroštvo Mojzesa, ljubeznivost dobrega Samarijana, strategijo Aleksandra Velikega, vero Danijela, diplomacijo Lincolna, toleranco mizarja iz Nazareta in solidno znanje vsake veje naravoslovnih, prirodoslovnih in družbenih ved. Pripadnika policije obravnava – kritizira javnost, zasmehujejo ga v filmih in šalah, kritizirajo ga v medijih, ne podpirajo ga niti tožilci in sodniki, izogibajo se ga tisti, ki se ga boje, kriminalci ga sovražijo, vsi ga goljufajo in mu lažejo. Podvržen je številnim skušnjavam in nevarnostim, obsojajo ga, ko dela po predpisih, medtem ko izgubi službo, če tako ne dela. Pričakuje se, da ima policist izobrazbo vojaka, zdravnika, diplomata in vzgojitelja; vse to pa za čim manjšo plačo!« (Potočnik, 2005).

Različna so mnenja, različni posamezniki ocenjujejo policijo, jo nadzirajo. Javnost je tista, ki vedno manj opravičuje razne »spodrsljaje« policijskega dela. Vedno več zahteva od policije in je vedno bolj kritična.

Izobraževanje in usposabljanje je v policiji nedvomno zelo pomembno. Izobraženost se močno izraža pri spoštovanju človekovega dostojanstva. Pomembno je, da smo za to zelo občutljivi. Prepričani moramo biti o človekovih pravicah, skrbeti moramo za svobodo mišljenja in se, če je le mogoče, vprašati, kaj nekdo počne, in predvsem, zakaj to počne. Takšna vprašanja in odgovori na to nas lahko privedejo k popolnoma drugačnemu spoznanju in posledično je tudi naše ravnanje drugačno. Upoštevati moramo svobodo govora, dovoliti drugačno mišljenje o neki stvari, poslušati drugače misleče, vsakomur moramo posvečati pozornost in sodelovati moramo v razvoju socialnega in javnega življenja.

Slika 22: Študentke in študenti v Policijski akademiji

Vir: arhiv Policijske akademije

Za izboljšanje medosebnih odnosov med policisti in občani torej ni dovolj samo sprejetje zakonodaje, temveč so pomembni načini komuniciranja, pristopi policista ter pojav in razvitost policijske subkulture, ki prinaša med policiste veliko dobrih in tudi slabih navad.

Ne začenja se zgolj pri teoretičnih spoznanjih, temveč moramo uporabljati tudi že preverjena spoznanja v policiji in ta spoznanja povezovati s policijskim vsakdanom. Seveda lahko to zaživi le, če smo vsi vključeni v ta proces. Proces mora potekati od spodaj navzgor, kajti le tako bomo lahko vključili vse vrednote in spoznanja vseh in le tako bo potem možno usmerjati vse to. Takšna pot vodi v večje zanimanje policistov in sprejemanje teorije za svojo in pozitiven rezultat je zelo verjeten (Wirrer, 2004).

Izobraževanje in usposabljanje policistov je področje, ki mu moramo nenehno namenjati veliko pozornosti. Premalo izobraženi policisti lahko svoje delo dojemajo drugače kot tisti, ki imajo znanje in veščine. Zaposleni, ki so dobro usposobljeni za delo, ki verjamejo, da imajo dovolj znanja, ki se čutijo usposobljeni za delo, da lahko svoje delo opravijo učinkovito in uspešno, bodo verjetno tudi bolj zadovoljni z delom, ki ga opravljajo. In obratno: bolj zadovoljni delavci bodo pripravljeni več časa in truda vložiti v svoje nadaljnje izobraževanje in usposabljanje. Javnost policijo nenehno ocenjuje po njeni uspešnosti, strokovnosti, načinu ukrepanja, skratka, ocenjuje kakovost njenih storitev. Ocenjuje jo, kako zagotavlja svoje osnovno poslanstvo 'zagotavljanja varnosti'. Pri tem pa je razumljivo, da lahko to poslanstvo zagotavlja le strokovno usposobljen in zadovoljen policist (Krope, 2002).

Iti v korak s časom, v korak z nenehno spreminjajočo se družbo, z družbo, ki zahteva vedno več, pomeni prilagoditi izobraževalni sistem, prilagoditi programe, predvsem pa se zavedati, da že dolgo več ne gre zgolj za posredovanje znanja. Že Platon je učil: »Izobraževanje je umetnost napraviti človeka za etično bitje, in ne posel ali pragmatična vaja retorike!« Izobraževanje je pomembno. Pomemben cilj izobraževanja je tudi poln razvoj človekove osebnosti in dostojanstva, predvsem pa mora izobraževanje krepiti spoštovanje človekovih pravic in svoboščin.

Učenje v policijski akademiji se prepleta z učenjem na delovnem mestu. Zelo pomembno je namreč, da bodoči policisti, pa tudi drugi, povezujejo teorijo in obvladanje zakonodaje z vsakdanjimi življenjskimi okoliščinami, v katerih se mora policist znajti, kompetentno odločati in ukrepati. Takšno učenje omogoča tudi doživljanje izkušenj, povezovanje znanja, veščin, zavedanja sebe in družbenega dogajanja, zaznavanje sprememb in potreb po stalnem učenju.

Vsekakor je osnovni cilj izobraziti policiste, ki bodo opravljali svoje delo strokovno in v interesu državljanov. Z modernizacijo družbe, odprtostjo navzven, se pojavljajo nove pojavne oblike kriminala. Vedno več potrebujemo splošnega in strokovnega znanja.

Sprijazniti se moramo z dejstvom, da so policistove naloge vedno bolj zahtevne, pričakovanja in potrebe družbe po varnosti pa so vedno večje. To pomeni, da mora tem zahtevam slediti dinamičen izobraževalni sistem, ki mora biti prilagodljiv, kar ne velja le za osnovno izobraževanje, temveč za celoten sistem od osnovnega izobraževanja do nadaljevalnega in tudi za usposabljanje.

Zavedati se je treba, da mora biti znanje uporabno in prepad med želenim in dejanskim stanjem naj bo zanemarljiv in način implementacije teoretičnega znanja v praksi čim bolj jasen.

1.2.4. Zgodovinski pregled izobraževanja v policiji[22]

V prvih letih po II. svetovni vojni je izobraževanje policistov (miličnikov) prevzela in izvajala Šola narodne milice, ustanovljena leta 1945, s sedežem v Ljubljani. Bila je popolnoma vojaško organizirana in je izvajala različne tečaje za miličnike, podoficirje, kriminaliste, prometnike, gasilce, vodnike službenih psov ipd.

Izobraževanje je slonelo izključno na tečajni obliki. Primanjkovalo je učnih pripomočkov, učbenikov in strokovne literature. Ker je bil tudi pristop učiteljev do udeležencev izobraževanja vojaško strog, tog in formalističen, rezultati niso bili najboljši. Tudi vlada je ocenila, da številni krajši tečaji ne dajejo udeležencem zadovoljivega znanja za delo v policiji, zato je zahtevala spremembo.

Leta 1953 je bila v Tacnu ustanovljena Strokovna šola za notranje zadeve. V tej šoli so se po enotnem programu izobraževali delavci policije in državne varnosti. Šolanje je trajalo eno leto.

Slika 23: Policijska akademija, 1953

Vir: arhiv Policijske akademije

Novo organizacijsko spremembo v sistemu šolanja delavcev organov za notranje zadeve je prineslo leto 1958. Ustanovljena je bila dveletna Srednja strokovna šola za notranje zadeve.

Po tem dvoletnem programu so se šolali predvsem komandirji policijskih postaj, njihovi namestniki in delavci drugih strokovnih služb organov za notranje zadeve. Policisti začetniki so osnovno policijsko znanje pridobivali na krajših in daljših strokovnih tečajih.

[22] Arhiv Policijske akademije

Leto 1958 ne pomeni samo organizacijski, ampak tudi kvalitetni preskok v sistemu izobraževanja policistov. Dveletni program je učiteljem omogočil, da so posredovali strokovna znanja v potrebnem obsegu in odpravili vrzeli v splošni izobrazbi posameznikov. Šola je že razpolagala s potrebnimi didaktičnimi pripomočki in osnovno strokovno literaturo.

Do leta 1967 so se v policiji zaposlovali fantje, Slovenci, ki so odslužili vojaški rok in končali eno od strokovnih šol. Toda interes teh kadrov v policiji se je po letu 1962 hitro zmanjševal. Naraščalo je tudi število policistov, ki niso obvladali slovenskega jezika in niso poznali slovenske kulture in lokalnih običajev. Ko je leta 1967 Slovenija sprejela nov Zakon o notranjih zadevah, je zakonsko omogočila, poleg prejšnjega, nov način izobraževanja policistov. Ustanovljen je bil Oddelek za šolanje miličnikov kadetov in pripravljen triletni vzgojno-izobraževalni program za njihovo šolanje.

Zakon je določil tudi splošne pogoje, ki jih morajo izpolnjevati kandidati, če se želijo vpisati v kadetski sistem šolanja.

Ti pogoji so bili naslednji:

- uspešno končana osnovna šola,
- starost manj kot 17 let,
- telesno in duševno zdravje,
- državljanstvo SFRJ,
- kandidat ni smel biti v kazenskem postopku in
- znanje slovenskega jezika na ravni osnovne šole.

Omenjena odločitev za ustanovitev resorske šole je dvignila raven strokovne in splošne izobrazbe policistov in kadrovsko slovensko policijo okrepila s Slovenci. To je bila triletna šola, ki je bila vsebinsko zasnovana kot štiriletna strokovna šola in kot tedanje poklicne šole, v katerih je prevladoval praktični pouk.

V šolskem letu 1974/75 je šola začela namesto triletnega izvajati štiriletni vzgojnoizobraževalni program. Vsi, ki so ta program uspešno končali, so dobili poklic in so si pridobili V. stopnjo strokovne izobrazbe.

Treba je omeniti tudi leto 1984. Takrat je bil opravljen vpis tedanje Kadetske šole za miličnike in doma šole v razvid izvajalcev javno veljavnih programov.

Leta 1991 je začela izobraževanje 25. generacija po prenovljenem vzgojno izobraževalnem programu Policist, ki je omogočal zaključek šolanja z maturo in/ali zaključnim izpitom. Po tem programu so se izobraževali dijaki do vključno 31. generacije, ki je zaključila šolanje 2001. Zadnja (32) generacija se je izobraževala po srednjem strokovnem programu policist s podaljšano veljavnostjo, izobraževanje pa končala s poklicno maturo.

V mesecu decembru 1998 je takratni minister za notranje zadeve sprejel Program izpopolnjevanja za poklic policist (prekvalifikacija po končani srednji šoli), 4. 1. 1999 se je v ta program vpisala 1. generacija kandidatov za policiste. S tem se je zaključila dolgoletna praksa srednješolskega izobraževalnega sistema v Policiji.

Leto 2004 je zaznamoval sprejem novega poklicnega standarda policist / policistka na V. ravni zahtevnosti (Uradni list RS, št. 27/04, 23. 3. 2004). Na tej podlagi je bila opravljena prenova programa prekvalifikacije iz leta 1998. Prenovljen program je bil sprejet s Pravilnikom o izobraževalnem programu za odrasle za pridobitev srednje strokovne izobrazbe Policist (Uradni list RS, št. 74/2004, 9. 7. 2004).

1. 2. 2010 je potekal vpis zadnje, 11. generacije v program prekvalifikacije, zaključek izobraževanja je bil 15. 7. 2011. V letu 2011 je bila nato končana revizija poklicnega standarda na V. ravni zahtevnosti, sprejetega leta 2004. V nadaljevanju je bil, 10. 11. 2011, na 133. seji Strokovnega sveta RS za poklicno in strokovno izobraževanje, potrjen nov poklicni standard na VI. ravni zahtevnosti, objavljen 16. 12. 2011. Na podlagi novega poklicnega standarda na VI. ravni zahtevnosti je bil pripravljen in sprejet Višješolski študijski program Policist (Odredba o sprejemu višješolskega študijskega programa Policist, Uradni list RS, št. 5/2012, 23. 1. 2012).

15. 2. 2013 je bila izdana odločba Ministrstva za izobraževanje znanost in šport o vpisu Višje policijske šole v razvid izvajalcev javno veljavnih programov za višješolski študijski program Policist.

Omeniti je treba, da od leta 2011 do vključno 2014 vpisa novih generacij ni bilo, ker Policija ni zaposlovala novih kandidatov za policiste. V študijskem letu 2013/2014, je je študij začela prva generacija študentk in študentov v višješolskem študijskem programu Policist. Prvotno je bil to »izredni študij«, v študijskem letu 2015/16 pa je bila vpisana 1. redna generacija študentk in študentov v omenjeni višješolski študijski program.

1.2.5. Višja policijska šola[23]

Višješolski študijski program »Višji policist«

Višja policijska šola je bila s sklepom Vlade Republike Slovenije leta 2000 ustanovljena kot organizacijska enota v Policijski akademiji Generalne policijske uprave. Policijska akademija si je v poslanstvo zapisala, da želi s kakovostnimi programi izobraževanja in usposabljanja in z aktivnim učenjem, usmerjenim v prakso, zagotavljati učinkovito delo policistov na vseh ravneh in spodbujati razvoj organizacije.

Slika 24: Študenti Višje policijske šole

Vir: Arhiv Policijske akademije

Za izvajanje javnoveljavnih višješolskih študijskih programov je bila v okviru Policijske akademije, v knjigo razvida višjih strokovnih šol, vpisana Višja policijska šola. Do leta 2013 je izvajala višješolski študijski program »Višji policist«. Slednji je bil namenjen zgolj zaposlenim v Policiji. V tem obdobju je zaključilo študij 389 diplomantk in diplomantov. Osnovni cilj programa je bil, da diplomanti poglobijo strokovna teoretična in praktična znanja za opravljanje policijskih nalog ter pridobijo osnovna znanja in veščine za vodenje delovnih procesov v policijskih enotah. Diplomant Višje policijske šole je pridobil strokovni naziv višji/a policist/ka in poklic policijski/a inšpektor/ica.

V višješolski študijski program »Višji policist« se je lahko vpisal, kdor:

- je imel končan program za pridobitev poklica policist ali drug štiriletni srednješolski program in opravljen izpit za izvajanje policijskih pooblastil;
- je najmanj štiri leta opravljal policijske naloge in je bil v delovnem razmerju v policiji;
- je pridobil pozitivno oceno predstojnika (soglasje);
- je sklenil pogodbo o šolanju z delodajalcem.

V skladu z določili takratnega Zakona o policiji so se v program lahko vključili tudi zunanji udeleženci na podlagi sklenjene pogodbe. Vsako študijsko leto so bili v študijski program vključeni tudi študenti iz vrst Slovenske vojske (4 študenti). Program je vseboval 2000 ur (1200 ur predavanja + 800 praktično izobraževanje) in bil izrazito dualno naravnan. Razmerje med strokovno-teoretičnimi vsebinami in praktičnimi vajami, seminarskimi nastopi in praktičnim izobraževanjem je bilo uravnoteženo.

Izvedba višješolskega študijskega programa »višji policist« se je zaključila leta 2013.

Preglednica 6: Višješolski študijski program »Višji policist« (2000 – 2011)

Generacija	Leto vpisa	Število vpisanih	Število diplomiranih v generaciji
I.	2000	33	32
II.	2001	33	31
III.	2002	33	31
IV.	2003	33	32
V.	2004	58	56
VI.	2005	33	32
VII	2006	32	32
VIII	2007	32	32
IX	2008	31	28
X	2009	32	32
XI	2010	33	29
XII	2011*	20	22
Skupaj		**403**	**389**

Vir: Arhiv Višje policijske šole

* 20 študentov je diplomiralo iz XII. generacije + 2 iz XI. generacije

[23] Arhiv Policijske akademije

Višješolski študijski program »Policist«

V tem času (leta 2011) prenovljen poklicni standard policist/policistka je določil znanja, spretnosti in kompetence na VI. ravni zahtevnosti. Na tej podlagi je bil nato pripravljen višješolski študijski program Policist. Na predlog Strokovnega sveta RS za poklicno in strokovno izobraževanje ga je z odredbo sprejel Minister za notranje zadeve (Uradni list RS, št. 5/2012).

Z novim programom, ki se je začel izvajati leta 2013, se je osnovno izobraževanje za opravljanje poklica policist/policistka preoblikovalo v višje strokovno izobraževanje. Študij se izvaja kot redni, za policiste, ki so pridobili strokovni naziv po programih na ravni srednje strokovne izobrazbe pa, po sklepu ministra, kot izredni študij. Namenjen je osnovnemu izobraževanju za pridobitev naziva strokovne izobrazbe policist/policistka. Študijski program se izvaja v šoli in delovnem procesu, kot izvajalka je v razvid izvajalcev javnoveljavnih programov višjega strokovnega izobraževanja vpisana Višja policijska šola v Policijski akademiji.

Študij traja dve leti in se izvaja kot redni študij, kot izredni študij pa po sklepu ministra za notranje zadeve za policiste, ki so strokovni naziv policist/policistka pridobili po programih na ravni srednje strokovne izobrazbe. Študijski program je ovrednoten s 120 kreditnimi točkami (KT) po sistemu ECTS. Študijsko leto v prvem in drugem letniku obsega 34 tednov izobraževalnega dela, od tega 24 tednov predavanj, seminarskih in laboratorijskih vaj v šoli ter 10 tednov praktičnega izobraževanja v policijskih enotah.

Program je zasnovan modularno in izrazito poklicno naravnan. V okviru modulov in med njimi se splošna, strokovno-teoretična in praktična znanja povezujejo v celoto ter zagotavljajo doseganje temeljnih ciljev programa in kompetenc za strokovno in zakonito opravljanje poklica.

Kandidati, ki se želijo zaposliti v Policiji, morajo izpolnjevati »formalne« pogoje in nato se uvrstijo v izbirni postopek, kjer je treba opraviti:

- preizkus telesnih zmogljivosti, ki obsega:
  - tek na 60 m,
  - skok v daljino z mesta,
  - zgibe,
  - premagovanje ovir nazaj,
  - Cooperjev test (2400 m).
- psihološki in zdravniški pregled,
- razgovor z izbirno komisijo,
- varnostno preverjanje.

Za končanje študijskega programa in pridobitev izobrazbe mora študent opraviti vse študijske obveznosti modulov, predmetov in praktičnega izobraževanja, prostoizbirni predmet ter diplomsko delo. Po uspešno opravljenih vseh obveznostih študent pridobi višjo strokovno izobrazbo na ravni VI/1 in naziv strokovne izobrazbe policist/policistka.

Preglednica 7: Izredni študij – višješolski študijski program Policist (2013-2020)

Generacija	Leto vpisa	Število vpisanih	Diplomirali
I.	2013	40	40
II.	2013	100	92
III.	2014	61	57
IV.	2014	131	122
V.	2015	70	61
VI.	2015	50	46
VII.	2017	76	56
VIII.	2018	125	110
IX.	2019	123	72
X.	2020	51	1
Skupaj		**827**	**657**

Vir: Arhiv Višje policijske šole

Preglednica 8: Redni študij – višješolski študijski program Policist (2015-2020)

Generacija	vpis	Število vpisanih	Število diplomiranih v generaciji	Skupaj diplomirani s ponavljalci
I.	2015	100	78	78
II.	2016	98	85	95
III.	2017	100	82	84
IV.	2018	100	79	81
V.	2019	104	0	0
VI.	2020	200	0	0
Skupaj		**702**	**324**	**338**

Vir: Arhiv Višje policijske šole

Študenti pridobijo strokovna teoretična in praktična znanja za opravljanje policijskih nalog in izvajanje predpisov ter pooblastil na področju policijskega dela in kompetence za samostojno reševanje problemov ter vodenje policijskih postopkov.

Višješolski strokovni program Policist je izrazito praktično naravnan, izvaja se v šoli in pri delodajalcu. Posebni vpisni pogoj programa je, da morajo študenti, ki izpolnjujejo splošne pogoje, imeti sklenjeno pogodbo s policijo, s katero se vsem zagotavlja tudi opravljanje praktičnega izobraževanja v delovnem procesu v policijskih enotah. Delodajalec vseh študentov že med študijem in po uspešno končanem študiju je policija.

V sodelovanju z vodstvom policije, policijskimi upravami in policijskimi postajami je organizirano in izvedeno praktično izobraževanje v delovnem procesu. Cilj tega sodelovanja je večja notranja vsebinska povezanost strokovnega teoretičnega in praktičnega znanja, razvijanje poklicnih kompetenc ter tako s skupnimi močmi pripeljati policiste kandidate do celostne usposobljenosti za opravljanje poklica. Operativne službe se vključujejo tudi v izvajanje nekaterih drugih, z načrtom predvidenih obveznih dejavnosti.

Predavatelji v višješolskem študijskem programu Policist so strokovni delavci policije, ki imajo naziv predavatelj višje šole. Imajo bogate izkušnje na strokovnih področjih policijskega dela, v svoja predavanja pa vključujejo tudi druge strokovne sodelavce policije in zunanje strokovnjake.

Izobraževanje za policiste temelji na usklajenih in jasno definiranih potrebah delodajalca – policije. Teoretični del izobraževanja je tesno povezan s praktičnim izobraževanjem v policijskih enotah in naravnan v izobraževanje za delo.

V Policijski akademiji ima šola, poleg predavalnic, zagotovljene primerne prostore in opremo za učenje in urjenje praktičnih postopkov in veščin, ravnanje s strelnim orožjem, usposabljanje za vožnjo službenih vozil in izvedbo drugih vaj, ki prispevajo k poglabljanju poklicne usposobljenosti za reševanje posameznih praktičnih primerov.

Pri oblikovanju načrtov za delo in razvoj Višje policijske šole ter njene vizije je pomembno, da so predavatelji in drugi udeleženci v procesu izobraževanja delavci policije, ki izobražujejo nove kadre za svojega delodajalca. Velika pričakovanja in pozornost so tako namenjeni tudi procesu socializacije v delovno okolje ter oblikovanju poklicne identitete in pripadnosti.

Skupne vrednote in vrline, pomembne za delo in življenje v šoli, pa sledijo temeljnim načelom kodeksa policijske etike in izražajo poslanstvo policije.

V študijskem procesu velikokrat sodelujejo tudi »zunanji strokovnjaki«, kot so Varuh človekovih pravic, tožilci, preiskovalni sodniki, sodni izvedenci in drugi. Prav tako pa študenti obiskujejo zunanje in notranje institucije in službe, ki so kakor koli povezane z delom in nalogami policije.

S takšnim načinom izbora predavateljev in organizacijo študija zagotavljamo kar največjo povezanost med teoretičnim in praktičnim študijem, torej med KAJ in KAKO!

1.3. Dejavnost zasebnega varovanja

Zasebno varovanje je gospodarska dejavnost, namenjena varovanju ljudi in premoženja, ki jo Republika Slovenija ureja v javnem interesu z namenom varovanja javnega reda, javne varnosti, varstva naročnikov, tretjih oseb in varnostnega osebja, ki neposredno opravlja dejavnost. Zasebno varovanje se lahko opravlja v naslednjih oblikah varovanja: varovanje ljudi in premoženja; varovanje oseb; prevoz in varovanje gotovine ter drugih vrednostnih pošiljk; varovanje javnih zbiranj; varovanje prireditev v gostinskih lokalih; upravljanje z varnostno-nadzornim centrom; načrtovanje sistemov tehničnega varovanja in izvajanje sistemov tehničnega varovanja.

Zasebno varovanje predstavlja pomemben del sistema notranje varnosti, ki z uresničevanjem nalog na svojem delovnem področju prispeva k notranji stabilnosti in varnosti Republike Slovenije. Danes, si je nemogoče zamisliti zagotavljanje varovanja in varnosti v Republiki Sloveniji brez delovanja zasebnega varovanja, kot dejavnika zakonitosti, strokovnosti in profesionalnosti.

Slika 25: Varovanje ljudi in premoženja

Vir: Dreamstime. com

1.3.1. Zgodovina zasebnega varovanja

Razvoj zasebnega varovanja se je v Sloveniji v obliki, kot ga poznamo danes, začel leta 1989 na podlagi Zakona o podjetjih, ki je bil podlaga za ustanavljanje prvih zasebno varnostnih podjetij in preoblikovanje nekaterih podjetij iz družbene v zasebno lastnino.

Zgodovina začetkov zasebnega varovanja na območju današnje Slovenije sega v obdobje, ko je bila ta del Avstro-ogrskega cesarstva. Leta 1904 je Cesarstvo izdalo Ukaz ministrov za trgovino in notranje stvari kot pravno podlago za ustanavljanje stražniških organizacij, katerih naloge so bile patruljiranje in obhodi varovanih območij, varovanje vil in posesti v času odsotnosti lastnikov, zapiranje in zaklepanje trgovskih objektov, varovanje izložb in izdelkov v njih, kakor tudi vklop in izklop razsvetljave v izložbah trgovin. Konkretnih podatkov o številu zasebno varnostnih stražniško čuvajskih organizacij v tistem obdobju na Slovenskem ni, čeprav so zagotovo v vseh večjih mestih tudi obstajale.

Slika 26: Varovanje oseb

Vir: Dreamstime.com

Po razpadu Avstro-ogrskega cesarstva je območje sedanje Slovenije spadalo pod Kraljevino Jugoslavijo, za katero iz leta 1934 obstaja podatek, da je v Ljubljani in Mariboru delovalo kar nekaj zasebno čuvajskih firm, ki so se v Ljubljani imenovale Zavodi za straženje in zaklepanje, in so bile v zasebni lasti, medtem ko je v Mariboru deloval Zavod za straženje in zaklepanje stanovanj, tovarn in drugih lokalov, ki je objavil oglas, da opravlja zasebno varovanje že 30 let, kar kaže, da je podjetje v Mariboru delovalo tudi v času Avstro-ogrskega cesarstva od samega začetka izdaje Ukaza ministrov za trgovino in notranje stvari.

Od leta 1945 do sprejema Zakona o podjetjih v letu 1989 je bila v takratni družbeni ureditvi ključna državna oz. družbena lastnina, ki je onemogočala podjetniško iniciativo, zato tudi ni bilo izražene potrebe za ustanavljanje in razvoj zasebno varnostnih podjetij. V letu 1958 se za potrebe varovanja državne lastnine ustanovi delovna organizacija za varovanje premoženja z nazivom Ključar, s sedežem v Ljubljani, ki se leto kasneje preimenuje v podjetje za preventivno fizično zavarovanje premoženja z imenom Varnost. Sprva je omenjeno podjetje delovalo predvsem na območju mesta Ljubljane, kasneje pa se je njihova dejavnost varovanja državne lastnine razširila še na druga večja mesta v Sloveniji. V letu 1974 se na podlagi Zakona o združenem delu v Ljubljani ustanovi družbeno podjetje Varnost, ki je imelo 13 podružnic v vseh večjih mestih v Slovenji, ki se imenujejo po matični družbi, in sicer Varnost. Družbena podjetja Varnost opravljajo varovanje družbenega premoženja, torej varovanje tovarn, industrijskih obratov in druge družbene lastnine. V letu 1981 se ustanovi še proizvodni obrat Varnost – tehnična zaščita in trgovina z imenom Gasilska oprema.

Iz tedanjih delovnih organizacij Varnost za varovanje premoženja se v letu 1989, predvsem pa po letih 1990 in 1991 v velikem številu razvijejo in preoblikujejo v podjetja za zasebno varovanje, nekatera od teh prenesejo tudi ime družbe Varnost (kot npr. Varnost Maribor, Varnost Ljubljana, Varnost Vič, Varnost Mengeš itn.) V novih in spremenjenih okoliščinah preoblikovanja zakonodaje v Republiki Sloveniji, ki je odprla priložnosti za prehod iz družbene v zasebno lastnino, so dobila podjetja za zasebno varovanje priložnosti za zasebno iniciativo in poslovanje, ki je bilo do takrat izključno v domeni delovnih organizacij v družbeni lastnini, v skladu s takratnim veljavnim Zakonom o združenem delu.

Novo ustanovljena podjetja za zasebno varovanje so na trgu sprva ponujala storitve, ki so jih pred tem opravljale delovne organizacije z imenom Varnost, torej čuvajsko in varnostno službo, kasneje pa so ponudbo razširili tudi na prevoz in spremstvo denarja ter vrednostnih stvari, varovanje in shranjevanje denarja in vrednostnih stvari, varovanje oseb, obhodi objektov, fizično in tehnično varovanje objektov, kakor tudi organizacija in kontrola varnostne službe.

Slika 27: Prevoz in varovanje gotovine ter drugih vrednostnih pošiljk

Vir: Dreamstime.com

Ponudba zasebnega varovanja s strani novoustanovljenih podjetij po letu 1990 je bila na slovenskem trgu velika, saj je bilo v letu 1992 registriranih že okoli 150 tovrstnih podjetij, kasneje jih je ponujalo storitve že več kot 200. Ob tem je potrebo poudariti, da področje zasebnega varovanja pravno formalno ni bilo urejeno, saj ni bilo zakona, ki bi konkretno urejal področje zasebnega varovanja. Zato je prihajalo do številnih problemov pri poslovanju in opravljanju dejavnosti, kar je predstavljalo veliko težavo vsem tistim podjetjem, ki so želela poslovati v stabilnih, zakonsko urejenih okoliščinah.

Ker s strani države ni bilo pričakovati zakona oziroma druge pravne podlage za delovanje zasebnega varovanja, je bil v letu 1993 najprej oblikovan iniciativni odbor za ustanovitev združenja poklicnih varnostnih služb Slovenije, kar je bila podlaga ustanovitvi Zbornice poklicnih varnostnih služb Slovenije v mesecu maju 1993. V navedeno Zbornico so se združili predstavniki združenja poklicnih varnostnih služb Slovenije, predstavniki zavarovalnic in detektivov. Skupni interes vseh združenih v Zbornico je bil v prvi vrsti oblikovati pravne temelje za zakonito delovanje in razvoj zasebnega varstva. V okviru Zbornice je bil tako pripravljen Zakon o zasebnem varovanju in obveznem organiziranju službe varovanja, ki je bil sprejet v Državnem zboru Republike Slovenije 22. 6. 1994.

Zbornica poklicnih varnostnih služb Slovenije se s tem zakonom preimenuje in preoblikuje v Zbornico Republike Slovenije za zasebno varovanje.

Novo ustanovljena Zbornica, ki postane pravna oseba javnega prava ter se financira iz republiškega proračuna, s tem zakonom dobi široka javna pooblastila, in sicer:

- daje in odvzema licence za opravljanje zasebnega varovanja;
- določa programe za preizkus znanja, izvaja programe in določa način opravljanja preverjanja znanja;
- opravlja nadzor nad delom članstva;
- spremlja in obravnava delo članov;
- sprejme kodeks poklicne etike in ukrepa ob njegovem kršenju;
- vodi register gospodarskih družb. Samostojnih podjetnikov posameznikov in samostojnih obrtnikov, ki jim je bila izdana licenca in evidenci oseb, ki zagotavljajo tehnično varovanje in varnostnikov;
- spremlja razvoj tehničnih sredstev in naprav ter predlaga ustrezne spremembe predpisov;
- določi obrazce službene izkaznice;
- opravlja druge naloge, določene s statutom zbornice ali predpisi državnih organov.

Na podlagi nove zakonodaje in delovanja Zbornice se od leta 1994 opravljanje zasebnega varovanja v Republiki Sloveniji pravno in strokovno konsolidira, kar je podlaga za intenziven razvoj panoge.

Slika 28: Varovanje javnih zbiranj

Vir: Dreamstime.com

Zakon o zasebnem varovanju iz leta 2003 (Ur. l. RS, št. 126/2003) je nadomestil Zakon o zasebnem varovanju in obveznem organiziranju službe varovanja iz leta 1994 in stopil v veljavo leta 2004. Navedeni Zakon je prinesel področju zasebnega varovanja velike spremembe, predvsem pa Zbornici odvzel številne pristojnosti, ki jih je prenesel na Ministrstvo za notranje zadeve, kot regulatorja področja zasebnega varovanja. Spremembe, ki jih je prinesel ta zakon, so se nanašale predvsem na:

- uvedbo novih, šestih vrst licenc (varovanje oseb, varovanje premoženja, prevoz in varovanje denarja ter drugih vrednostnih pošiljk, varovanje javnih zbiranj, upravljanje varnostno-nadzornih centrov, načrtovanje in izvajanje varnostnih sistemov);
- uvedbo nacionalnih poklicnih kvalifikacij (varnostnik, varnostni tehnik, operater varnostno-nadzornega centra, varnostni menedžer, pooblaščeni inženir varnostnih sistemov) kot pogoja za izvajanje nalog varnostnega osebja;
- uvedbo ukrepov in dolžnosti namesto pravic in dolžnosti varnostnikov;
- jasnejšo opredelitev ukrepov in dolžnosti varnostnikov;
- uvedbo novih ukrepov (uporabo fizične sile, uporabo sredstev za vklepanje, ugotavljanje istovetnosti in drugo);
- odvzem javnega pooblastila Zbornici Republike Slovenije za zasebno varovanje za izdajanje in odvzemanje licenc;
- določitev pravice uporabe strelnega orožja in drugo.

S tem zakonom se država z Ministrstvom za notranje zadeve aktivno vključi v regulacijo zasebnega varovanja in prevzame ključne vzvode delovanja tega. Reprezentativno strokovno združenje, ki ga predstavlja Zbornica, pa z odvzemom številnih pristojnosti, ki so prenesene na regulatorja po zakonu, opravlja predvsem določene naloge iz področja izobraževanja, usposabljanja varnostnega osebja ter strokovnih aktivnosti članstva.

Zaradi nedoslednega izvajanja navedenega zakona, ki je bilo v izključni pristojnosti regulatorja, se kmalu pokažejo določene nepravilnosti, ki se odražajo v obliki anomalij zaradi odsotnosti sistema nadzora nad imetniki licenc. Tako pride v letu 2005 do tragičnega dogodka v diskoteki Lipa, kjer so zaradi nenadzorovanega premikanja množice izgubile življenja tri mlada dekleta. Varovanje tega dogodka je opravljala družba za zasebno varovanje brez ustrezne licence za tovrstno varovanje. V letu 2007 je prišlo pred lokalom Global v centru Ljubljane do fizičnega nasilja dveh varnostnikov nad mlajšim moškim, ki je utrpel tako hude poškodbe, da je na kraju umrl. Ugotovljeno je bilo, da je bil eden izmed varnostnikov brez službene izkaznice in je opravljal delo varnostnika, ne da bi bil pri imetniku licence sploh zaposlen. Oba primera sta dobila izjemno negativen odmev v javnosti, ki je imel posledice za zasebno varovanje v Sloveniji, odraz katerih je bil nizek ugled panoge in stroke.

Leta 2007 je Državni zbor sprejel Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona iz leta 2003 (Ur. l. RS, št. 102/2007) in s tem bistveno posegel v samo delovanje sistema zasebnega varovanja.

Slika 29: Varovanje prireditev v gostinskih lokalih

Vir: Dreamstime.com

Zbornici Republike Slovenije za zasebno varovanje je z Zakonom odvzel vse pravice, ki so se nanašale na izvajanje javnih pooblastil (usposabljanje in izpopolnjevanje varnostnega osebja), ukinil je obvezno članstvo v zbornici, določil pa je tudi druge novosti v zvezi z licencami in njihovim odvzemom ter zaostril nekatere druge pogoje v zvezi z opravljanjem dejavnosti zasebnega varovanja. Po teh spremembah in dopolnitvah zakona je bila sprejeta tudi Uredba o obveznem organiziranju službe varovanja (Uradni list RS, št. 43/2008), ki je bila v zelo kratkem času že dvakrat spremenjena in dopolnjena (Uradni list RS, št. 16/2009 in 22/2010).

Zakonodajalec z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o zasebnem varovanju iz leta 2003 naredi popoln preobrat v organizacijskem, delovnem in pravnem področju delovanja Zbornice tako, da:

- Predpiše Zbornici Republike Slovenije za zasebno varovanje, da nadaljuje z delom do sprejema odločitve o prenehanju oziroma preoblikovanju zbornice z zakonom, ki ureja status in delovanje gospodarskih zbornic.
- Da člani zbornice v 12. mesecih po uveljavitvi tega zakona sprejmejo sklep o preoblikovanju v gospodarsko zbornico v skladu z zakonom, ki ureja status in delovanje gospodarskih zbornic, oziroma sklep o prenehanju zbornice.

- Da se v sklepu o prenehanju zbornice po njenem predhodnem soglasju določi subjekt, na katerega se prenese premoženje zbornice, ki preneha delovati. Subjekt prevzame premoženje, prevzame tudi delavce, ki so na dan uveljavitve tega zakona zaposleni v Zbornici Republike Slovenije za zasebno varovanje.
- Pravni naslednik kot javno pooblastilo opravlja naloge strokovnega izpopolnjevanja in usposabljanja varnostnega osebja ob izpolnjevanju pogojev, navedenih v tem zakonu, ki jih ugotavlja ministrstvo, pristojno za notranje zadeve.
- Naloge, ki jih je Zbornica Republike Slovenije za zasebno varovanje opravljala na podlagi javnega pooblastila, prevzame Ministrstvo za notranje zadeve. Zbornica mora Ministrstvu, pristojnemu za notranje zadeve, najkasneje v 12. mesecih od uveljavitve tega zakona predati vso dokumentacijo v zvezi z izvajanjem navedenih nalog.
- S tem zakonom se Zbornica RS za zasebno varovanje preoblikuje v pravno osebo zasebnega prava in se preimenuje v Zbornico za razvoj slovenskega zasebnega varovanja in tako obdrži prvotno okrajšavo ZRSZV.
- Članstvo v Zbornici ni več obvezno, temveč prostovoljno.

Slika 30: Upravljanje z varnostno-nadzornim centrom

Vir: Shutterstock.com

Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona iz leta 2003 vnese v panogo precejšnjo negotovost, nestabilnost in različne neetične prakse, ki zamajajo medsebojno zaupanje ter vplivajo na razvoj stroke.

Kljub precej negotovemu položaju, neobveznemu članstvu v Zbornici velika večina članov vztraja na nadaljnjem zborničnem delovanju, kot edini rešitvi za normalizacijo in razvoj stroke v prihodnje. Zbornica tako takrat postane pobudnik in eden glavnih kreatorjev Strategije razvoja slovenskega zasebnega varovanja, kakor tudi različnih oblik posvetov, ki nakažejo nadaljnje perspektive razvoja zasebnega varovanja, temelječega na novem zakonu, ki ga je bilo nujno treba na novo oblikovati.

V letu 2010 se na podlagi dogovora med Zbornico in Ministrstvom za notranje zadeve oblikujeta dve delovni skupini, in sicer ena s strani panoge zasebnega varovanja ter druga s strani regulatorja z namenom, da pripravita skupna izhodišča za nov zakon o zasebnem varovanju.

Na podlagi enoletnega skupnega dela, usklajevanj in kompromisov pripravita obe skupini predlog novega Zakona o zasebnem varovanju, ki je bil poslan v Državni zbor in tam sprejet 26. marca 2011 in je v veljavi še danes. Navedeni Zakon ureja pravice in obveznosti ne le za gospodarske družbe in samostojne podjetnike posameznike, kot je veljalo do zdaj, temveč tudi za državne organe, zavode,

javne agencije ter druge pravne in fizične osebe (subjekti) na področju varovanja, ki jih ne zagotavlja država (zasebno varovanje).

Zakon je prinesel predvsem naslednje novosti in spremembe:

- še naprej se širijo pristojnosti Ministrstva za notranje zadeve na področju zasebnega varovanja;
- vse preveč je normiranja na področju zasebnega varovanja;
- Zbornici se vračajo nekatere pristojnosti, čeprav članstvo v njej ni obvezno;
- povečalo se je število ukrepov in drugih sredstev varnostnemu osebju, ki lahko uporablja ukrepe;
- razširjeni so tudi pogoji za uporabo posameznih ukrepov varnostnikov;
- zelo podrobne in obsežne so določbe o službeni izkaznici varnostnega osebja;
- posebna teža je dana usposabljanju in izpopolnjevanju varnostnega osebja;
- uvedeno je interno varovanje in drugo.

V zakonu je jasno opredeljeno reprezentativno strokovno gospodarsko združenje, pridobitev reprezentativnosti, javno pooblastilo Zbornici z opredeljenimi nalogami, ki izhajajo iz javnega pooblastila.

Določeno je tudi usposabljanje varnostnega osebja in pogoji, ki jih morajo izpolnjevati izvajalci, ki na podlagi javnega pooblastila izvajajo različne oblike strokovnega usposabljanja. Poseben poudarek je podan ukrepom, ki jih lahko izvaja varnostno osebje, na podlagi tega zakona, postopki in način izvedbe, urejen pa je tudi pritožbeni postopek nad delom varnostnega osebja, kakor tudi nadzor s strani Inšpektorata RS za notranje zadeve, Policije ter Zbornice.

Zakon iz leta 2011 z vsemi podzakonskimi predpisi, ki je v veljavi dobro desetletje, predstavlja v primerjavi s prejšnjimi zakoni precejšen napredek in omogoča strokovni razvoj panoge zasebnega varovanja. Današnji vsesplošni razvoj in nove priložnosti so pokazale, da bo treba vendarle opraviti določene spremembe zakonodaje na področju zasebnega varovanja za učinkovitejše soočanje s sodobnimi izzivi in potrebami.

Slika 31: Načrtovanje sistemov tehničnega varovanja

Vir: Dreamstime.com

1.3.2. Izobraževanje in usposabljanje varnostnega osebja

Za zasebno varovanje, kot regulirano dejavnost, predvsem za varnostno osebje, ki z uporabo nekaterih ukrepov, določenih v zakonu, posega v človekove pravice in svoboščine, je ključnega pomena izobraževanje in usposabljanje.

Prve programe za preizkus znanja in načine preverjanja znanja je določila Zbornica Republike Slovenije za zasebno varovanje, v soglasju z Ministrstvom za notranje zadeve, po sprejetju prvega Zakona o zasebnem varovanju in obveznem organiziranju službe varovanja v letih 1994 do 1995.

Programi so obsegali:

- program za odgovorne osebe za opravljanje dejavnosti fizičnega in tehničnega varovanja oseb in premoženja, zaposlene v gospodarski družbi, pri samostojnem podjetniku posamezniku ali samostojnemu obrtniku;
- program za varnostnike oziroma za osebe, ki so zaposlene pri gospodarski družbi, pri samostojnem podjetniku posamezniku ali samostojnemu obrtniku, za neposredno opravljanje fizičnega varovanja oseb in premoženja;
- program za osebe, ki neposredno opravljajo tehnično varovanje v gospodarski družbi, pri samostojnem podjetniku posamezniku ali samostojnemu obrtniku.

Program je vseboval normativno ureditev zasebnega varovanja, določena poglavja s kriminalistike, tehničnega varovanja, osnove zasebnega varovanja, ravnanje z orožjem, pooblastila varnostnika, požarno varnost in osnove iz varstva pri delu. Zakon o zasebnem varovanju in obveznem organiziranju službe varovanja ni predpisal ustreznega strokovnega usposabljanja, temveč le preizkus znanja in način preverjanja, kar je predstavljalo precejšen problem, predvsem pa pomanjkljivo znanje in težave pri preverjanju varnostnega osebja.

Preizkus znanja je preverjala komisija, ki je bila sestavljena iz dveh predstavnikov Ministrstva za notranje zadeve in treh, ki jih je imenovala Zbornica.

Leta 2004 Minister za notranje zadeve na podlagi Zakona o zasebnem varovanju izda Pravilnik o izvajanju javnih pooblastil na področju zasebnega varovanja in predpiše programe izobraževanja in izvajanje teh v zasebnem varovanju.

Programe in vsebine izobraževanja določi za varnostnike čuvaje, varnostnike, varnostnike nadzornike, varnostnike telesne stražarje, varnostne tehnike, operaterje varnostno nadzornih centrov, pooblaščene inženirje varnostnih sistemov in varnostne menedžerje.

Dodatno je bilo v Pravilniku predpisano specialistično izobraževanje za izvajanje intervencij, varovanje javnih zbiranj ter varnostnikov, varnostnikov telesnih stražarjev in varnostnikov nadzornikov za tovrstne dejavnosti.

Za izvajanje programov izobraževanj iz navedenega Pravilnika je bila določena Zbornica RS za zasebno varovanje.

Pravilnik je ob upoštevanju Zakona o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah že predvidel tudi pripravo katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti, ki omogočajo pridobitev certifikatov o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah za omenjene poklice na področju zasebnega varovanja.

V letu 2004 je Zbornica RS za zasebno varovanje skupaj s Centrom RS za poklicno izobraževanje na podlagi Zakona o nacionalnih poklicnih začela pripravo katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za pridobitev nacionalnih poklicnih kvalifikacij na področju dejavnosti zasebnega varovanja.

Pripravljeni so bili katalogi standardov strokovnih znanj in spretnosti za naslednje nacionalne poklicne kvalifikacije:

- Varnostnik čuvaj/varnostnica čuvajka
- Varnostnik/varnostnica
- Varnostni nadzornik/varnostna nadzornica,
- Varnostni tehnik/varnostna tehnica
- Varnostni menedžer/varnostna menedžerka
- Operater/operaterka varnostni nadzornega centra
- Pooblaščeni inženir(pooblaščena inženirka varnostnih sistemov

Varnostnik telesni stražar/varnostnica telesna stražarka

Varnostno osebje, ki opravlja naloge varovanja v okviru zasebnega varovanja, je danes visoko strokovno usposobljeno in mora v okviru usposabljanja pridobiti ustrezen certifikat za poklicno kvalifikacijo na podlagi programov in katalogov strokovnih znanj in spretnosti, kar je podlaga za pridobitev službene izkaznice in opravljanje dela.

Pri izdelavi katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za nacionalne poklicne kvalifikacije področja zasebnega varovanja so bile oblikovane delovne skupine, sestavljene iz strokovnih sodelavcev, ki sta jih predlagali Zbornica in Ministrstvo za notranje zadeve, ki so ob metodološki podpori strokovnjakov iz Centra RS za poklicno izobraževanje začeli pripravo dokumentov.

Za vse nacionalne poklicne kvalifikacije v zasebnem varovanju so bili obenem pripravljeni tudi ustrezni programi usposabljanja, ki so pogoj za vključitev v postopek pridobivanja certifikata o nacionalni poklicni kvalifikaciji. Izbrani pa so bili tudi člani komisij za preverjanje in potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij skladno z zakonskimi predpisi, ki urejajo področje nacionalnih poklicnih kvalifikacij.

Prva revizija katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti je bila na Centru RS za poklicno izobraževanje opravljena leta 2009, nato druga leta 2011 in tretja, ki se je začela leta 2017. Z revizijami dokumentov se zagotavljata ažurnost in strokovnost dokumentov, ki so podlaga za pridobivanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij.

Od leta 2004 naprej je torej zasebno varovanje na nacionalni ravni dobilo svojo lastno poklicno kvalificirano kadrovsko strukturo in s tem javno priznano strokovno usposobljenost za opravljanje poklica oziroma možnosti pridobitve javno priznane poklicne kvalifikacije. Vzpostavljen je bil enoten sistem poklicnega usposabljanja in izpopolnjevanja odraslih za vse oblike poklicev v dejavnosti zasebnega varovanja.

Nacionalne poklicne kvalifikacije na področju zasebnega varovanja se tako v večini primerov pridobijo s postopki preverjanj znanj in spretnosti. Če pride do potrjevanja na podlagi listin in dokazil, pa mora to temeljiti na konkretnih in strokovno utemeljenih obrazložitvah, da je oseba dejansko usposobljena za opravljanje nalog zasebnega varovanja.

Predhodno strokovno usposabljanje je eden od obveznih pogojev, ki ga mora izpolniti kandidat za pridobitev katere koli nacionalne poklicne kvalifikacije na področju zasebnega varovanja. V nadaljevanju v preglednici 9 prikazujemo skupno število usposabljanj za varnostno osebje.

Preglednica 9: Število usposabljanj varnostnega osebja v obdobju 2016 do 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Program usposabljanja	Število usposabljanj (število kandidatov)	Število usposabljanj (število kandidatov)	Število usposabljanj (število kandidatov)	Število usposabljanj (število kandidatov)	Število usposabljanj (število kandidatov)
SKUPAJ	**72 (591)**	**68 (646)**	**78 (758)**	**87 (824)**	**66 (713)**

Vir: Zbornica za razvoj slovenskega zasebnega varovanja in Ministrstvo za notranje zadeve

V spodnji preglednici 10 prikazujemo število izdanih certifikatov za posamezno nacionalno poklicno kvalifikacijo na področju dejavnosti zasebnega varovanja.

Preglednica 10: Število izdanih certifikatov po NPK v zasebnem varovanju v obdobju 2016 do 2021

NPK / LETO	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Varnostnik čuvaj	6	8	7	9	7	1
Varnostnik	481	506	565	735	515	235
Varnostnik nadzornik	16	19	1	22	7	17
Varnostnik telesni stražar	2	5	13	4	0	0
Varnostni menedžer	55	57	55	39	36	6
Operater varnostno nadzornega centra	14	15	11	23	23	2
Varnostni tehnik	30	36	33	39	36	6
Pooblaščeni inženir VS	3	0	3	1	2	0

Vir: Zbornica za razvoj slovenskega zasebnega varovanja in Ministrstvo za notranje zadeve

V preglednici 11 je prikazano skupno število izdanih službenih izkaznic, ki omogočajo zaposlitev varnostnega osebja pri imetniku licence za zasebno varovanje. Pogoj za pridobitev službene izkaznice je pridobljena nacionalna poklicna kvalifikacija in še nekateri drugi pogoji, kot so ustrezna starost, nekaznovanost, slovensko državljanstvo ipd., ki so določeni v Zakonu o zasebnem varovanju.

Preglednica 11: Število izdanih službenih izkaznic varnostnemu osebju v obdobju 2016 do 2020

	2016	2017	2018	2019	2020 (do 23. 11.)
Izdane službene izkaznice	740	722	837	980	815

Vir: Zbornica za razvoj slovenskega zasebnega varovanja in Ministrstvo za notranje zadeve

Zakon o zasebnem varovanju za varnostno osebje predpisuje tudi strokovna izpopolnjevanja in obdobna strokovna izpopolnjevanja ter interna strokovna izpopolnjevanja. Izvajajo se po programih, ki jih je sprejelo Ministrstvo za notranje zadeve.

Za razliko od programov strokovnega usposabljanja za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije, kjer se znanja in spretnosti kandidatov za varnostno osebje preverjajo pred člani komisije, ki jo imenuje Državni izpitni center v skladu s predpisi na področju nacionalnih poklicnih kvalifikacij, pa se znanja in spretnosti varnostnega osebja po programih strokovnega izpopolnjevanja in obdobnega strokovnega izpopolnjevanja preverjajo pred komisijo, ki jo imenuje Ministrstvo za notranje zadeve v skladu s predpisi na področju zasebnega varovanja. Programe strokovnega izpopolnjevanja in obdobnega strokovnega izpopolnjevanja so pripravili na Ministrstvu za notranje zadeve skupaj s strokovnjaki zasebnega varovanja iz Zbornice.

Slika 32: Varnostnik med obhodom

Vir: Dreamstime.com

Srednješolsko izobraževanje na področju dejavnosti zasebnega varovanja

V letih 2008 in 2009 je Center RS za poklicno izobraževanje skupaj s pobudniki iz zasebnega varovanja pripravil prvi štiriletni izobraževalni program srednjega strokovnega izobraževanja tehnik varovanja.

Na podlagi novih spoznanj in izkušenj ter potreb iz zasebnega varovanja pa je v letu 2009 nastal še dveletni program poklicno tehniškega izobraževanja za tehnika varovanja, v tako imenovanem skrajšanem programu, prilagojenem odraslim. Glede na pogoje, ki so izhajali iz posameznih nacionalnih

poklicnih kvalifikacij v zasebnem varovanju, je bilo namreč veliko zanimanje zaposlenih za program poklicno tehniškega izobraževanja za odrasle, predvsem zaradi pridobitve srednješolske izobrazbe pete stopnje zahtevnosti. Zbornica za razvoj slovenskega zasebnega varovanja je začela izvajanje poklicno tehniškega izobraževanja v šolskem letu 2010/2011 in izobraževanje kontinuirano poteka že deseto leto in tako je Zbornica zapolnila vrzel med nacionalnimi poklicnimi kvalifikacijami in srednješolskim izobraževanjem, ki je nastala zaradi potreb in izpolnjevanja pogojev za posamezne kvalifikacije ter prehodom na višješolske programe izobraževanja, ki so se za področje zasebnega varovanja razvili kasneje.

Poleg Zbornice so programe srednješolskega izobraževanja tehnik varovanja začeli izvajati še na številnih srednjih šolah po Sloveniji tako, da za to področje vlada veliko zanimanje in je pritegnilo številne dijake, ki so se odločili za navedeno šolanje.

Glede na to, da je bilo o stroki zasebnega varovanja malo literature in strokovnih publikacij, so profesorji v srednjih šolah, predvsem na področju strokovnih predmetov, improvizirali z različnimi članki, ki so jih našli na spletnih straneh oziroma so črpali snov iz učbenikov za nacionalne poklicne kvalifikacije, kar pa seveda ni zadostovalo za srednješolsko raven znanja.

Iz Centra za poklicno izobraževanje je tako v letu 2016 prišla na Zbornico pobuda za izdelavo splošnega učbenika s strokovnimi vsebinami na ravni srednješolskega izobraževanja. Glede na to, da je bil to tudi interes Zbornice ter družb za zasebno varovanje, da se izdela učbenik splošnih strokovnih vsebin, se je Zbornica takoj lotila dela in skupaj s strokovnjaki s področja zasebnega varovanja je bil leta 2017 izdan prvi učbenik za izobraževalni program tehnik varovanja z naslovom Varovanje ljudi in premoženja. Učbenik je bil istega leta tudi potrjen na Strokovnem svetu RS za poklicno in strokovno izobraževanje in je pridobil CIP – kataložni zapis v Narodni in univerzitetni knjižnici. Istega leta je Zbornica izdala še učbenik Varovanje javnih zbiranj – od začetka do konca, ki je prav tako prestal presojo Strokovnega sveta RS za poklicno in strokovno izobraževanje.

Leta 2018 je Zbornica izdala učbenik za izobraževalni program tehnik varovanja, in sicer Prevoz gotovine in drugih vrednostnih pošiljk. Temu je sledil učbenik Delovanje varnostno – nadzornih centrov in intervencije, izdan v sodelovanju s Centrom RS za poklicno izobraževanje, prav tako v letu 2018.

Naslednje leto je Zbornica izdala učbenik Kazniva dejanja in kriminalistika. V letu 2021 pa bo izdan skupaj s Centrom RS za poklicno izobraževanje učbenik Tehnično varovanje.

Zbornice je glede na potrebe stroke in izobraževalnega procesa odločena, da z učbeniki za srednje strokovno izobraževanje tehnik varovanja pokrije vsa področja strokovnega delovanja zasebnega varovanja in s tem dvigne strokovna znanja na višji nivo panoge in omogoči dijakom ter drugim zainteresiranim, da pridobijo najnovejša strokovna dognanja iz tega področja.

Slika 33: Različni učbeniki s strokovnimi vsebinami na nivoju srednješolskega izobraževanja

Višješolsko izobraževanje na področju dejavnosti zasebnega varovanja

Z zaključenim srednješolskim programom na peti stopnji zahtevnosti lahko kandidati, ki se zanimajo za študij, nadaljujejo na višješolskem študijskem programu varovanje – za pridobitev strokovne izobrazbe Inženir varovanja / inženirka varovanja v zasebnem varovanju.

Diplomanti višješolskega študija inženir varovanja se usposobijo predvsem za načrtovanje in organiziranje zasebnega varovanja v skladu s predpisi, standardi in kodeksi varovanja, za nadzor in varno izvajanje storitev zasebnega varovanja, taktiko varovanja in uporabo ukrepov in posebnih sredstev. V študijskem programu, ki traja dve leti, se usposobijo tudi za naročanje storitev zasebnega varovanja, razpise s tega področja, uporabo projektne in tehnične dokumentacije in posebej za izdelavo načrtov ter izvajanja projektov varovanja. Trenutno v Sloveniji izvajajo navedeni višješolski program Inženir varovanja štiri izobraževalne ustanove.

Na Fakulteti za varnostne vede lahko diplomanti v okviru študijskega programa Varstvoslovje pridobijo pri izbirnem predmetu Zasebno varstvo, tudi znanja s področja zasebnega varovanja in pridobijo univerzitetno izobrazbo, Diplomiran varstvoslovec / diplomirana varstvoslovka.

Usposabljanje in izobraževanje na področju zasebnega varovanja v Republiki Sloveniji je dobro urejeno in razdelano, in sicer od možnosti pridobitve nacionalnih poklicnih kvalifikacij za varnostno osebje, nadalje srednješolsko izobraževanje po programu Tehnik varovanja za pridobitev pete stopnje izobrazbe ter nadaljevanje študija na višješolskem programu Inženir varovanja kakor tudi pridobitev univerzitetne izobrazbe na Fakulteti za varnostne vede, smer Varstvoslovje.

1.3.3. Področje delovanja zasebnega varovanja

Zasebno varovanje je v skladu z Zakonom o zasebnem varovanju (Ur. l. RS, št. 17/2011) varovanje ljudi in premoženja na varovanem območju, določenem objektu ali prostoru pred nezakonitimi dejanji, poškodovanjem ali uničenjem z varnostnim osebjem ter sistemi tehničnega varovanja. Torej je gospodarska dejavnost, namenjena varovanju ljudi in premoženja, ki jo Republika Slovenija ureja v javnem interesu z namenom varovanja javnega reda, javne varnosti, varstva naročnikov, tretjih oseb in varnostnega osebja, ki neposredno opravlja dejavnost.

Zasebno varovanje lahko opravlja, ga ponuja ali o njem svetuje v okviru svoje usposobljenosti kot pridobitno dejavnost za naročnike na podlagi pogodbenega odnosa gospodarska družba ali samostojni podjetnik posameznik, ki ima registrirano dejavnost, ima veljavno licenco in izpolnjuje pogoje za opravljanje zasebnega varovanja.

Za izvajanje storitev zasebnega varovanja je pomemben Zakon o zasebnem varovanju, podzakonski predpisi na podlagi tega, Zakon o varstvu osebnih podatkov in Obligacijski zakonik, kakor tudi posamezna določila drugih zakonov in predpisov, povezanih z zasebnim varovanjem.

Izjemnega pomena je tudi Etični kodeks zasebnega varovanja tako v odnosu med samimi člani Zbornice kakor tudi na zunaj pri izvajanju storitev med imetniki licenc in naročniki ter tretjimi osebami.

Licence za opravljanje storitev zasebnega varovanja so:

- varovanje ljudi in premoženja,
- varovanje oseb,
- prevoz in varovanje gotovine ter drugih vrednostnih pošiljk,
- varovanje javnih zbiranj,
- varovanje prireditev v gostinskih lokalih,
- upravljanje z varnostno-nadzornim centrom,
- načrtovanje sistemov tehničnega varovanja in
- izvajanje sistemov tehničnega varovanja.

Slika 34: Varnostnik tehnik med montažo nadzorne kamere

Vir: Dreamstime.com

Preglednica 12: Število družb za zasebno varovanje po letih od 2016 do 2021

Leto	2016	2017	2018	2019	2020	2021 (do 13. 5. 2021)
Število varnostnih družb	114	119	130	140	149	157

Vir: Zbornica za razvoj slovenskega zasebnega varovanja in Ministrstvo za notranje zadeve

Preglednica 13: Število veljavnih licenc v zasebnem varovanju po letih od 2016 do 2021

Leto	2016	2017	2018	2019	2020	2021 (do 13. 5. 2021)
Varovanje oseb	19	23	26	26	27	28
Varovanje javnih zbiranj	55	59	63	66	71	73
Upravljanje z varnostno nadzornimi centri	12	13	13	13	13	13
Načrtovanje sistemov tehničnega varovanja	25	27	28	30	31	32
Izvajanje sistemov tehničnega varovanja	78	82	86	93	99	103
Varovanje ljudi in premoženja	70	74	68	71	92	95
Varovanje prireditev v gostinskih lokalih	42	44	47	48	52	52
Prevoz in varovanje gotovine ter drugih vrednostnih pošiljk		17	34	35	38	39

Vir: Zbornica za razvoj slovenskega zasebnega varovanja in Ministrstvo za notranje zadeve

Za pridobitev licence mora gospodarska družba ali samostojni podjetnik posameznik, ki ima registrirano dejavnost izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da ima za nedoločen čas s polnim delovnim časom v delovnem razmerju varnostnega menedžerja, ki opravlja naloge odgovorne osebe za opravljanje zasebnega varovanja ali je sam varnostni menedžer;
- da so povezane osebe varnostno preverjene in da nimajo varnostnih zadržkov;
- da osebe iz prejšnje točke niso ali niso bile povezane osebe v pravni osebi, ki ji je bila odvzeta licenca, in ukrep prepovedi ponovne pridobitve licence še traja;
- da zoper prosilca ni uveden postopek za odvzem katere koli druge licence po tem zakonu;
- da zoper prosilca v obdobju zadnjih dveh let ni bil izrečen ukrep začasnega ali pogojnega odvzema licence ali odvzema licence in ukrep prepovedi ponovne pridobitve licence še traja;
- da ima v delovnem razmerju varnostno osebje, strokovno usposobljeno glede na obliko varovanja, ki jo želi opravljati;

- da ima lasten ali s pogodbo zagotovljen varnostno nadzorni center;
- da je zavarovan za odgovornost za škodo, ki bi lahko nastala pri njegovem delu;
- da ima interni akt, s katerim je določil oznake, delovno obleko, opremo in vozila;
- da je lastnik ali najemnik poslovnih prostorov v Republiki Sloveniji;
- imetnik licence sme opravljati eno ali več oblik zasebnega varovanja, če ima vsaj enega varnostnega menedžerja.

Zakon o zasebnem varovanju dopušča tudi možnost opravljanja internega varovanja, če je to organizirano pri zavezancih, za katere je s predpisi določeno, da morajo obvezno organizirati službo varovanja (kritična infrastruktura) pod naslednjimi pogoji:

- imeti za nedoločen čas s polnim delovnim časom v delovnem razmerju eno osebo, odgovorno za opravljanje zasebnega varovanja – varnostnega menedžerja;
- imeti v delovnem razmerju strokovno usposobljene varnostnike;
- imeti interni akt, s katerim so določeni oznake, delovna obleka, oprema in vozila.

Izvajalec internega varovanja mora pred organiziranjem tega opraviti registracijo pri Ministrstvu za notranje zadeve.

Zasebno varovanje med imetnikom licence, kot ponudnikom storitev in naročnikom storitev se lahko sklene le na podlagi pisne pogodbe o varovanju, iz katere je jasno razvidna oblika in obsega varovanja.

Imetnik licence zasebnega varovanja kot ponudnik storitev s svojo stranko, naročnikom, vzpostavi zakonito poslovno razmerje na podlagi sklenjene pogodbe. V pogodbi, ki mora temeljiti na določilih Zakona o zasebnem varovanju in drugih predpisih, mora ponudnik storitev, imetnik licence navesti vse glavne ter bistvene podatke, pomembne za naročnika, tako, da zanj v nadaljevanju ni nikakršnih odprtih vprašanj, dilem ali naknadnih presenečenj, ki so povezane z opravljanjem storitev zasebnega varovanja.

S pogodbo se imetnik licence zaveže naročniku storitev, da bo zanj opravil določene storitve zasebnega varovanja zakonito, strokovno in pravočasno ob upoštevanju določil Etičnega kodeksa. Imetnik licence mora ves čas tudi po prenehanju pogodbenega odnosa z naročnikom varovati tajne in osebne podatke, poslovne skrivnosti ter kot tajno varovati vse drugo, kar mu je stranka zaupala pri opravljanju varovanja.

Imetnik licence mora opravljati storitve za naročnika v okviru Etičnega kodeksa zasebnega varovanja vestno, pošteno, skrbno in na podlagi stroke opraviti vse potrebno, kar bi v okviru varovanja koristilo naročniku.

Pomembna okoliščina pogodbenega odnosa med imetnikom licence in naročnikom storitev zasebnega varovanja je zaupno razmerje, ki je tudi podlaga za varovanje tajnosti in mora biti vzpostavljeno od samega začetka medsebojnega razmerja. Zaupno razmerje je torej predpogoj za uspešno opravljanje zasebnega varovanja in korektnega odnosa med izvajalcem storitev ter naročnikom zasebnega varovanja.

Imetnik licence zasebnega varovanja mora opravljati zasebno varovanje s strokovno usposobljenim in preverjenim varnostnim osebjem, ki ima veljavno službeno izkaznico za vrsto del, ki jih bo opravljalo. Zoper varnostno osebje ne sme biti varnostnih zadržkov, morajo biti zdravstveno ter psihično usposobljeni za opravljanje teh del, aktivno pa morajo obvladati znanje slovenskega jezika. Varnostno osebje v zasebnem varovanju je naslednje:

- varnostnik čuvaj,
- varnostnik,
- varnostnik nadzornik,
- varnostnik telesni stražar,
- operater varnostno nadzornega centra,
- varnostni tehnik,
- pooblaščeni inženir varnostnih sistemov in
- varnostni menedžer.

Preglednica 14: Število varnostnega osebja po letih od 2016 do 2021

Leto	2016	2017	2018	2019	2020	2021 (do 13. 5. 2021)
Število varnostnega osebja	3577	3981	4540	5337	6052	6517

Vir: Zbornica za razvoj slovenskega zasebnega varovanja in Ministrstvo za notranje zadeve

Varnostno osebje mora na podlagi izpolnjevanja navedenih splošnih pogojev opraviti strokovno usposabljanje glede na vrsto del, ki jih bodo opravljali in v postopku preverjanja in potrjevanja pridobiti certifikat o nacionalni poklicni kvalifikaciji. Ministrstvo za notranje zadeve, kot regulator področja zasebnega varovanja na podlagi izpolnjenih pogojev izda službeno izkaznico glede na vrsto dela v zasebnem varovanju.

*Preglednica 15: Število varnostnega osebja po vrstah del oziroma službenih izkaznicah po letih od 2016 do 2021**

Leto	2016	2017	2018	2019	2020	2021 (do 13. 5. 2021)
Varnostnik	2930	3295	3796	4529	5237	5816
Varnostnik čuvaj	67	74	80	89	92	103
Varnostnik nadzornik	119	137	154	178	191	216
Varnostni tehnik	311	340	381	431	458	513
Varnostni menedžer	136	149	176	205	218	248
Operater varnostno nadzornega centra	154	168	189	215	237	269
Pooblaščeni inženir varnostnih sistemov	35	36	38	43	45	48
Telesni stražar	27	33	49	58	69	74

Vir: Zbornica za razvoj slovenskega zasebnega varovanja in Ministrstvo za notranje zadeve

*Opomba: upoštevati je treba, da je pri omenjenih številkah lahko ena oseba šteta večkrat (gre za osebe, ki jim je z eno službeno izkaznico podeljena pravica za opravljanje več vrst del).

Slika 35: Izgled službene izkaznice varnostnega osebja

Vir: MNZ https://www.gov.si/assets/ministrstva/MNZ/Dokumenti/DPDVN/Brosura_20-let-DPDVN_koncna.pdf

Na podlagi veljavne službene izkaznice sme varnostnik čuvaj, varnostnik, varnostnik nadzornik in varnostni menedžer pri opravljanju nalog zasebnega varovanja, če so ogroženi življenje, osebna varnost, premoženje ali če je kršen red ali javni red na varovanem območju, uporabiti naslednje ukrepe:

- opozorilo,
- ustno odredbo,
- ugotavljanje istovetnosti,
- površinski pregled,
- preprečitev vstopa oziroma izstopa z varovanega območja,
- zadržanje osebe,
- uporaba fizične sile in
- uporaba sredstev za vklepanje in vezanje.

Poleg navedenih ukrepov zakon dopušča tudi možnost uporabe drugih sredstev, katerih pogoj uporabe je opravljeno specialistično usposabljanje za posamezno sredstvo, in sicer:

- plinski razpršilec,
- službeni pes in
- nošenje in uporaba orožja.

Z nekaterimi ukrepi, kot so zadržanje osebe, uporaba fizične sile, uporaba sredstev za vklepanje in vezanje, uporaba plinskega razpršilca, strelnega orožja in nepravilne uporabe službenega psa varnostno osebje posega v človekove pravice in svoboščine posameznika, zato veljajo za tovrstno uporabo strožji pogoji. Varnostno osebje, ki uporabi enega ali več takšnih ukrepov mora takoj o izvedenem ukrepu obvestiti pristojno policijsko postajo, varnostni menedžer pa v 48 urah podati na policijsko postajo poročilo o uporabi ukrepov varnostnika. Policija v okviru svojih pristojnosti presodi zakonitost in strokovnost uporabe ukrepov in na podlagi tega poda svojo oceno.

Preglednica 16: Število ukrepov varnostnega osebja v obdobju 2011 do 2020

VRSTA UKREPA	Število ukrepov 2011	Število ukrepov 2012	Število ukrepov 2013	Število ukrepov 2014	Število ukrepov 2015	Število ukrepov 2016	Število ukrepov 2017	Število ukrepov 2018	Število ukrepov 2019	Število ukrepov 2020
Zadržanje osebe	3638	3539	3739	4255	3685	3603	3375	3399	3597	2923
Uporaba fizične sile	803	845	784	898	820	854	804	708	841	483
Uporaba sredstev za vklepanje in vezanje	174	82	59	99	64	99	101	100	128	68
Uporaba plinskega razpršilca	0	0	2	2	3	7	15	8	13	12
Uporaba strelnega orožja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SKUPAJ:	4615	4466	4584	5254	4572	4563	4295	4215	4579	3486

Vir: Zbornica za razvoj slovenskega zasebnega varovanja in Ministrstvo za notranje zadeve

1.3.4. Družben pomen zasebnega varovanja

Zasebno varovanje v Republiki Sloveniji ima velik družbeni pomen na področju zagotavljanja varnosti z opravljanjem storitev varovanja. S fizičnim in tehničnim varovanjem, kakor tudi z drugimi oblikami opravljanja storitev varovanja zagotavlja konkretno varnost ljudi, oseb in premoženja, posredno pa tudi splošno varnost.

Zasebno varovanje se na trgu v pogojih konkurence ponuja naročnikom storitev in z njimi sklepa pogodbe o izvajanju storitev. Glede na to, da je policija številne dejavnosti, ki so bile v preteklosti v njeni domeni, te prepustila trgu oziroma zasebnemu varovanju, je naročanje zasebnega varovanja tako s strani državnih organov, javne uprave in drugih na podlagi javnih razpisov v porastu vsako leto zapored. Težko bi danes našli podjetje, organ ali institucijo, ki ni vezano na zasebno varovanje, naj si bo s fizičnim ali tehničnim varovanjem. Ponudba storitev varovanja je v slovenskem prostoru velika in pestra ter na visoki strokovni ravni in je kot taka primerljiva z drugim ponudniki v okviru evropske skupnosti. V nekaterih segmentih ponudbe slovenska podjetja za zasebno varovanje celo postavljajo standarde celotni evropski stroki, predvsem na področju varnostno – nadzornih centrov, saj so imetniki tovrstnih licenc v Sloveniji danes edini, ki poslujejo po evropskem normativu EN 50518 in imajo za te standarde tudi certifikat mednarodnega certifikacijskega organa.

Brez panoge slovenskega zasebnega varovanja, ki se je postopno razvijala od leta 1989, si je danes nemogoče zamisliti procese varovanj, varnostnih storitev ter podpornega delovanja tehničnih sistemov zasebnega varovanja pri odpravljanju varnostnih tveganj, preprečevanju nevarnosti in vzpostavljanju varnosti.

Zasebno varovanje ima danes izjemno veliko in pomembno vlogo tudi na področju varovanja kritične infrastrukture, saj na podlagi Uredbe o obveznem organiziranju varovanja (Ur. l. RS, št. 80/12) varuje veliko večino objektov posebnega pomena za Republiko Slovenijo.

V Resoluciji o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije je navedeno, da Republika Slovenija za zagotavljanje notranje varnosti razvija učinkovit, fleksibilen in odziven varnostni sistem ter omogoča sodelovanje in vključevanje drugih subjektov pri opravljanju zadev in nalog javne varnosti. Notranjo varnost v skladu z Resolucijo zagotavlja z delovanjem institucij javne varnosti, med katere uvršča tudi zasebno varnostne družbe oziroma zasebno varovanje, kot pomemben dejavnik zagotavljanja varnosti Republike Slovenije.

2. PREDSTAVITEV KVALIFIKACIJ NA PODROČJU VARNOST DRŽAVE, LJUDI IN PREMOŽENJA

2.1. Kvalifikacijska struktura na področju Varnost države, ljudi in premoženja

V preglednici v nadaljevanju so prikazane kvalifikacije po ravneh Slovenskega ogrodja kvalifikacij (SOK), ki jih je možno pridobiti na podlagi trenutno veljavnih izobraževalnih programov, ki kandidatom omogočajo pridobitev stopnje in naziva izobrazbe.

Prikazane so tudi kvalifikacij, ki jih je možno pridobiti v sistemu nacionalnih poklicnih kvalifikacij in omogočajo pridobitev certifikata o NPK, s katerim kandidat dokazuje formalno strokovno usposobljenost za izvajanje poklicne kvalifikacije na določeni ravni. Označene nacionalne poklicne kvalifikacije za vojaške osebe (v preglednici 17 označeno z *) so registru Slovenskega ogrodja kvalifikacij (SOK) še vedno na voljo za vpogled, vendar pa niso več aktualne v procesu usposabljanja pripadnikov Slovenske vojske.[24]

Dodatnih kvalifikacij na področju Varnost države, ljudi in premoženja trenutno ni, zato so polja te kategorije v preglednici 17 prazna.

Preglednica 17: Kvalifikacijska struktura na področju Varnost države, ljudi in premoženja po ravneh Slovenskega ogrodja kvalifikacij (SOK)

IZOBRAZBA	POKLICNA KVALIFIKACIJA	DODATNA KVALIFIKACIJA
	3. raven SOK	
	Varnostnik čuvaj/varnostnica čuvajka	
	4. raven SOK	
	Varnostnik/varnostnica	
	Vojak operater orožja in oborožitvenih sistemov oklepnega vozila/ operaterka orožja in oborožitvenih sistemov oklepnega vozila*	
	Vojak artilerije/vojakinja artilerije*	
	Vojak inženirstva/vojakinja inženirstva*	
	Vojak mornar/vojakinja mornarka*	
	Vojak mornarski potapljač/vojakinja mornarska potapljačica*	
	Vojak nuklearno-radiološko-kemično-biološke obrambe (nrkbo)/ vojakinja nuklearno-radiološko-kemično-biološke obrambe (nrkbo)*	
	Vojak pehote/vojakinja pehote*	
	Vojak posebnih enot/vojakinja posebnih enot*	
	Vojak specialist inženirstva/vojakinja specialistka inženirstva*	
	Vojak strelec/vojakinja strelka*	
	Vojak veterinarski bolničar/vojakinja veterinarska bolničarka*	
	Vojak/vojakinja za oskrbo*	
	Vojaški voznik/vojaška voznica*	
	Voznik oklepnega vozila/voznica oklepnega vozila*	
	5. raven SOK	
Tehnik varovanja/tehnica varovanja *(opp: 4-letno srednje strokovno izobraževanje in prilagojeno 2-letno poklicno tehniško izobraževanje)*	Varnostni tehnik/varnostna tehnica	
	Varnostnik nadzornik/varnostnica nadzornica	
	Operater/operaterka varnostno nadzornega centra	
	Letalski tehnik za vojaške zrakoplove/letalska tehnica za vojaške zrakoplove*	

[24] Nacionalne poklicne kvalifikacije za vojaške osebe (v preglednici 17 označeno z *) so bile na pobudo Slovenske vojske pripravljene v preteklosti in so v registru SOK še vedno na voljo za vpogled ter jih najdemo v podpodročju (1031) »Vojaštvo in obramba«, vendar pa te nacionalne poklicne kvalifikacije niso več aktualne v procesu usposabljanja pripadnikov Slovenske vojske. Slovenska vojska namreč zaradi specifičnih potreb izgrajuje svoj sistem formalnega priznavanja znanj in spretnosti za opravljanje vojaških poklicev, ki ne temelji na pridobivanju usposobljenosti v sistemu nacionalnih poklicnih kvalifikacij ampak na sistemu vojaških evidenčnih dolžnosti. V okviru tega Slovenska vojska svojim pripadnikom na podlagi izpolnjevanja pogojev za opravljanje formacijske dolžnosti, ki se dosega z izobrazbo ter vojaško strokovno usposobljenostjo dodeljuje VED oziroma izvaja postopke izdajanja potrdil o usposobljenosti in izpolnjevanju pogojev za VED. Oznake VED se vežejo na izražanje kategorije vojaške osebe (vojak, nižji ali višji vojaški uslužbenec, podčastnik, general oziroma admiral), izražanje rodu ali službe ter individualne usposobljenosti znotraj rodu ali službe. Več o vojaško evidenčnih dolžnostih (VED) lahko preberete pod naslovom Vojaško evidenčne dolžnosti v slovenski vojski na strani 32.

IZOBRAZBA	POKLICNA KVALIFIKACIJA	DODATNA KVALIFIKACIJA
	5. raven SOK	
	Podčastnik artilerije/podčastnica artilerije*	
	Podčastnik inženirstva/podčastnica inženirstva*	
	Podčastnik mornar/Podčastnica mornarka*	
	Podčastnik mornarski potapljač/podčastnica mornarska potapljačica*	
	Podčastnik nuklearno-radiološko-kemično-biološke obrambe (nrkbo)/ podčastnica nuklearno-radiološko-kemično-biološke obrambe (nrkbo)*	
	Podčastnik oklepnih enot/podčastnica oklepnih enot*	
	Podčastnik operater radarskega sistema/podčastnica operaterka radarskega sistema*	
	Podčastnik operater sistema nadzora in kontrole zračnega prostora/ podčastnica operaterka sistema nadzora in kontrole zračnega prostora*	
	Podčastnik pehote/podčastnica pehote*	
	Podčastnik posebnih enot/podčastnica posebnih enot*	
	Podčastnik vojaške policije/podčastnica vojaške policije*	
	Podčastnik zračne obrambe/podčastnica zračne obrambe	
	Vojak zvez/vojakinja zvez*	
	Podčastnik zvez/podčastnica zvez*	
	Podčastnik/podčastnica premikov in transportov*	
	Podčastnik/podčastnica za oskrbo*	
	Tehnik letalec na vojaškem zrakoplovu/tehnica letalka na vojaškem zrakoplovu*	
	Veterinarski podčastnik/veterinarska podčastnica*	
	Vojak bolničar/vojakinja bolničarka	
	Zdravstveni podčastnik/zdravstvena podčastnica*	
	Vojak nuklearno-radiološko-kemično-biološke obrambe (nrkbo)/ vojakinja specialistka – laborantka nuklearno-radiološko-kemično-biološke obrambe*	
	Vojak operater radarskega sistema/vojakinja operaterka radarskega sistema*	
	Vojak operater sistema nadzora zračnega prostora/vojakinja operaterka sistema nadzora zračnega prostora*	
	Vojak specialist artilerije – meteorolog/vojakinja specialistka artilerije – meteorologinja*	
	Vojak specialist artilerije – izvidnik/vojakinja specialistka artilerije – izvidnica*	
	Vojak specialist artilerije – računar/vojakinja specialistka artilerije – računarka*	
	Vojak specialist artilerije – topograf/vojakinja specialistka artilerije – topografka*	
	Vojak specialist-izvidnik nuklearno-radiološko-kemično-biološke obrambe (nrkbo)/vojakinja specialistka – izvidnica nuklearno-radiološko-kemično-biološke obrambe (nrkbo)*	
	Vojak zračne obrambe/vojakinja zračne obrambe*	
	Vojaški policist/vojaška policistka*	
	6. raven SOK	
	Varnostni menedžer/varnostna menedžerka	
	Varnostni svetovalec/varnostna svetovalka	
	Pooblaščeni inženir/pooblaščena inženirka varnostnih sistemov	
	Varnostnik telesni stražar/varnostnica telesna stražarka	
Vojaški menedžer / vojaška menedžerka *(opp: Program se je začel izvajati v študijskem letu 2021/22)*		
Inženir varovanja/inženirka varovanja		
Policist/policistka		
	7. raven SOK	
Diplomirani obramboslovec (un)/diplomirana obramboslovka (un)**		
Diplomirani varstvoslovec (un)/diplomirana varstvoslovka (un)		
Diplomirani varstvoslovec (vs)/diplomirana varstvoslovka (vs)		
Diplomirani varstvoslovec informacijske varnosti (VS)/diplomirana varstvoslovka informacijske varnosti (vs)		
Diplomirani varnostni menedžer (vs)/diplomirana varnostna menedžerka (vs)		

IZOBRAZBA	POKLICNA KVALIFIKACIJA	DODATNA KVALIFIKACIJA
	8. raven SOK	
Magister obramboslovja/magistrica obramboslovja**		
Magister varstvoslovja/magistrica varstvoslovja		
Magister upravljanja s tveganji/magistrica upravljanja s tveganji		
	9. raven SOK	
	10. raven SOK	
Doktor znanosti/doktorica znanosti s področja obramboslovja**		
Doktor znanosti/doktorica znanosti s področja varnostnih študij**		
Doktor znanosti/doktorica znanosti s področja vojaških družboslovnih študij**		
Doktor znanosti/doktorica znanosti s področja varstvoslovja		

Vir: www.nok.si, podatki zajeti na dan 9. 6. 2021

* Označene nacionalne poklicne kvalifikacije za vojaške osebe so bile na pobudo Slovenske vojske pripravljene v preteklosti in so v registru SOK še vedno na voljo za vpogled ter jih najdemo v podpodročju (1031) »Vojaštvo in obramba«, vendar pa te nacionalne poklicne kvalifikacije niso več aktualne v procesu usposabljanja pripadnikov Slovenske vojske. Slovenska vojska namreč zaradi specifičnih potreb izgrajuje svoj sistem formalnega priznavanja znanj in spretnosti za opravljanje vojaških poklicev, ki ne temelji na pridobivanju usposobljenosti v sistemu nacionalnih poklicnih kvalifikacij, ampak na sistemu vojaških evidenčnih dolžnosti. V okviru tega Slovenska vojska svojim pripadnikom na podlagi izpolnjevanja pogojev za opravljanje formacijske dolžnosti, ki se dosega z izobrazbo ter vojaško strokovno usposobljenostjo dodeljuje VED oziroma izvaja postopke izdajanja potrdil o usposobljenosti in izpolnjevanju pogojev za VED. Oznake VED se vežejo na izražanje kategorije vojaške osebe (vojak, nižji ali višji vojaški uslužbenec, podčastnik, general oziroma admiral), izražanje rodu ali službe ter individualne usposobljenosti znotraj rodu ali službe. Več o vojaško evidenčnih dolžnostih (VED) lahko preberete pod naslovom Vojaško evidenčne dolžnosti v slovenski vojski na strani 32.

** Označene kvalifikacije pridobljene na področju univerzitetnega izobraževanja so v registru SOK umeščene v podpodročje (0312) »Politologija«, in ne v podpodročje (1032) »Varnost države, ljudi in premoženja«. Razlog za takšno klasifikacijo je v tem, da se te kvalifikacije pridobivajo na katedri za obramboslovje, ki pa sicer spada pod Oddelek za politologijo Fakultete za družbene vede Univerze v Ljubljani. Razlog za takšno klasifikacijo pa tudi zaradi interdisciplinarnosti študijev.

2.2. Opis kvalifikacij na področju Varnost države, ljudi in premoženja

V tem poglavju so podane podrobne predstavitve posameznih kvalifikacij na področju varnost države, ljudi in premoženja. Posamezne kvalifikacije so predstavljene z naslednjimi parametri:

- ime kvalifikacije,
- tip kvalifikacije,
- vrsta kvalifikacije,
- vrsta izobraževanja,
- vstopni pogoji,
- trajanje izobraževanja (pri izobrazbah),
- kreditne točke (pri izobrazbah),
- področje in podpodročje ISCED,
- raven kvalifikacije,
- učni izidi,
- izvajalci.

Zgornji parametri so izbrani z namenom, da na čim bolj nazoren in informativen način predstavijo posamezne kvalifikacije. Poleg prikaza ravni kvalifikacij po slovenskem ogrodju kvalifikacij (SOK) je tudi prikazano, kako se kvalifikacije umeščajo v ravni Evropskega ogrodja kvalifikacij (EOK).

Zajem predstavljenih podatkov je bil opravljen na spletni strani registra SOK, na dan 28. 5. 2021. Ažurne informacije in ostale še podrobnejše informacije o posameznih kvalifikacijah je mogoče pridobiti na spletni strani registra SOK:

QR koda za dostop do registra kvalifikacij

SOK 3 – EOK 3

Varnostnik čuvaj/varnostnica čuvajka

Preglednica 18: Osnovni podatki o poklicni kvalifikaciji Varnostnik čuvaj/varnostnica čuvajka

Ime kvalifikacije	Varnostnik čuvaj/varnostnica čuvajka
Tip kvalifikacije	Nacionalna poklicna kvalifikacija, SOK raven 3
Vrsta kvalifikacije	**Poklicna kvalifikacija**
Vstopni pogoji	• Zdravniško spričevalo o zdravstveni sposobnosti za delo varnostnika čuvaja/ varnostnice čuvajke, ki ga izda zdravnik specialist medicine dela in športa; • končana najmanj osnovna šola; • opravljeno strokovno usposabljanje za varnostnika čuvaja skladno z zakonom, ki ureja zasebno varovanje.
ISCED področje	Transport, varnost, gostinstvo in turizem, osebne storitve
ISCED podpodročje	varnost, varovanje, zaščita in reševanje
Raven kvalifikacije	SOK 3 EOK 3

Vir: www.nok.si

Učni izidi

Kandidat/ka je zmožen/zmožna:

- samostojno izvesti primopredajo službe in nadzorovati lastno delo;
- opravljati osnovna varnostna dela in naloge pri varovanju ljudi in premoženja ob upoštevanju zakona, podzakonskih aktov, strokovnih standardov, internih predpisov, delodajalčevih navodil in naročnikovih zahtev;
- prepoznati varnostna tveganja in nevarnosti ter izvajati postopke za preprečevanje teh v skladno s pravili stroke;
- izvajati ukrepe in druga sredstva varnostnika in pri tem spoštovati človekove pravice in temeljne svoboščine ter etična načela;
- komunicirati z naročniki, zaposlenimi pri naročniku in z naročnikovimi strankami;
- uporabljati opremo, sisteme tehničnega varovanja in sodobno informacijsko-komunikacijsko tehnologijo skladno z naročnikovimi in s proizvajalčevimi navodili;
- skrbeti za lastno varnost in varnost zdravja in okolja ter za požarno varnost skladno s predpisi in internimi pravili.

Izvajalci kvalifikacije:
Izvajalci postopkov za ugotavljanje in potrjevanje NPK so vpisani v register izvajalcev, ki se vodi v zbirki nacionalnega informacijskega središča za poklicne kvalifikacije. Med izvajalce postopkov se lahko vpišejo tiste organizacije, ki so bile izbrane na podlagi javnega razpisa. Praviloma so to organizacije, ki imajo obenem tudi pooblastilo Ministrstva za notranje zadeve za izvajanje programov usposabljanj, ki jih predpiše ministrstvo.

SOK 4 – EOK 4

Varnostnik/varnostnica

Preglednica 19: Osnovni podatki o poklicni kvalifikaciji Varnostnik/varnostnica

Ime kvalifikacije	Varnostnik/varnostnica
Tip kvalifikacije	Nacionalna poklicna kvalifikacija, SOK raven 4
Vrsta kvalifikacije	**Poklicna kvalifikacija**
Trajanje izobraževanja	3 leta
Kreditne točke	180 kreditnih točk
Vstopni pogoji	• Zdravniško spričevalo o zdravstveni sposobnosti za delo varnostnika čuvaja/ varnostnice čuvajke, ki ga izda zdravnik specialist medicine dela in športa; • končana najmanj osnovna šola; • opravljeno strokovno usposabljanje za varnostnika čuvaja skladno z zakonom, ki ureja zasebno varovanje.
ISCED področje	Transport, varnost, gostinstvo in turizem, osebne storitve
ISCED podpodročje	Varnost, varovanje, zaščita in reševanje
Raven kvalifikacije	SOK 4 EOK 4

Vir: www.nok.si

Učni izidi

Kandidat/ka je zmožen/zmožna:
- samostojno izvesti primopredajo službe ter kontrolirati lastno delo;
- opravljati varnostna dela in naloge pri varovanju ljudi in premoženja ob upoštevanju zakona, podzakonskih aktov, strokovnih standardov, internih predpisov, delodajalčevih navodil in naročnikovih zahtev;
- prepoznati varnostna tveganja, nevarnosti in pozna postopke za preprečevanje skladno s pravili stroke;
- izvajati ukrepe in druga sredstva varnostnika, pri čemer spoštuje človekove pravice in temeljne svoboščine ter etična načela;
- opravljati naloge varovanja ljudi in premoženja na prodajnih mestih;
- izvajati intervencije v primeru varnostnih dogodkov ob upoštevanju predpisov;
- skrbeti za red ter varovanje ljudi in premoženja na javnih prireditvah ter javnih zbiranjih ob upoštevanju predpisov;
- komunicirati z naročniki, zaposlenimi pri naročniku in z naročnikovimi strankami ter ustrezno komunicirati v različnih življenjskih situacijah, krizi in konfliktih;
- uporabljati opremo, sisteme tehničnega varovanja in sodobno informacijsko-komunikacijsko tehnologijo skladno z naročnikovimi in proizvajalčevimi navodili;
- skrbeti za lastno varnost, varnost zdravja in okolja ter požarno varnost skladno s predpisi in z internimi pravili.

Izvajalci kvalifikacije:
Izvajalci postopkov za ugotavljanje in potrjevanje NPK so vpisani v register izvajalcev, ki se vodi v zbirki nacionalnega informacijskega središča za poklicne kvalifikacije. Med izvajalce postopkov se lahko vpišejo tiste organizacije, ki so bile izbrane na podlagi javnega razpisa. Praviloma so to organizacije, ki imajo obenem tudi pooblastilo Ministrstva za notranje zadeve za izvajanje programov usposabljanj, ki jih predpiše ministrstvo.

SOK 5 – EOK 4

Tehnik varovanja/tehnica varovanja

Preglednica 20: Osnovni podatki o srednji strokovni izobrazbi Tehnik varovanja/tehnica varovanja

Ime kvalifikacije	Tehnik varovanja/tehnica varovanja
Tip kvalifikacije	Srednja strokovna izobrazba
Vrsta kvalifikacije	**Izobrazba**
Vrsta izobraževanja	Srednje strokovno izobraževanje
Trajanje izobraževanja	4 leta
Kreditne točke	240 kreditnih točk
Vstopni pogoji	• Osnovnošolska izobrazba ali • nižja poklicna izobrazba ali
ISCED področje	Transport, varnost, gostinstvo in turizem, osebne storitve
ISCED podpodročje	Varnost, varovanje, zaščita in reševanje
Raven kvalifikacije	SOK 5 EOK 4

Vir: www.nok.si

Učni izidi

Imetnik/imetnica spričevala je zmožen/zmožna:
- oceniti varnostne situacije (izračun ocene ogroženosti) in diskretno izvajati varovanja na področju varovanja premoženja, oseb in objektov;
- pripraviti in izdelati ustrezne dokumentacije za izvedbo varnostne storitve;
- svetovati pri reševanju in odpravljanju varnostnih pomanjkljivosti, problemov;
- uporabiti sodobne oblike in metode tehničnega varovanja, kot so varovanje podatkov, dokumentacije, računalniških centrov, proizvodnih tehnologij;
- izvajati varnostno receptorskih del v različnih institucijah in okoljih (npr. vrtec, šola, bolnišnica, gledališče domovi za starejše občane);

- izvesti ukrepe za varstvo pred požarom in ukrepanje v primeru požara, naravne ali druge nesreče;
- uporabiti opremo, naprave in druga sredstva in pripomočke za tehnično varovanje, alarmnih, protipožarnih in drugih varnostnih naprav;
- načrtovati sisteme tehničnega varovanja objektov, zgradb, nepremičnin, premičnih objektov; trgovin, območij posebnega varnostnega pomena (sodišč, letališč, skladišč nevarnih snovi);
- izvajati enostavnejše postopke ob uporabi pooblastil, uporabiti samoobrambne veščine in uporabiti fizično silo;
- nuditi nujno prvo pomoč;
- sodelovati v skupini, vzpostavljati stike z ljudmi, komunicirati in reševati probleme, delati s podatki, gradivi;
- odgovorno in etično ravnati v odnosu do sodelavcev, partnerjev, oseb, s katerimi vodijo postopke, še posebej do šibkejših oseb (invalidi, mladoletne osebe, nosečnice, starejše osebe);
- uporabiti sodobne informacijske tehnologije in uporabniških računalniških programov na poklicnem področju;
- vzpostaviti pozitiven odnos do ukrepov za zmanjševanje ogroženosti nacionalno varnostnega sistema Republike Slovenije;
- razumeti vloge podjetništva, obvladati stroške in kalkulacije, spoznati podjetniški proces, finančno poslovanje, poslovnega načrta;
- gospodarno razporedi kadrovske vire, sredstva in pripomočke za varno delo.

Izbirno:
- samostojno načrtovati storitev varovanja, nadziranje in evidentiranje varnostnikov, stanja naprav in opreme za delo varnostnikov ob upoštevanju osnovnih človekovih pravic ter predpisov s področja delovnih razmerij;
- izvajati operaterskih in organizacijskih del v varnostno nadzornem centru;
- montirati, konfigurirati in nastaviti sisteme tehničnega varovanja in komunikacijskih instalacij ter izdelati manj zahtevne elektronske podsklope;
- izvajati osnovne kriminalistične taktike, opredeliti kazniva dejanja in podajati kazenske ovadbe;
- načrtovati izvajanje in varovanje javnih zbiranj ter izvajanja intervencij;
- organizirati in izvesti prevoze denarja in dragocenosti ter ukrepati v primeru napada;
- izvajati nadzor voznikov, vozil, prevozne dokumentacije in tovora pri prevozu nevarnih snovi, izrednih tovorov in hitro pokvarljivega blaga;
- varovati podatke v informacijskih sistemih, svetovnem spletu, računalniških omrežjih in uporabiti programske opreme s področja identifikacije osebja;
- varnostno intervenirati v skladu z načrtom varovanja in navodili varnostno nadzornega centra.

Imetnik spričevala ključna poklicna znanja in zmožnosti nadgradi tudi s ključnimi splošnimi znanji v skladu z nacionalnimi standardi.

Izvajalci kvalifikacije:
Izvajalci izobraževanja so lahko srednje poklicne, strokovne in tehniške šole ter ljudske univerze.

Varnostni tehnik/varnostna tehnica

Preglednica 21: Osnovni podatki o poklicni kvalifikaciji Varnostni tehnik/varnostna tehnica

Ime kvalifikacije	Varnostni tehnik/varnostna tehnica
Tip kvalifikacije	Nacionalna poklicna kvalifikacija, SOK raven 5
Vrsta kvalifikacije	**Poklicna kvalifikacija**
Vstopni pogoji	• Srednja strokovna izobrazba s področja računalništva, elektrotehnike, strojništva ali mehatronike in najmanj pol leta delovnih izkušenj pri imetniku licence za izvajanje sistemov tehničnega varovanja ali • srednja poklicna šola s področja računalništva, elektrotehnike, strojništva ali mehatronike in 4 leta delovnih izkušenj na teh področjih ter najmanj pol leta delovnih izkušenj pri imetniku licence za izvajanje sistemov tehničnega varovanja. • Opravljeno strokovno usposabljanje za varnostnega tehnika v skladu z zakonom, ki ureja zasebno varovanj.
ISCED področje	Transport, varnost, gostinstvo in turizem, osebne storitve
ISCED podpodročje	Varnost, varovanje, zaščita in reševanje
Raven kvalifikacije	SOK 5 EOK 4

Vir: www.nok.si

Učni izidi

Kandidat/ka je zmožen/zmožna:
- načrtuje, pripravi in kontrolira lastno delo,
- razvija podjetne lastnosti, spretnosti, vedenje,

- racionalno uporablja energijo, material in čas,
- prouči tehnično dokumentacijo in zahteve naročnika ter pripravi predlog tehničnih in terminskih rešitev sistemov tehničnega varovanja,
- montira, konfigurira, inštalira in nastavi sistem tehničnega varovanja,
- izvaja delo v skladu s standardi in predpisi,
- pisno in ustno se sporazumeva z naročniki, s strokovnimi izvajalci in z drugimi pristojnimi organi, dela v skladu s predpisi o varnosti in zdravju pri delu, varstvu pred požarom in varovanju okolja.

Izvajalci kvalifikacije:
Izvajalci postopkov za ugotavljanje in potrjevanje NPK so vpisani v register izvajalcev, ki se vodi v zbirki nacionalnega informacijskega središča za poklicne kvalifikacije. Med izvajalce postopkov se lahko vpišejo tiste organizacije, ki so bile izbrane na podlagi javnega razpisa. Praviloma so to organizacije, ki imajo obenem tudi pooblastilo Ministrstva za notranje zadeve za izvajanje programov usposabljanj, ki jih predpiše ministrstvo.

Varnostnik nadzornik/varnostnica nadzornica

Preglednica 22: Osnovni podatki o poklicni kvalifikaciji Varnostnik nadzornik/varnostnica nadzornica

Ime kvalifikacije	Varnostnik nadzornik/varnostnica nadzornica
Tip kvalifikacije	Nacionalna poklicna kvalifikacija, SOK raven 5
Vrsta kvalifikacije	**Poklicna kvalifikacija**
Vstopni pogoji	• Najmanj srednješolska poklicna izobrazba, • nacionalna poklicna kvalifikacija Varnostnik/varnostnica ali strokovna usposobljenost za opravljanje teh del, • izpolnjevanje pogojev glede delovnih izkušenj skladno z zakonom, ki ureja zasebno varovanje, opravljeno strokovno usposabljanje za varnostnika nadzornika/varnostnico nadzornico skladno z zakonom, ki ureja zasebno varovanje.
ISCED področje	Transport, varnost, gostinstvo in turizem, osebne storitve
ISCED podpodročje	Varnost, varovanje, zaščita in reševanje
Raven kvalifikacije	SOK 5 EOK 4

Vir: www.nok.si

Učni izidi

Kandidat/ka je zmožen/zmožna:
- zagotavljati pogoje in načrtovati izvajanje notranjega nadzora;
- samostojno izvajati notranji nadzor nad opravljanjem nalog varnostnega osebja ob upoštevanju zakona, podzakonskih aktov, strokovnih standardov, internih predpisov in naročnikovih ter delodajalčevih zahtev;
- dokumentirati posebnosti notranjega nadzora ter ga meriti in analizirati skladno s pravili stroke ter standardi;
- voditi in organizirati delo varnostnega osebja pri njihovem opravljanju različnih oblik varovanja ljudi in premoženja, ob upoštevanju internih predpisov in naročnikovih navodil;
- preverjati delo varnostnega osebja pri njihovi uporabi ukrepov in drugih sredstev varnostnika ter pri tem zagotavljati spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter etičnih načel;
- sodelovati pri načrtovanju varovanja skladno s predpisi in pravili stroke;
- preverjati primernost komunikacije varnostnega osebja v različnih življenjskih situacijah in odpravljati pomanjkljivosti;
- nadzirati brezhibnost uporabe opreme, sistemov tehničnega varovanja in informacijsko-komunikacijsko tehnologijo skladno z naročnikovimi in s proizvajalčevimi navodili;
- Izvajati ukrepe za zagotavljanje lastne varnosti, varnosti zdravja in okolja ter požarno varnost skladno s predpisi in internimi pravili.

Izvajalci kvalifikacije:
Izvajalci postopkov za ugotavljanje in potrjevanje NPK so vpisani v register izvajalcev, ki se vodi v zbirki nacionalnega informacijskega središča za poklicne kvalifikacije. Med izvajalce postopkov se lahko vpišejo tiste organizacije, ki so bile izbrane na podlagi javnega razpisa. Praviloma so to organizacije, ki imajo obenem tudi pooblastilo Ministrstva za notranje zadeve za izvajanje programov usposabljanj, ki jih predpiše ministrstvo.

Operater/operaterka varnostno nadzornega centra

Preglednica 23: Osnovni podatki o poklicni kvalifikaciji Operater/operaterka varnostno nadzornega centra

Ime kvalifikacije	Operater/operaterka varnostno nadzornega centra
Tip kvalifikacije	Nacionalna poklicna kvalifikacija, SOK raven 5
Vrsta kvalifikacije	**Poklicna kvalifikacija**
Vstopni pogoji	• opravljeno strokovno usposabljanje za Operaterja/operaterko varnostnonadzornega centra skladno z zakonom, ki ureja zasebno varovanje. • Izpolnjevanje pogojev delovnih izkušenj skladno z zakonom, ki ureja zasebno varovanje.
ISCED področje	Transport, varnost, gostinstvo in turizem, osebne storitve
ISCED podpodročje	Varnost, varovanje, zaščita in reševanje
Raven kvalifikacije	SOK 5 EOK 4

Vir: www.nok.si

Učni izidi

Kandidat/ka je zmožen/zmožna:

- samostojno izvesti primopredajo službe ter nadzorovati lastno delo;
- izvajati operaterska dela in naloge pri varovanju ljudi in premoženja ob upoštevanju zakona, podzakonskih aktov, strokovnih standardov, internih predpisov, delodajalčevih navodil in naročnikovih zahtev;
- prepoznavati varnostna tveganja in nevarnosti ter poznati postopke za preprečevanje skladno s pravili stroke;
- komunicirati z varnostnim osebjem, naročniki, uporabniki varnostnih storitev, s pristojnimi organi in strankami ter zna ustrezno komunicirati v različnih življenjskih situacijah, krizi in konfliktih;
- uporabljati računalniško in drugo tehnično opremo varnostnonadzornega centra;
- voditi in organizirati delo varnostnega osebja pri njihovem opravljanju različnih oblik varovanja ljudi in premoženja ob upoštevanju pristojnosti varnostnonadzornega centra;
- sprejemati obvestila o uporabi ukrepov in drugih varnostnikovih sredstev ter obveščati pristojne odgovorne osebe in organe;
- izvajati nadzor postopkov varovanja varnostnega osebja na varovanih območjih, delovanja sistemov tehničnega varovanja, komunikacij ter nadzor uporabe službenih vozil;
- uporabljati in nadzirati brezhibnost uporabe opreme, sistemov tehničnega varovanja in informacijsko-komunikacijsko tehnologijo;
- izvajati ukrepe za zagotavljanje lastne varnosti, varnosti zdravja in okolja ter požarno varnost skladno s predpisi in internimi pravili.

Izvajalci kvalifikacije:
Izvajalci postopkov za ugotavljanje in potrjevanje NPK so vpisani v register izvajalcev, ki se vodi v zbirki nacionalnega informacijskega središča za poklicne kvalifikacije. Med izvajalce postopkov se lahko vpišejo tiste organizacije, ki so bile izbrane na podlagi javnega razpisa. Praviloma so to organizacije, ki imajo obenem tudi pooblastilo Ministrstva za notranje zadeve za izvajanje programov usposabljanj, ki jih predpiše ministrstvo.

SOK 6 – EOK 5

Vojaški menedžer / Vojaška menedžerka

Preglednica 24: Osnovni podatki o višje strokovni izobrazbi Vojaški menedžer / Vojaška menedžerka

Ime kvalifikacije	Vojaški menedžer / Vojaška menedžerka
Tip kvalifikacije	Višja strokovna izobrazba
Vrsta kvalifikacije	**Izobrazba**
Vrsta izobraževanja	Višje strokovno izobraževanje
Trajanje izobraževanja	2 leti
Kreditne točke	120 kreditnih točk
Vstopni pogoji	V višješolski študij se lahko vpiše, kdor: • je opravil splošno oziroma poklicno maturo oziroma je končal temu ustrezno izobraževanje po prejšnjih predpisih ali • ima opravljen mojstrski, delovodski ali poslovodski izpit, tri leta delovnih izkušenj in je opravil preizkus znanja iz splošnoizobraževalnih predmetov v obsegu, ki je določen za poklicno maturo v srednjem strokovnem izobraževanju. Kandidat, ki izpolnjuje splošne pogoje, mora: • biti vojaška oseba* in • imeti sklenjeno pogodbo o izobraževanju z Ministrstvom za obrambo Republike Slovenije ali biti napoten na izobraževanje na podlagi mednarodnega sporazuma oziroma pogodbe. * Vojaška oseba je oseba, ki kot vojak ali vojakinja (v nadaljnjem besedilu: vojak), podčastnik ali podčastnica (v nadaljnjem besedilu: podčastnik), častnik Ali častnica (v nadaljnjem besedilu: častnik) ter vojaški uslužbenec ali vojaška uslužbenka (v nadaljnjem besedilu: vojaški uslužbenec) poklicno opravlja vojaško službo ter vojak med služenjem vojaškega roka oziroma pripadnik rezervne sestave, kadar je vpoklican v vojaško službo. (3. člen Zakona o službi v Slovenski vojski (Uradni list RS, št. 68/07 in 58/08 – ZSPJS-I)).
ISCED področje	Transport, varnost, gostinstvo in turizem, osebne storitve
ISCED podpodročje	Vojaštvo in obramba
Raven kvalifikacije	SOK 6 EOK 5 Kratki cikel

Vir: www.nok.si

Učni izidi

Generične kompetence:

- zagotavljanje kakovosti in uspešnosti dela v delovnem okolju, skladno s standardi in pravili stroke;
- uporaba sodobne informacijske in komunikacijske tehnologije pri izvajanju delovnih nalog;
- razvijanje odgovornosti za kakovostno in uspešno opravljenje delovnih nalog ter za prenašanje znanja;
- etično ravnanje;
- sodelovanje v strokovnem timu;
- sposobnost komuniciranja s sodelavci in strokovnjaki;
- prevzemanje odgovornosti za vseživljenjsko učenje ter za samostojno pridobivanje novih znanj;
- varovanje zdravja in okolja;
- razumevanje različnosti kultur;
- uporaba slovenskega in tujega jezika za učinkovito sporazumevanje v delovnem okolju.

Poklicno-specifične kompetence:

- prepoznavanje in razumevanje vojaških problemov;
- kvalitetno opravljanje dolžnosti četnega podčastnika ter štabnih dolžnosti v poveljstvih na operativno taktični ravni;
- podpora štabni skupini in delu podrejene enote;
- podpora različnih vojaško strokovnih timov in sodelovanje v njih;
- izvajanje podpornih del v štabnih procesih;
- svetovanje podčastnikom v enoti pri njihovem vodenju;
- podpora načrtovanju, organizaciji in izvedbi vseh bojnih ter nebojnih aktivnosti vojaške enote v sodelovanju z nadrejenim častnikom;
- izvedba usposabljanja vojakov in podčastnikov v enoti v sodelovanju z nadrejenim častnikom;
- zagotavljanje strokovnosti, uspešnosti in kakovosti dela v delovnem okolju skladno s predpisanimi standardi;
- rokovanje z osebno oborožitvijo ter zagotavljanje pravilne uporabe in vzdrževanja različnih vojaških tehničnih sistemov in posebne opreme;
- izvajanje nalog v mednarodnih vojaških operacijah ter pri zaščiti in reševanju;
- varovanje tajnosti podatkov vojaških organov;
- smotrna uporaba vojaške informacijske in komunikacijske tehnologije.

Izvajalci kvalifikacije:

Višja vojaška strokovna šola

Inženir varovanja/inženirka varovanja

Preglednica 25: Osnovni podatki o višje strokovni izobrazbi Inženir varovanja/inženirka varovanja

Ime kvalifikacije	Inženir varovanja/inženirka varovanja
Tip kvalifikacije	Višja strokovna izobrazba
Vrsta kvalifikacije	**Izobrazba**
Vrsta izobraževanja	Višje strokovno izobraževanje
Trajanje izobraževanja	2 leti
Kreditne točke	120 kreditnih točk
Vstopni pogoji	• Matura ali poklicna matura (prej zaključni izpit), • mojstrski, delovodski ali poslovodski izpit, tri leta delovnih izkušenj in opravljen preizkus znanja iz splošnoizobraževalnih predmetov v obsegu, ki je določen za poklicno maturo v srednjem strokovnem izobraževanju.
ISCED področje	Transport, varnost, gostinstvo in turizem, osebne storitve
ISCED podpodročje	Varnost, varovanje, zaščita in reševanje
Raven kvalifikacije	SOK 6 EOK 5 Kratki cikel

Vir: www.nok.si

Učni izidi

Imetnik/imetnica spričevala je zmožen/zmožna:

(splošne kompetence)

- uporabiti pridobljeno znanje za uspešno strokovno komuniciranje tako v domačem kot v mednarodnem okolju;
- uporabiti znanja s področja pravnih predpisov in posebnih predpisov v stroki za zagotavljanje zakonitosti;
- evidentirati problem in njegove analize ter predvidevanja operativnih rešitev v procesih organizacije;
- obvladati standardne metode, postopke in procese pri izvajanju strokovnih nalog;
- voditi in reševati konkretne delovne probleme z uporabo standardnih strokovnih metod in postopkov;
- razvijati moralen in etičen odnos, natančnost in vestnost pri delu ter obvladovati posloven bonton;
- povezovati znanja iz različnih področij pri uporabi in razvoju novih strokovnih rešitev;
- stalne uporabe informacijske in komunikacijske tehnologije na svojem konkretnem delovnem strokovnem področju;
- postaviti temelje za samostojen razvoj poklicne identitete, strokovne odgovornosti in profesionalnosti.

(poklicno- specifične kompetence)

- izvajati analize za delo, načrtovanje in organiziranje zasebnega varovanja in dogodkov, za katere so predpisani posebni ukrepi varovanja;
- voditi in usmerjati izvajanje storitev zasebnega varovanja;
- sodelovati pri usklajevanju pogodb z naročnikom;
- voditi predpisane evidence in priprava poročil;
- izvajati strokovne korespondence z državnimi organi;
- nadzirati izvajanje storitev zasebnega varovanja;
- zagotavljati usklajenost varnostnih storitev s predpisi, standardi in kodeksi zasebnega varovanja;
- zagotavljati varno delo varnostnemu osebju;
- poznati tehnična sredstva za varovanje oseb in premoženja;
- obvladovati in vzdrževati tehnična sredstva in sredstva prisile v osebni rabi;
- obvladati taktike varovanja;
- rokovati z orožjem;
- poznati taktike varovanje z vozili;
- naročati in uporabiti projektne in tehnične dokumentacije, varnostne situacije;
- sprejemati in razumeti zahteve naročnika ter svetovati naročniku;
- sodelovati pri izdelovanju načrtov varovanja in posameznih načrtov varovanja;
- spremljati izvajanje projektov varovanja;
- sodelovati pri pripravi ponudb in pogodb ter predstavi projektnih rešitev;
- delovati v skladu s predpisi in kodeksi na področju varovanja.

Izvajalci kvalifikacije:

Izvajalci izobraževanja so lahko srednje poklicne, strokovne in tehniške šole ter ljudske univerze.

Policist/policistka

Preglednica 26: Osnovni podatki o višje strokovni izobrazbi Policist/policistka

Ime kvalifikacije	Policist/policistka
Tip kvalifikacije	Višja strokovna izobrazba
Vrsta kvalifikacije	**Izobrazba**
Vrsta izobraževanja	Višje strokovno izobraževanje
Trajanje izobraževanja	2 leti
Kreditne točke	120 kreditnih točk
Vstopni pogoji	• Matura ali poklicna matura (prej zaključni izpit). • Mojstrski, delovodski ali poslovodski izpit, tri leta delovnih izkušenj in opravljen preizkus znanja iz splošnoizobraževalnih predmetov v obsegu, ki je določen za poklicno maturo v srednjem strokovnem izobraževanju. • Kandidat, ki izpolnjuje splošne pogoje, mora imeti tudi sklenjeno pogodbo s policijo.
ISCED področje	Transport, varnost, gostinstvo in turizem, osebne storitve
ISCED podpodročje	Varnost, varovanje, zaščita in reševanje
Raven kvalifikacije	SOK 6 EOK 5 Kratki cikel

Vir: www.nok.si

Učni izidi

Imetnik/imetnica spričevala je zmožen/zmožna:

(splošne kompetence)

- zagotavlja kakovost in uspešnost dela v delovnem okolju, skladno s standardi in pravili stroke;
- pri načrtovanju in izvajanju delovnih nalog učinkovito uporablja sodobno informacijsko-komunikacijsko tehnologijo;
- razume poklicno in etično odgovornost ter skrbi za osebno in organizacijsko integriteto;
- se zaveda pomena nadaljnjega in vseživljenjskega izobraževanja ter posreduje znanja;
- racionalno uporablja energijo, gradiva (materiale) in čas;
- varuje zdravje in okolje, odgovarja za lastno varnost in varnost drugih;
- spremlja razvoj stroke in prenaša znanje v delovno okolje.

(poklicno- specifične kompetence)

- varuje in spoštuje človekove pravice in svoboščine ter se pri uradnih dejanjih samostojno odloča (ob upoštevanju pravil stroke, etičnih načel in človekovega dostojanstva);
- samostojno vodi policijske postopke in je odgovoren za kakovostno opravljeno delo in delo drugih pri opravljanju skupne naloge, ki jo vodi do konca postopka;
- komunicira s sodelavci, strankami, predstavniki organizacij, organov in civilne družbe v slovenskem in vsaj enem tujem jeziku;
- varuje življenje, osebno varnost in premoženje ljudi ter vzdržuje javni red;
- preprečuje, odkriva in preiskuje kazniva dejanja in prekrške, odkriva in prijema storilce kaznivih dejanj in prekrškov ter vodi prekrškovni postopek;
- nadzoruje in ureja promet na javnih cestah in nekategoriziranih cestah, ki so dane v uporabo za javni promet;
- nadzoruje državno mejo in opravlja naloge v zvezi z gibanjem in prebivanjem tujcev;
- varuje določene osebe, prostore, objekte in okoliše objektov;
- obdeluje tajne in osebne podatke ter druge varovane podatke policije;
- preventivno ukrepa in svetuje državljanom (samozaščitno obnašanje, varnost ...);
- strokovno, zakonito in učinkovito izvaja policijska pooblastila.

Izvajalci kvalifikacije:

Izvajalci izobraževanja so lahko srednje poklicne, strokovne in tehniške šole ter ljudske univerze.

Varnostni menedžer/varnostna menedžerka

Preglednica 27: Osnovni podatki o poklicni kvalifikaciji Varnostni menedžer/varnostna menedžerka

Ime kvalifikacije	Varnostni menedžer/varnostna menedžerka
Tip kvalifikacije	Nacionalna poklicna kvalifikacija, SOK raven 6
Vrsta kvalifikacije	**Poklicna kvalifikacija**
Vstopni pogoji	• Zdravniško spričevalo o zdravstveni sposobnosti za delo varnostnega menedžerja/ varnostne menedžerke, ki ga izda zdravnik specialist medicine dela in športa. • Opravljeno strokovno usposabljanje za varnostnega menedžerja/varnostno menedžerko skladno z Zakonom o zasebnem varovanju. • Izpolnjevanje pogojev delovnih izkušenj skladno z Zakonom o zasebnem varovanju. • Najmanj višja strokovna izobrazba
ISCED področje	Transport, varnost, gostinstvo in turizem, osebne storitve
ISCED podpodročje	Varnost, varovanje, zaščita in reševanje
Raven kvalifikacije	SOK 6 EOK 5

Vir: www.nok.si

Učni izidi

Kandidat/ka je zmožen/zmožna:

- analizirati in načrtovati zasebno varovanje skladno s predpisi in pravili stroke;
- samostojno organizirati in voditi zakonito, strokovno in učinkovito izvajanje zasebnega varovanja;
- samostojno opravljati varnostna dela in naloge zasebnega varovanja;
- spremljati in usmerjati zasebno varovanje;
- voditi predpisane evidence in pripravljati obvestila za državne organe;
- izvajati notranji nadzor nad opravljanjem nalog varnostnega osebja ob upoštevanju zakona, podzakonskih aktov, strokovnih standardov, internih predpisov in naročnikovih ter delodajalčevih zahtev;
- komunicirati z varnostnim osebjem, s sodelavci, z naročniki, uporabniki varnostnih storitev, s pristojnimi organi in z drugimi osebami;
- zagotavljati spoštovanje ukrepov za zagotavljanje lastne varnosti, varnosti zdravja in okolja ter požarno varnost skladno s predpisi in internimi pravili.

Izvajalci kvalifikacije:
Izvajalci postopkov za ugotavljanje in potrjevanje NPK so vpisani v register izvajalcev, ki se vodi v zbirki nacionalnega informacijskega središča za poklicne kvalifikacije. Med izvajalce postopkov se lahko vpišejo tiste organizacije, ki so bile izbrane na podlagi javnega razpisa. Praviloma so to organizacije, ki imajo obenem tudi pooblastilo Ministrstva za notranje zadeve za izvajanje programov usposabljanj, ki jih predpiše ministrstvo.

Varnostni svetovalec/varnostna svetovalka

Preglednica 28: Osnovni podatki o poklicni kvalifikaciji Varnostni svetovalec/varnostna svetovalka

Ime kvalifikacije	Varnostni svetovalec/varnostna svetovalka
Tip kvalifikacije	Nacionalna poklicna kvalifikacija, SOK raven 6
Vrsta kvalifikacije	**Poklicna kvalifikacija**
Vstopni pogoji	• Nacionalna poklicna kvalifikacija »Varnostni menedžer/varnostna menedžerka« in • najmanj 5 let dela na področju zasebnega varovanja, pri čemer se upošteva: * delo v podjetju, ki trži varnostne storitve na delovnem mestu pooblaščenega varnostnega inženirja ali varnostnega menedžerja ali * delo v gospodarskih subjektih ali v organih državne uprave na delovnih mestih varnostnega menedžerja ali odgovorne osebe za varovanje ljudi in premoženja.
ISCED področje	Transport, varnost, gostinstvo in turizem, osebne storitve
ISCED podpodročje	Varnost, varovanje, zaščita in reševanje
Raven kvalifikacije	SOK 6 EOK 5

Vir: www.nok.si.

Učni izidi

Kandidat/ka je zmožen/zmožna:

- načrtuje, organizira, vodi in nadzoruje izvajanje del in nalog na področju varovanja oseb in premoženja;
- nadzoruje delovanje varnostnega sistema;
- usmerja delovanje tehničnih sredstev v sistemih varovanja;

- nadzoruje in usmerja delovanje varnostnega sistema za varovanje oseb in premoženja;
- pripravlja, vodi in nadzira izvedbo projekta vzpostavitve ali dograditve varnostnega sistema za varovanje oseb in premoženja;
- izdeluje poglobljene ocene ranljivosti, ogroženosti in varnostnih tveganj;
- izdeluje predloge varnostnih rešitev glede na ugotovitve o ranljivosti, ogroženosti in varnostnih tveganjih;
- vzpostavlja in nadzoruje delovanje sistema varovanja poslovnih skrivnosti;
- vzpostavlja in nadzoruje delovanje sistema varovanja tajnih podatkov;
- svetuje in vodi pripravo ali modificiranje pogodb z izvajalci zasebnovarnostnih storitev ter zagotavlja njihovo izvajanje;
- komunicira in sodeluje z vsemi subjekti varnostne organizacijske strukture;
- deluje v skladu s predpisi za varnost in zdravje pri delu.

Izvajalci kvalifikacije:
Izvajalci postopkov za ugotavljanje in potrjevanje NPK so vpisani v register izvajalcev, ki se vodi v zbirki nacionalnega informacijskega središča za poklicne kvalifikacije. Med izvajalce postopkov se lahko vpišejo tiste organizacije, ki so bile izbrane na podlagi javnega razpisa. Praviloma so to organizacije, ki imajo obenem tudi pooblastilo Ministrstva za notranje zadeve za izvajanje programov usposabljanj, ki jih predpiše ministrstvo.

Pooblaščeni inženir/pooblaščena inženirka varnostnih sistemov

Preglednica 29: Osnovni podatki o poklicni kvalifikaciji Pooblaščeni inženir/pooblaščena inženirka varnostnih sistemov

Ime kvalifikacije	Pooblaščeni inženir/pooblaščena inženirka varnostnih sistemov
Tip kvalifikacije	Nacionalna poklicna kvalifikacija, SOK raven 6
Vrsta kvalifikacije	**Poklicna kvalifikacija**
Vstopni pogoji	• Pooblaščeni inženir elektro stroke s pooblastilom za projektiranje v skladu z zakonom, ki ureja graditev objektov. • Opravljeno strokovno usposabljanje za pooblaščenega inženirja varnostnih sistemov v skladu z zakonom, ki ureja zasebno varovanje.
ISCED področje	Transport, varnost, gostinstvo in turizem, osebne storitve
ISCED podpodročje	Varnost, varovanje, zaščita in reševanje
Raven kvalifikacije	SOK 6 EOK 5

Vir: www.nok.si

Učni izidi

Kandidat/ka je zmožen/zmožna:
- načrtuje, pripravi in nadzoruje lastno delo;
- razvija podjetne lastnosti, spretnosti, vedenje;
- racionalno uporablja energijo, material in čas;
- prouči projektno in tehnično dokumentacijo, analizo varnostne situacije, oceno ogroženosti, predlog varnostnih rešitev ter zahteve naročnika;
- izdela projekt varovanja in posamezne načrte za izvedbo sistemov varovanja;
- vodi in nadzira izvedbo projekta;
- dela v skladu z zahtevami zakonodaje in regulative ter zahtevami uporabnikov storitev zasebnega varovanja;
- komunicira z naročniki, s soglasodajalci, z zunanjimi sodelavci, s sodelavci in z državnimi organi;
- deluje v skladu s predpisi za varnost in zdravje pri delu, varstvo pred požarom in varovanje okolja.

Izvajalci kvalifikacije:
Izvajalci postopkov za ugotavljanje in potrjevanje NPK so vpisani v register izvajalcev, ki se vodi v zbirki nacionalnega informacijskega središča za poklicne kvalifikacije. Med izvajalce postopkov se lahko vpišejo tiste organizacije, ki so bile izbrane na podlagi javnega razpisa. Praviloma so to organizacije, ki imajo obenem tudi pooblastilo Ministrstva za notranje zadeve za izvajanje programov usposabljanj, ki jih predpiše ministrstvo.

Varnostnik telesni stražar/varnostnica telesna stražarka

Preglednica 30: Osnovni podatki o poklicni kvalifikaciji Varnostnik telesni stražar/varnostnica telesna stražarka

Ime kvalifikacije	Varnostnik telesni stražar/varnostnica telesna stražarka
Tip kvalifikacije	Nacionalna poklicna kvalifikacija, SOK raven 6
Vstopni pogoji	• Najmanj srednja poklicna izobrazba. • Izpolnjevanje pogojev delovnih izkušenj v skladu z zakonom, ki urejajo zasebno varovanje. • Vozniški izpit B-kategorije. • Zdravniško spričevalo o zdravstveni sposobnosti za delo varnostnika telesnega stražarja/varnostnice telesne stražarke, ki ga izda zdravnik specialist medicine dela in športa. • Opravljeno strokovno usposabljanje za varnostnika telesnega stražarja v skladu z zakonom, ki ureja zasebno varovanje. • Potrdilo o opravljenem preizkusu znanja o ravnanju z orožjem, predpisanim z zakonom o orožju.
ISCED področje	Transport, varnost, gostinstvo in turizem, osebne storitve
ISCED podpodročje	Varnost, varovanje, zaščita in reševanje
Raven kvalifikacije	SOK 6 EOK 5

Vir: www.nok.si

Učni izidi

Kandidat/ka je zmožen/zmožna:

- sodelovati pri načrtovanju in organiziranju lastnega dela na podlagi interesa varovane osebe;
- samostojno opraviti predhodna opravila varovanja;
- v sodelovanju z varnostnim menedžerjem izdelati oceno stopnje tveganja in načrt varovanja varovane osebe;
- izvajati varovanje oseb in se ustrezno odzvati glede na stopnjo nevarnosti, ogroženosti ali napada na varovano osebo v skladu z določili veljavne zakonodaje na področju zasebnega varovanja in upoštevanju načela varovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin;
- ustrezno komunicirati v različnih življenjskih ter konfliktih situacijah ter prepoznavati govorico telesa in se posluževati specialnih tehnik komunikacije ob izvajanju tehničnega in fizičnega varovanja;
- skrbeti za varno gibanje varovane osebe glede na posebnosti kraja gibanja;
- zagotavlja kakovost in uspešnost dela v skladu s standardi na področju fizičnega in tehničnega varovanja in v skladu z zahtevami naročnikov;
- uporabljati opremo, sisteme tehničnega varovanja in sodobno informacijsko-komunikacijsko tehnologijo skladno z navodili naročnika in proizvajalca;
- skrbeti za lastno varnost, varnost zdravja in okolja ter požarno varnost skladno s predpisi in internimi pravili.

Izvajalci kvalifikacije:
Izvajalci postopkov za ugotavljanje in potrjevanje NPK so vpisani v register izvajalcev, ki se vodi v zbirki nacionalnega informacijskega središča za poklicne kvalifikacije. Med izvajalce postopkov se lahko vpišejo tiste organizacije, ki so bile izbrane na podlagi javnega razpisa. Praviloma so to organizacije, ki imajo obenem tudi pooblastilo Ministrstva za notranje zadeve za izvajanje programov usposabljanj, ki jih predpiše ministrstvo.

SOK 7 – EOK 6

Diplomirani obramboslovec (un)/diplomirana obramboslovka (un)

Preglednica 31: Osnovni podatki o visokošolski univerzitetni izobrazbi Diplomirani obramboslovec (UN)/diplomirana obramboslovka (un)

Ime kvalifikacije	Diplomirani obramboslovec (un)/diplomirana obramboslovka (un)
Tip kvalifikacije	Diploma prve stopnje (UN)
Vrsta kvalifikacije	**Izobrazba**
Vrsta izobraževanja	Visokošolsko univerzitetno izobraževanje
Trajanje izobraževanja	3 leta
Kreditne točke	180 kreditnih točk
Vstopni pogoji	Pogoji za vpis v 1. letnik so: opravljena splošna matura ali poklicna matura v katerem koli srednješolskem programu in izpit iz enega od maturitetnih predmetov (izbrani predmet ne sme biti predmet, ki ga je kandidat že opravil pri poklicni maturi) ali pred 1. 6. 1995 končan kateri koli štiriletni srednješolski program.
ISCED področje	Družbene vede, novinarstvo in informacijska znanost
ISCED podpodročje	Politologija, odnosi posameznik-družba-država
Raven kvalifikacije	SOK 7 EOK 6 Prva stopnja

Vir: www.nok.si

Učni izidi

Splošne kompetence:

- analitičnost (samostojno analitično delo, analiza družbenih problemov, svetovanje o raznovrstnih trendih družbenega dogajanja, razvoja, upravljanja, sinteza področnih znanj in njihova uporaba pri reševanju konkretnega problema, sposobnost sinteze in kontekstualizacije analitičnih dognanj);
- uporaba raznih raziskovalnih metod in tehnik na področju obramboslovja;
- poznavanje groženj varnosti;
- poznavanje institucionalnega varnostnega okolja (široko, kritično in reflektivno razumevanje delovanja vojaške organizacije in civilnih varnostnih struktur, norm, institucij, dinamike razvoja mednarodne in nacionalne varnosti);
- komunikativnost (sposobnost pisnega izražanja, javnega predstavljanja in argumentiranja, govornega izražanja, jasnega, aktivnega, argumentiranega nastopanja);
- timsko in skupinsko delo (pripravljenost na sodelovanje, kooperativnost, upoštevanje mnenj drugih in izpolnjevanje dogovorjene vloge v okviru tima in skupine);
- strokovnost (razčlenjevanje, določitev zaporedja, usklajevanje delovnih nalog ter izbira metod in načinov dela v skladu s standardi stroke);
- reševanje konfliktov (obvladovanje, upravljanje in mediacija konfliktov);
- obvladovanje sprememb (prilagodljivo delovanje v vseh družbenih okoljih, v različnih kulturnih kontekstih, pri sodelovanju s tujino, (vsebinska) interdisciplinarnost, razumevanje kulturne pluralnosti);
- znanje tujih jezikov ter uporaba strokovne obramboslovne slovenske in angleške terminologije;
- kreativnost, iniciativnost, ustvarjalnost pri reševanju ključnih varnostnih problemov sodobne družbe;
- poznavanje vloge vodenja.

Predmetno-specifične kompetence:

- poznavanje družbenopolitičnega okolja, v katerem nastajajo sodobne grožnje, varnostna tveganja in izzivi;
- poznavanje groženj varnosti in sodobnega varnostnega okolja ter sposobnost analiziranja in vrednotenja ogrožanja nacionalne in mednarodne varnosti;
- sposobnost reševanja sodobnih varnostnih problemov.

Konkretne predmetno-specifične kompetence pa so:

- Poznavanje definicij vojne in oboroženih spopadov, razumevanje logike sile v politični teoriji vojne, sposobnost analiziranja sodobnih oboroženih spopadov in političnih konfliktov, sposobnost analize vzrokov konfliktov in vojn.
- Razumevanje nevojaških prvin varnosti, poznavanje različnih načinov zagotavljanja varnosti.
- Sposobnost analize konkretnih varnostnih problemov in pojavov.
- Razumevanje sodobnih kriz kot kompleksnega fenomena.
- Sposobnost celostnega razumevanja, analize in ocenjevanja delovanja posameznih strukturnih elementov obrambno-varnostnega sistema RS (npr. vojska, policija, varnostno-obveščevalne službe, idr.)

- Poznavanje temeljnih metod in oblik delovanja na obveščevalnem in protiobveščevalnem področju.
- Razumevanje temeljnih družboslovnih in organizacijskih dilem v zvezi z varnostnim delovanjem.
- Sposobnost analize varnostnih procesov v mednarodnih odnosih. Sposobnost kritične presoje delovanja mednarodnega institucionalnega varnostnega okvira.
- Poznavanje pravnih okvirov vojskovanja in uporabe sile.
- Sposobnost analize sodobnih oboroženih konfliktov in predvidevanja njihovega razvoja.
- Poznavanje vojaške in obrambne tehnologije (tudi orožja) in sposobnost predvidevanja učinkov uporabe.
- Sposobnost analitičnega povezovanja informacijske tehnologije (tudi njenih tehničnih značilnosti) in družbenih procesov ter varnostnih teorij, razumevanje IKT kot družbeno-tehničnega omrežja, načrtovanje varnostnih politik v informacijski družbi.
- Obvladanje osnovnih konceptov EU, NATO, OVSE in OZN in poznavanje prakse na tem področju.
- Sposobnost uporabe geografskih podatkov za potrebe načrtovanja delovanja nacionalno-varnostnega sistema, razumevanja njihovega vpliva na te aktivnosti in analiziranja geografskega prostora kot pomembnega elementa nacionalne varnosti.
- Razumevanje razvoja vojaške zgodovine, kompleksnosti vojskovanja ter s pomočjo razvoja vojaške tehnike, taktike in strategije sposobnost pojasnjevanja razlogov za različne vojaške uspehe na bojišču.

Splošno:
- Poznavanje temeljnih politoloških, socioloških, komunikoloških in antropoloških teorij, konceptov in bistvenih problemov.
- Poznavanje temeljev politologije: teorije, koncepti, sistemi in problemi.
- Sposobnost uporabe temeljnih konceptov v strokovnem diskurzu. Razvijanje ustne in pisne komunikacije.
- Razvijanje sposobnosti ustne in pisne komunikacije ter osnovnih raziskovalnih spretnosti.
- Sposobnost ustne in pisne komunikacije v angleškem jeziku.
- Uveljavljanje znanj v praksi, poznavanje prihodnjega potencialnega delovnega okolja, poročevalske sposobnosti, iniciativnost, ustvarjalnost in komunikativnost.
- Vpogled v delovanje nacionalnih in mednarodnih institucij (npr. OVSE) v praksi (ekskurzije)
- Sposobnost prepoznave in reševanja problemov v organizacijah, sposobnost javnega nastopanja.

Izvajalci kvalifikacije:
Izvajalec izobraževanja je Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede.

Diplomirani obramboslovec (un)/diplomirana obramboslovka (un)

Preglednica 32: Osnovni podatki o visokošolski univerzitetni izobrazbi Diplomirani obramboslovec (UN)/diplomirana obramboslovka (un)

Ime kvalifikacije	Diplomirani obramboslovec (un)/diplomirana obramboslovka (un)
Tip kvalifikacije	Diploma prve stopnje (UN)
Vrsta kvalifikacije	**Izobrazba**
Vrsta izobraževanja	Visokošolsko univerzitetno izobraževanje
Trajanje izobraževanja	4 leta
Kreditne točke	240 kreditnih točk
Vstopni pogoji	• Matura ali • zaključni izpit (pred 1. junijem 1995) po katerem koli štiriletnem srednješolskem programu.
ISCED področje	Družbene vede, novinarstvo in informacijska znanost
ISCED podpodročje	Politologija, odnosi posameznik-družba-država
Raven kvalifikacije	SOK 7 EOK 6 Prva stopnja

Vir: www.nok.si

Učni izidi

Študent/študentka je usposobljen/-a za:
- samostojno analitično delo,
- analizo družbenih fenomenov,
- svetovanje o raznovrstnih trendih družbenega dogajanja, razvoja, upravljanja,
- sintezo področnih znanj in njihovo uporabo pri reševanju konkretnega problema,
- sintezo in kontekstualizacijo analitičnih dognanj,

- izvajanje, koordiniranje in organiziranje raziskav,
- uporabo raznih raziskovalnih metod in tehnik,
- široko, kritično in reflektivno razumevanje vojaške organizacije in civilne obrambe, struktur in delovanja, (pravnih) norm, institucij, dinamike razvoja mednarodne in nacionalne varnosti,
- pisno izražanje,
- javno predstavljanje in argumentiranje,
- govorno izražanje,
- jasno, aktivno, argumentirano nastopanje,
- sodelovanje in kooperativnost,
- upoštevanje mnenj drugih in izpolnjevanje dogovorjene vloge v okviru tima in skupine,
- razčlenjevanje, določitev zaporedja, usklajevanje delovnih nalog ter izbiro metod in načinov dela v skladu s standardi stroke,
- obvladovanje, upravljanje in mediacijo konfliktov,
- pogajanje, argumentacijo in oblikovanje pogajalskih izhodišč,
- prožno delovanje v vseh družbenih okoljih, v različnih kulturnih kontekstih, pri sodelovanju s tujino,
- interdisciplinarnost, razumevanje kulturne pluralnosti,
- znanje tujih jezikov ter uporabo strokovne obramboslovne slovenske in angleške terminologije,
- kreativnost, iniciativnost, ustvarjalnost pri izbiranju ključnih varnostnih problemov sodobne družbe in pri njihovi analizi,
- vodenje, voditeljstvo (zlasti v okviru vojaškega modula, kjer se razvijajo kompetence za: koordiniranje, organiziranje, delo s sodelavci, svetovanje in upravljanje).

Izvajalci kvalifikacije:
Izvajalec izobraževanja je Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede

Diplomirani varstvoslovec (un)/diplomirana varstvoslovka (un)

Preglednica 33: Osnovni podatki o visokošolski univerzitetni izobrazbi Diplomirani varstvoslovec (UN)/diplomirana varstvoslovka (un)

Ime kvalifikacije	Diplomirani varstvoslovec (un)/diplomirana varstvoslovka (un)
Tip kvalifikacije	Diploma prve stopnje (UN)
Vrsta kvalifikacije	**Izobrazba**
Vrsta izobraževanja	Visokošolsko univerzitetno izobraževanje
Trajanje izobraževanja	3 leta
Kreditne točke	180 kreditnih točk
Vstopni pogoji	• Matura ali • poklicna matura ali • zaključni izpit (pred1. junijem 1995) po katerem koli štiriletnem srednješolskem programu.
ISCED področje	Transport, varnost, gostinstvo in turizem, osebne storitve
ISCED podpodročje	Varnost, varovanje, zaščita in reševanje
Raven kvalifikacije	SOK 7 EOK 6 Prva stopnja

Vir: www.nok.si

Učni izidi

Študent/ka je zmožen/zmožna:
- razumeti delovanje varnostnega sistema tako v časovni (zgodovinski) kot v konkretni družbeni situaciji,
- odkrivati, analizirati in reševati varnostnih problemov tako v organizacijah kot v različnih skupnostih,
- izvajati akcijske raziskave ter osnove aplikativnega raziskovanja na področju raziskovanja varnostnih pojavov tako v lokalnih skupnostih, organizacijah kot v mednarodnem prostoru,
- aplicirati teoretična spoznanja varstvoslovja v konkretno delovno ali bivanjsko okolje ter sintetizirati znanja varstvoslovja z drugimi sorodnimi vedami,
- upravljati komunikacijske procese s pomočjo sodobne tehnologije ter z uporabo ustreznih komunikacijskih tehnik med različnimi dejavniki v situacijah soodvisnosti za zagotavljanje varnosti tako v lokalnem kot v mednarodnem okolju.

Izvajalci kvalifikacije:
Izvajalec izobraževanja je Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede.

Diplomirani varstvoslovec (vs)/diplomirana varstvoslovka (vs)

Preglednica 34: Osnovni podatki o visokošolski strokovni izobrazbi Diplomirani varstvoslovec (VS)/diplomirana varstvoslovka (vs)

Ime kvalifikacije	Diplomirani varstvoslovec (vs)/diplomirana varstvoslovka (vsS)
Tip kvalifikacije	Diploma prve stopnje (VS)
Vrsta kvalifikacije	**Izobrazba**
Vrsta izobraževanja	Visokošolsko strokovno izobraževanje
Trajanje izobraževanja	3 leta
Kreditne točke	180 kreditnih točk
Vstopni pogoji	• Matura ali • poklicna matura ali • zaključni izpit (pred1. junijem 1995) po katerem koli štiriletnem srednješolskem programu.
ISCED področje	Transport, varnost, gostinstvo in turizem, osebne storitve
ISCED podpodročje	Varnost, varovanje, zaščita in reševanje
Raven kvalifikacije	SOK 7 EOK 6 Prva stopnja

Vir: www.nok.si

Učni izidi

Študent/ka je zmožen/zmožna:

- razumeti delovanje varnostnega sistema tako v časovni (zgodovinski) kot v konkretni družbeni situaciji,
- odkrivati, analizirati in reševati varnostnih problemov tako v organizacijah kot v različnih skupnostih,
- izvajati akcijske raziskave ter osnove aplikativnega raziskovanja na področju raziskovanja varnostnih pojavov, tako v lokalnih skupnostih, organizacijah kot v mednarodnem prostoru,
- aplicirati teoretična spoznanja varstvoslovja v konkretno delovno ali bivanjsko okolje ter sintetizirati znanja varstvoslovja z drugimi sorodnimi vedami,
- upravljati komunikacijske procese s pomočjo sodobne tehnologije ter z uporabo ustreznih komunikacijskih tehnik med različnimi dejavniki v situacijah soodvisnosti za zagotavljanje varnosti tako v lokalnem kot v mednarodnem okolju.

Izvajalci kvalifikacije:
Izvajalec izobraževanja je Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede.

Diplomirani varstvoslovec informacijske varnosti (vs)/diplomirana varstvoslovka informacijske varnosti (vs)

Preglednica 35: Osnovni podatki o visokošolski strokovni izobrazbi Diplomirani varstvoslovec informacijske varnosti (VS)/ diplomirana varstvoslovka informacijske varnosti (VS)

Ime kvalifikacije	Diplomirani varstvoslovec informacijske varnosti (vs)/diplomirana varstvoslovka informacijske varnosti (vs)
Tip kvalifikacije	Diploma prve stopnje (VS)
Vrsta kvalifikacije	**Izobrazba**
Vrsta izobraževanja	Visokošolsko strokovno izobraževanje
Trajanje izobraževanja	3 leta
Kreditne točke	180 kreditnih točk
Vstopni pogoji	• Matura ali • poklicna matura ali • zaključni izpit (pred1. junijem 1995) po katerem koli štiriletnem srednješolskem programu.
ISCED področje	Informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT)
ISCED podpodročje	interdisciplinarne izobraževalne aktivnosti/izidi, pretežno informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT)
Raven kvalifikacije	SOK 7 EOK 6 Prva stopnja

Vir: www.nok.si

Učni izidi

Študent/ka je zmožen/zmožna:
(splošne kompetence)

- razumeti delovanje varnostnega sistema tako v časovni (zgodovinski) kot v konkretni družbeni situaciji,
- odkrivati, analizirati in reševati varnostnih problemov tako v organizacijah kot v različnih skupnostih,

- izvajati akcijske raziskave ter osnove aplikativnega raziskovanja na področju raziskovanja varnostnih pojavov tako v lokalnih skupnostih, organizacijah kot v mednarodnem prostoru,
- aplicirati teoretična spoznanja varstvoslovja v konkretno delovno ali bivanjsko okolje ter sintetizirati znanja varstvoslovja z drugimi sorodnimi vedami,
- upravljati komunikacijske procese s pomočjo sodobne tehnologije ter z uporabo ustreznih komunikacijskih tehnik med različnimi dejavniki v situacijah soodvisnosti za zagotavljanje varnosti tako v lokalnem kot v mednarodnem okolju,
- vključevanja v projektno, skupinsko in RR delo na področju zagotavljanja celovite informacijske varnosti različnih tehničnih in družboslovnih sistemov.

(predmetno specifične kompetence)
- razumeti delovanje informacijsko varnostnega sistema tako v časovni (zgodovinski) kot v konkretni družbeni situaciji,
- odkrivati, analizirati in reševati informacijsko varnostne probleme tako v organizacijah kot v različnih skupnostih,
- izvajati akcijske raziskave ter osnove aplikativnega raziskovanja na področju raziskovanja informacijsko varnostnih pojavov tako v lokalnih skupnostih, organizacijah kot v mednarodnem prostoru,
- za aplikativnost teoretičnih spoznanj informatike in varstvoslovja v konkretno delovno ali bivanjsko okolje ter sposobnost sintetizirati znanja varstvoslovja in drugih sorodnih ved,
- upravljati komunikacijske procese s pomočjo sodobne tehnologije ter z uporabo ustreznih komunikacijskih tehnik med različnimi dejavniki v situacijah soodvisnosti za zagotavljanje informacijske varnosti tako v lokalnem kot v mednarodnem okolju,
- vključevanja v projektno, skupinsko in RR delo na področju zagotavljanja celovite informacijske varnosti različnih tehničnih in družboslovnih sistemov.

Izvajalci kvalifikacije:
Izvajalec izobraževanja je Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Fakulteta za elektrotehniko, računalništvo in informatiko.

Diplomirani varnostni menedžer (vs)/diplomirana varnostna menedžerka (vs)

Preglednica 36: Osnovni podatki o visokošolski strokovni izobrazbi Diplomirani varnostni menedžer (VS)/diplomirana varnostna menedžerka (vs)

Ime kvalifikacije	Diplomirani varnostni menedžer (vs)/diplomirana varnostna menedžerka (vs)
Tip kvalifikacije	Diploma prve stopnje (VS)
Vrsta kvalifikacije	**Izobrazba**
Vrsta izobraževanja	Visokošolsko strokovno izobraževanje
Trajanje izobraževanja	3 leta
Kreditne točke	180 kreditnih točk
Vstopni pogoji	V 1. letnik visokošolskega študijskega programa prve stopnje Varnostni menedžment se lahko vpiše, kdor je opravil zaključni izpit v katerem koli štiriletnem srednješolskem programu, poklicno maturo ali maturo.
ISCED področje	Transport, varnost, gostinstvo in turizem, osebne storitve
ISCED podpodročje	Varnost, varovanje, zaščita in reševanje
Raven kvalifikacije	SOK 7 EOK 6 Prva stopnja

Vir: www.nok.si

Učni izidi

Splošne kompetence diplomanta:
- kognitivne kompetence, ki so podlaga razumevanja, logičnemu sklepanju in predvidevanju;
- osebnostne kompetence, ki so podlaga individualnemu zorenju, razvijanju odgovornosti in doseganju zrelosti;
- operativne kompetence, ki so podlaga funkcionalni učinkovitosti in pismenosti ter poznavanju, razumevanju in uporabi različnih modelov sodelovanja;
- menedžerske kompetence, ki dajejo osnovo za razvoj upravljavskih in vodilnih organizacijskih vlog;
- organizacijske kompetence, ki daje podlago za sposobnost osebnega načrtovanja učenja in organizacije časa ter načrtovanje in vodenje projektnega dela;
- poslovne kompetence, ki dajejo podlago za rabo in vrednotenje gospodarsko-ekonomskih in poslovnih virov;

- sposobnost vrednotenja varnostnih razmer;
- sposobnost znanstvene komunikacije na področju varnostnega menedžmenta;
- sposobnost dela z informacijsko-komunikacijskimi tehnologijami;
- sposobnost hitrega prilagajanja novim okoljem;
- poznavanje različnih strategij in sposobnost reševanja problemov;
- sposobnost analitičnega in sintetičnega mišljenja;
- sposobnost kritičnega vrednotenja različnih pristopov in metod;
- sposobnost prepoznavanja in vrednotenja etičnih vprašanj.

Predmetno specifične kompetence diplomanta:
- razumevanje delovanja različnih družbenih sistemov v konkretni globalni družbeni situaciji in sposobnost analize, sinteze in predvidevanja rešitev in posledic pojavov na področju varnosti in zaščite družbe;
- izvajanje akcijskih raziskav in aplikativnega raziskovanja na področju raziskovanja varnostnih in zaščitnih, tako na lokalnem, regionalnem kot tudi v mednarodnem kontekstu;
- poznavanje in razumevanje utemeljitve turističnih, humanističnih, družboslovnih in poslovnih ved tako v časovni (zgodovinski) kot tudi konkretni družbeni situaciji;
- sposobnost za aplikativnost teoretičnih spoznanj na področju varnosti in zaščite družbe v konkretnem okolju ter sposobnost povezovanja znanja z različnih področij in njegova uporaba v domačem in mednarodnem poslovnem okolju;
- upravljanje komunikacijskega procesa s pomočjo sodobne tehnologije in tehnike med različnimi dejavniki v situaciji soodvisnosti za zagotavljanje kakovostnih varnostno zaščitnih storitev, tako v lokalnem kot tudi v mednarodnem okolju;
- razumevanje splošne strukture in interpretacij temeljnih varnostno zaščitnih disciplin ter povezanosti med njenimi pod disciplinami.

Izvajalci kvalifikacije:
Izvajalec izobraževanja je Fakulteta za komercialne in poslovne vede.

SOK 8 – EOK 7

Magister obramboslovja/magistrica obramboslovja

Preglednica 37: Osnovni podatki o magistrskem izobraževanju za naziv Magister obramboslovja/magistrica obramboslovja

Ime kvalifikacije	Magister obramboslovja/magistrica obramboslovja
Tip kvalifikacije	Diploma druge stopnje
Vrsta kvalifikacije	**Izobrazba**
Vrsta izobraževanja	Magistrsko izobraževanje
Trajanje izobraževanja	2 leti
Kreditne točke	120 kreditnih točk
Vstopni pogoji	V magistrski študijski program Obramboslovje in varnostne študije se lahko vpiše, kdor je končal: študijski program najmanj prve stopnje, ovrednoten z najmanj 180 kreditnimi točkami, iz katerega koli strokovnega področja oz. kandidati iz vseh strokovnih področij ali enakovreden študijski program, pridobljen po dosedanjih predpisih v RS ali tujini.
ISCED področje	Družbene vede, novinarstvo in informacijska znanost
ISCED podpodročje	Politologija, odnosi posameznik-družba-država
Raven kvalifikacije	SOK 8 EOK 7 Druga stopnja

Vir: www.nok.si

Učni izidi

Splošne kompetence:
- analitičnost (samostojno analitično delo, analiza družbenih problemov, svetovanje o raznovrstnih trendih družbenega dogajanja, razvoja, upravljanja, sinteza področnih znanj in njihova uporaba pri reševanju konkretnega problema, sposobnost sinteze in kontekstualizacije analitičnih dognanj),
- uporaba raznih raziskovalnih metod in tehnik na področju obramboslovja,
- poznavanje groženj varnosti,
- poznavanje institucionalnega varnostnega okolja (široko, kritično in reflektivno razumevanje delovanja vojaške organizacije in civilnih varnostnih struktur, norm, institucij, dinamike razvoja mednarodne in nacionalne varnosti),

- komunikativnost (sposobnost pisnega izražanja, javnega predstavljanja in argumentiranja, govornega izražanja, jasnega, aktivnega, argumentiranega nastopanja),
- timsko in skupinsko delo (pripravljenost na sodelovanje, kooperativnost, upoštevanje mnenj drugih in izpolnjevanje dogovorjene vloge v okviru tima in skupine),
- strokovnost (razčlenjevanje, določitev zaporedja, usklajevanje delovnih nalog ter izbira metod in načinov dela v skladu s standardi stroke),
- reševanje konfliktov (obvladovanje, upravljanje in mediacija konfliktov),
- obvladovanje sprememb (prilagodljivo delovanje v vseh družbenih okoljih, v različnih varnostnih podsistemih, pri sodelovanju s tujino, interdisciplinarno delovanje),
- znanje tujih jezikov ter uporaba strokovne obramboslovne slovenske in angleške terminologije,
- kreativnost, iniciativnost, ustvarjalnost pri reševanju ključnih varnostnih problemov sodobne družbe,
- poznavanje vloge vodenja in menedžmenta na področju nacionalne in mednarodne varnosti (poznavanje vloge strateškega, političnega, ekonomskega, protiterorističnega ipd. vodenja in menedžmenta, kar se pridobi skozi različne predmete).

(predmetno specifične kompetence)
- poznavanje groženj varnosti in sodobnega varnostnega okolja.
- sposobnost analiziranja in vrednotenja ogrožanja nacionalne in mednarodne varnosti.
- sposobnost identificiranja in reševanja sodobnih varnostnih problemov ter
- sposobnost predvidevanja varnostnih pojavov in sposobnost varnostnega načrtovanja.
- Poznavanje ključnih tradicionalnih in netradicionalnih varnostnih teorij in sposobnost njihove aplikacije na konkretne varnostne probleme.
- Uporaba teorije in metodologije pri proučevanju in analiziranju varnostnih pojavov.
- Oblikovanje raziskovalne zamisli in izdelava raziskovalnega načrta.
- Kritično analitično delo in sposobnost sinteze na varnostnoobrambnem področju.
- Poznavanje palete raziskovalnih pristopov, metod in empiričnega raziskovanja, seznanitev z rezultati ključnih obramboslovnih raziskav v zadnjem obdobju, pridobivanje raziskovalnih veščin in priprava koncepta magistrskega dela.
- Razumevanje temeljnih teoretičnih in prakseoloških konceptov na področju vojaške in državne strategije; analiza vojaških in državni(ški)h strategij izbranih držav; odločanje (predlaganje) glede uporabe primerne strategije v sodobni mednarodni skupnosti na primeru izbranih držav (oblikovanje zamisli; aplikacija teorije v praksi).
- Razumevanje delovanja izbranih subjektov mednarodnih odnosov (mednarodne organizacije, nevladne organizacije itn.) z vidika preprečevanja in reševanja oboroženih konfliktov.
- Odločanje o primernosti uporabe konkretnih strategij in instrumentov za preprečevanje in reševanje oboroženih konfliktov.
- Razumevanje pomena kulture pri uporabi različnih instrumentov za preprečevanje in reševanje oboroženih konfliktov.
- Sposobnost analiziranja sodobnih družbenih konfliktov in poti za njihovo mirno reševanje.
- Zavedanje pomena miru in nenasilja v družbi. Argumentiranje mirnega reševanja sporov.
- Sposobnost analiziranja in kritične ocene delovanja varnostnega sektorja.
- Poznavanje, razumevanje in sposobnost interpretiranja terorističnih ciljev, terorističnega delovanja in pripadajočih posledic. Poznavanje in razumevanje načinov zoperstavljanja terorizmu na nacionalni in mednarodni ravni. Sposobnosti analiziranja in objektivnega ter kritičnega vrednotenja terorizma in protiterorizma.
- Poznavanje in vrednotenje ključnih dilem in problemov pri spopadanju s teroristično ogroženostjo.
- Obvladovanje primerjalne metodologije in analize ter sposobnost njene aplikacije na široki spekter obrambnovarnostnih problemov. Zmožnost vrednotenja na podlagi primerjalnih podobnosti in razlik na vzorcih proučevanja. Poznavanje in uporaba kvalitativne in kvantitativne primerjalne metode. Poznavanje obrambnih sistemov in politik tujih držav.
- Poznavanje in razumevanje vojaških organizacij ter njihovih problemov in politik reševanja teh problemov. Uporaba teorij na praktičnih primerih. Presoja problemov in rešitev ter oblikovanje predlogov.
- Razumevanje kompleksnih varnostnih razmer v Jugovzhodni Evropi (nasilni konflikti, organizirani kriminal, korupcija, ilegalne migracije, tihotapljenje, terorizem). Razumevanje procesov in institucij za zagotavljanje miru in varnosti v JVE.
- Spoznavanje hevristike soočanja s kibernetskimi grožnjami, sposobnost metodološko korektnega merjenja kibernetske moči, analitično preučevanje kibernetskih politik državnih in nedržavnih akterjev, ugotavljanje ključnih dejavnikov kibernetskega prostora. Razumevanje temeljnih teoretičnih in prakseoloških konceptov na področju vojaških operacij; analiza vojaških operacij izbranih držav; spoznavanje štabnega (medvejnega) načrtovanja vojaških operacij.
- Poznavanje koncepta razoroževanja in uravnavanja oboroževanja, razumevanje obstoječih pogodb in režimov, sposobnost vrednotenja in ocenjevanja varnostnih situacij z vidika potencialnega razoroževanja in uravnavanja oboroževanja.

- Razumevanje procesov na področju upravljanja z obrambnimi viri na splošno in še posebej na področju finančnih in materialnih sredstev. Poznavanje konceptov, kot so obrambni izdatki, obrambna industrija, trgovina z orožjem in ekonomika vojne.
- Sposobnost razumevanja procesov na področju upravljanja človeških virov v vojski, razumevanje logike delovanja trga delovne sile. Poznavanje konceptov, kot so trg (vojaške) delovne sile, poklicna izbira in popolnjevanje oboroženih sil.
- Poznavanje, razumevanje in sposobnost interpretiranja groženj kritični infrastrukturi. Poznavanje in razumevanje kritične infrastrukture in zaščite kritične infrastrukture. Poznavanje in vrednotenje ključnih dilem in problemov pri zaščiti kritične infrastrukture.
- Razumevanje delovanja varnostnih institucij in procesov za zagotavljanje varnosti v Evropi.
- Analiza delovanja misij in operacij evropskih varnostnih institucij. Vrednotenje njihove učinkovitosti.
- Razumevanje vzrokov za vojne. Kritično razmišljanje o odpravi vojne.
- Razumevanje in poznavanje vojaške in obrambne diplomacije.
- Razumevanje vojaške logistike v sodobnih obrambnih sistemih.
- Študenti se bodo naučili praktičnega dela, razumevanja in poznavanja delovanja sistema nacionalne varnosti in posameznih struktur, delovnega procesa, načinov praktične uporabe pridobljenih znanj.
- Sposobnost razumevanja geografskega prostora in interpretiranja vojaških spopadov.
- Sposobnost uporabe temeljnih konceptov v strokovnem diskurzu.
- Razvijanje sposobnosti ustne in pisne komunikacije ter osnovnih raziskovalnih spretnosti.
- Sposobnost ustne in pisne komunikacije v angleškem jeziku.
- Uveljavljanje znanj v praksi, poznavanje prihodnjega potencialnega delovnega okolja, poročevalske sposobnosti, iniciativnost, ustvarjalnost in komunikativnost.
- Vpogled v delovanje nacionalnih in mednarodnih institucij v praksi (ekskurzije).
- Sposobnost prepoznave in reševanja problemov v organizacijah, sposobnost javnega nastopanja.
- Sposobnost javnega argumentiranja (npr. zagovarjanja primernosti uporabe izbranega pristopa v preprečevanju in reševanju oboroženih konfliktov).

Izvajalci kvalifikacije:
Izvajalec izobraževanja je Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede.

Magister obramboslovja/magistrica obramboslovja

Preglednica 38: Osnovni podatki o magistrskem izobraževanju za naziv Magister obramboslovja/ magistrica obramboslovja

Ime kvalifikacije	Magister obramboslovja/magistrica obramboslovja
Tip kvalifikacije	Diploma druge stopnje
Vrsta kvalifikacije	**Izobrazba**
Vrsta izobraževanja	Magistrsko izobraževanje
Trajanje izobraževanja	1 leto
Kreditne točke	60 kreditnih točk
Vstopni pogoji	• Zaključen študijski program 1. stopnje s področij po ISCED: 14 izobraževanje učiteljev in pedagoško delo, 22 humanistične vede, 31 družbene in vedenjske znanosti, 32 novinarstvo in informatika, 34 poslovne in upravne vede, 38 pravo, 76 socialno delo, 85 zaščita okolja, 86 varnostne študije (vključno z vojaškimi akademijami) in zbranih 240 ECTS ali • zaključen študijski program 1. stopnje iz drugih področij ter zbranih 240 ECTS, če kandidat opravi študijske obveznosti, ki so bistvene za nadaljevanje študija v obsegu do 20 ECTS (4 predmete), in sicer: Angleški jezik I in II, Polemologija, Obrambni in varnostni sistem; za vse navedene predmete lahko kandidat uveljavlja znanja, pridobljena v predhodnem izobraževanju oziroma usposabljanju ali • zaključen študijski program 1. stopnje s katerega koli študijskega področja, kjer je kandidat zbral 180 ECTS; kandidat mora zbrati dodatnih 60 ECTS v okviru Programa za izpolnjevanje družboslovnega znanja z izbiro predmetov po dogovoru s skrbnikom programa ali • zaključen 4-letni visokošolski strokovni študijski program, ki ga je bilo možno vpisati pred uvedbo bolonjske reforme in zaključiti najkasneje do 2015/2016 s področij, ki so navedena v 1. alineji ali • zaključen 4-letni visokošolski strokovni študijski program, ki ga je bilo možno vpisati pred uvedbo bolonjske reforme in zaključiti najkasneje do 2015/2016 iz drugih področij; kandidat opravi predmete v vrednosti do 40 ECTS v okviru Programa za izpolnjevanje družboslovnega znanja po dogovoru s skrbnikom programa ali • zaključen 3-letni visokošolski strokovni študij po programu, ki ga je bilo možno vpisati pred uvedbo bolonjske reforme in zaključiti najkasneje do 2015/2016; kandidat lahko vstopi v magistrski program pod pogoji, ki so navedeni v 3. alineji.
ISCED področje	Družbene vede, novinarstvo in informacijska znanost
ISCED podpodročje	Politologija, odnosi posameznik-družba-država
Raven kvalifikacije	SOK 8 EOK 7 Druga stopnja

Vir: www.nok.si

Učni izidi

Študent/študentka je usposobljen/-a za:
- samostojno analitično delo,
- analizo družbenih fenomenov,

- svetovanje o raznovrstnih trendih družbenega dogajanja, razvoja, upravljanja na področju nacionalne in mednarodne varnosti,
- sintezo področnih znanj in njihovo uporabo pri reševanju konkretnega problema,
- sintezo in kontekstualizacijo analitičnih dognanj,
- izvajanje, koordiniranje in organiziranje obramboslovnih raziskav,
- uporabo raznih raziskovalnih metod in tehnik,
- široko, kritično in reflektivno razumevanje izbranega okolja, struktur in delovanja, (pravnih) norm, institucij, dinamike razvoja npr. mednarodni odnosi, javne politike, javna uprava, socialna politika, obramboslovje, upravljanje človeških virov ipd.,
- načrtovanje, evalvacijo in gledanje v prihodnost,
- anticipiranje razvoja dogodkov,
- ločevanje bistvenega od nebistvenega in iskanje trajnejših rešitev temeljnih problemov,
- pisno izražanje, javno predstavljanje in argumentiranje,
- govorno izražanje, jasno, aktivno, argumentirano nastopanje,
- sodelovanje, kooperativnost, upoštevanje mnenj drugih in izpolnjevanje dogovorjene vloge v okviru tima in skupine,
- razčlenjevanje, določitev zaporedja, usklajevanje delovnih nalog ter izbiro metod in načinov dela v skladu s standardi stroke,
- obvladovanje, upravljanje in mediacijo konfliktov,
- pogajanje, argumentacijo in oblikovanje pogajalskih izhodišč,
- prožno delovanje v vseh družbenih okoljih, v različnih kulturnih kontekstih, pri sodelovanju s tujino, interdisciplinarnost, razumevanje kulturne pluralnosti,
- navezovanje stikov v in zunaj organizacije, obvladovanje formalnih in neformalnih odnosov,
- kreativnost, iniciativnost, samostojno odločanje, usmerjenost k ljudem in rezultatom,
- vodenje, koordiniranje, organiziranje, delo s sodelavci, svetovanje in upravljanje ter vodenje obramboslovnega področja.

Izvajalci kvalifikacije:
Izvajalec izobraževanja je Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede.

Magister varnostnih študij/magistrica varnostnih študij

Preglednica 39: Osnovni podatki o magistrskem izobraževanju za naziv Magister varnostnih študij/ magistrica varnostnih študij

Ime kvalifikacije	Magister varnostnih študij/magistrica varnostnih študij
Tip kvalifikacije	Diploma druge stopnje
Vrsta kvalifikacije	**Izobrazba**
Vrsta izobraževanja	Magistrsko izobraževanje
Trajanje izobraževanja	1 leto
Kreditne točke	60 kreditnih točk
Vstopni pogoji	• Zaključen dodiplomski študijski program prve stopnje Mednarodni odnosi ali Evropske študije ali Obramboslovje ter zbranih 240 KT ali • zaključen študijski program prve stopnje s katerega koli drugega strokovnega področja in zbranih 240 KT, če je kandidat pred vpisom opravil študijske obveznosti, ki so bistvene za nadaljevanje študija ali • zaključen študijski program prve stopnje s katerega koli študijskega področja, kjer je kandidat zbral 180 ECTS; kandidat mora pred vpisom opraviti predmete v obsegu 60 ECTS v okviru Programa za izpolnjevanje družboslovnega znanja ali • zaključen štiriletni visokošolski program po programu, ki ga je bilo možno vpisati pred uvedbo bolonjske reforme in zaključiti najkasneje do 2015/2016, s katerega koli strokovnega področja, če je kandidat pred vpisom opravil študijske obveznosti, ki so bistvene za nadaljevanje študija ali • zaključen triletni strokovni program ali specializacija po višješolskem programu, ki ga je bilo možno vpisati pred uvedbo bolonjske reforme in zaključiti najkasneje do 2015/2016, pri čemer mora kandidat uspešno zaključiti Program za izpopolnjevanje družboslovnega znanja in tako zbrati manjkajočih 60 ECTS.
ISCED področje	Družbene vede, novinarstvo in informacijska znanost
ISCED podpodročje	Politologija, odnosi posameznik-družba-država
Raven kvalifikacije	SOK 8 EOK 7 Druga stopnja

Vir: www.nok.si

Učni izidi

Študent/študentka je usposobljen/-a za:
- uporabo različnih metodoloških orodij za izvajanje, koordiniranje in organiziranje raziskav,
- strateško naravnanost v načrtovanju, evalvaciji in anticipiranju razvoja varnostne problematike ter iskanju trajnejših in trajnostnih rešitev temeljnih varnostnih problemov,
- pisno izražanje, javno predstavljanje in argumentiranje,
- učinkovito timsko in skupinsko delo,
- obvladovanje, upravljanje in mediacijo konfliktov,
- obvladovanje sprememb na področju mednarodne, nacionalne in človekove varnosti,

- široko družboslovno razgledanost,
- odlično poznavanje mednarodne skupnosti v njenih razvojnih in strukturnih dimenzijah,
- avtonomno razumevanje miselnih okvirov in ideologij subjektov mednarodnih odnosov in mednarodnega prava,
- samostojno razmišljanje in delovanje na varnostnem področju,
- analitičnost,
- sintezo in kontekstualizacijo analitičnih dognanj,
- odlično poznavanje formaliziranih in neformalnih procesov odločanja,
- organizacijo in vodenje,
- aktivno znanje tujih jezikov.

Izvajalci kvalifikacije:
Izvajalec izobraževanja je Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede.

Magister varstvoslovja/magistrica varstvoslovja

Preglednica 40: Osnovni podatki o magistrskem izobraževanju za naziv Magister varstvoslovja/ magistrica varstvoslovja

Ime kvalifikacije	Magister varstvoslovja/magistrica varstvoslovja
Tip kvalifikacije	Diploma druge stopnje
Vrsta kvalifikacije	**Izobrazba**
Vrsta izobraževanja	Magistrsko izobraževanje
Trajanje izobraževanja	2 leti
Kreditne točke	120 kreditnih točk
Vstopni pogoji	• Študijski program 1. Stopnje z ustreznih strokovnih področij: upravne in organizacijske vede (javna uprava, management, logistika), pravo, politične vede (politologija, obramboslovje, mednarodni odnosi), kriminologija in socialno delo (varstvoslovje, socialna pedagogika, socialno delo), • študijski program prve stopnje iz drugih strokovnih področij, če je pred vpisom v študijski program opravil študijske obveznosti, bistvene za nadaljevanje študija v obsegu 22 kreditnih točk (ECTS), in sicer izpite iz predmetov: Družbeno nadzorstvo, Teorija policijskega dela, Kriminalistika 1, • visokošolski strokovni študijski program sprejet pred 11. 6. 2004 z ustreznih strokovnih področij: upravne in organizacijske vede (javna uprava, management), kriminologija in socialno delo (varstvoslovje, socialno delo), • visokošolski strokovni študijski, sprejet pred 11. 6. 2004 z drugih strokovnih področij, če je pred vpisom opravil študijske obveznosti, bistvene za nadaljevanje študija v obsegu 22 kreditnih točk (ECTS), in sicer izpite iz predmetov: Družbeno nadzorstvo, Teorija policijskega dela, Kriminalistika 1.
ISCED področje	Transport, varnost, gostinstvo in turizem, osebne storitve
ISCED podpodročje	Varnost, varovanje, zaščita in reševanje
Raven kvalifikacije	SOK 8 EOK 7 Druga stopnja

Vir: www.nok.si

Učni izidi

Študent/ka je zmožen/zmožna:
- odkrivati, analizirati in reševati z varnostjo povezane probleme ob spoštovanju človekovih pravic, načela zakonitosti in pravne države;
- obvladati splošne in specifične raziskovalne metode pri preučevanju različnih varnostnih pojavov ter sposobnost temeljnega in predvsem aplikativnega raziskovanja varnostnih pojavov tako v lokalnih skupnostih, organizacijah kot v mednarodnem prostoru;
- razvijati kritične in samokritične presoje pri upravljanju z varnostnimi pojavi;
- prenašati teoretično znanje v vsakodnevno prakso ter sposobnost sintetizirati znanja varstvoslovja in drugih sorodnih ved;
- razvijati etične standarde za visoko kakovostno in strokovno avtonomno delo; razvijati komunikacijske veščine za uspešno delo v situacijah soodvisnosti tako v lokalnem kot v mednarodnem okolju;
- sodelovati na različnih ravneh upravljanja z varnostnimi vprašanji v lokalnem okolju, organizacijah, na ravni države in v mednarodnem okolju;
- poglobljeno analizirati temeljna pooblastila varnostnih in obveščevalnih subjektov s stališča zakonitosti in ustavnosti;
- poglobljeno razumeti relevantna razmerja med organi odkrivanja in pregona ter ostalimi akterji varnostnega in obveščevalnega sistema nacionalne varnosti;
- meriti obseg in vrsto kriminalitete ter drugih vrst odklonskih pojavov v družbi;
- preučevati izvrševanja kazenske zakonodaje in načine zagotavljanja varnosti;
- preučevati prakse opravljanja policijske dejavnosti; delovanja tožilstev, sodišč in izvrševanja kazenskih sankcij;
- preučevanje drugih družbeno nadzorstvenih mehanizmov v sodobni družbi in zagotavljanja zasebne, javne, notranje in mednarodne varnosti;

- razumeti varnostne probleme in dejavnosti na globalni, kontinentalni, državni, regionalni in lokalni ravni;
- raziskovati vzroke, nadzorstvene dejavnosti, odzivanje kriminalitete in storilce kaznivih dejanj;
- razumeti notranje-varnostnih sistemov države in sistemov notranje varnosti v mednarodni skupnosti.

Izvajalci kvalifikacije:
Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede.

Magister upravljanja s tveganji/magistrica upravljanja s tveganji

Preglednica 41: Osnovni podatki o magistrskem izobraževanju za naziv Magister upravljanja s tveganji/ magistrica upravljanja s tveganji

Ime kvalifikacije	Magister upravljanja s tveganji/magistrica upravljanja s tveganji
Tip kvalifikacije	Diploma druge stopnje
Vrsta kvalifikacije	**Izobrazba**
Vrsta izobraževanja	Magistrsko izobraževanje
Trajanje izobraževanja	2 leti
Kreditne točke	120 kreditnih točk
Vstopni pogoji	V magistrski študijski program 2. stopnje »Upravljanje s tveganji in korporativna varnost« se lahko vpiše, kdor je zaključil študijski program s področja sorodnih ved - ekonomskih, poslovnih, organizacijskih, pravnih,upravnih in varnostnih ved: • Visokošolski študijski program prve stopnje (strokovni ali univerzitetni) v obsegu najmanj 180 ECTS; • visokošolski strokovni študijski program, ki je bil sprejet pred 11. 6. 2004(pred uvedbo bolonjskega sistema); • univerzitetni študijski program ali specialistični študijski program po zaključeni visokošolski strokovni izobrazbi, sprejet pred 11. 6. 2004 (pred uvedbo bolonjskega sistema). V magistrski študijski program 2. stopnje »Upravljanje s tveganji in korporativna varnost« se lahko vpiše tudi, kdor je zaključil študijski program pod točko 1, 2 in 3 prejšnjega odstavka s področja nesorodnih ved. V tem primeru morajo kandidati za vpis opraviti diferencialne izpite, ki so bistveni za nadaljevanje študija in jih na podlagi prošnje kandidata določi Komisija za študentske in študijske zadeve. Diferencialne izpite mora kandidat opraviti v 1. letniku študija. Glede na obseg priznanih obveznosti s predhodnega študijskega programa, pridobljenih v Republiki Sloveniji ali tujini, se lahko kandidat vpiše v isti ali višji letnik študijskega programa »Upravljanje s tveganji in korporativna varnost« 2. stopnje, če s priznanimi obveznostmi izpolnjuje pogoje za prehod, določene z akreditiranim študijskim programom.
ISCED področje	Poslovne in upravne vede, pravo
ISCED podpodročje	Poslovne in upravne vede, drugo
Raven kvalifikacije	SOK 8 EOK 7 Druga stopnja

Vir: www.nok.si

Učni izidi

Splošne kompetence:
- kreativnost in inovativnost;
- ustvarjalnost;
- poslovna odličnost;
- ustrezne komunikacijske sposobnosti;
- prilagodljivost;
- skrb za razvoj odličnosti in doseganje stalne kakovosti produktov/storitev korporativne varnosti;
- kakovostno vodenje procesov;
- upravljanje razvoja;
- strateška poslovna in strokovna usposobljenost;
- zmožnost analitične presoje varnostnih problemov in ustrezno odzivanje;
- obvladovanje ključnih socio-psiholoških dejavnikov korporativne varnosti;
- razumevanje korporacijske varnosti v okviru globalnega okolja;
- obvladovanje ustreznih metod upravljanja in obvladovanja različnih - Razumevanje segmentov korporativne varnosti v razmerju do obvladovanja tveganj;
- spoznavanje, razumevanje osnovnih načel delovanja mednarodnega in nacionalnega varnostnega okolja, v katerem delujejo poslovni in javni subjekti;
- poznavanje, razumevanje svetovnih globalizacijskih trendov na področju varnosti, asimetrične grožnje, vrste, oblike asimetričnih groženj in njihovih ciljev;
- poznavanje izzivov varovanja zasebnosti in osebnih podatkov v sodobni družbi;
- poznavanje modelov merjenja in upravljanja obrestnega, valutnega, kreditnega in tržnega tveganja);
- poznavanje temeljnih konceptov ekonomske znanosti;
- razumevanje temeljev delovanja tržnega gospodarstva z opredeljevanjem delovanja ponudbe in povpraševanja na trgu;
- poznavanje modelov različnih tržnih struktur in elementov odločanja;
- poznavanje modelov merjenja in upravljanja obrestnega, valutnega, kreditnega in tržnega tveganja ter operativnih tveganj;

- prepoznavanje nevarnih, kriznih in tveganih situacij ter posledic škodnih dogodkov;
- spoznavanje načinov iskanja in uporabe virov podatkov za potrebe ocenjevanja ogroženosti in varnostnih tveganj;
- spoznavanje in uporaba široke palete metod in modelov ravnanja s tveganji in načini uporabe posameznih metod v različni dejavnostih;
- osvojitev znanj in dobre prakse projektnega pristopa k obvladovanju varnostnih tveganj;
- spoznavanje temeljnih konceptov zaščite ključnih informacij in njihove vloge pri učinkovitem delovanju organizacije;
- obvladovanje različnih pristopov pri izbiri ustreznih metodologij, hipotez in interpretacij na konkretnem raziskovalnem primeru v kontekstu korporativne varnosti;
- metodologija dobrega pisanja, interpretiranja in podajanja zaključnih ugotovitev (stili, modeli, sheme, klasifikacija).

Predmetno specifične kompetence:
- Poznavanje, razumevanje, interpretacija vloge managementa, ki ima kompetence za upravljanje z varnostjo ljudi, premoženja, kapitala in izvirnega znanja.
- Poznavanje dobre prakse managementa korporativne varnosti v korporacijah, koncernih, gospodarskih družbah in drugih poslovnih sistemih na primeru podjetij doma in v tujini.
- Poznavanje, razumevanje, primerjanje svetovnega in evropskega pogleda (posamezne tuje države) na varnost in na upravljanje varnosti ter razvojno strategijo korporativne varnosti.
- Razumevanje bistva in vloge managementa korporativne varnosti - IVS.
- Razumevanje, obvladovanje upravljanja z varnostnimi tveganji, spremembami in z varnostnimi standardi, sistema vodenja kakovosti varovanja.
- Povezujejo z metodami obvladovanja tržnih tekmecev, poslovnih partnerjev in pogodbenih izvajalcev.
- Poznavanje zagotavljanja neprekinjenega poslovanja na osnovni in na rezervni lokaciji iz vidika kriznih razmer.
- Obvladovanje razmerja in procesov med subjekti nacionalnega in mednarodnega poslovno-varnostnega okolja.
- Znanje uporabe sistematičnega pristopa na področju ocenjevanja ogroženosti v razmerju do zagotavljanja korporacijske varnosti.
- Sposobnost spremljanja in obvladovanja novih poslovnih, organizacijskih, kadrovskih in varnostnih izzivov v globalnem in lokalnem okolju.
- Razumejo evropske varnostne in obrambne politike, zlasti iz vidika zaščite kritične infrastrukture.
- Sposobnost analize pojavov v lokalnem, nacionalnem in mednarodnem geoprostorskem, političnem, družbenem, ekonomskem, kulturnem in v drugih kontekstih.
- Sposobnost multidisciplinarnega in kompleksnega razumevanja pojavov in soodvisnosti družbenih, kulturnih in naravnih geo-prostorov.
- Razumevanje področja zasebnosti in varstva osebnih, tajnih podatkov ter poslovnih skrivnosti.
- Razumevanje zakonodaje, ki ureja področje varovanja informacij in osebnih ter tajnih podatkov in poslovnih skrivnosti.
- Poznavanje in interpretacija zakonskih zahtev glede upravljanja osebnih in tajnih podatkov ter poslovnih skrivnosti.
- Znanje, kako uporabljati IKT skladno z zakonodajo.
- Poznavanje splošne uredbe EU o varstvu osebnih in tajnih podatkov ter poslovnih skrivnosti.
- Analiziranja in ocenjevanja ranljivosti in ogroženosti gospodarskih in drugih organizacij v nacionalnem in mednarodnem okolju.
- Razumevanje različnih vrst finančnih tveganj podjetja in metod/modelov merjenja in upravljanja teh tveganj.
- Uporaba ustreznih metod upravljanja finančnih tveganj.
- Obvladovanje veščin za uspešno načrtovanje finančnih sredstev v razmerju do ustreznega obvladovanja finančnih in drugih tveganj.
- Znanje o financah podjetja (možnosti financiranja podjetja in metode odločanja o investiranju) in o merjenju učinkovitosti in uspešnosti poslovanja podjetja na primerih v nacionalnem in mednarodnem okolju.
- Razumevanje različnih vrst finančnih tveganj podjetja in metod/modelov merjenja in upravljanja teh tveganj.
- Znanje o tem, kako postaviti krovno strategijo obvladovanja finančnih tveganj.
- Razumevanje ekonomskega načina razmišljanja.
- Razumevanje in uporaba orodij za odločanje v razmerah tveganja in negotovosti.
- Znanje o tem, kako postaviti krovno strategijo obvladovanja ključnih tveganj, ki jim je izpostavljeno podjetje v nacionalnem in medkulturnem/ mednarodnem okolju.
- Poznavanje in obvladovanje dobre prakse o varnostnih mehanizmih v poslovnih procesih gospodarskih in drugih subjektov v Sloveniji in v mednarodnem poslovnem okolju.

- Poznavanje sistema evropske in nacionalne standardizacije
- Razumevanje harmonizacije varnostnih in drugih standardov na vseh ravneh.
- Poznavanje in znanje o raziskovalnih izsledkih ter slovenski in tuji dobri praksi o upravljanju varnostnih tveganj na ravni državnih institucij, gospodarstva in civilne družbe.
- Poznavanje kaj in kdo sproža nevarnosti, varnostna tveganja in krizne situacije ter kje so viri podatkov za študije, analize in presoje.
- Poznavanje in uporaba metod in modelov obvladovanja tveganj, ki jih povzroča narava, človeški viri, tehnika in tehnologija ter varnostne pomanjkljivosti.
- Poznavanje povezanosti varnostnih in zavarovalnih mehanizmov, ki s sinergijami prispevajo k boljšim poslovnim rezultatom.
- Obvladovanje ranljivosti, ogroženosti in varovanja osebja, premoženja in izvirnega znanja, posledično pa preprečevanje škod in izgub.
- Razumevanje področja kriminalitete in varovanja informacij v informacijski dobi.
- Poznavanje izzivov varovanja informacij v sodobni družbi na globalni ravni.
- Razumevanje kako vzpostaviti in upravljati sistem varovanja informacij.
- Znanje, kako voditi notranje preiskave.
- Poznavanje področja računalniške forenzike.
- Znanje, kako voditi forenzično preiskavo.
- Poznavanje trendov in izzivov na področju računalniške forenzike v mednarodnem okolju.
- Znanje o osnovnih načelih delovanja globalnega trga, kjer pravočasna in točna informacija pomeni ustrezno konkurenčno prednost.
- Poznavanje pomena in definiranje ključnih informacij (osebnih podatkov, poslovnih skrivnosti, tajnih podatkov in drugih oblik ključnih informacij organizacije).
- Poznavanje procesnih pristopov, ki jih moramo v organizaciji izvesti za ustrezno varovanje ključnih poslovnih informacij.
- Razumevanje obravnavanih vsebin in njihova implementacija v vse strukture in procese delovanja gospodarskih in javnih organizacij.
- Znanje o sistemskih ukrepih zagotavljanja korporativne varnosti kot pomembnega segmenta za zagotavljanje obvladovanja tveganj in s tem doseganje predpogojev za uspešno delovanje poslovne organizacije.
- Poznavanje normativnih okvirov zahtev na evropski in nacionalni ravni pri obvladovanju osebnih podatkov, poslovnih skrivnosti in tajnih podatkov.
- Poznavanje izzivov in dilem, ki jih prinaša uporaba novih tehnologij (brezpilotni letalniki, računalništvo v oblaku, pametni video nadzorni sistemi ...).
- Poznavanje in uporaba metodologij v znanosti, osvežitev znanj na področju ontologije, epistemologije in metodologije ter postopno uvajanje pozitivistične in konstruktivistične znanstvene paradigme v oblikovanje metodološkega pristopa pred vsakim novo nastalim delom študenta, za katero se pričakuje znanstveni pristop in znanstvene rezultate.
- Poznavanje osnov sociologije znanosti, nastanka in razvoja znanosti do danes, predvsem kakovostnega vrednotenja v znanosti s kvalitativnega in kvantitativnega vidika.
- Razumevanje bistva metodologij v znanosti ter obvladanje različnih pristopov pri izbiri ustreznih metodologij, hipotez in interpretacij na konkretnem raziskovalnem primeru v kontekstu korporativne varnosti.

Izvajalci kvalifikacije:
Gea College - Fakulteta za podjetništvo.

SOK 10 – EOK 8

Doktor znanosti/doktorica znanosti s področja obramboslovja

Preglednica 42: Osnovni podatki o doktorskem izobraževanju za naziv Doktor znanosti/doktorica znanosti s področja obramboslovja

Ime kvalifikacije	Doktor znanosti/doktorica znanosti s področja obramboslovja
Tip kvalifikacije	Diploma tretje stopnje
Vrsta kvalifikacije	**Izobrazba**
Vrsta izobraževanja	Doktorsko izobraževanje
Trajanje izobraževanja	4 leta
Kreditne točke	240 kreditnih točk
Vstopni pogoji	V študijski program se lahko vpišejo diplomanti: • študijskih programov 2. stopnje, ali • študijskih programov za pridobitev univerzitetne izobrazbe, sprejetih pred 11. 6. 2004, ali • študijskih programov za pridobitev specializacije, sprejetih pred 11. 6. 2004, ki so pred tem končali visokošolski strokovni program; za vpis v doktorske študijske programe tretje stopnje ustrezni organ članice na predlog koordinatorja področja, odgovornega za doktorski študij, določi študijske obveznosti v obsegu od 30 do 60 kreditnih točk po ECTS, ali • študijskih programov za pridobitev magisterija znanosti oziroma specializacije po končanem študijskem programu za pridobitev univerzitetne izobrazbe, sprejetih pred 11. 6. 2004. Tem kandidatom ustrezni organ članice na predlog koordinatorja področja, odgovornega za doktorski študij, prizna študijske obveznosti v obsegu najmanj 60 kreditnih točk po ECTS, ali študijski program, ki izobražuje za poklice, urejene z direktivami EU, ali drugi enoviti magistrski študijski program, ki je ovrednoten s 300 kreditnih točk po ECTS. Na doktorski študij se lahko vpišejo tudi diplomanti drugih domačih in tujih univerz v skladu s predpisanimi pogoji, kot veljajo za študente RS. Enakovrednost predhodno pridobljene izobrazbe v tujini se ugotavlja v postopku priznavanja tujega izobraževanja za nadaljevanje izobraževanja skladno z določili Statuta UL Pred vpisom v program je treba pridobiti soglasje mentorja.
ISCED področje	Družbene vede, novinarstvo in informacijska znanost
ISCED podpodročje	Politologija, odnosi posameznik-družba-država
Raven kvalifikacije	SOK 10 EOK 8 Druga stopnja

Vir: www.nok.si

Učni izidi

Splošne kompetence:
Skozi vsebine študija, ki združuje teoretične in praktične prvine izbranih znanstvenih disciplin ter kombinira raznolike sodobne didaktične pristope ter individualne in skupinske načine pridobivanja, uporabe in aplikacije znanja, študenti 3. stopnje razvijejo naslednje kompetence:

- analitičnost (sposobnost samostojnega opravljanja visoko zahtevnih analitičnih del, analiza družbenih fenomenov, svetovanje o raznovrstnih trendih družbenega dogajanja, razvoja in upravljanja, sinteza področnih znanj in njihova uporaba pri reševanju konkretnih problemov, sposobnost sinteze in kontekstualizacije analitičnih dognanj);
- uporaba metodoloških orodij (samostojno izvajanje, koordiniranje, vodenje in organiziranje raziskav, uporaba in nadaljnji razvoj raznih raziskovalnih metod in tehnik, avtonomnost in samoiniciativnost pri raziskovalnem delu);
- poznavanje okolja izbranega področja, discipline (zelo široko, kritično in refleksivno razumevanje izbranega okolja, struktur in delovanja, (pravnih) norm, institucij in dinamike razvoja);
- strateška naravnanost na izbranem področju (visoka sposobnost načrtovanja, evalvacije in gledanja v prihodnost, anticipiranja razvoja dogodkov, ločevanja bistvenega od nebistvenega in iskanja trajnejših rešitev temeljnih problemov);
- komunikativnost (sposobnost ustrezne predstavitve raziskovalnih dosežkov, odlična sposobnost pisnega izražanja, javnega predstavljanja in argumentiranja, govornega izražanja, jasnega, aktivnega in argumentiranega nastopanja);
- timsko in skupinsko delo (vodenje tima in/ali skupine, pripravljenost na sodelovanje, kooperativnost, upoštevanje mnenj drugih in izpolnjevanje dogovorjene vloge v okviru tima in/ali skupine);
- strokovnost (razčlenjevanje, določitev zaporedja in usklajevanje delovnih nalog ter izbira metod in načinov dela v skladu s standardi stroke);
- reševanje konfliktov (obvladovanje, upravljanje in mediacija konfliktov, sposobnost pogajanja, argumentacije in oblikovanja pogajalskih izhodišč);
- prožno obvladovanje sprememb (prožno delovanje v vseh družbenih okoljih, v različnih kulturnih kontekstih in pri sodelovanju s tujino, interdisciplinarnost, razumevanje kulturne pluralnosti);
- mreženje (sposobnost navezovanja stikov v organizaciji in zunaj nje, obvladovanje formalnih in neformalnih odnosov);
- razvita znanstvenoraziskovalna etika in humanistične vrednote pri delu v vseh delovnih okoljih;
- širok humanistično družboslovni horizont in sposobnost kakovostnega interdisciplinarnega raziskovalnega dela.

Predmetno specifične kompetence:

- Predmetno specifične kompetence so vezane na posamezna študijska področja humanistike in družboslovja in tako na predmete posameznih področij. Navedene so v učnih načrtih za vsak predmet posebej.

Izvajalci kvalifikacije:
Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede.

Doktor znanosti/doktorica znanosti s področja varnostnih študij

Preglednica 43: Osnovni podatki o doktorskem izobraževanju za naziv Doktor znanosti/doktorica znanosti s področja varnostnih študij

Ime kvalifikacije	Doktor znanosti/doktorica znanosti s področja varnostnih študij
Tip kvalifikacije	Diploma tretje stopnje
Vrsta kvalifikacije	**Izobrazba**
Vrsta izobraževanja	Doktorsko izobraževanje
Trajanje izobraževanja	4 leta
Kreditne točke	240 kreditnih točk
Vstopni pogoji	V študijski program se lahko vpišejo diplomanti: • študijskih programov 2. stopnje, ali • študijskih programov za pridobitev univerzitetne izobrazbe, sprejetih pred 11. 6. 2004, ali • študijskih programov za pridobitev specializacije, sprejetih pred 11. 6. 2004, ki so pred tem končali visokošolski strokovni program; za vpis v doktorske študijske programe tretje stopnje ustrezni organ članice na predlog koordinatorja področja, odgovornega za doktorski študij, določi študijske obveznosti v obsegu od 30 do 60 kreditnih točk po ECTS, ali • študijskih programov za pridobitev magisterija znanosti oziroma specializacije po končanem študijskem programu za pridobitev univerzitetne izobrazbe, sprejetih pred 11. 6. 2004. Tem kandidatom ustrezni organ članice na predlog koordinatorja področja, odgovornega za doktorski študij, prizna študijske obveznosti v obsegu najmanj 60 kreditnih točk po ECTS, ali študijski program, ki izobražuje za poklice, urejene z direktivami EU, ali drugi enoviti magistrski študijski program, ki je ovrednoten s 300 kreditnih točk po ECTS. Na doktorski študij se lahko vpišejo tudi diplomanti drugih domačih in tujih univerz v skladu s predpisanimi pogoji, kot veljajo za študente RS. Enakovrednost predhodno pridobljene izobrazbe v tujini se ugotavlja v postopku priznavanja tujega izobraževanja za nadaljevanje izobraževanja skladno z določili Statuta UL Pred vpisom v program je treba pridobiti soglasje mentorja.
ISCED področje	Družbene vede, novinarstvo in informacijska znanost
ISCED podpodročje	Politologija, odnosi posameznik-družba-država
Raven kvalifikacije	SOK 10 EOK 8 Druga stopnja

Vir: www.nok.si

Učni izidi

Splošne kompetence:
Skozi vsebine študija, ki združuje teoretične in praktične prvine izbranih znanstvenih disciplin ter kombinira raznolike sodobne didaktične pristope ter individualne in skupinske načine pridobivanja, uporabe in aplikacije znanja, študenti 3. stopnje razvijejo naslednje kompetence:

- analitičnost (sposobnost samostojnega opravljanja visoko zahtevnih analitičnih del, analiza družbenih fenomenov, svetovanje o raznovrstnih trendih družbenega dogajanja, razvoja in upravljanja, sinteza področnih znanj in njihova uporaba pri reševanju konkretnih problemov, sposobnost sinteze in kontekstualizacije analitičnih dognanj);
- uporaba metodoloških orodij (samostojno izvajanje, koordiniranje, vodenje in organiziranje raziskav, uporaba in nadaljnji razvoj raznih raziskovalnih metod in tehnik, avtonomnost in samoiniciativnost pri raziskovalnem delu);
- poznavanje okolja izbranega področja, discipline (zelo široko, kritično in refleksivno razumevanje izbranega okolja, struktur in delovanja, (pravnih) norm, institucij in dinamike razvoja);
- strateška naravnanost na izbranem področju (visoka sposobnost načrtovanja, evalvacije in gledanja v prihodnost, anticipiranja razvoja dogodkov, ločevanja bistvenega od nebistvenega in iskanja trajnejših rešitev temeljnih problemov);
- komunikativnost (sposobnost ustrezne predstavitve raziskovalnih dosežkov, odlična sposobnost pisnega izražanja, javnega predstavljanja in argumentiranja, govornega izražanja, jasnega, aktivnega in argumentiranega nastopanja);
- timsko in skupinsko delo (vodenje tima in/ali skupine, pripravljenost na sodelovanje, kooperativnost, upoštevanje mnenj drugih in izpolnjevanje dogovorjene vloge v okviru tima in/ali skupine);
- strokovnost (razčlenjevanje, določitev zaporedja in usklajevanje delovnih nalog ter izbira metod in načinov dela v skladu s standardi stroke);
- reševanje konfliktov (obvladovanje, upravljanje in mediacija konfliktov, sposobnost pogajanja, argumentacije in oblikovanja pogajalskih izhodišč);
- prožno obvladovanje sprememb (prožno delovanje v vseh družbenih okoljih, v različnih kulturnih kontekstih in pri sodelovanju s tujino, interdisciplinarnost, razumevanje kulturne pluralnosti);

- mreženje (sposobnost navezovanja stikov v organizaciji in zunaj nje, obvladovanje formalnih in neformalnih odnosov);
- razvita znanstvenoraziskovalna etika in humanistične vrednote pri delu v vseh delovnih okoljih;
- širok humanistično družboslovni horizont in sposobnost kakovostnega interdisciplinarnega raziskovalnega dela.

Predmetno specifične kompetence:
Predmetno specifične kompetence so vezane na posamezna študijska področja humanistike in družboslovja in tako na predmete posameznih področij. Navedene so v učnih načrtih za vsak predmet posebej.

Izvajalci kvalifikacije:
Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede.

Doktor znanosti/doktorica znanosti s področja vojaških družboslovnih študij

Preglednica 44: Osnovni podatki o doktorskem izobraževanju za naziv Doktor znanosti/doktorica znanosti s področja vojaških družboslovnih študij

Ime kvalifikacije	Doktor znanosti/doktorica znanosti s področja vojaških družboslovnih študij
Tip kvalifikacije	Diploma tretje stopnje
Vrsta kvalifikacije	**Izobrazba**
Vrsta izobraževanja	Doktorsko izobraževanje
Trajanje izobraževanja	4 leta
Kreditne točke	240 kreditnih točk
Vstopni pogoji	V študijski program se lahko vpišejo diplomanti: • študijskih programov 2. stopnje, ali • študijskih programov za pridobitev univerzitetne izobrazbe, sprejetih pred 11. 6. 2004, ali • študijskih programov za pridobitev specializacije, sprejetih pred 11. 6. 2004, ki so pred tem končali visokošolski strokovni program; za vpis v doktorske študijske programe tretje stopnje ustrezni organ članice na predlog koordinatorja področja, odgovornega za doktorski študij, določi študijske obveznosti v obsegu od 30 do 60 kreditnih točk po ECTS, ali • študijskih programov za pridobitev magisterija znanosti oziroma specializacije po končanem študijskem programu za pridobitev univerzitetne izobrazbe, sprejetih pred 11. 6. 2004. Tem kandidatom ustrezni organ članice na predlog koordinatorja področja, odgovornega za doktorski študij, prizna študijske obveznosti v obsegu najmanj 60 kreditnih točk po ECTS, ali študijski program, ki izobražuje za poklice, urejene z direktivami EU, ali drugi enoviti magistrski študijski program, ki je ovrednoten s 300 kreditnih točk po ECTS. Na doktorski študij se lahko vpišejo tudi diplomanti drugih domačih in tujih univerz v skladu s predpisanimi pogoji, kot veljajo za študente RS. Enakovrednost predhodno pridobljene izobrazbe v tujini se ugotavlja v postopku priznavanja tujega izobraževanja za nadaljevanje izobraževanja skladno z določili Statuta UL Pred vpisom v program je treba pridobiti soglasje mentorja.
ISCED področje	Družbene vede, novinarstvo in informacijska znanost
ISCED podpodročje	Politologija, odnosi posameznik-družba-država
Raven kvalifikacije	SOK 10 EOK 8 Druga stopnja

Vir: www.nok.si

Učni izidi

Splošne kompetence:
Skozi vsebine študija, ki združuje teoretične in praktične prvine izbranih znanstvenih disciplin ter kombinira raznolike sodobne didaktične pristope ter individualne in skupinske načine pridobivanja, uporabe in aplikacije znanja, študenti 3. stopnje razvijejo naslednje kompetence:

- analitičnost (sposobnost samostojnega opravljanja visoko zahtevnih analitičnih del, analiza družbenih fenomenov, svetovanje o raznovrstnih trendih družbenega dogajanja, razvoja in upravljanja, sinteza področnih znanj in njihova uporaba pri reševanju konkretnih problemov, sposobnost sinteze in kontekstualizacije analitičnih dognanj);
- uporaba metodoloških orodij (samostojno izvajanje, koordiniranje, vodenje in organiziranje raziskav, uporaba in nadaljnji razvoj raznih raziskovalnih metod in tehnik, avtonomnost in samoiniciativnost pri raziskovalnem delu);
- poznavanje okolja izbranega področja, discipline (zelo široko, kritično in refleksivno razumevanje izbranega okolja, struktur in delovanja, (pravnih) norm, institucij in dinamike razvoja);
- strateška naravnanost na izbranem področju (visoka sposobnost načrtovanja, evalvacije in gledanja v prihodnost, anticipiranja razvoja dogodkov, ločevanja bistvenega od nebistvenega in iskanja trajnejših rešitev temeljnih problemov);
- komunikativnost (sposobnost ustrezne predstavitve raziskovalnih dosežkov, odlična sposobnost pisnega izražanja, javnega predstavljanja in argumentiranja, govornega izražanja, jasnega, aktivnega in argumentiranega nastopanja);

- timsko in skupinsko delo (vodenje tima in/ali skupine, pripravljenost na sodelovanje, kooperativnost, upoštevanje mnenj drugih in izpolnjevanje dogovorjene vloge v okviru tima in/ali skupine);
- strokovnost (razčlenjevanje, določitev zaporedja in usklajevanje delovnih nalog ter izbira metod in načinov dela v skladu s standardi stroke);
- reševanje konfliktov (obvladovanje, upravljanje in mediacija konfliktov, sposobnost pogajanja, argumentacije in oblikovanja pogajalskih izhodišč);
- prožno obvladovanje sprememb (prožno delovanje v vseh družbenih okoljih, v različnih kulturnih kontekstih in pri sodelovanju s tujino, interdisciplinarnost, razumevanje kulturne pluralnosti);
- mreženje (sposobnost navezovanja stikov v organizaciji in zunaj nje, obvladovanje formalnih in neformalnih odnosov);
- razvita znanstvenoraziskovalna etika in humanistične vrednote pri delu v vseh delovnih okoljih;
- širok humanistično družboslovni horizont in sposobnost kakovostnega interdisciplinarnega raziskovalnega dela.

Predmetno specifične kompetence:
Predmetno specifične kompetence so vezane na posamezna študijska področja humanistike in družboslovja in tako na predmete posameznih področij. Navedene so v učnih načrtih za vsak predmet posebej.

Izvajalci kvalifikacije:
Univerza v Ljubljani Fakulteta za družbene vede.

Doktor znanosti/doktorica znanosti s področja varstvoslovja

Preglednica 45: Osnovni podatki o doktorskem izobraževanju za naziv Doktor znanosti/doktorica znanosti s področja varstvoslovja

Ime kvalifikacije	Doktor znanosti/doktorica znanosti s področja varstvoslovja
Tip kvalifikacije	Diploma tretje stopnje
Vrsta kvalifikacije	**Izobrazba**
Vrsta izobraževanja	Doktorsko izobraževanje
Trajanje izobraževanja	4 leta
Kreditne točke	240 kreditnih točk
Vstopni pogoji	• Zaključen študijski program 2. stopnje. • Zaključen študijski program za pridobitev visoke strokovne izobrazbe, sprejet pred 11. 6. 2004, in študijski program za pridobitev specializacije. Takim kandidatom se pred vpisom v študijski program določijo študijske obveznosti v obsegu 41 ECTS točk. Te obveznosti so predmeti z magistrskega študijskega programa 2. stopnje Varstvoslovje: Strateško upravljanje in nadzor varnostnih organizacij (8 ECTS), Metodologija družboslovnega raziskovanja in multivariantne statistične metode (10 ECTS), Kriminologija in kriminalitetna politika (8 ECTS), Kriminalistika in forenzične znanosti (8 ECTS), Zasebnovarnostna industrija (7 ECTS). • Zaključen enovit magistrstrski študijski program, ki izobražuje za poklice, urejene z direktivami EU, ali drug enovit magistrski študijski program, ki je ovrednoten s 300 ECTS. • Zaključen študijski program za pridobitev univerzitetne izobrazbe, sprejet pred 11. 6. 2004.
ISCED področje	Transport, varnost, gostinstvo in turizem, osebne storitve
ISCED podpodročje	Varnost, varovanje, zaščita in reševanje
Raven kvalifikacije	SOK 10 EOK 8 Druga stopnja

Vir: www.nok.si

Učni izidi

Splošne kompetence:
- sposobnost analize, sinteze in predvidevanja rešitev ter posledic na področjih, ki jih pokriva varstvoslovje;
- avtonomnost v znanstveno-raziskovalnem delu in kritičen pogled na varnostne probleme;
- komunikacijske sposobnosti in spretnosti, še posebej veščine za komuniciranje v domačem in mednarodnem znanstvenem okolju;
- razumevanje sodobnih varnostnih in kriminalitetnih problemov skozi prizmo klasičnih in sodobnih konceptov ter kontekstualizacija problemov;
- uporabljati sistemske koncepte pri razumevanju in opredelitvi problemov;
- razumeti družbene, psihološke, filozofske, ekonomske, zgodovinske, pravne in politične vidike kriminalitete, odklonskosti in delovanja organov odkrivanja, pregona in drugih državnih nadzorstvenih organov;
- prenašanje teoretičnih znanj v vsakodnevno prakso ter sposobnost sintetizirati znanja varstvoslovja in drugih sorodnih ved;
- razvoj etičnih standardov za visoko kakovostno in strokovno avtonomno delo;
- razvoj komunikacijskih veščin za uspešno delo v situacijah soodvisnosti tako v nacionalnem kot v mednarodnem okolju.

Predmetno-specifične kompetence:

- odkrivanje, analiziranje in reševanje z varnostjo povezanih problemov ob spoštovanju človekovih pravic, načela zakonitosti in pravne države;
- obvladanje splošnih in specifičnih raziskovalnih metod pri preučevanju različnih varnostnih pojavov, ter sposobnost temeljnega in aplikativnega raziskovanja varnostnih pojavov tako v lokalnih skupnostih, organizacijah kot mednarodnem prostoru;
- poglobljeno razumevanje relevantnih razmerji med organi odkrivanja in pregona ter ostalimi akterji varnostnega in obveščevalnega sistema nacionalne varnosti;
- preučevanje obsega in narave kriminalitete ter drugih odklonskih pojavov v družbi;
- preučevanje izvrševanja kazenske zakonodaje in načine zagotavljanja varnosti;
- preučevanje prakse opravljanja policijske dejavnosti; delovanja tožilstev, sodišč in izvrševanja kazenskih sankcij;
- preučevanje drugih družbeno nadzorstvenih mehanizmov v sodobni družbi in zagotavljanja zasebne, javne, notranje in mednarodne varnosti;
- razumevanje varnostnih problemov in dejavnosti na globalni, kontinentalni, državni, regionalni in lokalni ravni;
- raziskovanje vzrokov, izvrševanje nadzorstvenih dejavnosti, odzivanje kriminalitete in storilce kaznivih dejanj;
- razumevanje notranje-varnostnih sistemov države in sistemov notranje varnosti v mednarodni skupnosti.

Izvajalci kvalifikacije:
Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede.

2.3. Vpis v izobraževalne in študijske programe na področju Varnost države, ljudi in premoženja

V tem poglavju predstavljamo izobraževanje na področju Varnost države, ljudi in premoženja, ki zajema prikaz izvajalcev izobraževanja, podatke o vpisu v izobraževalne programe ter regionalno razpršenost izobraževalcev.

2.3.1. Vpis v izobraževalni program srednjega strokovnega izobraževanja Tehnik varovanja

V preglednici 45 in grafu 1 prikazujemo število vpisanih v izobraževalni program srednjega strokovnega izobraževanja (SSI) Tehnik varovanja v šolskem letu 2016/17 do 2020/21. Prikazani so vsi vpisani (seštevek vpisanih dijakov vseh letnikov) v posameznem šolskem letu. Izobraževalni program izvajajo Ekonomska šola Celje - Gimnazija in srednja šola, Prometna šola Maribor - Srednja prometna šola in dijaški dom in Šolski center Ljubljana - Srednja strojna in kemijska šola. Iz preglednice je razviden trend naraščanja vpisovanja v izobraževalni program pri vseh izvajalcih programa. Največji vpis beleži Prometna šola v Mariboru, ki letno izobrazi približno polovico vseh tehnikov varovanja v Sloveniji. Ekonomska šola Celje in Šolski center Ljubljana imata v vseh prikazanih letih približno enako število vpisanih dijakov.

Preglednica 46: Število vseh vpisanih dijakov v program srednjega strokovnega izobraževanja Tehnik varovanja v šolskem letu 2016/17 do 2020/21

	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
Ekonomska šola Celje, Gimnazija in srednja šola	61	74	59	60	79
Prometna šola Maribor, Srednja prometna šola in dijaški dom	142	145	147	144	178
Šolski center Ljubljana, Srednja strojna in kemijska šola	77	74	76	75	80
SKUPAJ	**280**	**293**	**282**	**279**	**337**

Vir: eVŠ, stanje podatkov na dan 14. 1. 2021

Graf 1: Število vseh vpisanih dijakov v program srednjega strokovnega izobraževanja Tehnik varovanja v šolskem letu 2016/2017 do 2020/2021

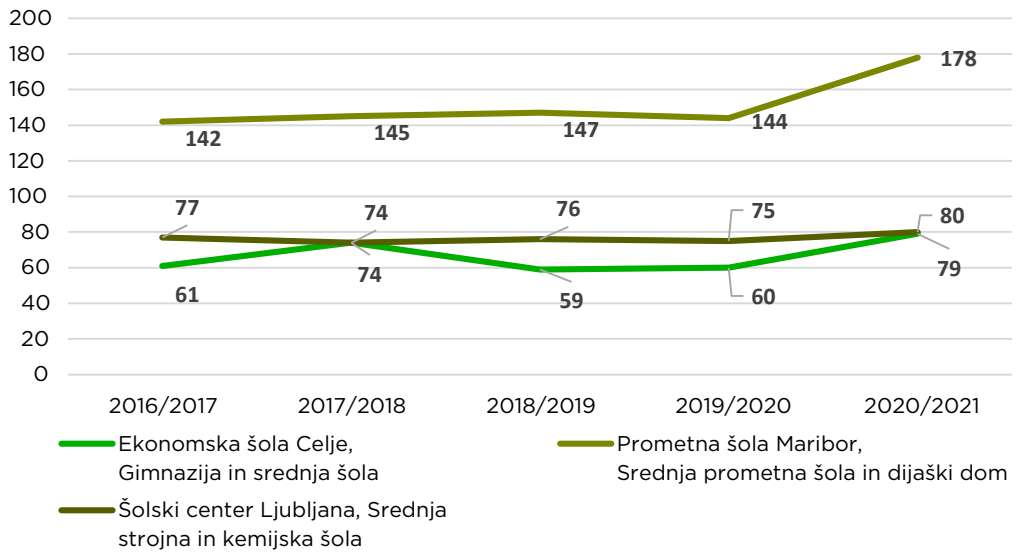

Vir: eVŠ, stanje podatkov na dan 14. 1. 2021

Preglednica 46 prikazuje vpis v 3-letni program poklicno tehniškega izobraževanja (PTI) za tehnika varovanja, skrajšan program prilagojen za odrasle. Glede na pogoje, ki so izhajali iz posameznih nacionalnih poklicnih kvalifikacij v zasebnem varovanju, je bilo namreč veliko zanimanje zaposlenih v dejavnosti zasebnega varovanja za program poklicno tehniškega izobraževanja za odrasle, predvsem zaradi pridobitve srednješolske izobrazbe pete stopnje zahtevnosti.

Preglednica 47: Število vseh vpisanih 2 letno poklicno-tehniško izobraževanje Tehnik varovanja v šolskem letu 2017/18 do 2020/21

	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
Ekonomska šola Celje, srednja šola	83	44	19	14
Zbornica za razvoj slovenskega zasebnega varovanja,	31	24	27	14
Center za usposabljanje varnostnega osebja	31	24	27	14
ČAS - Zasebna šola za varnostno izobraževanje d. o. o.	197	165	64	55
Šolski center Ljubljana, srednja šola	4	12	7	7
Ljudska univerza Kranj Center za izobraževanje in kulturo	/	2	/	/
Prometna šola Maribor, srednja šola	/	/	/	3
SKUPAJ	**315**	**247**	**117**	**93**

Vir: eVŠ, stanje podatkov na dan 14. 1. 2021

V grafu 2 v nadaljevanju še prikaz vpisa v 2-letno poklicno-tehniško izobraževanje Tehnik varovanja. V grafu prikazujemo podatke le za izvajalce z največ vpisanimi v izobraževalni program.

Graf 2: Število vseh vpisanih v 2 letno poklicno-tehniško izobraževanje Tehnik varovanja v šolskem letu 2017/18 do 2020/21 (Čas, d. o. o., Zbornica za zasebno varovanje, Ekonomska šola Celje)

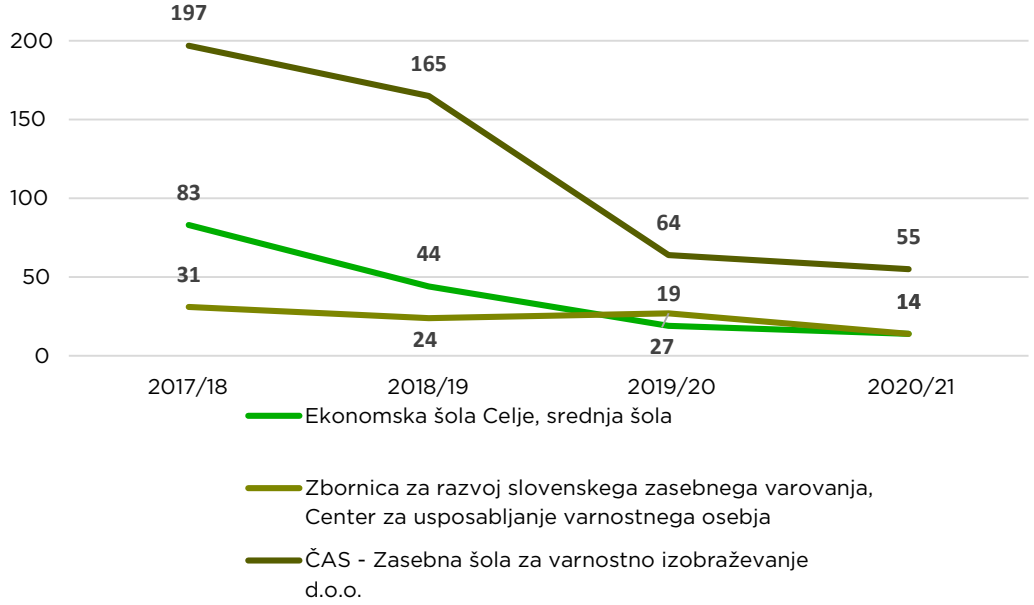

Vir: eVŠ, stanje podatkov na dan 14. 1. 2021

2.3.2. Vpis v študijske programe na področju Varnost države, ljudi in premoženja

2.3.2.1. Vpis v višješolske študijske programe

Na področju Varnost države, ljudi in premoženja obstajata dva višješolska izobraževalna programa: »Varovanje« in »Policist«.

Višješolski izobraževalni program »Varovanje« za pridobitev naziva Inženir varovanja/inženirka varovanja izvajata dve javni višji strokovni šoli: Ekonomska šola Celje in Šolski center Kranja ter tri zasebne strokovne šole: Abitura Celje, B2 in Academia Maribor. Šolski center Kranj in Abitura Celje v povprečju beležita nekoliko večji vpis kot ga imata višji strokovni šoli B2 in Acadmia Maribor. Javna strokovna šola - Ekonomska šola v Celju omogoča le izredno obliko študija.

Preglednica 48: Število vseh vpisanih v študijskem letu 2016/17 do 2020/21 v višješolski izobraževalni program Varovanje za pridobitev naziva Inženir varovanja/inženirka varovanja

	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Ekonomska šola Celje, javna višja strokovna šola	4	0	3	7	7
Šolski center Kranja, javna višja strokovna šola	50	46	41	28	26
Abitura Celje, zasebna višja strokovna šola	25	36	43	35	38
B2, zasebna višja strokovna šola Ljubljana	22	18	29	35	23
Academia Maribor, zasebna višja strokovna šola	39	27	26	18	27
Skupaj	**140**	**127**	**142**	**123**	**121**

Vir: eVŠ, stanje podatkov na dan 14. 1. 2021

Graf 3: Število vseh vpisanih v študijskem letu 2016/17 do 2020/21 v višješolski izobraževalni program Varovanje za pridobitev naziva Inženir varovanja/inženirka varovanja

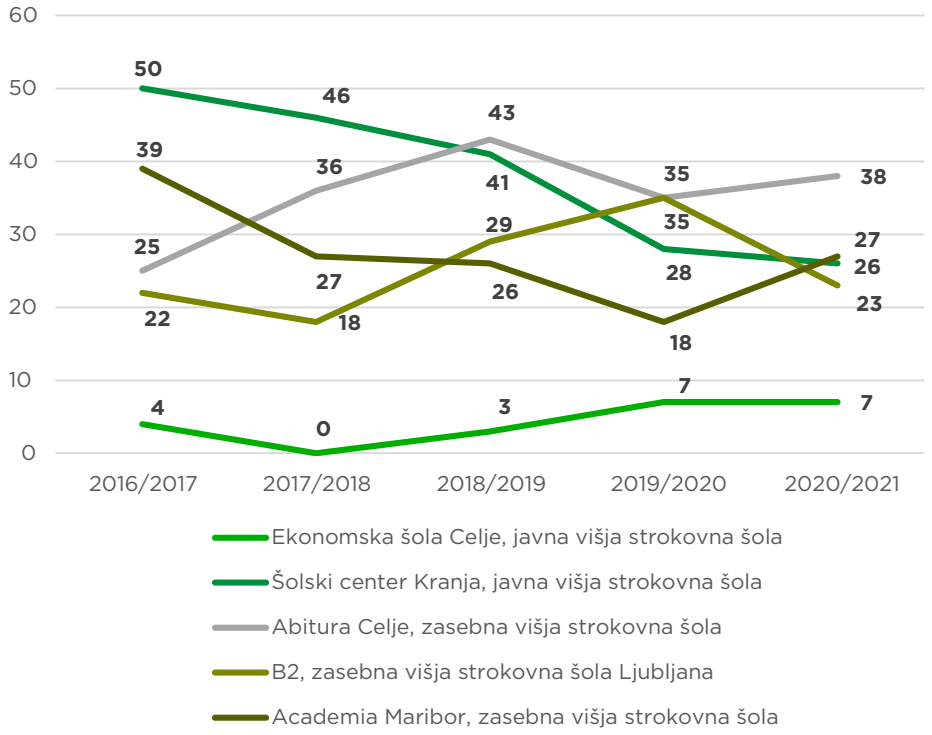

Vir: eVŠ, stanje podatkov na dan 14. 1. 2021

Višješolski izobraževalni program »Policist« izvaja Policijska akademija, ki je notranja organizacijska enota Generalne policijske uprave in skrbi za strokovno izobraženo in usposobljeno policijo. Iz preglednice 48, ki prikazuje število vpisanih v posameznih letih, je razvidno povečevanja vpisa v višješolski izobraževalni program, v petih letih se je namreč vpis v izobraževalni program skoraj podvojil.

Preglednica 49: Število vseh vpisanih v višješolski izobraževalni program Policist v študijskem letu 2016/17 do 2020/21

	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Policijska akademija, Višja policijska šola	139	176	225	227	250

Vir: Višja policijska šola na dan 21. 4. 2021

Graf 4: Število vseh vpisanih v višješolski izobraževalni program Policist v študijskem letu 2016/17 do 2020/21

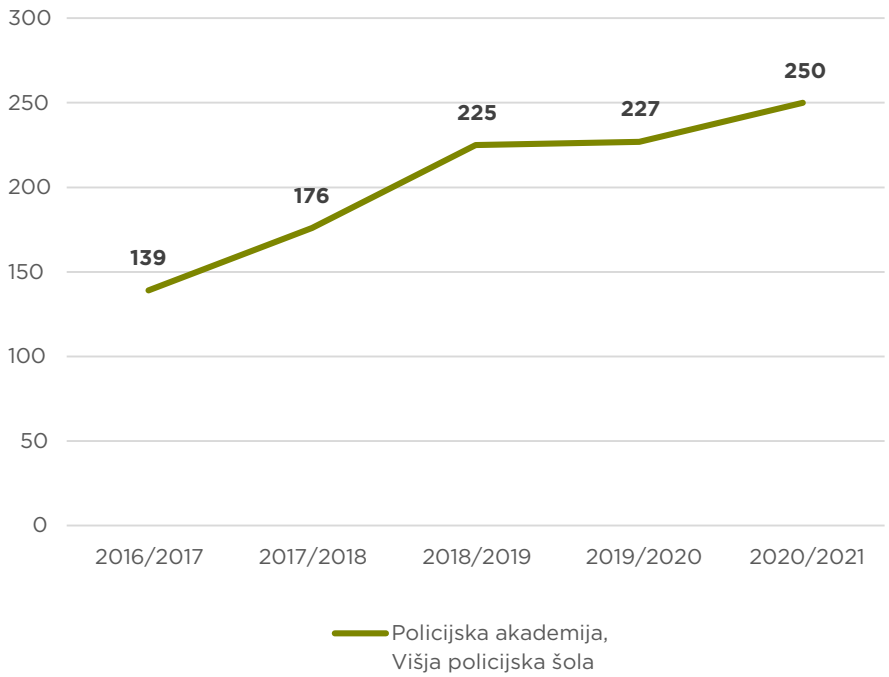

Vir: Višja policijska šola na dan 21. 4. 2021

Opomba: V registru podatkov eVŠ - visokošolski študijski programi Ministrstva za izobraževanje znanost in šport je vidno, da so nekatere višje strokovne šole v okviru študijskega programa Logistično inženirstvo ponujale tudi vojaški modul[25], vendar podatkov o modulih v tem poglavju ne navajamo.

Med izvajalci vojaškega modula so bili pripadniki centra vojaških šol v sodelovanju z drugimi višjimi strokovnimi šolami. Med študenti, ki so končali ta modul, so prevladovali podčastniki Slovenske vojske, ki so za napredovanje v višji čin potrebovali višješolsko raven izobrazbe.

2.3.2.2. Vpis v visokošolske in univerzitetne študijske programe na področju Varnost države, ljudi in premoženja

Programe visokošolskega in univerzitetnega izobraževanja na področju varnost države, ljudi in premoženja izvajajo Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani, Fakulteta za varnostne vede Univerze v Mariboru, Fakulteta za komercialne in poslovne vede in Gea College – fakulteta za podjetništvo. V nadaljevanju je prikazan vpis študentov v različne smeri in ravni visokošolskega in univerzitetnega študija, od študijskega leta 2016/17 do 2020/21. Prikazani so vsi vpisani (seštevek vseh vpisanih študentov) v posameznem študijskem letu.

Na podlagi podatkov v preglednici 49 je razvidno, da je na področju dodiplomskega študija najbolj obiskan 3-letni visokošolski študijski program »Varnost in policijsko delo«, ki ima v povprečju vpisanih 414 študentov na leto. Sledita mu 3-letni univerzitetni študij »Varstvoslovje« z 216 in visokošolski študijski program »Informacijska varnost« s povprečno 180 vpisanimi študenti letno.

Štiriletni univerzitetni študijski program »Politologija – obramboslovje« ima povprečno vpisanih 77 študentov letno, 3-letni univerzitetni študijski program »obramboslovje«, ki deluje od leta 2018/19 dalje, ima vpisanih povprečno po 68 študentov letno. Oba programa pa izobražujeta za isti naziv »Diplomirani obramboslovec/diplomirana obramboslovka«. Razlog upadanja vpisa v 4-letni program je v tem, da se ta program od 2018/2019 ne razpisuje več, saj ga v tem letu nadomesti nov 3-letni program.

Pri podiplomskih magistrskih študijih je v ospredju 2-letni magistrski študijski program »Varstvoslovje« s povprečno 156 vpisanimi študenti letno. Magistrski letni študijski program »Obramboslovje« beleži povprečno 43 vpisanih študentov letno. V letu 2021/22 se bo obstoječi letni magistrski študijski program »Obramboslovje« prenehal izvajati in ga bo nadomestil nov 2-letni magistrski študijski program »Obramboslovje in varnostne študije«.

Podatki o vpisih na področju doktorskih študijev od leta 2016/17 do 2020/21 so prikriti. V primeru vrednosti 5 vpisanih ali manj v evidenci visokošolskih zavodov in študijskih programov (zaradi statistične zaščite), namreč ni vpisane številčne vrednosti. Je pa iz tabele 49 razvidno, da so se v letu 2019/20 začeli izvajat 4-letni doktorski študijski programi. Triletni doktorski programi se ne razpisujejo več, že vpisani študentje pa študij lahko končajo še po triletnem starem programu.

Opomba: V registru podatkov eVŠ - visokošolski študijski programi Ministrstva za izobraževanje znanost in šport je razvidno, da je Fakulteta za logistiko v Mariboru v okviru študijskih programov Gospodarska in tehniška logistika in Logistika sistemov tudi ponujala vojaške module, vendar podatkov o teh modulih v tabeli v nadaljevanju ne podajamo. Med izvajalci vojaškega modula so bili tudi pripadniki centra vojaških šol v sodelovanju z drugimi fakultetami. Med študenti, ki so končali ta modul, so prevladovali častniki Slovenske vojske.

Preglednica 50: Število vseh vpisanih študentov v visokošolske študijske programe na področju varnost države, ljudi in premoženja

Študijski program	Stopnja	Trajanje (let)	Vrsta študijskega programa	Naziv	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Varnost in policijsko delo	I.	3	visokošolski	Diplomirani varstvoslovec (VS)/ diplomirana varstvoslovka (VS)	463	404	401	411	389
Informacijska varnost	I.	3	visokošolski	Diplomirani varstvoslovec informacijske varnosti (VS)/diplomirana varstvoslovka informacijske varnosti (VS)	196	177	186	165	175
Varnostni menedžment	I.	3	visokošolski	Diplomirani varnostni menedžer (VS)/ diplomirana varnostna menedžerka (VS)	54	75	63	65	71
*Politologija - obramboslovje[26]	I.	4	univerzitetni	Diplomirani obramboslovec (UN)/ diplomirana obramboslovka (UN)	123	113	75	52	23
*obramboslovje	I.	3	univerzitetni	Diplomirani obramboslovec (UN)/ diplomirana obramboslovka (UN)	/	/	38	69	96
Varstvoslovje	I.	3	univerzitetni	Diplomirani varstvoslovec (UN)/ diplomirana varstvoslovka (UN)	230	207	215	209	218

[25] Povzeto iz Revije Varnost, št. 2/2016, str. 44-48. Besedilo: Darinka Kolar Osvald, Muzej slovenske policije Foto: fotoarhiv Muzeja slovenske policije
[26] Razlog upadanja vpisa v 4-letni dodiplomski univerzitetni študijski program »Politologija-obramboslovje« je v tem, da se ta program od leta 2018/2019 ne razpisuje več, saj ga v tem letu nadomesti nov 3-letni program »Obramboslovje«.

Študijski program	Stopnja	Trajanje (let)	Vrsta študijskega programa	Naziv	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
*Obramboslovje[27]	II.	1	magistrski	Magister obramboslovja/magistrica obramboslovja	51	45	37	33	47
Varstvoslovje	II.	2	magistrski	Magister varstvoslovja/magister varstvoslovja	161	165	177	139	140
Management korporativne varnosti	II.	2	magistrski	Magister upravljanja s tveganji/magistrica upravljanja s tveganji	6	1	2	z	z
Humanistika in družboslovje	III.	3	doktorski	Doktor znanosti/doktorica znanosti (področje obramboslovja)	4	8	9	/	/
Humanistika in družboslovje	III.	3	doktorski	Doktor znanosti/doktorica znanosti (področje varnostnih študij)	2	3	3	/	/
Humanistika in družboslovje	III.	3	doktorski	Doktor znanosti/doktorica znanosti (področje vojaških družboslovnih študij)	/	/	/	/	/
Humanistika in družboslovje[28]	III.	4	doktorski	doktor znanosti/doktorica znanosti (področje obramboslovja)	/	/	/	z	z
Humanistika in držboslovje[28]	III.	4	doktorski	Doktor znanosti/doktorica znanosti (področje varnostnih študij)	/	/	/	z	z
Humanistika in držboslovje[28]	III.	4	doktorski	Doktor znanosti/doktorica znanosti (področje vojaških družboslovnih študij)	/	/	/	z	z
Varstvoslovje	III.	3	doktorski	Doktor znanosti/doktorica znanosti (področje varstvoslovja)	8	12	9	/	/
Varstvoslovje[28]	III.	4	doktorski	Doktor znanosti/doktorica znanosti (področje varstvoslovja)	/	/	/	z	z

Vir: eVŠ, stanje podatkov na dan 14. 1. 2021

Legenda oznak, ki se pojavljajo namesto vrednosti v rubriki študijska leta:

z -> v primeru vrednosti celice 5 ali manj, je zaradi statistične zaščite uvedena oznaka »z« (v uporabi le za obdobje 2019/20 in 2020/21)

/ -> oznaka »poševnica« pomeni, da v evidenci eVŠ (vir podatkov o vpisih na dan 14. 1. 2021) študija ni bilo navedenega

* -> oznaka »zvezdica« pomeni, da programi po klasifikaciji Klasius P-16 vsebinsko spadajo v področje Varnost, varovanje, zaščita in reševanje, v evidenci izobraževalnih programov, ki jo vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport pa so po tej klasifikaciji umeščeni v področje Politologije. Razlog pa je v tem, da se te kvalifikacije pridobivajo na katedri za obramboslovje, ki pa sicer spada pod Oddelek za politologijo Fakultete za družbene vede Univerze v Ljubljani.

V nadaljevanju prikazujemo vpis v posamezne dodiplomske visokošolske in univerzitetne študijske programe ter magistrske študijske programe.

Ob vsakem programu podajamo tudi nekaj osnovnih informacij o poklicnem profilu diplomantov. Informacije so povzete iz vsebin spletnih strani posameznih fakultet, ki izvajajo študijske programe.

Graf 5: Število vseh vpisanih študentov v 3-letni dodiplomski visokošolski študijski program prve stopnje »Varnost in policijsko delo« za pridobitev naziva Diplomirani varstvoslovec (vs)/diplomirana varstvoslovka (vs) v študijskem letu 2016/17 do 2020/21

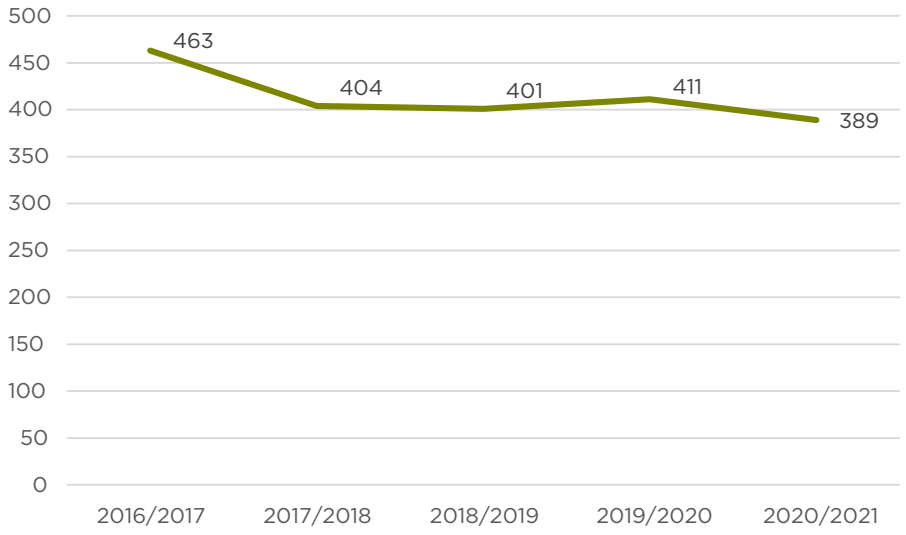

Vir: eVŠ, stanje podatkov na dan 14. 1. 2021

Diplomirani varstvoslovci in diplomirane varstvoslovke so usposobljeni za izvajanje zahtevnih strokovnih opravil na področju zagotavljanja varnosti in za vodenje varnostnih organizacij. (Vir: Povzeto iz spletne strani Fakultete za varnostne vede)

[27] V letu 2021/22 se letni magistrski študijski program »Obramboslovje« preneha izvajati in ga bo nadomestil nov 2-letni magistrski študijski program »Obramboslovje in varnostne študije«
[28] V letu 2019/20 so se začeli izvajat 4-letni doktorski študijski programi. Triletni doktorski programi se ne razpisujejo več, že vpisani študentje pa študij lahko končajo še po triletnem starem programu.

Graf 6: Število vseh vpisanih študentov v 3-letni dodiplomski visokošolski študijski program prve stopnje »Informacijska varnost« za pridobitev naziva Diplomirani varstvoslovec informacijske varnosti (vs)/diplomirana varstvoslovka informacijske varnosti (vs) v študijskem letu 2016/17 do 2020/21

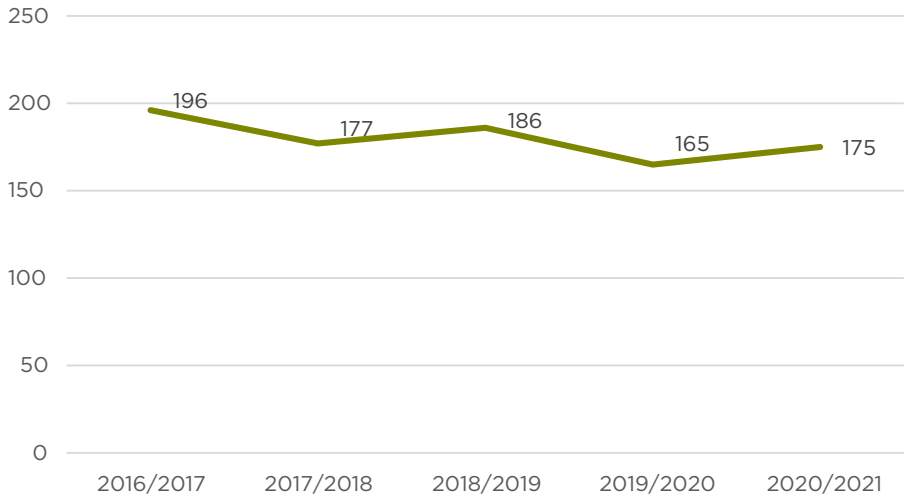

Vir: eVŠ, stanje podatkov na dan 14. 1. 2021

Diplomirani varstvoslovci in diplomirane varstvoslovke informacijske varnosti so usposobljeni za izvajanje strokovnih, razvojnih in vodstvenih opravil na področjih informatike, informacijskih sistemov in varstvoslovja, predvsem z vidika mehanizmov zagotavljanja varnosti v informacijski družbi. Znanja, ki jih bodo pridobili diplomanti, se tako nanašajo na poznavanje varstvoslovja, informatike, računalništva, prava in poslovno organizacijskih ved. (Vir: Povzeto iz spletne strani Fakultete za varnostne vede)

Graf 7: Število vseh vpisanih študentov v 3-letni dodiplomski visokošolski študijski program prve stopnje »Varnostni menedžment« za pridobitev naziva Diplomirani varnostni menedžer (vs)/diplomirana varnostna menedžerka (vs) v študijskem letu 2016/17 do 2020/21

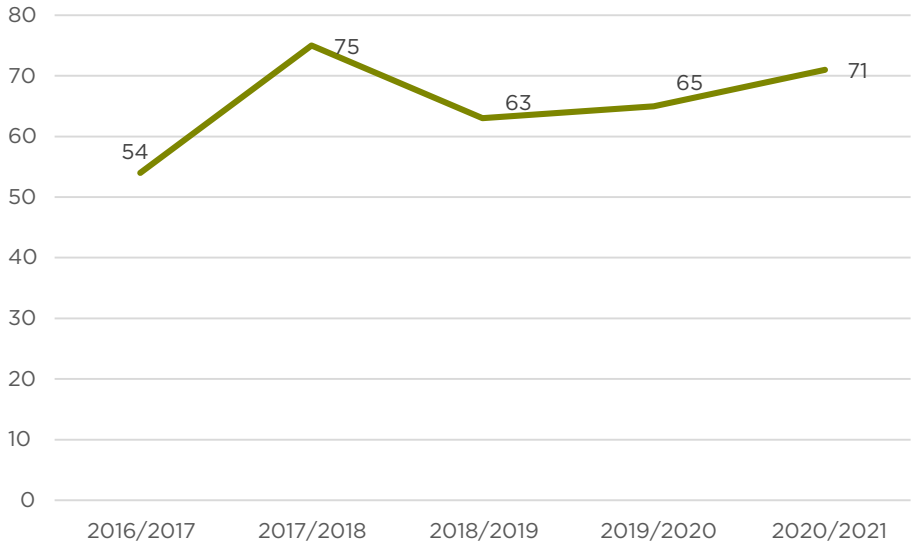

Vir: eVŠ, stanje podatkov na dan 14. 1. 2021

Diplomirani varnostni menedžerji in varnostne menedžerke se lahko zaposlijo v organizacijah gospodarskih in negospodarskih dejavnosti. Delujejo lahko na področju varovanja in zaščite intelektualne lastnine, osebnih in tajnih podatkov, poslovnih skrivnosti, računalniškega omrežja, poslovnega informacijskega sistema, konkurenčnih prednosti, varovanju in zaščiti okolja ter varovanju ugleda in dobrega imena gospodarske družbe. (Vir: Povzeto iz spletne strani Fakultete za komercialne in poslovne vede)

Razlog upadanja vpisa v 4-letni dodiplomski univerzitetni študijski program »Politologija-obramboslovje« (graf 8) je v tem, da se ta program od leta 2018/2019 ne razpisuje več, saj ga v tem letu nadomesti nov 3-letni program »Obramboslovje« (graf 9).

Graf 8: Število vseh vpisanih študentov v 4-letni dodiplomski univerzitetni študijski program prve stopnje »Politologija-obramboslovje« za pridobitev naziva Diplomirani obramboslovec (un)/diplomirana obramboslovka (un) v študijskem letu 2016/17 do 2020/21

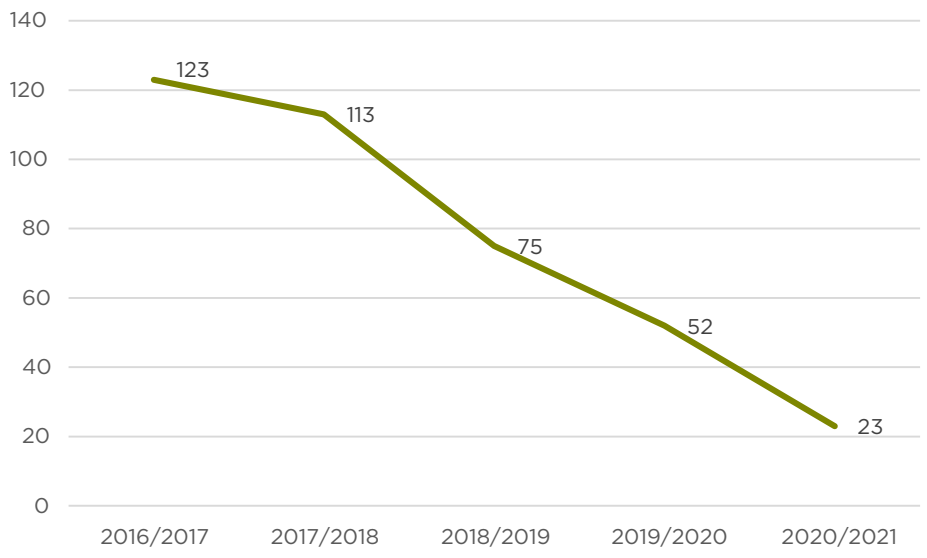

Vir: eVŠ, stanje podatkov na dan 14. 1. 2021

Graf 9: Število vseh vpisanih študentov v 3-letni dodiplomski univerzitetni študijski program prve stopnje »Obramboslovje« za pridobitev naziva Diplomirani obramboslovec (un)/diplomirana obramboslovka (un) v študijskem letu 2016/17 do 2020/21

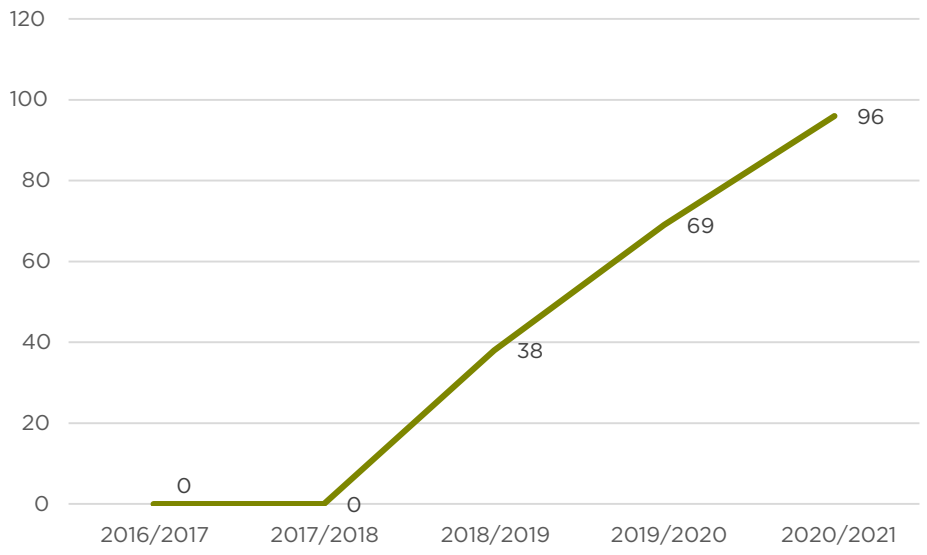

Vir: eVŠ, stanje podatkov na dan 14. 1. 2021

Diplomirani obramboslovci in diplomirane obramboslovke se lahko zaposlijo v celotnem nacionalnem obrambno-varnostnem sistemu (upravni del Ministrstva za obrambo, Slovenska vojska, Obveščevalno-varnostna služba Ministrstva za obrambo, Uprava za zaščito in reševanje ter celotni podsistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami na državni in lokalni ravni, Ministrstvo za notranje zadeve, Ministrstvo za zunanje zadeve, Slovenska obveščevalno-varnostna agencija, Urad za varovanje tajnih podatkov). Usposobljeni so za delo v mednarodnih varnostnih organizacijah (Nato in OVSE) ter institucijah Evropske unije, za delo v medijskih hišah (posebej za vsebine nacionalne in mednarodne varnosti in obrambe) ter v gospodarstvu (v obrambni industriji, na področju kritične infrastrukture ipd.). Zaradi širokih družboslovnih znanj in najrazličnejših kompetenc pa so obramboslovci zaposljivi tudi v drugih organizacijah. (Vir. Povzeto iz spletne strani Fakultete za družbene vede)

Graf 10: Število vseh vpisanih študentov v 3-letni dodiplomski univerzitetni študijski program prve stopnje »Varstvoslovje« za pridobitev naziva Diplomirani varstvoslovec (un)/diplomirana varstvoslovka (un) v študijskem letu 2016/17 do 2020/21

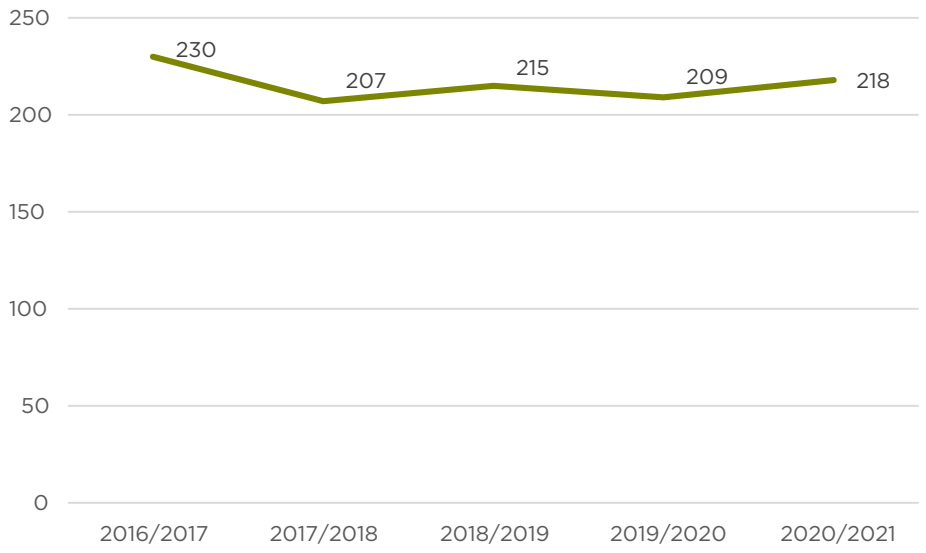

Vir: eVŠ, stanje podatkov na dan 14. 1. 2021

Diplomirani varstvoslovci in diplomirane varstvoslovke so usposobljeni za reševanje strokovnih delovnih problemov, zlasti z iskanjem novih virov znanja in uporabo metod za razumevanje, vodenje in upravljanje zahtevnejših procesov na področju zagotavljanja varnosti. Imajo razvite sposobnosti za samostojno delo ter analitičen in inovativen pristop k reševanju problemov s področja varnosti. (Vir: Povzeto iz spletne strani Fakultete za varnostne vede)

Graf 11: Število vseh vpisanih študentov v 1-letni podiplomski magistrski študijski program »Obramboslovje« za pridobitev naziva Magister obramboslovja/magistrica obramboslovja v študijskem letu 2016/17 do 2020/21

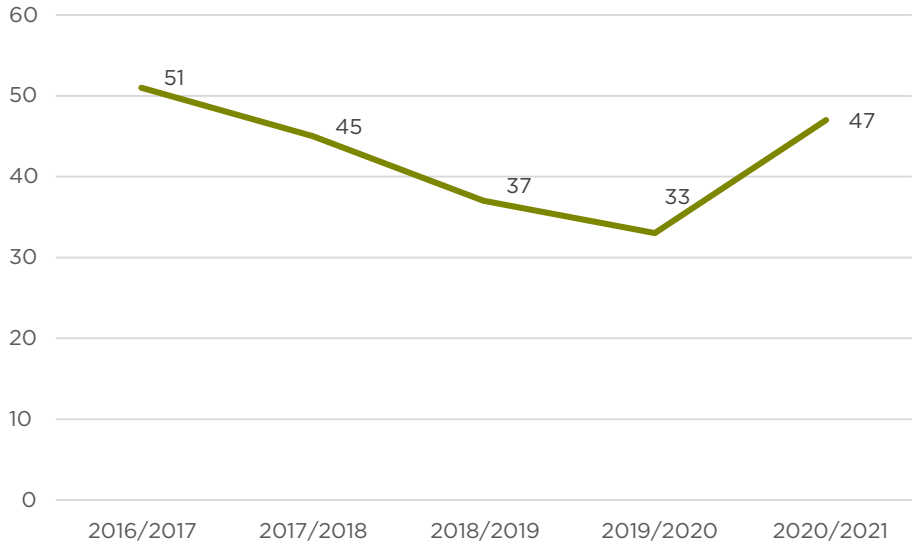

Vir: eVŠ, stanje podatkov na dan 14. 1. 2021

Magistri in magistrice obramboslovja so usposobljeni za delovanje na področju analiziranja, vodenja, upravljanja, svetovanja in odločanja v nacionalnovarnostnem sistemu Slovenije ter v mednarodnih varnostnopolitičnih in vojaškopolitičnih organizacijah. Znanja in kompetence lahko uspešno uporabijo pri zaposlitvi na vojaškem področju, v državni upravi, diplomaciji, v množičnih medijih ter v velikih gospodarskih in infrastrukturnih sistemih ali pa opravljajo raziskovalno, analitično in pedagoško delo v raziskovalnih in pedagoških institucijah, ki proučujejo oziroma poučujejo teme iz nacionalne in mednarodne varnosti. (Vir. Povzeto iz spletne strani Fakultete za družbene vede)

Graf 12: Število vseh vpisanih študentov v 2-letni podiplomski magistrski študijski program »Magister varstvoslovja« za pridobitev naziva Magister varstvoslovja/magistrica varstvoslovja v študijskem letu 2016/17 do 2020/21

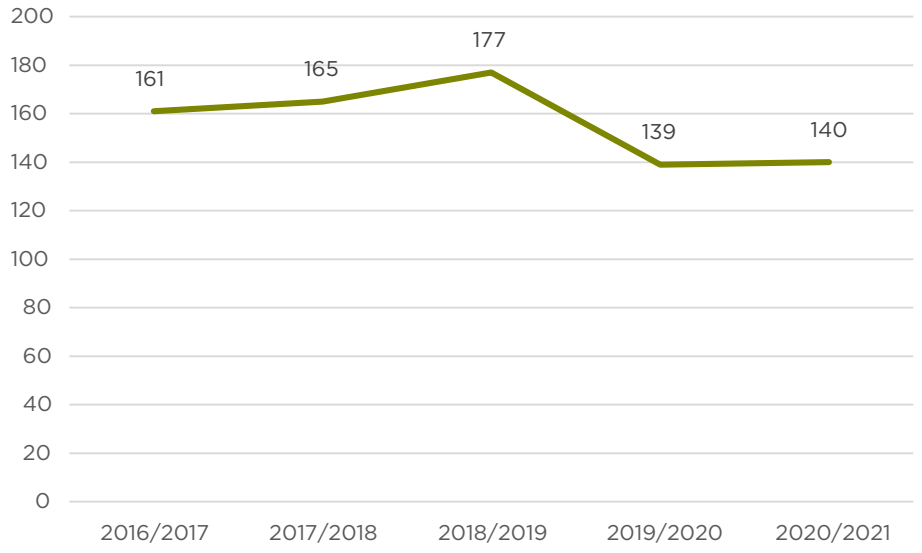

Vir: eVŠ, stanje podatkov na dan 14. 1. 2021

Magistri in magistrice varstvoslovja so strokovnjaki za širše področje varstvoslovja in razumejo trenutno stanje in trende na področju izvajanja nadzorstvenih dejavnosti ter delovanja institucij formalnega in neformalnega družbenega nadzorstva. Usposobljeni so za prevzemanje najzahtevnejših nalog pri analiziranju, vrednotenju, načrtovanju, oblikovanju, razvoju in vodenju varnostnih procesov v javnih organizacijah na državni in lokalni ravni, v nevladnih, zasebnih (gospodarskih) organizacijah ter za delo na akademskem področju. (Vir: Povzeto iz spletne strani Fakultete za varnostne vede).

Vpise v različne doktorske študijske programe in vpis v Magistrski študijski program Management korporativne varnosti zaradi statistične zaščite ne prikazujemo posamično. V primeru vrednosti celice 5 ali manj, je namreč v evidenci visokošolskih zavodov in študijskih programov, namesto številčne vrednosti uvedena oznaka »z« (velja za leto 2019/20 in 2020/21).

Kljub temu pa za omenjene študije podajamo tudi nekaj osnovnih informacij o poklicnem profilu njihovih diplomantov.

Doktorski študijski programi s področja Obramboslovja, s področja Vojaških družboslovnih študij in s področja Varnostnih študij kandidate seznanijo z vsemi vsebinami s področja nacionalne in mednarodne varnosti ter z metodološkimi posebnostmi obramboslovnega raziskovanja. Doktoranti študijskih programov razumejo zakonitosti vojaške obrambe, civilne obrambe, zaščite in reševanja, sodobnega kriznega upravljanja in vodenja ter notranje delovanje, organizacijsko strukturo in družbene značilnosti vseh delov varnostnega sistema (vojska, policija, zasebna vojaška in varnostna podjetja ter obveščevalne službe). Poznajo teorijo in prakse razvoja in uporabe oboroženih sil v miru, krizah in oboroženih spopadih ter poznajo interakcijo med vojaško znanostjo in drugimi znanstvenimi disciplinami. (Vir. Povzeto iz spletne strani Fakultete za družbene vede)

Doktorski študijski program Varstvoslovje izobrazi kandidate, ki imajo široko družboslovno znanje in perspektivo ter dobro razumejo dogajanje v svetu, trende na področju izvajanja nadzorstvenih dejavnosti, delovanje institucij formalnega družbenega nadzorstva (policija, tožilstva, sodišča, zapori, obveščevalne službe), neformalnega družbenega nadzorstva (dejavniki socializacije, družina, šola, društva, civilna družba) in institucionaliziranega neformalnega nadzorstva (predvsem detektivske agencije in zasebnovarnostna podjetja). (Vir: Povzeto iz spletne strani Fakultete za varnostne vede)

Magistri študijskega programa Menedžment korporativne varnosti pa so usposobljeni za ugotavljanje in izvajane vseh potrebnih sistemskih ukrepov za obvladovanje varnostnih tveganj v posameznem podjetju oziroma organizaciji, kar vključuje področje fizične, tehnične in informacijske varnosti, procesa neprekinjenega poslovanja, varovanja ključnih informacij podjetja, varovanja zaposlenih in varnosti pri delu. (Vir: Povzeto iz spletne strani Inštituta za korporativne varnostne študije)

Slika 36: Regijska razpršenost izvajalcev različnih izobraževalnih in študijskih programov s področja Varnost države, ljudi in premoženja v letih od 2016 do 2021

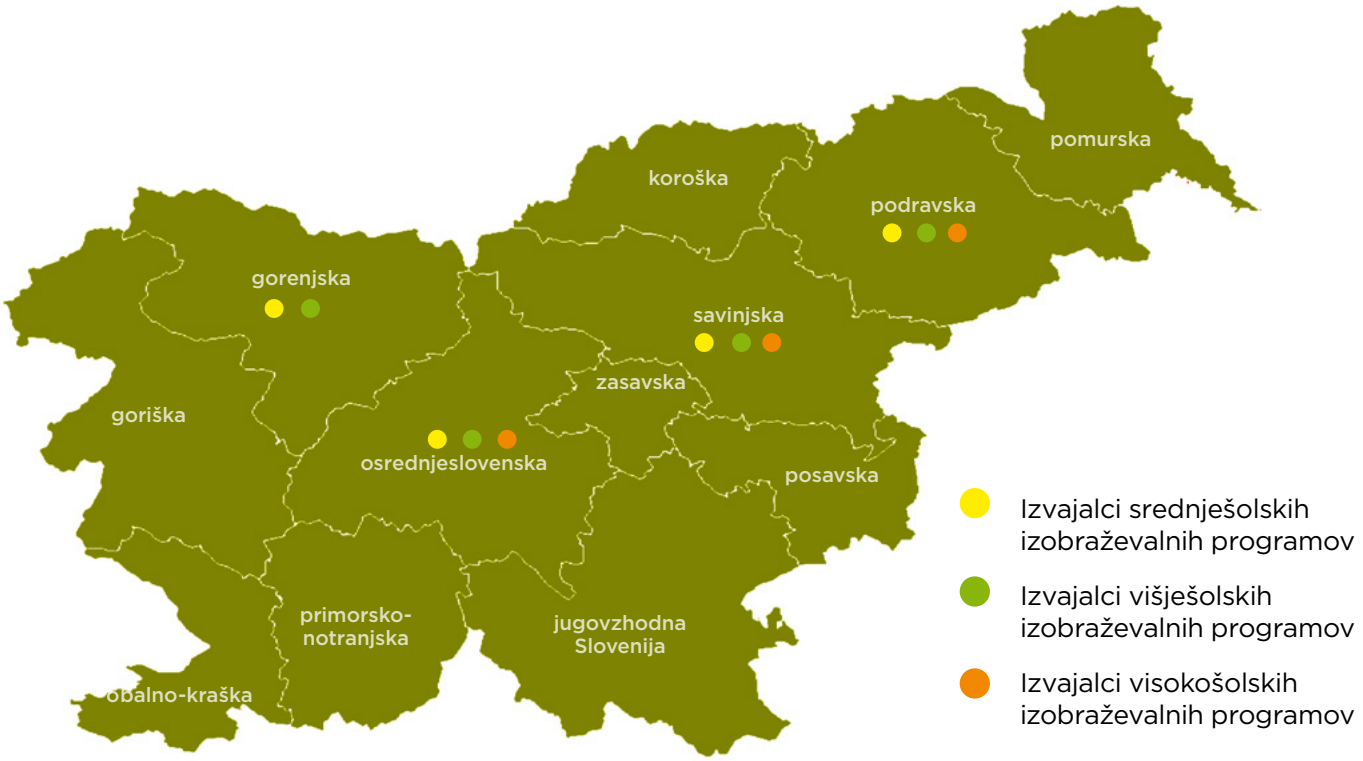

2.3.3. Število podeljenih certifikatov o NPK na področju Varnost države, ljudi in premoženja

Na področju Varnost države, ljudi in premoženja obstaja osem katalogov za nacionalne poklicne kvalifikacije, ki omogočajo organizacijo in izvedbo postopka preverjanja in potrjevanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij (NPK) in pridobitev certifikata o NPK s katerim se izkazuje formalna strokovna usposobljenost za izvajanje poklicne kvalifikacije na določeni ravni zahtevnosti.

Preglednica 50 prikazuje število podeljenih certifikatov o NPK v dejavnosti zasebnega varovanja za obdobje od 2016 do 2019. Daleč največ certifikatov (2802) je bilo podeljenih za NPK »Varnostnik/varnostnica«, saj varnostniki predstavljajo 80 % vsega varnostnega osebja na področju dejavnosti zasebnega varovanja.

Preglednica 51: Število podeljenih certifikatov za nacionalne poklicne kvalifikacije na področju zasebnega varovanja od leta 2016 do 2019

	2016	2017	2018	2019	2020	Skupaj
Varnostnik/varnostnica	481	506	565	735	515	2802
Varnostni tehnik/varnostna tehnica	30	36	33	39	36	174
Varnostni menedžer/varnostna menedžerka	25	21	32	23	12	113
Operater/operaterka varnostno nadzornega centra	14	15	11	23	23	86
Varnostnik nadzornik/varnostnica nadzornica	16	19	1	22	7	65
Varnostnik čuvaj/varnostnica čuvajka	6	8	7	9	7	37
Varnostnik telesni stražar/varnostnica telesna stražarka	2	5	13	4	0	24
Pooblaščeni inženir/pooblaščena inženirka varnostnih sistemov	3	0	3	1	2	9
Varnostni svetovalec/varnostna svetovalka	0	0	0	0	0	0
Skupaj	**577**	**610**	**665**	**856**	**602**	**3310**

Vir: www.nrp.org na dan 7. 5. 2021

V nadaljevanju v grafu 13 prikazujemo podeljevanje certifikatov o NPK po posameznih kvalifikacijah. Graf ne vsebuje podatkov za NPK Varnostnik/varnostnica, saj zaradi velikega števila podeljenih certifikatov za to kvalifikacijo v odnosu do števila podeljenih certifikatov za ostale kvalifikacije, graf ne bi bil pregleden.

Graf 13: Število podeljenih certifikatov za nacionalne poklicne kvalifikacije na področju zasebnega varovanja od leta 2016 do 2019 (brez NPK varnostnik/varnostnica)

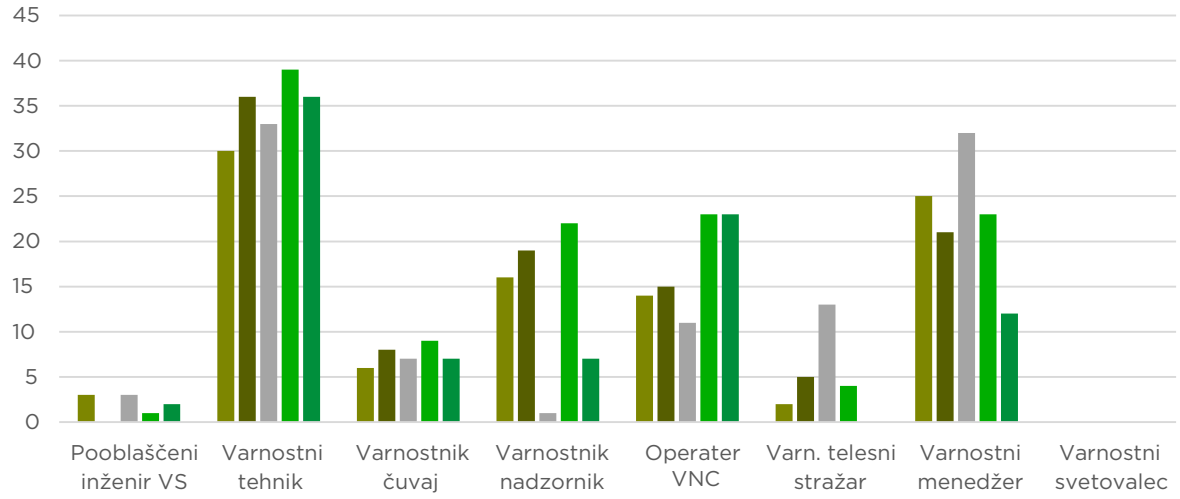

Vir: www.nrp.org na dan 7. 5. 2021

Na področju Slovenske vojske je bilo v letih 2009 do 2012 podeljenih skupno 533 certifikatov o NPK (vir: www.nrpslo.org). Certifikati so bili podeljeni za najrazličnejše vojaške profile, največ pa jih je bilo podeljenih za Vojak strelec/vojakinja strelka, Vojak pehote/vojakinja pehote, Podčastnik posebnih enot/podčastnica posebnih enot, Podčastnik vojaške policije/podčastnica vojaške policije, vojaški policist/vojaška policistka, Vojak nuklearno-radiološko-kemično-biološke obrambe (NRKBO)/vojakinja nuklearno-radiološko-kemično-biološke obrambe (NRKBO) in Vojak posebnih enot/vojakinja posebnih enot. Ob teh podatkih je potrebno posebej poudariti, da nacionalne poklicne kvalifikacije od leta 2012 dalje niso več v uporabi v slovenski vojski, saj se je vojska vrnila nazaj na usposabljanje po internem sistemu vojaških evidenčnih dolžnosti (VED). Več o vojaško evidenčnih dolžnostih (VED) lahko preberete pod naslovom Vojaško evidenčne dolžnosti v slovenski vojski na strani 32.

Slika 37: Šolanja službenih psov Slovenske policije

Vir: Marko Fric, Arhiv Slovenske policije

IV

Trendi in razvojne možnosti na področju Varnost države, ljudi in premoženja

Slika 38: Terensko usposabljanje pripadnikov Slovenske vojske

Vir: Uradna facebook stran Slovenske vojske

1. TRENDI IN RAZVOJNE MOŽNOSTI NA PODROČJU VOJAŠTVA IN OBRAMBE

Ključni dolgoročni cilj razvoja Slovenske vojske je zagotavljanje nacionalne obrambe v okviru sistema kolektivne obrambe in varnosti. Dolgoročni cilji in prioritete razvoja Slovenske vojske se zato nanašajo na njeno aktivno in verodostojno delovanje v mednarodnih operacijah in misijah, ob upoštevanju načel zmerne geografske razpršenosti in večje specializacije, ter načrtno sodelovanje v sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami in podpora drugim državnim organom in organizacijam pri odzivanju na sodobne vire ogrožanja, skladno z nacionalnimi interesi, sprejetimi zavezami, razpoložljivimi viri in načeli celostnega pristopa.

Dolgoročni cilji in perspektive vključujejo postopno preoblikovanje vojaških zmogljivosti ob načrtnem izločanju neperspektivnih; povečanje bojnih zmogljivosti Slovenske vojske s težiščem na oblikovanju srednje bataljonske bojne skupine; uravnoteženje in povečanje bistvenih operativnih zmogljivosti, ki vključujejo pravočasno razpoložljivost sil, učinkovito delovanje, učinkovit sistem poveljevanja in nadzora, učinkovito obveščevalno zagotovitev, premestljivost in premičnost, preživetje in zaščito sil ter logistično vzdržljivost; ohranjanje in razvoj vojaškostrokovnih, specialističnih in drugih znanj, veščin in izkušenj, ki so bistvenega pomena za obrambo države; vzpostavitev učinkovitejšega sistema upravljanja s kadrovskimi viri; učinkovita strategija komuniciranja z javnostmi in sodelovanja s civilnodružbenimi organizacijami; dvig organizacijske in varnostne kulture v Slovenski vojski ter uveljavljanje vojaške etike (ReDPROSV25).

Slovenska vojska želi v bližnjem prihodnjem obdobju omogočiti dolgoročno stabilno popolnjevanje vseh struktur SV in doseganje njenega načrtovanega obsega; povečati interes za prostovoljno služenje vojaškega roka (PSVR) in tako zagotoviti več usposobljenih državljanov za popolnjevanje vseh struktur SV; omogočiti vključevanje v PSVR čim širšemu krogu zainteresiranih državljanov, ki izpolnjujejo predpisane pogoje; s programom temeljnega vojaško strokovnega usposabljanja (TVSU) vzpostaviti pogoje, da se mladi po končanem programu usposabljanja lahko vključijo v pogodbeno rezervno sestavo (PRS) oziroma v stalno sestavo SV ter dolgoročno vzpostaviti kadrovsko bazo za popolnjevanje vseh struktur SV.

Prvega julija 2021 je prešla v veljavo nova uredba o prostovoljnem služenju vojaškega roka. Nastala je na podlagi Koncepta enotnega usposabljanja za vstop v Slovensko vojsko na podlagi programa temeljnega vojaškostrokovnega usposabljanja (TVSU) in prostovoljnega služenja vojaškega roka (PSVR), s katero se želi v prihodnje omogočiti vstop v PSVR čim več zainteresiranim državljanom, ki izpolnjujejo predpisane pogoje, in tako vzpostaviti

širšo bazo državljanov z osnovnim vojaškim znanjem, ki bi se lahko vključili v stalno sestavo ter pogodbeno rezervno sestavo (PRS) SV. Z enotno vstopno točko za vse strukture SV (PSVR, PRS, stalna sestava), ki jo predstavlja program TVSU, bo poenostavljen prehod med vsemi tremi strukturami SV. Pri tem se bo v večji meri uresničevala težnja, da vsak, ki se prijavi, tudi konča PSVR in se lahko neposredno brez dodatnih usposabljanj vključi v PRS oziroma se zaposli v stalni sestavi.

Po novi uredbi je na PSVR lahko napoten državljan do konca koledarskega leta, v katerem dopolni 30 let starosti. V postopku napotitve je predvideno, da ocena sposobnosti za vojaško službo velja pet let, da kandidat opravi tudi preverjanje gibalnih sposobnosti in da se pogodba sklene na koncu kadrovskega postopka. Bistvene novosti, ki jih uvaja nov koncept prostovoljnega služenja so: dvig pogoja starosti iz 27 na 30 let, spremenjen program temeljnega vojaško-strokovnega usposabljanja, usposabljanje se bo izvajalo na različnih lokacijah, trajanje usposabljanja je skrajšano iz 14 na 13 tednov (pri čemer traja prva faza pet tednov, druga faza šest tednov in tretja faza dva tedna), vojak prostovoljec lahko prostovoljno služenje opravi v celoti ali pa ga zaključi po posamezni fazi, po vsaki fazi dobi vojaško evidenčno dolžnost (VED), vojak dobi možnost pridobitve pogojev za opravljanje vozniškega izpita B kategorije (zdravniški pregled, prva pomoč, cestnoprometni predpisi) ter dvig denarnega prejemka. Vojaku prostovoljcu pa po uspešno končanem celotnem PSVR pripada še dodatni denarni prejemek.

S takim prilagodljivim načinom opravljanja PSVR želi Slovenska vojska čim več državljanom omogočiti vključitev na PSVR v skladu z njihovimi sposobnostmi in ambicijami, pri čemer PSVR posamezniki lažje usklajujejo z osebnimi interesi. V skladu s programom vojak prostovoljec po uspešno opravljeni posamezni fazi programa pridobi določeno vojaško evidenčno dolžnost. PSVR lahko poleg programa TVSU vsebuje tudi dodatne vsebine, kot so na primer vsebine za pridobitev pogojev za opravljanje vozniškega izpita. Uredba določa tudi višino prejemkov za vojake prostovoljce, ki se določi od osnove, ki je enaka minimalni plači v Republiki Sloveniji.

Na področju vojaškega izobraževanja in usposabljanja pripravlja Slovenska vojska številne spremembe, s katerimi se želi približati sodobnim modelom izobraževanja častnikov in podčastnikov v skladu z lastnimi potrebami. Hkrati bo nadaljnji razvoj vojaškega izobraževanja in usposabljanja, temeljnih vojaških ved ter vojaškostrokovnih in specialističnih znanj, veščin in izkušenj organiziran v sodelovanju z javnim izobraževalnim in raziskovalnim sistemom. V Slovenski vojski bodo z namenom ohranjanja in razvoja vojaškostrokovnih in specialističnih znanj povezani operativna praksa in razvojno-raziskovalne ter izobraževalne dejavnosti. Vojaško izobraževanje in usposabljanje ter operativna praksa Slovenske vojske bosta ohranjala tesno sodelovanje s primerljivimi zmogljivostmi zaveznikov (ReDPROSV25).

Za področje izobraževanja častnikov je v pripravi modul vojaških vsebin, ki se bo ponudil v različnih študijskih programih v šestem semestru prvostopenjskega študijskega programa. Projekt sledi ideji fleksibilizacije in modularizacije študija. Izbirni modul se bo izvajal v Kadetnici v Mariboru in v izvedbi bodo sodelovali učitelji iz Centra vojaških šol. Modul bodo v svoje programe vključile Fakulteta za logistiko, Fakulteta za organizacijske vede, Fakulteta za družbene vede, Fakulteta za pomorstvo in promet ter Fakulteta za varnostne vede. Po načrtih se bo izvedba programov z izbirnim modulom začela v šolskem letu 2022/23. Programi bodo imeli KLASIUS vojaško kvalifikacijo področja 1031 – vojaško usposabljanje, obrambne študije, vojaške vede, nacionalna varnost, teorija vojne. S temi programi bo Slovenska vojska dosegla, da bodo lahko začetne častniške dolžnosti popolnjevali mlajši pripadniki, saj jim po končanem prvostopenjskem izobraževanju ne bo več treba opravljati še celoletnega programa vojaškega izobraževanja in usposabljanja na Šoli za častnike.

V nadaljevanju si bo MORS v skladu z zaključnim poročilom medresorske delovne skupine za pripravo modela izobraževanja in usposabljanja za potrebe Slovenske vojske najverjetneje prizadevalo ustanoviti samostojni visokošolski zavod oziroma visoko vojaško šolo, v okviru katere bi bilo mogoče akreditirati tudi skupne programe z drugimi visokošolskimi zavodi po principu interdisciplinarnosti na prvi bolonjski stopnji ter v skladu s tem vsaj enega študijskega programa na drugi bolonjski stopnji.

Na področju izobraževanja podčastnikov bo v študijskem letu 2021/22 začela izobraževanje Višja vojaška strokovna šola. Osnovni namen izobraževanja podčastnikov na Višji vojaški strokovni šoli bo, da si pridobijo širše in zahtevnejše strokovno znanje s področja dela višjih enotovnih ter višjih štabnih podčastnikov ter kompetence za druga zahtevnejša dela na področju vojaškega vodenja. Podčastniki na teh dolžnostih opravljajo zahtevna strokovna dela v enotah in poveljstvih SV, za opravljanje katerih potrebujejo specifična dodatna znanja. Za opravljanje podčastniških dolžnosti v činu višji štabni vodnik, praporščak in višji praporščak se zahteva višja strokovna izobrazba, ki jo bodo študentje pridobili na Višji vojaški strokovni šoli.

Višja vojaška strokovna šola bo v šolskem letu 2021/22 začela izvajanje višješolskega študijskega programa višjega strokovnega izobraževanja Vojaški menedžment, s katerim bodo podčastniki znanje internih vojaških izobraževanj in usposabljanj nadgradili s potrebnimi strokovnimi znanji. Ta program bo zagotavljal, da višji podčastniki Slovenske vojske pridobijo znanja, ki jih potrebujejo za opravljanje del kot višji enotovni podčastniki ter višji štabni podčastniki. Pred ustanovitvijo Višje vojaške strokovne šole je

ministrstvo za obrambo podčastnike izvajalo prakso napotitev na višješolski študij po programu višjega strokovnega izobraževanja Logistično inženirstvo, ki vključuje izbirni modul Vojaška logistika in ga izvajajo višje strokovne šole v javnem izobraževalnem sistemu.

Pogoj za vpis v višješolski študijski program višjega strokovnega izobraževanja Vojaški menedžment je sklenjena pogodba o izobraževanju med pripadnikom ter Ministrstvom za obrambo RS. Poleg tega bodo morali imeti pripadniki pred vpisom že opravljeno Osnovno vojaškostrokovno izobraževanje in usposabljanje kandidatov za podčastnike Slovenske vojske, Nadaljevalno vojaškostrokovno izobraževanje in usposabljanje za podčastnike Slovenske vojske I. stopnje ter Nadaljevalno vojaškostrokovno izobraževanje in usposabljanje za podčastnike Slovenske vojske II. stopnje. Pogoj za vpis je tudi čin štabni vodnik. Napotitev pripadnikov na šolanje na Višjo vojaško strokovno šolo izvaja Generalštab SV. Pri tem so upoštevane potrebe Slovenske vojske po popolnitvi višjih podčastniških dolžnosti, karierne poti pripadnikov, psihofizične sposobnosti, službena ocena ter izpolnjevanje pogojev naštetih zgoraj.

Vizija razvoja Višje vojaške strokovne šole je, da bo v bodoče pripravila in izvajala tudi višješolski študijski program višjega strokovnega izobraževanja vojaško inženirstvo, ki bo zagotavljal dodatna znanja, potrebna za opravljanje podčastniških dolžnosti s področja informatike, strojništva, mehatronike, logistike in bionike.

2. TRENDI IN RAZVOJNE MOŽNOSTI NA PODROČJU POLICIJSKEGA DELA

Pričakovanja družbene skupnosti do policije so vselej velika, kar še posebej velja, ko se pojavijo nove varnostne grožnje. V manjši meri lahko policija pričakovanja skupnosti zadovolji s sistemskimi prilagoditvami, ki ne zahtevajo dodatnih virov, v večji meri pa pričakovana višja odzivnost policije na sodobne varnostne izzive terja nova razvojna vlaganja. Temu cilju, poleg zadovoljitev pričakovanj družbe glede sodobnih varnostih izzivov, sledi tudi Resolucija o dolgoročnem razvojnem programu policije do leta 2025 – »Kakovostna policija za varno Slovenijo« .

V zadnjem desetletju se je policija spoprijela s številnimi varnostmi izzivi, kot so: povečani tokovi nedovoljenih migracij, prometna preobremenjenost avtocest, nove oblike kriminala, obvladovanje razmer v času epidemije. Varnostne izzive mora policija obvladovati ob omejenih kadrovskih, prostorskih in materialno-tehničnih zmogljivostih.

Za zagotavljanje večje varnosti prebivalstva in prisotnosti policije med ljudmi so načrtovani številni ukrepi za vzpostavitev kadrovskih, prostorskih in materialno-tehničnih pogojev, s katerimi bodo policistke in policisti lahko zagotavljali zastavljene cilje.

Policija je v skladu z Resolucijo o dolgoročnem razvojnem programu policije do leta 2025 »Kakovostna policija za varno Slovenijo« nadaljevala izvajanje aktivne politike zaposlovanja. S promocijo zaposlovanja je bilo doseženo tudi večje število sklenitev delovnega razmerja kot prenehanj. Slednje je pereč problem, ki policijo spremlja že nekaj časa.

Omeniti je treba še nekatera pomembna dejstva, ki se nanašajo kadrovanje in izobraževanje v Policiji. V študijskem letu 2020/21 je bilo, prvič v zgodovini Višje policijske šole, vpisanih 200 kandidatov, še enkrat več kot predhodna študijska leta s po 100 vpisanih. Seveda pa so na potek izobraževanja in usposabljanja pomembno vplivali ukrepi za zajezitev širjenja SARS-CoV-2. Višja policijska šola je v tem času ves študijski proces izvajala na daljavo. Na daljavo so delno potekali tudi izpiti. Značilnost takšnega načina izobraževanja so omejitve, povezane s praktičnim izobraževanjem, kar je še posebej izrazito pri višješolskem študijskem programu Policist. Oblikovane so bile številne rešitve, da je prilagojeni način izobraževalnega procesa kandidatom omogočil najboljše izobraževanje v okviru danih možnosti. V študijskem letu 2021/2021 je načrtovan vpis 300 kandidatov, kar je ponovno velik korak pri zagotavljanju kadrov v Policiji.

Na dan 31. decembra 2020 je bilo v Policiji zaposlenih 8.338 oseb, od tega 5.673 uniformiranih policistov in 1.569 neuniformiranih policistov. Med vsemi zaposlenimi je bilo 26,3 % žensk. Povprečna starost zaposlenih v Policiji pa se iz leta v leto zvišuje. Če je bila še leta 2011 38,1 leta, je bila leta 2020 43,3 leta.

V Policiji je bilo lani načrtovano kadrovsko popolnjevanje s 83 novimi policisti, ki so septembra 2020 zaključili izobraževanje na Višji policijski šoli. V 5. generaciji rednih študentov je vpisanih 91 kandidatov za policiste v Višji policijski šoli, v 6. generaciji pa 189.

V letu 2020 je delovno razmerje prenehalo 210 (v letu 2019 - 260) javnim uslužbencem Policije, največ, 70, zaradi upokojitve, 50 je bilo sporazumnih prenehanj delovnega razmerja (50), 45 je potekel čas, za katerega je bila sklenjena pogodba o zaposlitvi, 45 pa je zaposlitev prenehala iz drugih razlogov, kot so: premestitev v drug organ, mirovanje pravic, redne in izrednih odpovedi ter smrt. V letu 2020 je bilo izvedenih 363 postopkov za zaposlitev javnih uslužbencev, v letu 2019 pa 303.

Razvoj policije, zgodovinsko gledano skozi optiko vsakokratnega varnostnega prostora in časa, poteka evolutivno in vzporedno z razvojem varnostnih groženj, uperjenih proti skupnosti ali posameznikom. Razvoj prinaša nove metode, taktike in tehnike policijskega dela, ki so v precejšnji meri globalizirane, podobno kot so globalizirane tudi varnostne grožnje. Te se v nove pojavne oblike razvijajo nekoliko hitreje kot policijska organizacija, zato mora slednja ves čas vlagati napore v lasten razvoj. Svojo formalno in funkcionalno organiziranost mora prožno prilagajati dinamiki varnostnih dogajanj in razvijati vire za lastno delovanje za čim uspešnejše in učinkovitejše izpolnjevanje svojega poslanstva.

Poslanstvo policije je varovanje življenja, telesne integritete in premoženja ljudi, preprečevanje in obvladovanje varnostnih incidentov, zmanjševanje občutka strahu ljudi pred tem, da postanejo žrtve kaznivih ravnanj, in zagotavljanje javnovarnostnih razmer, ki ljudem omogočajo kakovostnejše življenje in delo ter splošen družbeni razvoj in blagostanje. V prizadevanju po utrditvi javnega zaupanja, zavezana k spoštovanju visokih etičnih in strokovnih standardov, policija ravna častno, pošteno in pregledno, upoštevajoč enakost vseh ljudi pred zakonom in spoštujoč njihove pravice, svoboščine in osebno dostojanstvo.

Policija bo vsem državljanom Republike Slovenije in vsem drugim, ki v njej živijo ali jo obiščejo, zagotavljala visoko stopnjo varnosti pred najhujšimi oblikami kriminalitete kot tudi pred vsemi ostalimi oblikami kriminalitete in bo tako v evropskem kot svetovnem merilu prepoznavna kot ena najvarnejših držav. Seveda pa je strokovno in trdno zgrajen sistem policijskih uslužbencev, z jasno izraženimi cilji in podporo ozaveščene civilne družbe, nevladnih organizacij in javnega mnenja, zagotovilo za njihovo zakonito in strokovno delo.

Policija bo veliko pozornosti in organizacijskih naporov posvečala vodenju in upravljanju policijskih enot na vseh organizacijskih ravneh. V delovne procese bo uvajala sodobna spoznanja policijskega menedžmenta in skrbela za stalno usposabljanje in izpopolnjevanje vodstvenih in vodilnih uslužbencev, za pridobivanje in razvoj želenih vodstvenih kompetenc, za ocenjevanje dela vodij ter odpravljanje napak in pomanjkljivosti pri vodenju in upravljanju.

Za opravljanje nalog imajo policisti z zakonom določena pooblastila. Z izvajanjem policijskih pooblastil posegajo v človekove pravice in svoboščine, zato je pomembno, da policisti dobro poznajo pogoje za njihovo uporabo in da policijska pooblastila izvajajo v skladu s pravili stroke. Stalna naloga policije je, da zagotavlja visoko raven strokovne usposobljenosti policistov za izvajanje pooblastil s praktičnim postopkom in samoobrambo. S tem se zagotavljajo pogoji za uspešno, učinkovito in varno opravljanje policijskih nalog in varstvo človekovih pravic v policijskih postopkih.

Uspešnost in učinkovitost policije je v veliki meri odvisna od njenih človeških virov. Policisti morajo za opravljanje javnovarnostnih nalog izpolnjevati posebna merila, treba jih je dodatno usposabljati, stalno izpopolnjevati njihove kompetence in jim zagotoviti dodatno izobraževanje. Policisti morajo pri opravljanju svojega dela in v zasebnem življenju skrbeti za varovanje in utrjevanje lastnega ugleda in ugleda policijske organizacije, posebej pa za krepitev integritete v policijski organizaciji. Pri svojem delu morajo biti načelni, dosledni, odločni, vztrajni, pravični, strokovni, pri stiku z ljudmi, predstavniki državnih organov, nevladnih organizacij, pravnih oseb in drugih ustanov pa vljudni in korektni.

Za uspešno izvajanje svojega poslanstva je Policija reorganizirala svoj sistem izobraževanja tako, da je ukinila prekvalifikacijo za poklic policista in oblikovala višješolsko policijsko izobraževanje. Obnavlja in nadgrajuje tudi prostorske in tehnične zmogljivosti, nujne za razvijanje človeških virov. Dolgoročen sistemski cilj projekta je razvoj človeških virov, posamični cilji pa so:

- sodelovanje z drugimi izobraževalnimi institucijami pri pripravi študijskih programov I. bolonjske stopnje za potrebe policije;
- revizija programov izpopolnjevanj in usposabljanj na podlagi operativnih potreb policije in v skladu z novim študijskim programom in
- ureditev raziskovalne dejavnosti.

Vsekakor Policija potrebuje lasten, kakovosten, stabilen in razvojno naravnan izobraževalni sistem. Srednješolski izobraževalni program za policiste je v preteklosti pomenil stabilen izobraževalni sistem

in visok izobrazbeni standard, primerljiv s poklici v vzgoji, izobraževanju, zdravstvenem varstvu, administraciji in z drugimi poklici v javni upravi. Družbene spremembe, spremembe izobrazbene strukture prebivalstva v Republiki Sloveniji, demografske napovedi, še bolj pa zahteve poklica, znanja, veščine in kompetence, ki jih danes potrebuje policist, presegajo raven srednješolske izobrazbe. Dualnost programa višje šole, ki skrbi za ustrezno razmerje med teorijo in prakso, se je pokazala kot dober način izobraževanja za potrebe policije, vendar daje prenizko stopnjo izobrazbe za razvoj vodstvenih in vodilnih kadrov. Posamezniki zahtevnejše stopnje izobrazbe pridobivajo v okviru splošnega javnega šolstva, kar pa v celoti ne zagotavlja kakovostne poklicne in kompetenčne rasti in razvoja. Policijsko izobraževanje v Evropski uniji se prilagaja bolonjskemu procesu in postaja javno. Z uveljavitvijo Lizbonske pogodbe in s Stockholmskim programom se uvaja »evropeizacija« policije. Za enakopravno sodelovanje v tem procesu moramo tudi v Republiki Sloveniji zagotoviti primerljiv sistem izobraževanja policistov. Višja stopnja izobrazbe bo omogočila primerljivost policijskega poklica s podobno zahtevnimi poklici, možnost prve izbire in odločitve za policijski poklic po srednji šoli pa bo privabila tudi primernejše kandidate.

3. TRENDI IN RAZVOJNE MOŽNOSTI NA PODROČJU DEJAVNOSTI ZASEBNEGA VAROVANJA

Trendi zasebnega varovanja v Republiki Sloveniji gredo vse bolj v smer specializacije posameznih področij varovanj, zato podjetja veliko vlagajo v usposabljanje varnostnega osebja za posamezna področja dejavnosti. Hkrati razvijajo nove visoko tehnološke rešitve in produkte, ki so nadgradnja posameznim oziroma novo načrtovanim varnostnim rešitvam. V ospredje prihajajo na področju varnostne tehnike razviti sistemi pristopnih kontrol s sistemi biometrije in video nadzornih sistemov, ki jih ponudniki iz leta v leto izpopolnjujejo in nudijo številne nove rešitve za posamezne tudi najbolj zahtevne naročnike. V zasebnem varovanju se že razvijajo koncepti varovanja varnostnih območij na podlagi detekcije, opazovanja in video nadzora s pomočjo dronov, ki jih že uporabljajo nekateri varnostni organi v Republiki Sloveniji. Ob ustrezni zakonski podlagi so tudi v zasebnem varovanju želje in načrti, da sistem nadzora z droni v kar najkrajšem času vključijo v redne oblike in procese varovanja.

Razvoj zasebnega varovanja bo v prihodnje temeljil na posodobitvah, izboljšavah, večjem strokovnem izobraževanju in izpopolnjevanju varnostnega osebja ter iskanju novih priložnosti v različnih dejavnostih, ki so v svetu na področju zasebnega varovanja že znana in bodo zagotovo predstavljala tudi slovenski panogi nove izzive.

Panoga slovenskega zasebnega varovanja je glede na organizacijo, strokovni nivo varnostnega osebja, usposobljenost in tehnično podporo pripravljena prevzeti nekatere nove naloge, ki jih doslej še ne opravljajo, so pa ponekod že v domeni zasebnega varovanja. To so:

- varovanje vojašnic in drugih vojaških ter policijskih objektov (v varnostno osebje bi kadrovali nekdanje starejše vojake, ki nimajo več zaposlitve v vojski),
- varovanje parkov in drugih javnih površin v mestih,
- varovanje naravnih območij, nacionalnih parkov, gozdov,
- varnostno osebje bi lahko učinkovito pokrivalo državno mejo in mejni pas že na podlagi trenutne zakonodaje glede na ustreznost ukrepov varnostnega osebja,
- ob spremembi zakonodaje bi varnostno osebje lahko prevzelo tudi varovanje zaporov in drugih pravosodnih institucij (dodatno specializirano usposabljanje),
- varovanje območij javnih parkirišč in izdajanje plačnih nalogov za prekoračitev oz. napačno parkiranje.

Trendi in razvojne možnosti zasebnega varovanja so v prihodnji perspektivi zagotovo veliki s široko paleto različnih področij, kjer lahko zasebno varnostna podjetja ponujajo kakovostne in tehnološko izpopolnjene storitve in rešitve naročnikom v Republiki Sloveniji.

V Dodatek

Slika 39: Garda Slovenske vojske

Vir: Uradna facebook stran Slovenske vojske

Viri in literatura

Pomen krajšav in kratic

Kazalo slik

Kazalo tabel

Kazalo grafov

Viri in literatura

- Drofenik, K. (2017) Sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij. Ljubljana: CPI.
- Logaj, V. (et al). (2014) Umeščanje Slovenskega ogrodja kvalifikacij v Evropsko ogrodje kvalifikacij za vseživljenjsko učenje in Evropsko ogrodje kvalifikacij: zaključno poročilo, Slovenija. Ljubljana: CPI.
- Marentič, U. (2015). Razvoj kompetenc v poklicnih kvalifikacijah. V Vidmar, Lampe, Sattler (ur.), Zbornik programov, projektov, izkušenj in idej. (str. 10). Ljubljana: Javni sklad RS za razvoj kadrov in štipendije.
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. (2018). CEUVIZ – Centralna evidenca udeležencev v vzgoji in izobraževanju. [Podatkovni portal CEUVIZ]. Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.
- Nacionalno informacijsko središče. Dostopno prek: http://www.nrpslo.org/.
- Resolucija o Nacionalnem programu visokega šolstva 2011—2020 (ReNPVŠ11-20, Ur. l. RS št. 41/11).
- Statistični urad Republike Slovenije [SURS]. (2020). [Podatkovni portal SI-STAT]. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Dostopno prek http://pxweb.stat.si/
- Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju. ZPSI-1. Uradni list RS št. 79/06.
- Zakon o Slovenskem ogrodju kvalifikacij. ZSOK. Uradni list RS št. 104/15.
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o poklicnem in strokovnem izobraževanju. ZPSI-1A. Uradni list RS št. 68/17.
- Zakon o visokem šolstvu. ZviS-L. Uradni list RS št. 65/17.
- Zakon o višjem strokovnem izobraževanju. ZVSI. Uradni list RS št. 86/04 in 100/13.

1. Poglavje o predstavitvi Slovenske vojske in poglavje o trendih in razvojnih možnosti na tem področju:

- Arhivsko spletno mesto Uprave RS za zaščito in reševanje, dostopno na svetovnem spletu: http://www.sos112.si (povzeto dne 5. 6. 2021).
- Bernik, Valerija, 2006, Slovenska vojaška zgodovina. Ljubljana: Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje.
- Furlan, Branimir in drugi, 2006, Vojaška doktrina. Ljubljana: Defensor.
- Interno spletno mesto MORS in SV - Informacijski portal Slovenske vojske, dostopno na internem spletu MORS in SV (povzeto dne 8. 5. 2021 in 5. 6. 2021).
- Obseg in struktura Slovenske vojske, dostopno na svetovnem spletu: https://www.slovenskavojska.si/o-vojski/obseg-in-struktura/ (povzeto dne 5. 6. 2021).
- Resolucija o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2025 (ReDPROSV25), dostopno na svetovnem spletu: http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO63 (povzeto dne 5. 6. 2021).
- Spletno mesto Slovenske vojske, dostopno na svetovnem spletu: slovenskavojska.si (povzeto dne 5. 6. 2021).
- Spletno mesto Slovenske vojske Postani vojak, dostopno na svetovnem spletu: postanivojak.si (povzeto dne 5. 6. 2021).
- Spletno mesto Republike Slovenije, dostopno na svetovnem spletu: gov.si (povzeto dne 5. 6. 2021).
- Uredba o prostovoljnem služenju vojaškega roka, dostopno na svetovnem spletu: https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2021-01-1635?sop=2021-01-1635 (povzeto dne 5. 6. 2021).
- Vojaški vikariat, dostopno na svetovnem spletu: https://katoliska-cerkev.si/ssk/vojaski-vikariat (povzeto dne 5. 6. 2021).
- Vlada sprejela Uredbo o prostovoljnem služenju vojaškega roka, 13. 5. 2021, dostopno na svetovnem spletu: https://www.gov.si/novice/2021-05-13-vlada-sprejela-uredbo-o-prostovoljnem-sluzenju-vojaskega-roka/ (novica povzeta dne 5. 6. 2021).
- Zaključno poročilo Medresorske delovne skupine za pripravo modela izobraževanja in usposabljanja za potrebe Slovenske vojske, Center vojaških šol, št. 603-95/2021-1, z dne 10. 02. 2021.
- Zakon o obrambi (ZObr), dostopno na svetovnem spletu: http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO532 (povzeto dne 5. 6. 2021).
- Zakon o službi v Slovenski vojski (ZSSloV), dostopno na svetovnem spletu: http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4238 (povzeto dne 5. 6. 2021).

2. Poglavje o predstavitvi Policije in poglavje o trendih in razvojnih možnosti na tem področju:

- Arhiv Republike Slovenije (AS), AS 7, Deželno glavarstvo na Kranjskem, publico-politica, l. P, n. 5, šk. 56.
- Barle, A. (2009): Instrumentalizacija znanja – šole organizacije za hitro dostavo znanja
- Čelik, P. (1991). Policaji. Ljubljana: Delo.
- Čelik, P. (2001). Slovenski orožniki 1918–1941. Ljubljana: Društvo za preučevanje zgodovine, literature in antropologije.

- Čelik, P. (2001). Cesarski orožniki pri nas. Revija za kriminalistiko in kriminologijo, 2, 146–150.
- Čelik, P. (2005). Orožništvo na Kranjskem 1850–1918. Ljubljana: Zveza zgodovinskih društev Slovenije.
- Čelik, P. (2008). Naše varnostne sile 1850–2008: temeljni pravni predpisi. Ljubljana: Arhivsko društvo Slovenije, Viri.
- https://www.policija.si/o-slovenski-policiji
- Kolenc, T. (2002). Slovenska policija. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve.
- Konrad, J. (1817): Die Polizeyverfassung oder Theorie, Praxis und Geschichte der Polizei in ihrer allgemeinsten Bedeutung, mit vorzüglicher Rücksicht auf den österreichischen Kaiserstaat. Ein Handbuch für Regierungs- Polizey- und Justizbeamte. Erster oder theoretischer Theil. Praga, I. G. Calve.
- Krope, S. (2002): Želje po izobraževanju in zadovoljstvo z delom koroških policistov. Revija Varstvoslovje, letnik 4, št. 1, Ljubljana;
- Odredba o sprejemu višješolskega študijskega programa Policist (Uradni list RS, št. 5/2012, 23. 1. 2012).
- Pečar, J.: Intervju, v: Mladina, 24. 7. 2000;
- Potočnik, B.: govor v. d. generalnega direktorja policije, 21. 6. 2005;
- Pravilnik o izobraževalnem programu za odrasle za pridobitev srednje strokovne izobrazbe Policist (Uradni list RS, št. 74/2004, 9. 7. 2004).
- Starc, U. in Jermol, M. (2000): Prihodnost izobraževanja "stvari", ki učijo po meri;
- Strokovni list ljudske milice (1952), št. 10–11.
- Vilfan, S. (1996): Pravna zgodovina Slovencev. Ljubljana, Slovenska matica.
- Vrišer, S. (1987). Uniforme v zgodovini: Slovenija in sosednje dežele. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.
- Vrišer, S. (1991). Uniforme v zgodovini: civilne uniforme na Slovenskem. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.
- Wirrer, R. (2004): Police Ethics in Germany – "Shared vision" Rhineland – Palatinate;
- White, J. (2006): Puritan orgins of curriculum. V: Moore, A. (ur.). Schooling, Society and Curriculum. Routledge, London.
- Uredba o uniformi, položajnih oznakah in simbolih policije, Uradni list RS, št. 104, 23. 12. 2010.
- Začasna organska postava žandarmerije v avstrijskem cesarstvu, Občni državni zakonik in vladni list Avstrijskega cesarstva, št. 12, z dne 23. 3. 1850.
- Zakon o žandarmeriji (orožništvu), Službeni list Kraljevine banske uprave Dravske Banovine, 12. 12. 1930.
- Zakon o narodni milici, Uradni list FLRJ, št. 101/1946.
- Zakon o narodni milici, Uradni list FLRJ, št. 101, 17. 12. 1949.
- Zakon o organih za notranje zadeve. Uradni list FLRJ, št. 26, 16. 7. 1956.
- Zakon o notranjih zadevah. Uradni list SRS, št. 13, 6. 4. 1967.
- Zakon o policiji. Uradni list RS, št. 49, 3. 6. 1998.

3. Poglavje o predstavitvi dejavnosti zasebnega varovanja in poglavje o trendih in razvojnih možnosti na tem področju:

- Državni izpitni center, Kozjak Jezernik, J. (2021). Podatkovna baza.
- Ministrstvo za notranje zadeve, Tihi, T. (2021). Podatkovna baza.
- Odredba o sprejemu višješolskih študijskih programov varovanje in Avtoservisni menedžment. Uradni list RS, št. 47/11.
- Pravilnik o programih in načinu izvajanja strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja varnostnega osebja. Uradni list RS, št. 110/2007.
- Pravilnik o izvajanju Zakona o zasebnem varovanju. Uradni list RS, št. 100/11.
- Poročilo o ukrepih varnostnega osebja v zasebnem varovanju, ZRSZV, 17. 3. 2021.
- Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije (ReSNV-2). Uradni list RS, št. 59/19.
- Statistični urad Republike Slovenije (SURS). 2021). Podatkovni portal: https://pxweb.stat.si/SiStat/sl
- Statut Zbornice za razvoj slovenskega zasebnega varovanja (2013). Ljubljana: Zbornica za razvoj slovenskega zasebnega varovanja.
- Zakon o zasebnem varovanju in o obveznem organiziranju službe varovanja (ZZVO). Uradni list RS, št. 32/94, 23/97 – odl. US, 9/98 in 126/03.
- Zakon o zasebnem varovanju (ZZasV). Uradni list RS, št. 126/03.
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o zasebnem varovanju (ZZasV-A).
- Zakon o zasebnem varovanju (ZZasV-1). Uradni list RS, št. 17/11.
- Zakonske obveznosti s področja usposabljanja za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije in izpopolnjevanja varnostnega osebja. MNZ, DPDVN, (2021).
- Sotlar, A. in Čas, Tomaž (2011). Analiza dosedanjega razvoja zasebnega varovanja v Sloveniji – med prakso, teorijo in empirijo.
- Zemljič, A. (2010). Diplomsko delo. Primerjalna analiza družb za zasebno varovanje – Študija primera Avstrijske Štajerske in slovenskega Podravja.

Pomen krajšav in kratic

AFISMA	African-led International Support Mission to Mali (Afriško vodena mednarodna podporna misije v Maliju
BBSk	bataljonska bojna skupina
BiH	Bosna in Hercegovina
CEUVIZ	Centralna evidenca udeležencev v izobraževanju
CIP	kataložni zapis v Narodni in univerzitetni knjižnici
COBISS	Co-operative Online Bibliographic System & Services (Kooperativna bibliografska podatkovna zbirka/vzajemni katalog)
CPI	Center RS za poklicno izobraževanje
CVŠ	Center vojaških šol
DEMOS	Demokratična opozicija Slovenije
ECTS	European Credit Transfer and Accumulation System
EFP	Enhanced Forward Presence (Okrepljena prednja prisotnost)
EOK	Evropsko ogrodje kvalifikacij za vseživljenjsko učenje
EOVK	Evropsko ogrodje visokošolskih kvalifikacij
EQAVET (European Quality Assurance in Vocational Education and Training)	Evropski referenčni okvir za zagotavljanje kakovosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja
EU	Evropska unija
EUFOR	European Union Force (Sila Evropske unije)
EUNAVFOR MED	European Naval Force Mediterranean (Evropska pomorska sila za Mediteran)
EUTM Mali	EU Training Mission Mali (Misija EU za usposabljanje oboroženih sil Malija)
GŠSV	Generalštab Slovenske vojske
ICTY	International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (Mednarodno sodišče za vojne zločine na območju nekdanje Jugoslavije)
IFOR	Implementation Force (Implementacijska sila)
ISAF	International Security Assistance Force (Misija mednarodnih varnostnih sil)
ISCED	International Standard Classification of Education
ISIL -	Islamic State of Iraq and the Levant (Islamska država v Iraku in Levantu)
JRKBO	jedrska, radiološka, kemična in biološka obramba
Kfor	Kosovo Force (Kosovska sila)
KLASIUS	nacionalni standard, ki se uporablja pri evidentiranju, zbiranju, obdelovanju, analiziranju, posredovanju in izkazovanju statistično analitičnih podatkov, pomembnih za spremljanje stanj in gibanj na socialno-ekonomskem in demografskem področju v Republiki Sloveniji
KT	kreditna točka
MEPI	Mednarodno priznanje za mlade
MLO	Military Liaison Office (Vojaški urad za povezave)
MNZ	Ministrstvo za notranje zadeve
MOM	mednarodne operacije in misije
MORS	Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije
MSNZ	Manevrska struktura narodne zaščite
MSSVT	Mirnodobna struktura Slovenske vojske v tujini
NAA	North Atlantic Assembly (Severnoatlantska skupščina)
NACC	North Atlantic Cooperation Council (Severnoatlantski svet za sodelovanje)
NAKVIS	Nacionalna agencija Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu
NATO	North Atlantic Treaty Organization (Severnoatlantsko zavezništvo)
NATO HQSk	Natovo poveljstvo v Skopju (NATO Headquarters in Skopje)
NRKBO	nuklearno-radiološko-kemično-biološka obramba
NRP	National Reference Point – Nacionalno informacijsko središče
OVSU	osnovno vojaško strokovno usposabljanje
OZN	Organizacija združenih narodov
PDRIU	Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje
PESCO	Permanent Structured Cooperation (Permanentno strukturirano sodelovanje)
PRS	pogodbena rezervna sestava
PPRS	prostovoljna pogodbena rezervna sestava
PSVR	prostovoljno služenje vojaškega roka
PŠŠ	Poveljniško-štabna šola
PzM	Partnerstvo za mir
ReDPROSV25	Resolucija o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2025
ReSNV-2	Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije

RIC	Državni izpitni center
RKB	radiološko, kemično in biološko
RKBO	radiološka, kemična in biološka obramba
RR	raziskave in razvoj
RS	Republika Slovenija
SFOR	Stabilisation Force (Stabilizacijska sila)
SHS	Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev
SiMES	strelivo in minsko eksplozivna sredstva
SKD	standardna klasifikacija dejavnosti
SOK	Slovensko ogrodje kvalifikacij
STANAG	Standardization Agreement (Standardizacijski dogovor)
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
SV	Slovenska vojska
SVOP	skupna varnostna in obrambna politika
TO	Teritorialna obramba
TVSU	temeljno vojaško strokovno usposabljanje
UN	univerzitetni študij
UNIFIL	United Nations Interim Force in Lebanon (Sile Združenih narodov v Libanonu)
UNTSO	United Nations Truce Supervision Organization (sile Združenih narodov za nadzor premirja)
US CENTCOM	United States Central Command (Osrednje vojaško poveljstvo ZDA)
VED	vojaško evidenčna dolžnost
VS	visokošolski študij
ZDA	Združene države Amerike
ZN	Združeni narodi
ZObr	Zakon o obrambi
ZRSZV	Zbornica za razvoj Slovenskega zasebnega varovanja
ZSSloV	Zakon o službi v Slovenski vojski
ZSOK	Zakon o slovenskem ogrodju kvalifikacij
ZVIS	Zakon o visokem šolstvu

Kazalo slik

Slika 1: Varnostnik v varnostno nadzornem centrom 9
Slika 2: Slovensko ogrodje kvalifikacij (SOK) določa deset referenčnih ravni glede na učne izide 12
Slika 3: Motorna kolesa, ki jih uporabljajo policisti prometniki pri zagotavljanju varnosti v cestnem prometu 14
Slika 4: Helikopter Slovenske vojske (Vir: https://www.facebook.com/postanivojak/photos/pcb.2354862527977829/2354851117978970/?type=3&theater) 23
Slika 5: Častna četa Teritorialne obrambe Republike Slovenije na proslavi ob razglasitvi samostojnosti, 26. 6. 1991 (Vir: (https://www.gov.si/zbirke/projekti-in-programi/30-let-samostojnosti-slovenije/pred-30-leti/video-posnetki/#group-91140-3) 24
Slika 6: Utrinek z mednarodne vojaške vaje Jadranski udar 2021 (Vir: https://ipsv.ocsv.mors.si/15pvl/SitePages/Foto-utrinek-drugega-dne-mednarodne-vojaške-vaje-Jadranski-udar-2021.aspx) 27
Slika 7: Aktivnosti Slovenske vojske (Vir: https://www.gov.si/teme/slovenska-vojska/) .. 28
Slika 8: Slovenska vojska – ugotavljanje pripravljenosti končnih operativnih zmogljivosti (Vir: https://ipsv.ocsv.mors.si/1br/SitePages/»HRASTNIK-12,-HRASTNIK-11-NA-SPREJEMU.«.aspx) 30
Slika 9: Hitra patruljna ladja HPL 21 Ankaran, s katero upravlja odred večnamenskih plovil 430. mornariškega diviziona Slovenske vojske (Vir: https://www.facebook.com/postanivojak/photos/a.2325267590937323/2325263870937695/?type=3&theater) 30
Slika 10: Pogodbena rezervna sestava na usposabljanju v 10. pehotnem polku (Vir: https://ipsv.ocsv.mors.si/1br/SitePages/Prostovoljna-rezervna-sestava-v-10.-PEHP.aspx) 32
Slika 11: Kandidati za vojake na svečani prisegi v Veščinskem centru v Vipavi (Vir: https://www.facebook.com/postanivojak/photos/pcb.2383124561818292/2383051091825639/?type=3&theater) 34

Slika 12: Usposabljanje administratorjev Slovenske vojske (Vir: https://ipsv.ocsv.mors.si/logbr/SitePages/Usposobljeni-novi-administratorji.aspx) ... 35
Slika 13: Pripadniki 10. pehotnega polka izvajajo osnovno vojaškostrokovno usposabljanje za pridobitev vojaške evidenčne dolžnosti (VED) izvidnik (Vir: https://ipsv.ocsv.mors.si/1br/SitePages/IZVIDNIKI.aspx) ... 35
Slika 14: Utrinek z vojaškega tabora (Vir: https://postanivojak.si/kako-lahko-sodelujem/vojaski-tabor/) ... 37
Slika 15: Pripadniki 42. slovenskega kontingenta Kfor so sodelavcu priredili posebno slovesnost ob povišanju v čin desetnika na Kosovu (Vir: https://ipsv.ocsv.mors.si/72br/SitePages/Pripadnik-74.-PEHP-ponesrečencu-rešil-življenje.aspx) ... 41
Slika 16: Mariborska Kadetnica je sedež Centra vojaških šol (Vir: https://www.slovenskavojska.si/o-vojski/infrastruktura/vojasnice/stajerska/vojaski-objekt-kadetnica/) ... 46
Slika 17: Orožnika okoli leta 1850 ... 51
Slika 18: Orožnika – vodnika službenih psov, na izobraževanju v Sremski Kamenici leta 1923 ... 51
Slika 19: Prometna patrulja, Mačkovec, leta 1960 ... 52
Slika 20: Menjava tabel na mejnem prehodu Ljubelj, leta 1991 ... 52
Slika 21: Slovenski policisti ... 53
Slika 22: Študentke in študenti v Policijski akademiji ... 55
Slika 23: Policijska akademija, 1953 ... 56
Slika 24: Študenti Višje policijske šole ... 58
Slika 25: Varovanje ljudi in premoženja ... 61
Slika 26: Varovanje oseb ... 62
Slika 27: Prevoz in varovanje gotovine ter drugih vrednostnih pošiljk ... 63
Slika 28: Varovanje javnih zbiranj ... 64
Slika 29: Varovanje prireditev v gostinskih lokalih ... 65
Slika 30: Upravljanje z varnostno-nadzornim centrom ... 66
Slika 31: Načrtovanje sistemov tehničnega varovanja ... 67
Slika 32: Varnostnik med obhodom ... 70
Slika 33: Različni učbeniki s strokovnimi vsebinami na nivoju srednješolskega izobraževanja ... 71
Slika 34: Varnostnik tehnik med montažo nadzorne kamere ... 73
Slika 35: Izgled službene izkaznice varnostnega osebja ... 75
Slika 36: Regijska razpršenost izvajalcev različnih izobraževalnih in študijskih programov s področja Varnost države, ljudi in premoženja v letih od 2016 do 2021 ... 118
Slika 37: Šolanja službenih psov Slovenske policije ... 119
Slika 38: Terensko usposabljanje pripadnikov Slovenske vojske (Vir: https://www.facebook.com/slovenianarmedforces/photos/4586803374672122) ... 121
Slika 39: Garda Slovenske vojske (Vir: https://www.facebook.com/slovenianarmedforces/photos/3516114595074344) ... 127
Slika 40: Pripadniki Slovenske vojske na usposabljanju v Veščinskem centru (Vir: https://www.facebook.com/slovenianarmedforces/photos/3516114595074344) ... 135

Kazalo tabel

Preglednica 1: Kvalifikacije v Slovenskem ogrodju kvalifikacij (SOK) ter ravni Slovenskega ogrodja kvalifikacij v primerjavi z Evropskim ogrodjem kvalifikacij (EOK) ... 13
Preglednica 2: Sestava Slovenske vojske junija 2021 (Vir: MORS, https://www.gov.si/teme/sestava-slovenske-vojske/ (povzeto dne 5. 6. 2021)) ... 28
Preglednica 3: Številčno stanje stalne sestave Slovenske vojske junija 2021 (Vir: MORS, https://www.gov.si/teme/sestava-slovenske-vojske/ (povzeto dne 5. 6. 2021)) ... 29
Preglednica 4: Številčno stanje stalne sestave Slovenske vojske glede na spol junija 2021 (Vir: MORS, https://www.gov.si/teme/sestava-slovenske-vojske/ (povzeto dne 5. 6. 2021)) ... 29
Preglednica 5: Sodelovanje pripadnikov Slovenske vojske v mednarodnih operacijah in misijah v času od 1997 do 2001 ... 40
Preglednica 6: Višješolski študijski program »Višji policist« (2000 – 2011) ... 58
Preglednica 7: Izredni študij – višješolski študijski program Policist (2013-2020) ... 59
Preglednica 8: Redni študij – višješolski študijski program Policist (2015-2020) ... 60
Preglednica 9: Število usposabljanj varnostnega osebja v obdobju 2016 do 2020 ... 69
Preglednica 10: Število izdanih certifikatov po NPK v zasebnem varovanju v obdobju 2016 do 2021 ... 69

Preglednica 11: Število izdanih službenih izkaznic varnostnemu osebju v obdobju 2016 do 2020 ... 70
Preglednica 12: Število družb za zasebno varovanje po letih od 2016 do 2021 ... 73
Preglednica 13: Število veljavnih licenc v zasebnem varovanju po letih od 2016 do 2021 ... 73
Preglednica 14: Število varnostnega osebja po letih od 2016 do 2021 ... 74
Preglednica 15: Število varnostnega osebja po vrstah del oziroma službenih izkaznicah po letih od 2016 do 2021* ... 75
Preglednica 16: Število ukrepov varnostnega osebja v obdobju 2011 do 2020 ... 76
Preglednica 17: Kvalifikacijska struktura na področju Varnost države, ljudi in premoženja po ravneh Slovenskega ogrodja kvalifikacij (SOK) ... 77
Preglednica 18: Osnovni podatki o poklicni kvalifikaciji Varnostnik čuvaj/varnostnica čuvajka ... 80
Preglednica 19: Osnovni podatki o poklicni kvalifikaciji Varnostnik/varnostnica ... 80
Preglednica 20: Osnovni podatki o srednji strokovni izobrazbi Tehnik varovanja/tehnica varovanja ... 81
Preglednica 21: Osnovni podatki o poklicni kvalifikaciji Varnostni tehnik/varnostna tehnica ... 82
Preglednica 22: Osnovni podatki o poklicni kvalifikaciji Varnostnik nadzornik/varnostnica nadzornica ... 83
Preglednica 23: Osnovni podatki o poklicni kvalifikaciji Operater/operaterka varnostno nadzornega centra ... 84
Preglednica 24: Osnovni podatki o višje strokovni izobrazbi Vojaški menedžer / Vojaška menedžerka ... 85
Preglednica 25: Osnovni podatki o višje strokovni izobrazbi Inženir varovanja/inženirka varovanja ... 86
Preglednica 26: Osnovni podatki o višje strokovni izobrazbi Policist/policistka ... 87
Preglednica 27: Osnovni podatki o poklicni kvalifikaciji Varnostni menedžer/varnostna menedžerka ... 88
Preglednica 28: Osnovni podatki o poklicni kvalifikaciji Varnostni svetovalec/varnostna svetovalka ... 88
Preglednica 29: Osnovni podatki o poklicni kvalifikaciji Pooblaščeni inženir/pooblaščena inženirka varnostnih sistemov ... 89
Preglednica 30: Osnovni podatki o poklicni kvalifikaciji Varnostnik telesni stražar/varnostnica telesna stražarka ... 90
Preglednica 31: Osnovni podatki o visokošolski univerzitetni izobrazbi Diplomirani obramboslovec (UN)/diplomirana obramboslovka (un) ... 91
Preglednica 32: Osnovni podatki o visokošolski univerzitetni izobrazbi Diplomirani obramboslovec (UN)/diplomirana obramboslovka (un) ... 92
Preglednica 33: Osnovni podatki o visokošolski univerzitetni izobrazbi Diplomirani varstvoslovec (UN)/diplomirana varstvoslovka (un) ... 93
Preglednica 34: Osnovni podatki o visokošolski strokovni izobrazbi Diplomirani varstvoslovec (VS)/diplomirana varstvoslovka (vs) ... 94
Preglednica 35: Osnovni podatki o visokošolski strokovni izobrazbi Diplomirani varstvoslovec informacijske varnosti (VS)/diplomirana varstvoslovka informacijske varnosti (VS) ... 94
Preglednica 36: Osnovni podatki o visokošolski strokovni izobrazbi Diplomirani varnostni menedžer (VS)/diplomirana varnostna menedžerka (vs) ... 95
Preglednica 37: Osnovni podatki o magistrskem izobraževanju za naziv Magister obramboslovja/magistrica obramboslovja ... 96
Preglednica 38: Osnovni podatki o magistrskem izobraževanju za naziv Magister obramboslovja/ magistrica obramboslovja ... 98
Preglednica 39: Osnovni podatki o magistrskem izobraževanju za naziv Magister varnostnih študij/ magistrica varnostnih študij ... 99
Preglednica 40: Osnovni podatki o magistrskem izobraževanju za naziv Magister varstvoslovja/ magistrica varstvoslovja ... 100
Preglednica 41: Osnovni podatki o magistrskem izobraževanju za naziv Magister upravljanja s tveganji/ magistrica upravljanja s tveganji ... 101
Preglednica 42: Osnovni podatki o doktorskem izobraževanju za naziv Doktor znanosti/doktorica znanosti s področja obramboslovja ... 104
Preglednica 43: Osnovni podatki o doktorskem izobraževanju za naziv Doktor znanosti/doktorica znanosti s področja varnostnih študij ... 105
Preglednica 44: Osnovni podatki o doktorskem izobraževanju za naziv Doktor znanosti/doktorica znanosti s področja vojaških družboslovnih študij ... 106
Preglednica 45: Osnovni podatki o doktorskem izobraževanju za naziv Doktor znanosti/doktorica znanosti s področja varstvoslovja ... 107

Preglednica 46: Število vseh vpisanih dijakov v program srednjega strokovnega izobraževanja Tehnik varovanja v šolskem letu 2016/17 do 2020/21 108
Preglednica 47: Število vseh vpisanih 2 letno poklicno-tehniško izobraževanje T ehnik varovanja v šolskem letu 2017/18 do 2020/21 109
Preglednica 48: Število vseh vpisanih v študijskem letu 2016/17 do 2020/21 v višješolski izobraževalni program Varovanje za pridobitev naziva Inženir varovanja/ inženirka varovanja 110
Preglednica 49: Število vseh vpisanih v višješolski izobraževalni program Policist v študijskem letu 2016/17 do 2020/21 111
Preglednica 50: Število vseh vpisanih študentov v visokošolske študijske programe na področju varnost države, ljudi in premoženja 112
Preglednica 51: Število podeljenih certifikatov za nacionalne poklicne kvalifikacije na področju zasebnega varovanja od leta 2016 do 2019 118

Kazalo grafov

Graf 1: Število vseh vpisanih dijakov v program srednjega strokovnega izobraževanja Tehnik varovanja v šolskem letu 2016/2017 do 2020/2021 109
Graf 2: Število vseh vpisanih v 2 letno poklicno-tehniško izobraževanje Tehnik varovanja v šolskem letu 2017/18 do 2020/21 (Čas, d. o. o., Zbornica za zasebno varovanje, Ekonomska šola Celje) 110
Graf 3: Število vseh vpisanih v študijskem letu 2016/17 do 2020/21 v višješolski izobraževalni program Varovanje za pridobitev naziva Inženir varovanja/ inženirka varovanja 111
Graf 4: Število vseh vpisanih v višješolski izobraževalni program Policist v študijskem letu 2016/17 do 2020/21 111
Graf 5: Število vseh vpisanih študentov v 3-letni dodiplomski visokošolski študijski program prve stopnje »Varnost in policijsko delo« za pridobitev naziva Diplomirani varstvoslovec (vs)/diplomirana varstvoslovka (vs) v študijskem letu 2016/17 do 2020/21 113
Graf 6: Število vseh vpisanih študentov v 3-letni dodiplomski visokošolski študijski program prve stopnje »Informacijska varnost« za pridobitev naziva Diplomirani varstvoslovec informacijske varnosti (vs)/diplomirana varstvoslovka informacijske varnosti (vs) v študijskem letu 2016/17 do 2020/21 114
Graf 7: Število vseh vpisanih študentov v 3-letni dodiplomski visokošolski študijski program prve stopnje »Varnostni menedžment« za pridobitev naziva Diplomirani varnostni menedžer (vs)/diplomirana varnostna menedžerka (vs) v študijskem letu 2016/17 do 2020/21 114
Graf 8: Število vseh vpisanih študentov v 4-letni dodiplomski univerzitetni študijski program prve stopnje »Politologija-obramboslovje« za pridobitev naziva Diplomirani obramboslovec (un)/diplomirana obramboslovka (un) v študijskem letu 2016/17 do 2020/21 115
Graf 9: Število vseh vpisanih študentov v 3-letni dodiplomski univerzitetni študijski program prve stopnje »Obramboslovje« za pridobitev naziva Diplomirani obramboslovec (un)/diplomirana obramboslovka (un) v študijskem letu 2016/17 do 2020/21 115
Graf 10: Število vseh vpisanih študentov v 3-letni dodiplomski univerzitetni študijski program prve stopnje »Varstvoslovje« za pridobitev naziva Diplomirani varstvoslovec (un)/diplomirana varstvoslovka (un) v študijskem letu 2016/17 do 2020/21 116
Graf 11: Število vseh vpisanih študentov v 1-letni podiplomski magistrski študijski program »Obramboslovje« za pridobitev naziva Magister obramboslovja/ magistrica obramboslovja v študijskem letu 2016/17 do 2020/21 116
Graf 12: Število vseh vpisanih študentov v 2-letni podiplomski magistrski študijski program »Magister varstvoslovja« za pridobitev naziva Magister varstvoslovja/ magistrica varstvoslovja v študijskem letu 2016/17 do 2020/21 117
Graf 13: Število podeljenih certifikatov za nacionalne poklicne kvalifikacije na področju zasebnega varovanja od leta 2016 do 2019 (brez NPK varnostnik/ varnostnica) 119

Slika 40: Pripadniki Slovenske vojske na usposabljanju v Veščinskem centru.

Vir: Uradna facebook stran Slovenske vojske

CPI
CENTER RS ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI